



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

+800
lex

*Αριθ. εισ.

456 2 47

ΔΩΡΕΑ

- Αγορασθέν

GRV12-00097

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

60 (4)
2

15
15
15
15

60
7

67

gymnastika

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ἀἷμα = ἀδελφία ἀσολαρή

ΟΙ ΟΚΤΩ ΓΝΗΣΙΟΙ
ΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ, ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕΙ

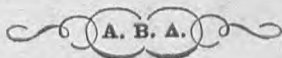
ΕΙΣ ΤΕΥΧΗ ΤΡΙΑ

ΥΠΟ

Ν. Γ. ΝΙΚΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ



ΑΘΗΝΗΣΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΣ

64 — ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ — 64

1875

ΤΩ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩ

ΑΠΟΣΤΟΛΩ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

ΑΝΔΡΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙ

ΠΑΝΑΡΧΑΙΩ ΦΙΛΩ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΘΗΤΗ

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΔΕ

ΕΙΣ ΑΝΑΜΝΗΣΙΝ ΗΜΕΡΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἦν ποτε καιρός, ἀγαπητέ μοι Ἀπόστολε, εὐδαίμων τῷ ὄντι καὶ χρυσοῦς αἰὼν καὶ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν φιλήτατήν μοι πατρίδα Κοζάνην, ὅτε πρὸ τεσσαρακονταπενταετίας συνεσπουδάζομεν ἐν τῷ μόνῳ τότε καθ' ἅπασαν τὴν Μακεδονίαν ἀκμάζοντι Γυμνασίῳ αὐτῆς, ἀκροώμενοι τῆς δαφίλους ἐκείνης καὶ μελιρρύτου διδασκαλίας τοῦ μοναδικοῦ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο διδασκάλου, τοῦ ἐναρέτου καὶ σοφοῦ ἐκείνου Νικολάου ἱερέως Τριανταφυλλίδου. Ὅτε δὲ μετὰ δεκαετῇ περίπου συμβαθητεῖαν καὶ συμβίωσιν ἀδελφικὴν ἀπεχωρίσθημεν τέλος πάντων τῷ 1836 πρὸς μετάδοσιν τοῦ δανεισθέντος ἡμῖν ταλάντου, σὺ μὲν ἐξελέξω τὰς πρὸς βορρᾶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου χώρας, προωρισμένος, φαίνεται, δι' ἄλλον ἔντιμον ἐπίσης καὶ κοινωφελῇ τῇ πατρίδι σκοπόν, ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἀσπασθεὶς ἔκτοτε τὸ διδασκαλικὸν τριβώνιον ἀσμένως, ὅπερ μετ' ἐγκαυχήσεως θὰ φέρω καὶ ὑπὸ τὴν ψυ-

χρὰν τοῦ τάφου πλάκα. Ἀλλὰ τίς ποτε ἐξ ἡμῶν ἡδύ-
νατο καὶ νὰ μαντεύσῃ, ὅτι μετὰ τέσσαρας ὅλας δεκά-
δας ἐτῶν θὰ συναντηθῶμεν πάλιν ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ
πανελληνίῳ ταύτῃ μητροπόλει τῆς Ἀνατολῆς, σὺ μὲν
ἀναβαπτίζων τὰ τέκνα σου ἐν τῇ ἐθνικῇ κολυμβήθρᾳ
τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἀγωγῆς, ἐγὼ δὲ κατηχῶν
αὐτὰ καὶ διδάσκων; Διὸ εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀρχαίων
ἐκείνων εὐφροσύνων ἡμερῶν καὶ πίστῳσιν συνάμα, ὅτι
ἡ ἀληθῆς φιλία οὐδέποτε ἐξαλείφεται παραγραφομένη
ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ἀφιερῶ Σοι θαρρούντως
τὸ δεύτερον τοῦτο τεῦχος τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Δημο-
σθένους λόγων, ὧν ἄλλοτέ ποτε συνηκροάσθημεν ἀκο-
ρέστως, ἐπευχόμενος ὅπως καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν κληρο-
νομήσωσι τὴν πατρικὴν φιλίαν καὶ ἀγάπην.

Ὁ σὺς

N. K. ΝΙΚΟΚΛΗΣ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Δημοσιεύων σήμερον καὶ τὸ δεύτερον τεῦχος τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Δημοσθένους λόγων, ὣν τὴν ἔκδοσιν μετὰ μεταφράσεως καὶ σχολίων ἤρξάμην ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, θεωρῶ ἐπ' ἀνάγκης νὰ προτάξω βραχέα τινὰ ἐν εἵδει προλεγομένων, ἀφορῶντα οὐχὶ τόσον εἰς τὸν συγγραφέα, ὥσον εἰς ἐμέ, καθόσον διελὼν τὸ ὅλον ἔργον εἰς τεύχη τρία δι' οὗς λόγους εἶπον πέ-
ρυσιν ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ Γ' τεύχους ὀφείλω ἤδη νὰ ἐξηγηθῶ, διὰ τί ἐξέκλινα κατὰ τι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐκείνου σχεδίου μου καὶ σκοποῦ.

Ἄν ᾖναι ἀληθές ὅτι αἱ δευτέραι σκέψεις σοφώτεραι, ἀληθέστερόν ἐστι ἀποβαίνει τὸ σοφώτατον τοῦτο γνωμικόν, ἔσαν μετὰ τὰς πρώτας ἐξ ὑποκειμένου σκέψεις ἐπέρχεται κατόπιν καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐφαρμογή. Ἡ ἐν τῷ Γ' τεύχει κατὰ τάξιν τῆς μεταφράσεως παραλλήλως καὶ καταντικρὺ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἐκρίθη ὑπὸ πολλῶν φίλων μοι συναδέλφων, χρήσιν τῆς ἐκδόσεώς μου ταύτης ποιησαμένων, ὡς μὴ ἀνταποκρινομένη εἰς ὃν ἐγὼ προσθέμην τριπλοῦν σκοπόν, καὶ ἐπομένως ὀχληρὰ τῷ τε διδάσκοντι καὶ τοῖς διδασκομένοις. Διὸ ἀφείλον ἐν τῷ Β' τούτῳ τεύχει, περιέχοντι τοὺς τρεῖς μόνον Ὀλυνθιακοὺς, τὴν μετάφρασιν ἀπὸ τοῦ κειμένου καὶ κατέταξα αὐτὴν ὡς ἐν παραρτήματι ἐν τῷ τέλει, προτάξας τὴν ὑπόθεσιν ὡς κοινὴν εἰς πάντας οὖσαν καὶ τὴν ῥητορικὴν οἰκονομίαν πρὸ ἐνδὲς ἐκάστου τῶν λόγων.

Τὴν εἰς τρία τεύχη διαίρεσιν τῶν ὀκτὼ τούτων λόγων μετὰ εἰσαγωγῆς γενικῆς καὶ ἐπισημειώσεων ποικίλων εἶχον ὀρίσει πέρυσιν ἄλλως πως δι' ἄλλους ὑποχρεωτικούς τότε λόγους. Ἀλλὰ μετὰ τὸ πέρας τῆς τυπώσεως τοῦ ἀνὰ χεῖρας τούτου τεύχους παρατηρήσας ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἀναλογία ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν ὕλικὸν ὄγκον ἐκάστου διήρεσα αὐτοὺς οὕτω τὸ Α' τεύχος θέλει περιέχει τοὺς τρεῖς μόνον κατὰ Φιλίππου λόγους Α', Β', Γ', μετὰ τῆς εἰσαγωγῆς ὡς γενικῆς ἐφ' ὅλων, τὸ δὲ Β' τοὺς τρεῖς μόνον Ὀλυνθιακοὺς καὶ τὴν ὑπόθεσιν τούτων, εἰς δὲ τὸ Γ' θέλει προστεθῇ ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει καὶ ὁ Περὶ τῆς εἰρήνης μετὰ τῶν ἐπισημειώσεων ἐν τῷ τέλει, ἔνθα εἶναι καὶ ἡ φυσικὴ αὐτῶν σειρά, ὡς ἀναφερομένων καὶ εἰς τὰ τρία τεύχη. Οὕτω δὲ πιστεύω ὅτι καὶ ἀναλογία πλείων θὰ ὑπάρχῃ καὶ κατὰ ταξίς καταλληλοτέρα σχετικῶς πρὸς τε τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐξεφωνήθη ἕκαστος, καὶ πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας ἀφορμάς, αἵτινες προὔκαλεσαν αὐτούς.

Γνωστὸν εἶναι τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐκ τῶν 17 συμβουλευτικῶν τοῦ Δημοσθένους λόγων, ὧν τινές εἰσι νόθοι, οἱ 8 μόνον οὗτοι ἐπωνομάσθησαν Φιλίππικοί, ὡς ἔχοντες ὑπόθεσιν τὸν Φίλιππον ἐν γένει καὶ τὴν ἐπίβουλον αὐτοῦ πολιτικὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως κατὰ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν πολλῶν αὐτῆς ἐν τε τῇ Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ κτήσεων καὶ ἀποικιῶν. Ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι οὔτε ἐξεφωνήθησαν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, οὔτε ἔσχον τὴν αὐτὴν ἐκάστοτε ἀφορμὴν, ἂν καὶ ἡ αἰτία πάντοτε ὑπῆρχεν ἡ αὐτή, ἡ καταπολέμησις δηλ. τῆς πολιτικῆς τοῦ Φιλίππου ἀπὸ τε τοῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀφ' οἰουδήποτε ἄλλου μέρους, ἔνθα ἔτυχέ ποτε νὰ δημηγορήσῃ

ὁ ῥήτωρ, ὡς π. χ. ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Πελοποννήσου.

Πρώτιστα πάντων ἐξεφώνησεν ὁ Δημοσθένης τὸν Α' κατὰ Φιλίππου λόγον τῷ 352 π. Χ. δύο δηλ. ἔτη μετὰ τὴν εἰς τὰ πολιτικὰ ἀνάμιξιν αὐτοῦ, ὅτε ὡς πολιτικὸς σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἀναλαβὼν τὴν σημαίαν τοῦ φιλοπολέμου ἐν Ἀθήναις κόμματος ἀπέναντι τῶν φιλιππιζόντων εἰρηνοφίλων, συμβουλεύει νὰ κηρύξωσι τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Φιλίππου. Τρία μετὰ ταῦτα ἔτη ἐξεφώνησε τοὺς τρεῖς Ὀλυνθιακοὺς τῷ 349-348 π. Χ. ἀφορμὴν λαβὼν εἰς τοῦτο τὰ τῶν Ὀλυνθίων πράγματα, ἐκπολεμωθέντων ἤδη πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ αἰτούντων τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων κατ' αὐτοῦ. Μετὰ τούτους ἐξεφώνησε τὸν Ε' Φιλιππικὸν Περί τῆς εἰρήνης τὸ φθινόπωρον τοῦ 346 π. Χ. ὑποστηρίζων ἤδη τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, ἥτις εἶχε συνομολογηθῆ μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Φιλίππου τῇ μεσολαβῇ τοῦ Φιλοκράτους ἐξ μῆνας προτοῦ ἦται τὸν Ἀπρίλιον τοῦ ἔτους τούτου. Ἀλλὰ τραπέντων μετ' ὀλίγον τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ πολεμεῖν ὡς ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως πολλῶν ὅρων τῆς εἰρήνης ἀπὸ μέρους τοῦ Φιλίππου, ἤλλαξε πολιτικὴν καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ τῷ 344 π. Χ. ἐξεφώνησε τὸν Β' κατὰ Φιλίππου, συμβουλεύων ἤδη τὸν πόλεμον πάλιν κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς μάτην. Τρία μετὰ τοῦτον ἔτη λαβὼν πάλιν ἀφορμὴν ἐξ ὧν ἔπραττεν ὁ Φίλιππος ἐν τῇ Θρακικῇ Χερσονήσῳ, ὅπως ὑποτάξῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὰς ἐν Θράκῃ ἀποικίας τῶν Ἀθηναίων, ἃς ὑπερησπίζετο ὁ ἐκεῖ στρατηγὸς αὐτῶν Διοπίθης, ἐξεφώνησε κατὰ τὸ 341 π. Χ. τὸ μὲν ἔαρ τὸν Περί τῶν ἐν Χερρονήσῳ, τὸ δὲ θέρος τὸν Γ' κατὰ Φιλίππου τὸν καὶ τελευταῖον ἐκ τῶν γνησίων πολιτικῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δὲν ἡδυνάμην, νομίζω, νὰ κάμω ἄλλως πως τὴν διαίρεσιν τῶν ὁκτὼ τούτων λόγων εἰς τρία τεύχη, ἔχοντα ὅπωςδὴποτε ὁμοιότητά τινα καὶ ἀναλογίαν, εἰμὴ ὡς ἀνωτέρω εἶπον· καθότι τάξιν χρονολογικὴν ἐν συνεχείᾳ καὶ ὁμοιότητά τινα κατ' εἶδος ἔχουσιν οἱ τρεῖς μόνον Ὀλυμπιακοί, ὡς καὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἀφορμῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὔσης, τῆς Ὀλύμπου δηλ. καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Φιλίππου σωτηρίας αὐτῆς· ἐκ δὲ τῶν ἐναπολειπομένων πέντε λόγων οἱ μὲν τρεῖς Α', Β', Γ' κατὰ Φιλίππου, ἂν καὶ χρονολογικῶς ἀπέχουσιν ἀλλήλων, συγγενεύουσιν ὅμως στενότερον κατ' εἶδος, ὡς ἔχοντες ὑπόθεσιν τὸν Φίλιππον ἐν γένει, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται ὁ ῥήτωρ, συμβουλευὼν τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον. Οἱ δὲ τελευταῖοι δύο ὁ Περὶ τῆς εἰρήνης καὶ Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ ὡς ἔχοντες ἐκάτερος ὑπόθεσιν ἰδίαν καὶ ὠρισμένην ἀφορμὴν ὁμοιάζουσι μᾶλλον ἀλλήλοις, καὶ διὰ τοῦτο συμπεριληφθήσονται εἰς ἓν τεῦχος, τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅπερ ὡς μικρότερον τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ποσὸν θέλει περιέχει πρὸς ἀναλογίαν καὶ τὰς ἐπισημειώσεις ἐν τῷ τέλει.

Τοιαύτη μὲν ἡ μεταβολὴ καὶ ἡ τελευταία διαίρεσις τοῦ ὅλου ἔργου, ὅπερ πλήρες καὶ ὁλοτελὲς ἐλπίζω νὰ παραδώσω εἰς τὴν κοινωνίαν ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἂν ἔχω ὑγείαν καὶ τὴν τύχην συνεργόν. Ἀλλὰ τὸ αἷτιον δυστυχῶς, ὅπερ μὲ ἠνάγκασε καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμῃ τὴν ἐναρξίν τοῦ ἔργου ν' ἀρχίσω πρωθυστερώς καὶ ἐν τῷ μέσῳ πάλιν ἤδη νὰ κάμω μεταβολάς, ἐξακολουθεῖ νὰ ᾔηται τὸ αὐτό, καὶ Κύριος μόνος γινώσκει πῶς κατώρθωσα νὰ φέρω εἰς πέρας καὶ τὸ δεῦτερον τοῦτο τεῦχος. Τὸ μόνον, ὅπερ μ' ἐνεθάρρυνε πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ

ἔργου, εἶναι ὁ τύπος τῆς πρωτευούσης (πρὸς θὺν καὶ εὐγνωμονῶ δημοσίᾳ), δεχθεὶς εὐμενῶς τὸ πρῶτον πόννημά μου, καὶ ἡ κοινὴ ἀφ' ἑτέρου γνώμη ἐκδηλωθεῖσα ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ἐπ' αὐτοῖς τούτοις ἐπεριδόμενος καὶ ἤδη καὶ ἀντίληψιν ἔξ Ὑψους μόνον προσδοκῶν πρὸς ἀποπεράτως τοῦ ὅλου ἔργου, παραδίδω σήμερον τῇ φίλῃ μοι νεολαίᾳ καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο πόννημά μου, ὅπερ μετερρυθμισμένον μάλιστα καθ' θὺν ἐξέθεσα ἀνωτέρω τρόπον θέλει διευκολύνει, πιστεύω, ἐν πολλοῖς τάς τε προμελέτας αὐτῆς καὶ ἐπιμελέτας ἐν τοῖς πολιτικοῖς τοῦ Δημοσθένους λόγοις, οὔτινες καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰσέτι θεωροῦνται ὡς ἀριστουργήματα ῥητορικῆς τέχνης τοῦ δυνατωτάτου τῶν ῥητόρων καὶ πρότυπα παραδείγματα τοῦ Ἑλληνος λόγου.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1875.

Ν. Γ. ΝΙΚΟΚΛΗΣ



Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν μου θεωρεῖται κλοπιμαῖον καὶ καταδικάζεται κατὰ τὸν Νόμον.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ.	2	Σχ.	Στίχ.	23	ἐπιτάσως	ἀντι	ἐπιτάσεως
»	4	»	»	21	σωτη- πλεονάζει	»	»
»	5	»	»	26	χρόνου	»	χρόνον
»	6	»	»	5	ἔρει	»	ἔρει
»	11	»	»	2	εἰσφέροντας	»	εἰσφέροντας
»	»	»	»	19	μόνο	»	μόνον
»	15	Κειμ.	»	4	ῥάγονοι	»	ῥάγονι
»	»	Σχ.	»	14	βλαπτόμενοι	»	βλαπτόμενοι
»	16	»	»	1	ἔκτασι	»	ἔκτασιν
»	32	»	»	29	ἀπολαυή	»	ἀπολαβή
»	34	»	»	4	τούτους	»	τούτον
»	43	»	»	31	τῶν	»	τού
»	44	»	»	1	παθητικῶν	»	παθητικοῦ
»	47	»	»	5	ῥήμασος	»	ῥήματος
»	»	»	»	14	συνδετετικοῦ	»	συνδετικοῦ
»	49	»	»	19	προσοχή	»	προσοχήν
»	52	»	»	4	πρασδιορ.	»	προσδιορ.
»	55	»	»	15	ὑποσχομ.	»	ὑποσχέσθ.
»	60	»	»	14	αἰτιατιατική	»	αἰτιατική
»	64	»	»	24	πεπορωμένον	»	πεπηρωμένον
»	76	»	»	20	ἐμπροσθέτως	»	ἐμπροθέτως
»	»	»	»	27	νῶν	»	τῶν
»	77	»	»	2	ἐννοοῦμένου	»	ἐννοομένου
»	»	»	»	29	γενινῶς	»	γενικῶς
»	87	»	»	23	γιγνογένους	»	γιγνομένου
»	90	»	»	23	ἡ	»	ἡ
»	101	»	»	26	ἡ	»	ἡ
»	106	»	»	19	ἀορίστος	»	ἀορίστου
»	109	»	»	11	αὐτά	»	αὐτά
»	114	»	»	18	μέ	»	ἔχουσα

15'. ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ.	115	Σχ.	Στίχ.	27	ἤτις	ἀντί	ἤτις
»	117	—	—	1	17	»	117
»	119	—	—	1	19	»	119
»	122	Σχ.	»	12	αὐτοῖς	»	αὐτοῖς
»	134	»	»	3	ἔστι	»	ἔστι
»	136	»	»	23	ἀπαιτεῖ	»	ἀπαιτεῖ
»	143	—	»	20	περσικῶν	»	Περσικῶν
»	163	—	»	9	ἀδιακόπως	»	ἀδιακόπως
»	172	—	»	13	στρατευόμενοι	»	στρατευόμενοι
»	184	—	»	6	καταφανῆς	»	καταφανῇ
»	206	—	»	1	τὸς	»	τὰς

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'

349.

Ἄντι πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ἡ
ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον

1. Ἄντι πολλῶν χρημάτων] ἡ ἄντι σημ. ἀνταλλαγὴν, προ-
τίμησιν τινος ἀντ' ἄλλου καὶ ἐπομένως συνωνυμεῖ τῇ: πρό. Ἡ
προσθήκη τοῦ: χρημάτων καὶ μάλιστα κεχωρισμένου ἀπὸ τοῦ:
πολλῶν ἔδωκεν ἀφορμὴν τοῖς ἐρμηνευταῖς νὰ ὑποθέσωσι πολλά,
ἔχοντα δὴθεν σχέσιν πρὸς τὴν διαγωγὴν τῶν πολιτευομένων, τὸν πα-
λιτικὸν βίον τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ θεωρικά, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσῃ κα-
τωτέρω (§ 19). Ἴδε ταῦτα ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ ἐκδόσει τοῦ πολυμα-
θοῦς Η. Βασιάδου ἐν Κωνσταντινουπόλει 1848. Ἀλλὰ τὸ πιθανώτε-
ρον εἶναι ὅτι ἡ φράσις αὕτη παρὰ τε τῇ Δημοσθένει καὶ ἄλλοις συγ-
γραφεῦσιν εἶναι κοινὴ καὶ συνήθης ἄνευ τινὸς ἄλλης ὑπονοουμένης
ἐννοίας. Οὕτω Θουκ. Ι, 33 «ἦν ἡμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ
χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι». 4, 20 «καὶ αὐτοὶ
τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἐλώμεθα». Ξεν. Ἄν. 1, 7, 8 «ἀντὶ ὧν ἔχω
πάντων ἐλευθερίαν ἐλόιμην ἂν». — ἂν... ἐλέσθαι] ἀντικ. τοῦ: νομί-
ζω μὲ ὑποθετ. Ἐννοίαν ὡς ἀπόδοσις ἐνός ἡγουμένου, ὅπερ ἐμπεριέχε-
ται ἐν τῇ ἀντικειμ. τοῦ ἐλέσθαι: εἰ φανερόν γένοιτο κτλ. — ἂν
ἐτίθεντο ἔμπροσθεν ὑμῶν ἀφ' ἐνός μὲν χρήματα πολλά, ἀφ' ἑτέρου δὲ
ἡ φανέρωσις τοῦ μέλλοντος συνοίσειν τῇ πόλει, νομίζω ὅτι
ὑμεῖς (ὡς φιλοπάτριδες καὶ χρηστοὶ πολῖται) ἠθέλετε προτιμήσει τὸ
δεύτερον, ἂν ᾗτο δυνατόν νὰ γένη τοῦτο. — τὸ μέλλον συνοίσειν]
περιφραστικ. μέλλων = τὸ συνοῖσόν, ἀλλὰ μὲ διαφορὰν σημασίας,
καταφαινομένην ἐτι μάλλον ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἥτις
μάλιστα στερεῖται τοῦ μονολεκτικοῦ μέλλοντος καὶ ἐκφράζει αὐτὸν
περιφραστικῶς εἴτε διὰ τοῦ: θέλω, θά, εἴτε διὰ τοῦ: μέλλω καὶ τοῦ

συνοίσειν τῇ πόλει περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. "Οτε τοίγυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλευμένων συμβουλευεῖν· οὐ γὰρ μόνον εἴτι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοι-

ἀρμοδίου ῥήματος. Οὕτω π. χ. τὸ μὲν· τὸ συνοῖσον ἐκφράζει διὰ τοῦ· τὸ ὁποῖον θὰ ὠφελήσῃ, τὸ δέ· τὸ μέλλον συνοίσειν διὰ τοῦ· τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ ὠφελήσῃ· ὥστε ἐν μὲν τῇ μονολεκτικῇ μέλλ. ἢ μελλοντότης οὕτως εἰπεῖν τῆς πράξεως ἐκφράζεται διὰ τοῦ τύπου μόνον, ἐν δὲ τῇ περιφραστικῇ καὶ διὰ ῥήματος ἰδιαιτέρου, ὅπερ σημαίνει αὐτὸ τοῦτο τό· μέλλειν, ἰσοδυναμοῦν τῇ· βούλομαι, ἔχω σκοπὸν, κατὰ νοῦν, καὶ τοῖς τοιούτοις. Παράβαλε 4, 51, ἐνθα ἡ διαφορὰ εἶναι καταφανεστέρα, «οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῇ τὰ βέλτιστα εἰπόντι... ὅμως ἐπὶ τῇ συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἰροῦμαι. Νικήῃ δ' ὅ, τι πᾶσι μέλλει συνοίσειν». — περὶ ὧν] περὶ τούτων, περὶ ὧν σκοπεῖτε = ὡς πρὸς ταῦτα, περὶ ὧν συσκέπτεσθε. — "Οτε] αἰτιολογικὸν μόριον συνδέον ἡγοῦμ. χρονικοῦ λόγου πρὸς ἐπόμενον ὡς αἴτιον πρὸς συνέπειαν, ἰσοδύναμον περίπου τῇ· ἐπεὶ. Οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν τὰ «ἀφοῦ λοιπὸν» καὶ «ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦτο ἔχει οὕτως». — ἐθέλειν... βουλευμένων] ἴδε τὰς σημειώσεις ἐν 2, 20, ἐνθα ἡ διαφορὰ τῶν δύο τούτων ῥημάτων εἶναι καταφανεστέρα. — οὐ γὰρ μόνον... ἀλλὰ καὶ κτλ.] ἡ πλοκὴ τοῦ λόγου διὰ τῶν διπλῶν τούτων συνδεσμ. μορίων· οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ (ἀρνητικῶς· ἀλλ' οὐδὲ) ἐμφαίνει οὐχὶ ἄρνησιν, ἀλλὰ βαθμολογικὴν παράταξιν τῶν δύο τούτων μερῶν μετὰ τιγος ἐπιτάσεως ἐπὶ τοῦ δευτέρου μέλους, ὅπερ καὶ ἐξαίρεται πλείότερον τοῦ πρώτου· ἀλλ' ἐνίοτε συνδέουσι δύο μέλη, ἅπερ μόνον ὡς διάφορα θεωροῦνται ἄνευ ἰσχυρᾶς ἐπιτάσεως ἐπὶ τοῦ δευτέρου καίπερ ἔχοντος τόν· καὶ. ('Π διὰ τοῦ ἀπλοῦ μόνου· οὐκ... ἀλλὰ γινομένη πλοκὴ διαφέρει, καθόσον διὰ ταύτης τὸ ἐν ἀποκλείει τὸ ἄλλο κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν). Ἐνδέχεται οὐχ ἥττον νὰ ἐμφαίνεται ἡ ἐπίτασις καὶ ὀντιστρόφως, ἥτοι τὸ σπουδαιότερον καὶ ἐξαιρούμενον μέρος νὰ κῆται εἰς τὸ α', τὸ δὲ ἥττον σπουδαῖον εἰς τὸ β'. μέρος ὡς π. χ. «τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἡλέησεν οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος;» Λυκούργ. 39. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου χωρίου ἐφαρμόζεται, φρονῶ, ἢ γ', ἐκ τῶν προεκτεθεισῶν περὶ τας. Ὁ Δημοσθένης ἐνταῦθα θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι

τε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπέλθῃν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι.

ἡδύνατο ν' ἀκούσωσι καὶ λάβωσι πᾶν ὅ,τι χρήσιμον καὶ ἐκ τῶν τῆς α'. κατηγορίας ῥητόρων τῶν ἐν τῇ χρήσιμον ἔσκεμμένος ἦκει τις εἰπεῖν καὶ ἐκ τῶν τῆς β'. κατηγορίας τῶν ἐν τῇ ἐπέλθαι ἐνίοις ἐκ τοῦ παραχρῆμα (= ἐκ τοῦ προχείρου, αὐτοσχεδῶς) εἰπεῖν. Ἀλλ' αὐτός, φαίνεται, καταλέγει ἑαυτὸν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πρώτων, ἥτις καὶ ἐξαίρεται ἐνταῦθα λεληθότως πῶς ὡς ἡ σπουδαιότερα, καθόσον μάλιστα καὶ ἅπασαι αἱ περὶ Δημοσθένους μαρτυρίαι εἶναι ὅτι αὐτός οὐδέποτε ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ βῆμα καὶ μάλιστα ἐπὶ σπουδαίων ὑποθέσεων, ὡς ἦτο ἡ παρούσα, μὴ ἔσκεμμένος καὶ παρεσκευασμένος. Ἰδε Δ. 29, 191 «ἐγὼ δ' ἐσκέφθαι φημι καὶ μεμελετηκέναι, ὥς ἐνῆν μάλιστα, καὶ οὐκ ἄρνούμαι». Πλουτ. Δημ. 8 «μὴ ῥαδίως ἀκούσαι τινα Δημοσθένους ἐπὶ καιροῦ λέγοντος, εἰ μὴ τόχοι πεφροντικῶς καὶ παρεσκευασμένος». Ψευδ. Πλουτ. σελ. 848 «ἀνείδισαντος δὲ (Δημ.) Ἐπικλέους ὅτι ἀεὶ σκέπτοιο, αἰσχυνοίμην γάρ ἂν, εἶπεν, εἰ τηλικούτην δῆμῳ συμβουλευῶν αὐτοσχεδιάζοιμι». — εἰ ἦκει, τοῦτ' ἂν λάβοιτε] τὸ ἡγούμενον τοῦ ὑποθετ. τοῦτου λόγου παρίσταται ὡς πραγματικόν, τὸ δὲ συμπέρασμα ὡς δυνατόν μόνον ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἐκφράζει ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ: ἂν. Οὕτω καὶ ἐν § 26. — τῆς ὑμετέρας τύχης] γεν. κατηγορηματικὴ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ: ὑπολαμβάνω. Ἡ δὲ πλεονη: τὸ ἐπέλθῃν ἂν ἐνίοις εἰπεῖν πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ὑπολαμβάνω (ὑμέτερον τυχερόν) τῆς ὑμετέρας τύχης: ὥστε ἡ γενική σημαίνει τό: ὡς ποῖον, ὡς τί πρᾶγμα ὑπολαμβάνω τό: ἐπέλθῃν. Πληρεστέρα ἡ σύνταξις ἡδύνατο νὰ ᾔῃαι διὰ τῆς προσθήκης τοῦ: εἶναι, ὅτε τό: τῆς ὑμετέρας τύχης θὰ ᾔῃαι κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ: εἶναι, ὡς: ὑπολαμβάνω εἶναι, τὸ ἐπέλθῃν (ὑμέτερον τυχερόν) τῆς ὑμετέρας τύχης. Παράβαλε καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ χωρίου τούτου. Περὶ δὲ τῆς εὐνοϊκῆς ἀείποτε τύχης τῶν Ἀθηναίων ἴδε 4, 12, 45. 2, 22. — ἐκ τοῦ παραχρῆμα] ἐμπρόθ. προσδιορισμός: ἐλλίπτης μεταπεσὼν εἰς ἐπιρ. σημασίαν = αὐτοσχεδῶς, προχείρως.

Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρός, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μό-
νον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίεις ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν
ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας
αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν

2. μόνον οὐχὶ κτλ.] = μόνον φωνὴν ἀνθρώπου δὲν ἐκβάλλει, ἄλ-
λως ὅμως φωνάζει καὶ σὺς λέγει ὅτι κτλ.. προσωποποιία, δι' ἧς
παριστᾶται ἄψυχόν τι ὡς ἔμψυχον καὶ λελογισμένον ἐπὶ τῷ παραστα-
τικώτερον ῥητορικῶς, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν: τὰ πράγματα φωνάζουν ὅτι
κτλ. Οὕτω Δ. 18, 172 «ὁ καιρός ἐκεῖνος ἄνδρα ἐκάλει». Αἰσχ. 3, 130
«οὐ προὔλεγον... ἡμῖν οἱ θεοὶ φυλάξασθαι μόνον γ' οὐκ ἀνθρώπων
φωνὰς προηγάμενοι;» Πλάτ. Πρωταγ. 361 «καὶ μοι δοκεῖ ἡμῶν ἡ
ἄρτι ἐξοδος τῶν λόγων ὥς περ ἄνθρωπος κατηγορεῖν τε καὶ καταγε-
λᾶν καί, εἰ φωνὴν λάβοι, εἰπεῖν ἂν ὅτι κτλ.». Ἡ ἀνωτέρω φράσις τοῦ
Δημοσθένους ἀνευ τῆς προσθήκης τοῦ παραβαλλομένου ἔμψυχου εἶναι
δυνατωτέρα. — τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς κτλ.] ὁ
χωρισμός τῶν ἐπιθέτων: ἐκείνων... αὐτοῖς ἀπὸ τῶν οὐσιαστικῶν:
πραγμάτων ὑμῖν παρὰ τὴν συνήθη ἄλλως τάξιν δὲ εἶναι ἄνευ
σκοποῦ. Τό: ἐκείνων πρὸς τῇ ἐπιθετ. σημασίᾳ ἔχει καὶ τοπικὴν =
ἐκείνων δὲ ἐκεῖ (ἐν Ὀλύμπῳ)· τὸ δὲ αὐτοῖς χωριστὸν σημαίνει καὶ
διαστολὴν = οἱ ἴδιοι πολῖται ὡς στρατιῶται αὐτοπροσώπων καὶ οὐχὶ
διὰ στρατοῦ ξενικοῦ, ὡς καὶ κατωτέρω σαφέστερον ἐξηγεῖται: ὅπως
ἐνθὲν δε βοήθησῃτε, δηλ. διὰ στρατοῦ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐντεθῆεν
ἐξερχομένου εἰς βοήθειαν· οὕτω καὶ ἐν § 6, 9, 24. — αὐτῶν] = ὑμῶν
αὐτῶν. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ ὡς καὶ πολλαχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ ὅτι
ἡ τῶν πραγμάτων τῆς Ὀλύμπου ἀποφασιστικὴ ἀντίληψις καὶ σωτη-
ρωτήρια εἶναι καὶ σωτηρία αὐτῶν τῶν ἰδίων, αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς, ὡς
καὶ ἐν τῇ τέλει τοῦ λόγου τούτου σαφέστερον δηλοῖ (§ 25) ἂν δ' ἐ-
κεῖνα (τὰ πράγματα τῆς Ὀλύμπου) φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν
κωλύσει δεῦρο (εἰς Ἀθήνας) βαδίζειν; — φροντίζετε] ἡ σύντα-
ξις τοῦ ῥήμ. τούτου εἶναι ποικίλη α'. μετὰ γεν. ἀπροθέτου ὡς: φρον-
τίζω τινός· β'. μετὰ γεν. ἐμπροθέτου μετὰ τῆς περὶ καὶ ὑπέρ, ὡς:
φροντίζω περὶ τινος, ὑπέρ τινος· καὶ γ'. μετὰ αἰτ. ἀπροθέτου
καὶ ἐμπροθέτου ὡς: φροντίζω τι (=κατὰ τι) περὶ τι. Ἀλλὰ τό:
φροντίζω περὶ τινος σημαίνει κυρίως φροντίδα περὶ πράγματος,
ὑπὲρ δὲν ἔχω καὶ φροντίζω νὰ τὸ ἀποκτήσω, τὸ δὲ φροντίζω ὑπὲρ

ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦν-
τα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευά-
σασθαι τὴν ταχίστην, (ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ
πάθῃτε ταυτόν, ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμ-

τινος σημαίνει φροντίδα περὶ πράγματος, ὅπερ ἔχω καὶ φροντίζω
νὰ μὴ τὸ χάσω, ὡς κεῖται ἐνταῦθα. Ἐν πολλοῖς ὁμῶς συνωνυμοῦσιν
αἱ προθέσεις αὗται· ἴδε κατωτέρω § 5. — ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅν τινα
κτλ.] ἡ ἐναλλαγή των προσώπων δηλοῖ ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν τολμᾷ
νὰ ρίψῃ ὅλον τὸ βάρος τῆς ὀλιγωρίας εἰς τοὺς ἀκροατάς. Διὸ συμπε-
ριέλαβε διὰ τοῦ· ἡμεῖς (ἐνθ' ὁ λόγος ἦτο εἰς β'. πρόσωπον· φροντί-
ζετε) καὶ αὐτόν, ἵνα συμμερισθῇ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων τὴν
μομφὴν ταύτην. Ἡ δὲ περιπλοκή των δύο προτάσεων τοῦ ὅλου τοῦ-
του κώλου· οὐκ οἶδα καὶ· ἡμεῖς δοκοῦμεν ἐγένετο σκοπίμως κατὰ
σχῆμα ὑποσιωπήσεως, ἵνα περικαλύψῃ τὰ δυσάρεστα, «ὅπως ἦτον
δυσάρεστα φανῶσι» κατὰ τὸν Ἑρμογένη. Διὸ μεταξὺ τοῦ· ἡμεῖς δὲ
καὶ οὐκ οἶδα πρέπει νὰ ἐνηοθῇ μικρά τις παῦσις, διότι τὸ κύριον
ῥῆμα τοῦ· ἡμεῖς δὲν εἶναι τόι δοκοῦμεν, ἀλλὰ τόι οὐ φροντίζομεν,
ὀλιγωροῦμεν, ὕπερ παρασιωπήσας διὰ τὸ λυπηρὸν περιέπλεξε τὸν λό-
γον ἄλλως. Ἡ δὲ πλοκή ἔχει οὕτω· οὐκ οἶδα (ἡ κυρ. πρότασις) ὅν
τινα τρόπον ἡμεῖς δοκοῦμέν μοι ἔχειν πρὸς αὐτά (ἡ ἐξηρτ.
πρότασις) ἐρωτημ. πλαγία ὡς ἀντικ. τοῦ· οἶδα. Ἡ τοιαύτη πλοκή
εἶναι ἐν χρήσει ὡσαύτως καὶ παρ' ἡμῖν. — μοι] δοτ. προσωπικὴ τοῦ
δοκοῦμεν διὰ τὴν ἀπρόσωπον αὐτοῦ ἔννοιαν = ὅν τινα τρόπον
δοκεῖ μοι ἔχειν ἡμεῖς πρὸς αὐτά, ὥστε τόι ἔχειν ὑποκ. ὅν τοῦ
ἀπρὸςώπου· δοκεῖ μένει καὶ εἰς τόι δοκοῦμεν, ἀλλ' ὡς ἀπαρεμφατ.
συμπλήρωμα αὐτοῦ. — δὴ] συνδεσμικ. ἐνταῦθα μόριον σημαῖνον
ἄμεσον μετάθεσιν εἰς τι πραγματικὸν καὶ πασιφανές, ἰσοδυναμοῦν
πολλάκις προτάσει ὀλοκληρῶ· περὶ τούτου ἴδε τὴν μετάφρασιν. —
τὴν ταχίστην] ἡ αἰτιατ. αὐτὴ ὡς καὶ αἱ ταύτῃ παραπλήσια· τὴν
πρώτην, τὴν ἀρχὴν κατ' ἔλλειψιν τοῦ διὰ τὸν χρόνου καὶ τὴν
συνήθειαν λησμονηθέντος οὐσιαστικοῦ προσδιορίζουσι τὸν χρόνον
ἐπιρρηματικῶς ἄνευ τινὸς προθέσεως ἐξυπακουομένης δέθεν. — ὅπως
...βοηθήσητε κτλ.] προτάσ. τελικαὶ ἐξαρτώμεναι ἀπὸ τῶν ἀπα-
ρεμφάτων, οὐχὶ τροπικαὶ ὡς ἀντικείμενα δηλ. αὐτῶν· διὸ παρεδέχθη
τὴν γραφὴν· βοηθήσητε. Ἡ σύνταξις τοῦ· ὅπως μετὰ μέλλ. ὀριστ.

πειν, ἥτις ταῦτ' ἔρεϊ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὥς
 ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοὔργος ὢν καὶ δεινός 3
 ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκων, ἥνικ' αὖ
 τύχη, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοι-
 το), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέ-
 ραν τρέφεται καὶ παρασπάσσηται τι τῶν ὅλων πραγμά-

ῆ μετὰ ὑποτακτ. εἶναι δυσδιάκριτος πολλάκις, ἡ δὲ διάκρισις αὐτῶν
 ἐξαρτᾶται πολὺ ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς σημασίας τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ
 ἐξαρτῶνται. Πλειότερα ἴδε εἰς τὰς ἐπισημειώσεις. — καὶ πρότερον]
 ὁ καὶ ἐπιδοτικός· πότε δὲ πρότερον ἴδε ἐν § 8 καὶ 3, 4. — ἥτις
 ἔρει καὶ παρέσται κτλ.] ἀναφορικотελικαὶ προτάσεις σημαίνουσαι
 σκοπὸν τελικὸν καὶ μᾶλλον ὠρισμένον τῶν διὰ τοῦ: ἵνα καὶ: ὅπως
 μετὰ ὑποτακτικῆς τελικῶν προτάσεων. Ἡ διάκρισις αὕτη γίνεται καὶ
 παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀναφορικотελικοῖς λόγοις· ὡς π.χ. πέμπω
 πρεσβεῖαν, ἵνα ἀναγγείλῃ ταῦτα, καὶ: πέμπω πρεσβεῖαν, ἣ ὅποια θὰ
 ἀναγγείλῃ (καὶ δὲν θὰ πράξῃ ἄλλως) ταῦτα. Οὕτω 2, 11 καὶ 4, 19. —
 ταῦτα] δηλ. τὴν πρὸς βοήθειαν ἀπόφασιν ἡμῶν καὶ προπαρασκευὴν
 πρὸς τοῦτο.

3. ὡς ἔστι τοῦτο δέος] τό: ὡς αἰτιολογ. = διότι, τὸ δέ: τοῦτο
 ὑποκ. τοῦ: ἔστι (ἔχοντος σημασίαν ὑπαρκτικὴν συνάμα καὶ συνδε-
 τικὴν). τὸ δέ: δέος κατηγορούμενον. Οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν: τοῦτο μάλ-
 ιστα εἶναι φόβος, τοῦτο μάλιστα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ πρέπει νὰ μᾶς
 φοβίξῃ. — μὴ πανοὔργος... τρέφεται καὶ παρασπάσσηται...
 πραγμάτων] ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις προσδιοριστικαὶ κατ' ἐπεξήγη-
 σιν τοῦ ὑποκειμένου: τοῦτο διὰ τὴν ἐν τῷ κατηγορούμένῳ δέος ἐμ-
 περιχομένην ἐννοίαν τοῦ φόβου. — πανοὔργος] = ὁ πάντα δυνάμε-
 νος νὰ πράξῃ, δραστήριος, ἐνεργητικός, ἐξ οὗ κατόπιν καὶ ἡ σημασία
 αὐτοῦ ἐπὶ κακοῦ. — τὰ μὲν, τὰ δὲ] εἰς ἐπὶρρημ. σημασίαν = ἄλλοτε
 μὲν, ἄλλοτε δέ. — ἡνίκ' ἂν τύχῃ] δηλ. εἴκων ὁ φίλιπ., προσωπικῶς.
 Ἡ προσθήκη τοῦ χρονικοῦ τούτου λόγου μετὰ τὴν μετοχὴν: εἴκων
 δηλοῖ ὅτι τὸ εἴκειν, ὑπείκειν δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ
 Φιλίππου, ἀλλ' ἔπραττεν ἐνίοτε τοῦτο κατὰ τὰς περιστάσεις. — δ' ἂν
 φαίνοιτο] ὡς ἐπόμενον ὑποθετ. λόγου μὲ ἡγούμενον ἐξαγόμενον ἐκ
 τοῦ: ἀπειλῶν = ὅτε δὲ ἀπειλῶν· εἰ δὲ ἀπειλοῖται, φαίνοιτ' ἂν ἀξιόπι-

των. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεικῶς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ^{οὐκ ἐν ἑαυτοῖς ἀφικνούμενοι} (ὁ δυσμαχώτατός ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων,) καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον, ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχύ καὶ

στος, καὶ εἰκότως, καθόσον πολλὰ πόλεις εἶχον δοκιμάσει ἤδη τὴν ἀπειλὴν αὐτοῦ πραγματοποιηθεῖσαν.—τρέφεται] τοῦτο ἄλλοι γράφουσι· τρέφῃ τε ἢ ἀνατρέφῃ τε καὶ ἄλλοι ἄλλως· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀόριστος α'. τοῦ μέσου τρέπομαι εὐρίσκεται παρὰ Ξεν. Ἀναβ. 8, 9, 13. 6, 1, 13 καὶ ἀλλαχοῦ ἐν τῇ κυριολεκτ. σημασίᾳ· ἀπομακρύνω τινὰ ἀπ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν τρέπω εἰς φυγὴν, δύναιται, πιστεύω, νὰ ἐνοηθῇ καὶ ἐνταῦθα τοῦτο μεταφορικῶς, καθόσον καὶ τὸ ἀντικ. αὐτοῦ εἶναι πρᾶγμα καὶ οὐχὶ πρόσωπον = νὰ ἀπομακρύνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, τὸν κίνδυνον (ὡς ἀπομακρύνει τις τὸν ἐπὶ ὄντα πολέμιον) ἀποσπῶν ἐκ τῆς ὁλομελείας τῶν κατ' αὐτοῦ συμμαχούντων μέρος τι οὐσιῶδες. Ἐκ τε τῆς ὅλης ταύτης § καὶ ἐκ τῆς ἐπομένης τοιαύτη τις ἔννοια φαίνεται ὅτι ἐνυπάρχει. Ἴδε καὶ τὴν μετάφρασιν.

4. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεικῶς] τὰ τρία ἢ τέσσαρα ταῦτα συνδεσμορία (διότι καὶ τοῦ· ἐπεικῶς ἢ προσθήκη πρὸς τοῦτο συντείνει) πρὸς ἐλθόντα ἐκ συμπύξεως δύο προτάσεων, ἀρνητικῆς καὶ θετικῆς, χρησιμεύουσιν εἰς σύνδεσιν ἐναντίων, ἀντιθέτων καὶ ἔστιν ὅτε παραδόξων ἐννοιῶν ὡς ἐνταῦθα, ἐνθα διὰ τοῦ· ἐπεικῶς μετριάζει κάπως ὁ Δημοσθένης τὸ παράδοξον καὶ ἐνθα ἀρρύνει τοὺς ἀκροατάς. Ὅλον δὲ τὸ ἐφεξῆς εἶναι κατὰ σχῆμα παρὰ προσδοκίαν. Παράβαλε 8, 3. 2, 22. 4, 38. 8, 8, 38, 49 — ὁ... τῶν πραγμάτων] τῶν πραγμ. γεν. συντακτ. τοῦ· ὁ, κατὰ σχέσιν διαιρετικὴν. — καὶ βέλτιστον] ὁ καὶ ἐπιδοτικός. — ἀπορρήτων] δηλ. «ἐπραττεν ἃ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος», ὡς ὁ ἴδιος λέγει ἐν τῇ περὶ Στεφ. 235. — δεσπότην] δηλ. ἀπόλυτος αὐτοκράτωρ ἀνεύθυνος ὡς ἐν τοῖς μοναρχικοῖς πολιτεύμασι καὶ οὐχὶ ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ ὡς ἐν τοῖς δημοκρατίαις. — πολλῇ προέχει... ἐναντίως· ἔχει] τὰ δύο ταῦτα κατὰ σχῆμα ἀντιστρο-

κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶ πρόχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἅς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιο ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. Δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας

φῆς θετειμένα σημαίνουσι τὸ αὐτὸ ἀλλ' ἀντιθέτως· ὡς οὐδέτερα ἔχουσιν ὑποκείμενον τό: εἶναι καί: παρεῖναι, ἡ δέ: πρὸ ἐν τῇ: προ- ἔχει ἔχει σημασίαν ἐπιρρηματικήν, ἣν προσδιορίζει ἡ δοτική τοῦ ποσοῦ πολλῇ. Καθὼς λοιπὸν λέγεται «τοῦτο ἔχει καλῶς, πάνυ καλῶς» οὕτω καί: ἔχει πρὸ, πολλῇ πρὸ=ὑπερέχει, ὑπερτερεῖ, πολὺ ὑπερτερεῖ· καὶ προσωπικῶς=τοῦτο εἶναι πολὺ, μέγα συμφέρον διὰ ἕνα (ὅστις εἷς ὢν εἶναι κύριος πάντων καὶ πανταχοῦ παρῶν) ὡς πρὸς τὸ πράττειν αὐτόν τὰ τοῦ πολέμου ταχύ καὶ κατὰ καιρὸν, ὡς πρὸς τὰς καταλλαγὰς (ὁμῶς) αὐτὸ τοῦτο ἔχει ἐναντίως=οὐ πολλῇ πρόχει=εἶναι πολὺ ἀσύμφορον, βλαβερόν. — ἂν ποιήσαιο] ὡς ἀπόδοσις ὑποθ. λόγου μὲ ἡγούμενον εἰ βούλοιντο ἐκεῖνοι.

5. ἄσμενος] κατηγ. 6'. τοῦ ὑποκ. τοῦ ῥήμ. μὲ ἐπιρ. σημασίαν, ἀλλὰ παραστατικώτερον τοῦ ἐπιρ. ἀσμένως· εἶναι δὲ κυρίως παρακ. παθ. τοῦ: ἡδομαι καθ' ὑπερβίωσιν τοῦ τόνου καὶ ἀποβολῆν τοῦ ἀρχῆθεν προτακτικοῦ F ἢ S μεταπεσόντος τῇ χρόνῳ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα. Ἡ κατ' ὀλίγον ἀντικατάστασις τοῦ ' πνεύματος διὰ τοῦ ' μέχρις οὗ ἐξέλιπεν ὁλοτελῶς ἐκ τῆς προφορᾶς ἡρξάτο ἀπὸ τῶν πρὸ Ὀμήρου ἀκόμη χρόνων. Διὰ τοῦτο ἀπαντῶμεν παρ' αὐτῇ: ἡμέρα καὶ ἡμαρ, ὄλος καὶ οὖλος, ἡδομαι, ἡδύς καί: ἄσμενος, ἡδος, ἔταρος καὶ ἔτης κ. ε. Τὰ μετοχικὰ ταῦτα ἐπίθετα: ἄσμενος, ἐρρωμένος, ἐκὼν (ἐκούσιος), ἄκων (ἀκούσιος), ἐθέλων (ἐθελοούσιος), (π. χ. «οἱ ἐθέλοντες εἰς κινδύνους καθιστάμενοι» Ἀνδοκίδ.) ἀποδαλόντα τὴν πλήρη μετοχικὴν σημασίαν σχηματίζουσι καὶ παραθετικά ὡς: ἄσμενος, ἀσμένως, ἀσμενέστατα καὶ ἀσμεναίτατα. — Δῆλον... ὅτι] ἡ πολλὴ τοῦ Δημοσθένους τάσις πρὸς ῥυθμὸν λέγειν ὥστε αὐτὸν πολλάκις νὰ παρεμβάλλῃ ἐν τῇ λόγῳ λεληθότως καὶ αὐτοφῶς στίχους ἐμμέτρους, συνήθως ἰάμβους, ὡς ἐνταῦθα: δῆλον|γάρ ἐ|στι|τοῖς|Ὀλυν|θίοις|ὅτι. Ἀριστοτ. Ῥητ. 3, 8 «ῥυθμὸν δεῖ ἔχειν τὸν λόγον, μέτρον δὲ μή· ποιήμα γὰρ ἔσται... ὃ δ' ἱάμβος αὐτῇ ἔστιν ἡ λέξις ἡ τῶν πολλῶν. Διὸ μάλιστα πάντων τῶν μέτρων ἱάμ-

πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυθναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως, ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἥ

θεῖα φέγγονται λέγοντες». Ἴδε τοιαῦτα Δημ. 21, 163. 18, 269 καὶ δακτυλικούς ἐξαμέτρους 4, 6 «καὶ προσέ|χειν τὸν | νοῦν || τοῦ|τοις ἐθέ|λουσιν ἅ|παντες», 18, 143 καὶ πολλαχοῦ. — ἀλλ' ἀναστάσεως κτλ.] = ὑπὲρ ἀναστάσεως κτλ. Αἱ προθέσεις πολλάκις παραλείπονται ἐννοούμεναι ἢ ἐκ τῶν προηγουμένων εἰς τὰ ἐπόμενα ἢ ἐκ τῶν ἐπομένων εἰς τὰ προηγούμενα, ὡς «μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τε ἐπ' ἐσχάρας» Εὐριπ. Φ. 291. Αἱ προθέσεις: περὶ (δόξης) καί: ὑπὲρ (μέρους χώρας) κένται κυριολεκτικῶς ὡς καὶ ἐν § 2 ἑρρέθη. Ἐν τῇ φράσει: ὑπὲρ ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος (κυρίως: ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος) ἢ: ὑπὲρ σημαίνει τὸ αὐτὸ ἀλλὰ συνεπτυγμένως, δηλ. = ὑπὲρ τοῦ νὰ μὴ ἀναστατωθῇ καὶ ἐξανδραποδισθῇ ἡ πατρίς, ἣν ἔχουσι σῶαν καὶ ἐλευθεράν = ἵνα ἀποκρούσωσι τὴν ἀναστάτῳσιν καὶ τὸν ἐξανδραποδισμόν, ὃν δὲν ἔχουσιν ἤδη. Ἡ παράλειψις τῆς: ὑπὲρ καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῶν λέξε. σωτηρίας, ἐλευθερίας, διὰ τῶν τρομακτικῶν τούτων: ἀναστάσεως, ἀνδραποδισμοῦ ἐγένετο ἐπὶ σκοπῇ, ἵνα γείνη ἡ ἐντύπωσις τοῖς ἀκροαταῖς ταχυτέρα καὶ σπουδαιότερα. — καὶ ἴσασιν ἅ τε κτλ.] ἡ πλοχὴ: ἴσασιν ἅ τε ἐποίησε τοὺς παραδόντας τῶν Ἀμφιπολιτῶν τὴν πόλιν αὐτῇ καὶ ἅ ἐποίησε τοὺς ὑποδεξαμένους τῶν Πυθναίων. Αἱ γεν. Ἀμφικ. καὶ Πυθν. εἶναι διαιρετικαὶ τῶν διὰ τοῦ ἄρθρου οὐσιαστικοποιηθεισῶν μετοχῶν: παραδόντας καὶ ὑποδεξαμένους, αἵτινες εἶναι ἀντικ. προσωπ. τοῦ: ἐποίησε, τὸ δέ: ἅ ἀντικ. πραγματικὸν κατὰ τό: ποιῶ τινά τι. Ἀλλὰ τό: ποιῶ συντάσσεται καὶ ἄλλως = ποιῶ τί τι, ὡς «ταῦτα καὶ νεωτέρῳ καὶ πρεσβυτέρῳ ποιήσω». Πλάτ. Ἀπολ. 30. — Περὶ τοῦ πρώτου τούτου γεγονότος ὁ μὲν Σχολιαστ. τοῦ Δ. λέγει: «εἰσελθὼν γὰρ αὐτοὺς πρώτους ἐφόνευσε λέγων· εἰ τῶν ἰδίων πολιτῶν οὐκ ἐφείσασθε, πόσῃ γε πλέον οὐ μέλλετε περὶ ἐμὲ ὑστερον τοιοῦτο γενέσθαι;» ὁ δὲ Διοδ. τοῦναντίον «τοὺς μὲν ἄλλοτρίως πρὸς αὐτὸν διαχειμένους ἐφυγάδευσε, τοῖς δ' ἄλλοις φιλανθρώπως προσήνεχθη». Ἴδε περὶ τούτου ὡς καὶ περὶ τοῦ δευτέρου γεγονότος

τυραννίς ἄλλως τε καὶ ὁμορον χώραν ἔχωσι. Ταῦτ' οὖν ὁ
ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τᾶλλ' ἂ προσ-
ήκει πάντα ἐνθυμουμένους φημί δεῖν ἐθελῆσαι καὶ

Διοδ. 16, 8 καὶ Δημ. 8, 40.—καὶ ὅλως κτλ.] περὶ τῆς στίξεως καὶ
συντάξεως τούτου ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 42.—ἄπιστον... ἡ τυραννίς]
τὸ κατηγορούμενον: ἄπιστον εἰς οὐδέτ. γέν. διότι εἶναι οὐσιαστι-
κοποιημένον ἐπὶ θ. = πρᾶγμα, χρῆμα ἄπιστον, εἰς δὲ δηλ. δὲν πρέπει
νὰ διδῇ τις πιστίν. Ὅταν τὸ κατηγορ. ᾖναι οὐσιαστ. δὲν δύναται
νὰ συμφωνῇ κατὰ γέν. καὶ ἀριθ. μετὰ τοῦ ὑποκειμένου, ὡς συμβαί-
νει ἐν τῇ ἐπιθετικῇ συμφωνίᾳ. Τὸ ὅλον τῆς ἐννοίας ταύτης
εἶναι γνώμη, ἥνπερ πολλαχοῦ ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης καὶ ἄλλοι.
«ἡ μὲν γνώμη ἀπόφασις καθόλου ἐστὶ» Ἀριστοτ. ῥητ. 2, 21. —
ἄλλως τε καὶ ὅλως κτλ.] περὶ τούτου ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 1.—καὶ ν. ἔχ-
ωσι] ἡγούμε. ὑποθετ. λόγου μὲ ἐπόμε. ἐξαγόμενον ἐκ τῶν προηγουμέ-
νων κατ' ἀναστροφὴν = καὶ μάλιστα, ἂν ὁμορον χώραν ἔχωσιν αὶ
πολιτεῖται, τότε δὴ ἡ τυραννίς ἐστὶν ἄπιστον.—ταῦς πολιτείας]
= διὰ τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα· ἴδε περὶ τούτου Γ'. Τεῦχ. § 43
καὶ Ἀριστοτ. Πολ. Β, 6 «ταῖς ἀποκλινοῦσας μᾶλλον πρὸς τὸ πλεῖθος
καλοῦσι πολιτείας».

6. ἐγνωκότας... ἐνθυμουμένους] ὁ παρακ. τοῦ ἐγνωκό-
τας σημ. = ἔχοντας γινώσκιν τούτων ἐσχηματισμένην πρὸ πολλοῦ,
ὁ δὲ ἐνεστ. ἐνθυμουμένους = ἔχοντας πρὸ ὀφθαλμῶν, ὑπ' ὄψιν
τὰ ἄλλα πάντα, ὡς π. χ. τὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις ὑπόληψιν καὶ δόξαν,
καὶ τὰ τοιαῦτα. — ἂ προσήκει] δηλ. ἐνθυμεῖσθαι· τοῦτο δὲ =
ἐνθυμῶ, ἐν νῷ ἔχειν· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἀντικ. εἰς αἰτιατ. — φημί
δεῖν ἐθελῆσαι κτλ.] τὸ δεῖν ἀντικ. τοῦ φημί, τὸ ἐθελῆσαι
ὑποκ. τοῦ δεῖν, τὰ δὲ δύο ἀπαρέμφ. παροξυνθῆναι καὶ προσ-
έχειν ἀντικ. τοῦ ἐθελῆσαι. «Ἄλλοι ἐξαρτῶσι τὰ τρία συνάμα ἀπα-
ρέμφ. ἐκ τοῦ δεῖν, ἄλλ' ὄχι, πιστεύω, ὁρθῶς, διότι α'.) ὁ Δ. ἐν τῇ
ἐλλείψει τῆς θελήσεως καὶ τῇ μέγρι τοῦδε ἀδρανείᾳ ἀνευρίσκει τὴν
πηγὴν ὅλων τῶν κακῶν, ὡς καὶ ἐν 3, 3 λέγει «τῷ μὴ βούλεσθαι ἢ
τῷ μὴ συνίεναι τὰ πλεῖω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι», β'.)
διότι καὶ ἐν τῇ ἀμέσῳ αἰτιολ. προτάσει τὸ ἐθέλειν μόνον ἀναφέ-
ρεται· οὐδὲ γὰρ λόγος τοῦ μὴ ἐθέλειν ὑπολείπεται. Τὸ δὲ
παροξυνθῆναι καὶ προσέχειν εἶναι τὰ παρεπόμενα τοῦ ἐθε-

παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν, χρήματα εισφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἐλλείποντας· οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ

λῆσαι προσδιοριζόμενα μερικώτερον διὰ τῶν· χρήματα εισφέροντας καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ διὰ τοῦ· μηδὲν ἐλλείποντας. — προσέχειν τῷ πολέμῳ] τὸ πλήρες· προσέχειν τὸν νοῦν τῷ πολέμῳ (= νὰ ἔχητε τὸν νοῦν προσηλωμένον τῷ πολέμῳ) μηδὲν ἐλλείποντας = χωρὶς νὰ κάμνητε τὴν παραμικρὰν ἐλλείψιν ὡς πρὸς τοῦτο. — εἴπερ ποτέ καὶ νῦν] φράσις συνήθης παρὰ Δημ. ἐλλειπτική ἀπαντωμένη καὶ ἄλλως· ἀναπληροῦται δὲ εἴτε ἐκ τῶν προηγουμένων εἴτε ἐκ τῶν ἐπομένων = εἴπερ ποτὲ παρωξύνθητε καὶ προσέσχετε, καὶ νῦν δεῖ παροξυνθῆναι καὶ προσέχειν. Οὕτω ἐν 3, 3 εἴπερ ποτέ, 4, 7 ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, 3, 33 ἀλλὰ νῦν γε. Συγκριτικὴ ἔννοια ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, δὲν ὑπάρχει, ὥστε νὰ μεταφρασθῇ διὰ τοῦ· πλειότερον παρὰ ποτε ἢ διὰ τοῦ· ὑπὲρ ποτε. — εισφέροντας... ἐξιόντας] ταῦτα προσδιορίζουσι τό· παροξυνθῆναι, ὡς ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἀλληλένδετα καὶ ἀχώριστα ἀπ' ἀλλήλων. Παράβαλε καὶ 4, 7. 2, 13. 24, 27, 31. — οὐδέ... οὐδέ] οἱ σύνδεσμοι οὗτοι τιθέμενοι ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου διαφέρουσι τῶν οὕτε... οὕτε. Τὸ πρῶτον οὐδὲ πρὸς τῇ συνδυαστικῇ σημασίᾳ ἔχει καὶ προσθετικὴν = οὐχὶ μόνο ἄλλο τι, ἀλλ' οὐδὲ λόγος, οὐδὲ σικηψίς ἀκόμη· ὥστε τὸ μὲν γὰρ συνδέει τὸ αἰτιολογ. κῶλον· διὰ τί πρέπει νὰ θελήσῃσι τῶρα καὶ ν. κτλ., τὰ δὲ οὐδέ... οὐδὲ τὰ δύο ὑποκείμεν. λόγος καὶ σκῆψις ἀλλ' οὕτως, ὥστε πλειοτέρας προσοχῆς ἄξιον νὰ θεωρητῇαι τὸ δεύτερον. Κατὰ ταῦτα τὸ χωρίον τοῦτο ἡδύνατο νὰ παραφρασθῇ οὕτω· «χρειάζεται νὰ θελήσῃσι πρῶτιστα πάντων νὰ πολεμήσῃσι τὸν φίλιππον τῶρα καὶ, ὅτε ἔχετε καὶ συμμάχους, ἀφοῦ ἔως τῶρα δὲν τὸ ἐκάμετε· καθότι τῶρα πλέον ὄχι λόγον μόνον ἀληθῆ δὲν ἔχετε νὰ εἴπητε, διὰ τί δὲν πρέπει νὰ κάμνητε τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲ καὶν πρόφασιν ἀπλήν (ἔστω καὶ ψευδῆ) πρὸς δικαιολογίαν ὑμῶν. — σκῆψις] ἐκ τοῦ· σκῆπτομαι (σκῆπτρον), σημαίνει πρόφασιν κενὴν καὶ ματαίαν, εἰς ἣν ἐπακουμβᾷ τις τρόπον τινὰ δικαιολογούμενος, ὅταν δὲν ἔχη λόγον ἀληθῆ καὶ πραγματικόν, εἰς ὃν νὰ στηριχθῇ.

σκήψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. Νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθρυλεῖτε τέως, Ὀλυν- 7
 θίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον
 καὶ ταῦθ' ὥς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι· εἰ μὲν γὰρ
 ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλονται τὸν πόλεμον, ασφα-
 ροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ᾔσαν

7. ἐκπολεμῶσαι δεῖν] τὸ δεῖν προσδιορισμός κατ' ἐπεξηγή-
 σιν τοῦ ἀντικ. ὃ, τὸ δέ: ἐκπολεμῶσαι ὑποκ. τοῦ: δεῖν. Περὶ τοῦ
 τύπου ἐκπολεμοῦν πολλοὶ ἀμφιβάλλουσιν εἰσέτι, ἂν πρέπει νὰ πα-
 ραδεχθῶμεν καὶ τοῦτον πρὸς τῇ ἐκπολεμεῖν, ὅπερ παρὰ Ξεν. Ἑλλ.
 8, 4, 20: «ἴν' ἐκπολεμήσειε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους» ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἣν καὶ τὸ ἐκπολεμοῦν=καθι-
στάναι τινὰ πολέμιον πρὸς τινὰ (κᾶμνω τινὰ νὰ γείνη ἐχθρὸς πρὸς
τινα). Ἡ δέ: ἐκ σημαίνει μεταβολὴν καταστάσεως. — αὐτόματον]
 κατηγ. μετ' ἐπιρρημ. σημασίας=αὐτομάτως, ἀπὸ ταῦτομάτου. —
 καὶ ταῦθ'] τὸ οὐδέτ. πληθοντ. τῆς ἀντων. ταύτης μεταπεσόν εἰς
 ἐπιρρημ. χρῆσιν=καὶ μάλιστα, δὲν συμφωνεῖ πλέον πρὸς τὸ εἰς
 ὃ ἀναφέρεται κατὰ γέν. καὶ ἀριθ., διότι δεικνύει τὸ περιεχόμενον ἐν
 γένει τῆς ἐννοίας, εἰς ἣν ἀναφέρεται, μετὰ τῶν παρεπομένων αὐ-
 τῆς. — ὥς ἂν κτλ.] δηλ. οὕτως, ὥς ἂν=εἰς τρόπον τοιοῦτον,
 ὥστε νὰ σὰς ἐσύμφερειν, ἂν συνέβαινε ποτε. — μέχρι τοῦ]=μέχρι
 τινὸς σημείου, βαθμοῦ· τό: τοῦ γένους οὐδέτ. — ταῦτα] δηλ. τὸ
 ἀνελέσθαι τὸν πόλεμον μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ. Τοῦ-
 το δηλοῦ ὁ πληθ. ἀριθμός. — ἂν ἐγνωκότες ᾔσαν] ὁ περιφραστ.
 ὑπερσ. εἶναι παραστατικώτερος τοῦ μονολεκτ.: ἐγνώκεσαν=θὰ
ᾔσαν, θὰ εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἔχῃσι τὴν γνώμην ταύ-
την. — ἐπειδὴ δὲ κτλ.] λόγος αἰτιολογ. συνημμένος μὲ ἡγοῦμ.
 διὰ τοῦ: ἐπειδὴ καὶ ἐπόμενον: εἰκός (ἐστὶ). Τοιαύτη εἶναι ἡ
 χρῆσις τοῦ: ἐπειδὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἡ δὲ παρ' ἡμῖν ἀντικατά-
 στασις τοῦ: γὰρ καί: ὅτι διὰ τοῦ: ἐπειδὴ εἶναι κατὰχρησις. — ὑπέρ
 ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασι]=περὶ τούτων, ἄ. Προὔταξεν δὲ
 τὸ μέλλον γενέσθαι (φοβοῦνται) ὡς φοβερώτερον τῶν παρελθόντων
 παθημάτων (πεπόνθασι), ὅπερ ἄλλως δὲν εἶναι καὶ ἱστορικῶς
 γνωστόν, τί πεπόνθασι οἱ Ὀλύνθιοι πρὸ τοῦ πολέμου τούτου.

ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μι-
σοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἐχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φο-
βοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὃ 8
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι οὐδὲ
παθεῖν ταυτό, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε·
εἰ γάρ, (ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες καὶ παρῆ-

8. ἤδη πολλάκις πρότερον] τρεῖς συνάμα χρον. προσδιορι-
σμοί, ἀλλὰ κυρίως τό: πρότερον μόνον προσδιορίζει τὸ ῥῆμα κατὰ
χρόνον παρελθόντα, τὸ δέ: πολλάκις ἐπεξηγεῖ τό: πρότερον
(δηλ. ποσάκις πρότερον) τὸ δέ: ἤδη συνεχίζει τρόπον τινὰ τὸ πα-
ρελθόν πρότερον μετὰ τοῦ ἐνεστώτος ἤδη. — ἤκομεν] εἰς πληθ.
α'. πρόσωπον, διότι καὶ ὁ Δ. ἦτο τότε εἰς τῶν ἐθελοντῶν τριηράρ-
χων κατὰ ταύτην τὴν εἰς Εὐβοίαν ἐκστρατείαν. Συνέβη δὲ τῇ 358
π. Χ., ὅτε ἐκ τῶν δύο ἐκεῖ πολιτικῶν κομμάτων τὸ μὲν ἐν προσε-
κάλεσεν εἰς βοήθειαν τοὺς Ἀθηναίους, τὸ δὲ ἄλλο τοὺς Θηβαίους, οἵ-
τινες καὶ ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Παράβαλε Δ. 4, 17.
8, 74, 18, 99. — παρῆσαν... ἐπὶ τὸ βῆμα] τινὲς διορθοῦσι τό:
παρῆσαν γράφοντες: παρῆσαν ὡς παρατατ. τοῦ: παρ-εἶμι
(=ἔρχομαι παρὼν) καὶ οὐχὶ τοῦ παρ-εἶμι (=εἶμι παρὼν). Ἀλλὰ
α'. μὲν τὸ γ'. πληθ. πρόσ. τοῦ παρατ. τοῦ: εἶμι ἐν τῇ ἀττικῇ πεζῇ
λόγῳ πάντοτε γράφεται ἀσυναϊρέτως: ἤσαν καὶ μόνον παρὰ ποιη-
ταῖς: μετῆσαν, εἰσῆσαν. β'. δὲ τό: εἶμι σύνθετον μετὰ προθέσ.
κίνησιν σημαίνουσιν (εἰς, ἐπὶ, πρὸς, ἐπὶ τι) ἔχει συνεπτυγμένως
καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς κινήσεως, ἥτις ἐνυπάρχει ἐν αὐτῇ τῇ τῶν προθέ-
σεων σημασίᾳ. Τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἐκ δοκίμων συγγραφῶν καὶ
ἐκ τῆς γεωτέρας ἑλλ. γλώσσης, ἥτις καὶ ῥῆμα νέον ἐκ τοῦ: πάρειμι
καθιέρωσεν, ἵνα δηλοῖ αὐτὸ τοῦτο οὐχὶ πλεον συνεπτυγμένως. Τό:
παρουσιάζομαι π. χ. ἐκ τοῦ: πάρειμι, παρὼν, παροῦσα, πα-
ρουσία σημαίνει οὐχὶ τὴν στάσιν τοῦ β'. συνθετ. εἶμι, ἀλλὰ τὴν
κίνησιν μόνον τοῦ α'. συνθετ. παρὰ. Ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς
ἀρχαίοις ἀκόμη ἀπαντᾶται ἡ σημ. τοῦ: παρουσιάζεσθαι ἐν τῇ: πά-
ρεσμεν καὶ: παρουσία. Οὕτω μεταφορικῶς παρὰ Πλάτ. Θεαιτ.
200 «πάλιν ἐπὶ τὴν πρώτην πάρεσμεν ἀπορίαν» σημ. ὅ,τι καὶ παρὰ
Δ. παρῆσαν ἐπὶ τοῦτ' ἐπὶ τὸ βῆμα, ἀλλὰ καὶ «παρῆσαν ἐπὶ τοῖς

ἰσοδυναμεί

σαν Ἀμφίπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν) τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων καὶ πάλιν, ἡνίκα Πύδνα, 9

ἀγῶσι» Δ. 24, 159, ἵνα δευχθῇ οὐ μόνον ἡ ἄφριξις ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας, ἀλλὰ καὶ ἡ στάσις ἐπὶ τοῖς ἀγῶσι. Τὸ παρά Θουκυδ. 1, 128 «Βυζάντιον γὰρ ἔλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ» ἰσοδυναμεῖ τῇ Θουκ. 1, 94 «καὶ ὕστερον ἐστράτευσαν εἰς Βυζάντιον». Οὕτω Δ. 2, 8 «καιροῦ μὲν πρὸς τοῦτο πάρεστι φιλ. τὰ πράγματα» 8, 11, «ἐφ' οὗς ἂν αὐτῇ δόξῃ πάρεστι» 4, 40, «ἐκεῖσε εἰσὶν αἱ χεῖρες» Θουκ. 3, 8 «Ὀλυμπίαζε παρεῖναι» 6, 88 «παρήσαν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα» καὶ πλεῖστα ὅσα ἄλλα. — Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς] ἴδε Εἰσαγ. — παρειχόμεθα] μέσ. ὠφελείας σημαντ. ἐπεξηγούμενον ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς ἀντιδιαστολῆς: ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν. — ἥνπερ] δηλ. παρεσχόμεθα. — 80' ἤκομεν] ὁ συγχρονιστικὸς οὗτος λόγος προσδιορίζει καθ' ὑπόταξιν τὸ ἡγούμε. εἰ παρειχόμεθα καθὼς καὶ τὸ ἐπόμε. αὐτοῦ: εἶχετ' ἂν, ἀλλὰ διὰ τὴν πολλὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἐνός ἀπὸ τοῦ ἐτέρου ἐπανεληφθῇ καὶ αὐθις διὰ τοῦ συστοίχου αὐτοῦ: τότε.

9. Καὶ πάλιν] ὡς ἀνεξάρτητος ἐπιρρηματ. προσδιορισμὸς ἀναφερόμενος κυρίως εἰς ἓν ῥῆμα γενικόν, ὡς π. χ. καὶ πάλιν φέρω ἕτερον παράδειγμα. Ὁ Δ. διὰ τοῦ ἀφηγηματικοῦ γὰρ μετὰ τό: πεπὸνθατε πολλάκις φέρει δύο παραδείγματα τοιοῦτων παθημάτων α'. 80' ἤκομεν καὶ β'. ἡνίκα Πύδνα κτλ. — ἡνίκα κτλ.] καὶ τοῦτο καθὼς καὶ τὸ ἀνωτέρω: ὅτε ἤκομεν προσδιορίζει καθ' ὑπόταξιν τὸ ἡγούμε. εἰ τότε ἐδοθη ἡσάμεν καὶ τὸ ἐπόμεν. ἐχρώμεθα ἂν, ἀλλὰ παρηλλαγμένως, διότι προταχθέντος τοῦ χρον. προσδιορισμοῦ ἡνίκα κτλ. ἡναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὸν καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὑποθετ. λόγου: εἰ τότε διὰ τοῦ ἀπλοῦ μόνου καὶ ταυτοσήμου: τότε. — Πύδνα κτλ.] ἴδε Εἰσαγωγὴν. — τᾶλλα... πολιορκούμενα] ἡ κατηγορηματ. μετοχή: πολιορκούμενα συνετάχθη κατὰ τὸ γένος τοῦ τελευταίου ὑποκ. τᾶλλα καὶ ὡς πλησι-

Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμῳ καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥάονοι καὶ πολὺ ταπεινότερῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προΐεμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν

στέρου καὶ ὡς περιεκτικώτερου. — ἵνα μὴ] τελικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τινος ῥήμ. ἔξωθεν ἐννοουμένου ὡς π. χ. σιωπῶ δὲ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἵνα μὴ κτλ.—καθ' ἕκαστα] ἀντικ. τοῦ: λέγων. Ἡ κατὰ μετὰ αἰτιατ. χρησιμεύει ἐν τῇ λόγῳ οὐ μόνον ὡς ἐμπρόθ. προσδιορισμός, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑποκ. καὶ ὡς ἀντικ., ὅταν προσδιορίζῃ τὸν ἀριθμὸν α'. κατὰ διανομὴν=ἐν πρὸς ἕν χωριστὰ (ὅπως σήμερον ἢ ἀνὰ μετὰ τῆς ὀνομαστικῆς) καὶ β'. κατὰ προσέγγισιν=περίπου, ὅτε εἶναι ἐν χρήσει καὶ αἰ: εἰς, περὶ. Τοῦτο δὲ ὅλον γίνεται κατ' ἀνάγκην, διότι ἡ ἑλλ. γλῶσσα (ἢ τε ἀρχαία καὶ νεωτέρα) δὲν καθιέρωσεν ἰδιαίτερα ἀριθμητ. ἐπίθετα ἐκφράζοντα τὰς ἐννοίας ταύτας μονολεκτικῶς, ὅπως ἡ Λατινικὴ τὰ διανεμητικὰ distributiva. Παραδείγμ. τοῦ α'. «ἐνθυμέσθε καθ' ἑκάστους τε (ὑποκ.) καὶ σύμπαντες ὅτι κτλ.» Θουκ. 7, 64, «εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους (ὑποκ.) βλατόμενοι ξύμπαντες ἐκινδυνεύομεν» 4, 64, «κατὰ ἔθνη δὲ (ὑποκ.) ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλεῖστον ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι» καὶ κατωτέρω «καθ' ἑκάστους (ὑποκ.) ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μάλλον καλεῖσθαι Ἑλληνας» 1, 3. «καθ' ἕκαστον (ἀντικ.) αὐτῶν πράττομεν» Πλάτ. Πολ. 436. «καθ' ἕν ἕκαστον (ἀντ.) τῶν τριῶν κρίνωμεν» Πλάτ. Φιλήβ. 65. «βούλομαι καθ' ἕν ἕκαστον (ἀντικ.) αὐτῶν ἐξετάσαι» Δ. 18, 17 καὶ πολλαχοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Παραδείγμ. τοῦ β'. «ἔφυγον εἰς Λακεδ. περὶ ὀκτακιστοὺς (ὑποκ.)» Ξεν. Ἑλλ. 6, 5. ζῶοι ἐλήφθησαν εἰς ὀκτωκαίδεκα (ὑποκ.). Ξενοφ. Ἀνάβ. 3, 4, ἔνθα τὸ κατηγ. ζῶοι ἐτέθη κατ' ὀνομαστικὴν κατὰ τὸν γενικ. κανόνα. Οὕτω: καθ' ἕνα=singuli, κατὰ δύο=bini, καθ' ἑκάστους=singuli, κατὰ ἔθνη=singulae gentes κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ ἐξῆς. «τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος ἐπὶ μέγα (ἀντ.=μέγα μέρος ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν θεωρούμενον) κατέσσεισε» Θουκ. 2, 76. ἐπὶ πολὺ 4, 12, κατὰ μικρὸν 4, 30. «εἰ κατασκαφεῖ τῶν

καλῶς, ἡῤῥήσαμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς
καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλικὸς οὐδεὶς πω βασι-
λεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὴ καιρὸς ἔχει τις, οὗ-
τος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός

τειχῶν τῶν μακρῶν ἐπὶ δέκα στάδια (ὑποκ. ὡς πρὸς τὴν ἔκτασι
θεωρούμενον) ἑκατέρου» Δυσ. 13, 8· οὕτω καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν·
παρετάχθησαν ἀνὰ τέσσαρες τέσσαρες, τοὺς παρέταξαν
ἀνὰ τέσσαρες τέσσαρες, ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς πεντή-
κοντα, ἐφόνευσαν περὶ τοὺς πεντήκοντα. Ἡ φαινόμενη αὕτη
ἀνωμαλία προβαίνει καὶ περαιτέρω· «συνειλεγμένων εἰς τὴν Φ. περὶ
ἑπτακοσίων» (=ἑπτακοσίων περίπου, ὑποκ. τῆς γεν. ἀπολύτου)
Ξεν. Ἑλλ. 2, 4· «ἔφασαν, ὁπότε πρὸς τὸν σατράπην στήσαιντο, καὶ
(=ἀκόμη καὶ) ἐπιμιγνύναι σφῶν τε (ὑποκ. τῆς ἀπαρεμφ. διὰ τὴν
διαίρετ. ἔννοιαν) πρὸς ἐκείνους καὶ ἐκείνων (ὑποκ. ὁμοίως) πρὸς
ἑαυτοὺς...» Ξεν. Ἀν. 3, 5. — τῇ πρώτῃ] ἡ προσθήκη τοῦ τακτ.
τούτου ἐπιθέτου ὡς ἐπεξηγήσις τοῦ· ἐνὶ δύνатаι νά νοηθῇ καὶ κατὰ
ποσὸν (κατὰ τάξιν) καὶ κατὰ ποιὸν = τὸ πρῶτον τῶν τεσσάρων
τούτων μερῶν, ἥτοι τὴν Πύδναν ἢ τὸ πρῶτον καὶ κυριώτατον
πάντων, οἷον ἦτο ἡ Ποτίδαια. — καὶ ὡς προσήκειν] = καὶ προ-
σηκόντως. Ὁμοιοματ. πρότασις ἰσοδυναμοῦσα ἐπιρρήματι. — εἰ ἐβο-
ηθήσαμεν. . ἐχρώμεθα ἄν] τὸ ἡγούμε. εἰς ἀόρ. ἵνα δηλωθῇ τό-
καὶ μία μόνην φορὰν καὶ εἰς ἓν τούτων ἂν ἠθέλομεν βοηθήσει,
θὰ εἴχομεν (πάντοτε καὶ διαρκῶς) τὸν Φίλ. κτλ. — ῥῥόνι] = ἦττον
χαλεπῶ (δηλ. πολεμεῖν ἢ πολεμεῖσθαι) κατηγ. τοῦ ἀντικ. Φίλ.
Ἰδε καὶ Δ. 8, 50. Ἀνάλογα τούτοις καὶ τὰ παρ' Ὁμήρῳ· «ῥήτεροι
πολεμίζειν ἦσαν Ἀχαιοί» ἀντί· ῥήτερον ἦν πολεμίζειν Ἀχαιοῖς
Ἰλ. Σ. 258 «οὐ ῥηίδι' ἐστὶ θεῶν δῶρα ἀνδράσι θνητοῖσι δαμήμεναι»
= δὲν εἶναι εὐκόλον νά δαμασθῶσιν ὑπὸ θνητῶν ἀνθρώπων τὰ δῶρα
τῶν θεῶν, Ἰλ. Υ. 265. — νῦν δέ] τό· νῦν συλλογιστικῶς κατ' ἀν-
τιθέσιν. — ἀεὶ] = ἐκάστοτε, ὁσάκις καὶ ἂν ἐπαρουσιάσθῃ περίστασις
καλῇ. — σῇ ἡσείν] εἰς μέλλοντα διὰ τὴν ἐν τῇ· οἱ ὁμῶντες ἔννοιαν
τοῦ· ἐλπίζοντες. — ἡμεῖς] καὶ ἡ προσθήκη τοῦ ὑποκ. τούτου εἰς τὸ
ῥῥημα καὶ ἡ θέσις ἀκόμη αὐτοῦ ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν τὴν διασταλτι-
κὴν, = ἡμεῖς ἡῤῥήσαμεν τὸν Φίλ. διὰ τῆς ἀμελείας ἡμῶν, καὶ οὐχὶ
αὐτός ἑαυτόν. — τηλικούτος, ἡλικός] ἡ σύνδεσις ἀναφορικοῦ-

ἔστιν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκείνων. Καὶ ἔμοιγε δο- 10
κεῖ τις ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν
παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργγμένων καταστάς, καίπερ
σχετική. — Νυνὶ δὲ] διὰ τῶν μορίων τούτων ἐπανερχεται εἰς τὰ
ἐν § 8 προειρημένα οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον καιρὸν ἀφεῖναι, ἀφ' ὧν
ἀπεμακρόνθη διὰ τὴν εἰσαγωγὴν παραδειγμάτων. — καιρὸς τις]
τό: τις δὲν ἀορισταίνει τό: καιρὸς, μεθ' οὗ συνδέεται ἐπιθετικῶς,
ἀλλὰ, τοῦναντίον, ἐμφαίνει τὸ ἐπίσημον καὶ σπουδαῖον = κάποιος
σπουδαῖος, ἀξιόλογος καιρὸς, ὡς καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω δηλοῦται.
Οὕτω Εὐρ. Ἡλ. 939 «ἡῦχε τις εἶναι τοῖσι χρήμασι σθένων». Ξεν.
Ἀπ. 2, 1, 12 «ἴσως ἂν τι λέγοις». — οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων]
προσδιορ. τοῦ: καιρὸς κατ' ἐπεξήγησιν· τὸ δέ: τῶν Ὀλυνθίων
γεν. συντακτ. τοῦ: ὁ (καιρὸς) κατὰ σχέσιν συμπληρωτικὴν ἢ ὑπο-
κειμενικὴν συνεπτουγμένως = ὁ παρὰ τῶν Ὀλυνθίων προσφερό-
μενος καιρὸς ἦ: ὅν οἱ Ὀλυνθιοὶ προσφέρουσι. — τῇ πόλει]
ἡ δοτ. σημαίνει περιποίησιν = πρὸς καλόν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πόλεως,
καὶ οὐχὶ τὸ πρόσωπον μόνον ἀπλῶς.

10. δοκεῖ τις ἄν... καταστάς... ὅμως ἔχειν ἂν] ὁ πρῶτος ἂν
δεικνύει ἐκ τῶν προτέρων τὴν ὑποθετικὴν φύσιν τοῦ πρώτου κώλου,
ὁ δὲ δεύτερος φαίνεται ὡς ἐπαναλαμβανόμενος πλεοναστικῶς, ὡς
πολλάκις συμβαίνει, ἐπαναλαμβανόμενου τοῦ: ἂν καὶ δις καὶ τρίς, ὡς
Πλάτ. Ἀπολογ. «ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι... οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά,
ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς
τάς ἄλλας ἡμέρας». Ἀλλ' ἐπειδὴ, ἀναπτυσσομένου τοῦ κώλου εἰς
πλήρη ὑποθετ. λόγον, τὸ μὲν: καταστάς θὰ γείνη ἡγοῦμ. = εἰ κα-
τασταίη, τὸ δέ: ἔχειν ἂν δοκεῖ ἐπόμε. = εἴχεν ἂν, δοκεῖ μοι,
χάριν, διὰ τοῦτο ὁ πρῶτος: ἂν ἀναφέρεται καὶ εἰς τό: καταστάς,
ἵνα δειχθῇ ἡ ὑποθετ. φύσις τῆς μετοχῆς. — τῶν... ὑπηργγμένων]
τὸ ῥῆμα ὑπάρχω ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ σημασίᾳ = κάμνω τὴν ἀρ-
χὴν εἰς τι, γίνομαι αἷτιος καλοῦ τινος εἰς τινα, παρέχω (πρῶτος)
τι καλόν (ἀλλὰ καὶ κακόν) τινι, συντάσσεται καὶ ἐνεργ. καὶ παθητι-
κῶς, ὡς ἐνταῦθα, καὶ μετὰ ἀντικ. καὶ ἀπολύτως, ὡς: τῶν παρὰ
τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργγμένων = ἐκείνων ἃ οἱ θεοὶ ἡμῖν ὑπῆρξαν.
Δημ. 19, 280. «τάς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς» Αἰσχ. 2, 109
«διεξήκει τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὑπηργγμένας εἰς φίλ.» Οὕτω καὶ 2, 2

οὐκ ἐχόντων ὥς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεῖναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον,

«ὅπως μὴ χεῖρους... εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων (παρὰ τῆς τύχης)». — ὥς δεῖ] δηλ. ἔχειν· ὅλον δὲ τοῦτο ὡς ἐπιρρημ. προσδιορισμός. — ὅμως] τὸ ἐναντιωμ. τοῦτο μόριον συνδέει τὸ ἐπόμε. τοῦ ὑποθετ. λόγου· ἂν ἔχειν καὶ ἐναντιωματικῶς πρὸς τὸ καίπερ οὐκ ἐχόντων· ὥστε ἡ σχέσις τοῦ· ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν κτλ. πρὸς τὰ προηγούμεν. εἶναι διττῇ, καὶ ὑποθετ. πρὸς τὸ· δοκεῖ τις ἂν καταστάς καὶ ἐναντιωμ. πρὸς τὸ· καίπερ οὐκ κτλ. — ἔχειν χάριν] ἡ φράσις αὕτη καὶ παρ' ἡμῖν συνήθης = σ' ἔχω χάριν, σοὶ ὁμολογῶ χάριν. — εἰκότως] ὁ ἐπιρ. οὗτος προσδιορισμός ἀνήκει οὐχὶ ἀμέσως εἰς τὸ· ἔχειν ἂν, ἀλλ' ἐμμέσως εἰς μίαν συνώνυμον αὐτῇ πρότασιν = εἰκότως ἂν ἔχοι, ἣν καὶ αἰτιολογεῖ διὰ τοῦ ἐπομ. γάρ· διὸ καὶ χωρίζεται διὰ στίξεως. — κατὰ τὸν πόλεμον] τὸν ὠρισμένον δηλ. τὸν πρὸς τὸν Φίλ. ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον. Ἄλλοι γράφοντες τοῦτο ἀνάρθρως ἐννοοῦσιν = ἐν καιρῷ πολέμου, ἀορίστως. — ἀπολωλεῖναι] δηλ. ἡμᾶς· παρελείφθη τὸ ὑποκ. ὡς ἐμπεριεχόμενον ἐν τῇ· τῆς ἡμετέρας ἀμελείας = τῆς ἀμελείας ἡμῶν. — τῆς ἡμετέρας ἀμελείας] περὶ τῆς κατηγορηματ. ταύτης γεν. ἴδε ἀνωτέρω § 1. Ὅταν δὲ ἦναι ἀνάγκη καὶ νὰ ὀρίσθῃ ἡ ἔννοια τοῦ κατηγ. προστίθεται καὶ τοῦτο διὰ τίνος οὐσιαστ. ἡ ἐπιθέτου, ἡ δὲ γεν. λαμβάνει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἰδιάζοντος ἢ τοῦ ἀνήκοντος, ὡς τὸ κατωτέρω· τὸ δὲ πεπονθέναι (ἀντικ.) θεῖναι ἂν ἔγωγε εὐεργέτημα (κατηγορούμ.) τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας. — μήτε πεπονθέναι πεφηνέναι τε] ἡ σύνδεσις διὰ τοῦ· μήτε... τε εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον ἀνάμαλος. Ἡ συνήθης πλοκή τῶν ἀποφατ. λόγων εἶναι· μήτε-μήτε-μηδέ, οὔτε-οὔτε-οὐδέ. Ἄλλ' ὅταν ἐκ τῶν δύο συνδεομένων μερῶν τὸ ἓν ἦναι καταφατικόν, τότε ἐξ ἀνάγκης δὲν τίθεται ἐν τῇ β'. τὸ· οὐ—τέ, ὅπερ ἀποφάσκει, ἀλλὰ μόνον τὸ· τέ, καθόσον ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τῶν συνδέσμων· τέ—τέ καὶ οὐχὶ διὰ τῶν· οὐ καὶ μή. Ἡ σημ. γλῶσσα

ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. Ἄλλ', οἶμαι, παρόμοιον ἔστιν 11 περὶ καὶ περὶ τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἂν τις λάβῃ καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάβῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ με-

ἀναλύουσα τὸ ἀποφατικόν οὐτε μεταφέρει τὴν ἄρνησιν οὐκ ἀνήκει. Οὕτως ἐνταῦθα: οὐ μόνον νὰ μὴ πάθωμεν τοῦτο (τὸ ἀπολωλέναι), ἀλλὰ καὶ νὰ φανῇ μάλιστα ἡμῖν κτλ.—τοῦτων ἀντίρροπον] δηλ. τῶν ἀπολωλότων, τὸ δέ: ἀντίρροπος καὶ δοτ. συντάσσεται διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀντι ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς ὁμοιότητος καὶ ἰσότητος, ὡς: ἀντίθεος=ἰσόθεος. — ἔγωγε θείην] ἡ ἀλλαγὴ τῶν προσώπων ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ, ἵνα τὸ μὲν δυσάρεστον τῆς ἀπωλείας καὶ ἀμελείας ῥηθῇ παρ' ἄλλου, τὸ δὲ εὐάρεστον τῆς ὡς ἐκ θαύματος ἀναφανείσης νέας συμμαχίας εὐαγγελισθῇ παρ' αὐτοῦ.

11. οἶμαι] ἀνεξάρτητος πρότ. καὶ ἄσχετος συντακτικῶς πρὸς τὰ ἐπόμενα, χρησιμεύουσα μόνον πρὸς μερίκεισιν τῆς ἐπακολουθοῦσης ὁμοιωματικῆς ἔννοιαις. Οὕτω τίθεται καὶ παρ' ἡμῖν τό: νομίζω, φρονῶ ἄσχετως πρὸς τὰς ἐπομ. προτάσεις. Παράβαλε καὶ Τευχ. Γ'. § 12. — παρόμοιον ἔστιν περὶ] ἡ σύνταξις τοῦτου δύναται νὰ νοηθῇ διττῶς· ἢ: (τοῦτο) παρόμοιον ἔστιν ἐκεῖνον, περὶ κτλ., ἢ: περὶ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως (εἴθετε γίγνεσθαι) ἔστι παρόμοιον τούτοις. — καὶ περὶ τῆς κτλ.] ὁ καὶ προσθετικὸς ἔχων σχέσιν πρὸς τὸ κατωτέρω: καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως προεξαγγέλλει τρόπον τινὰ τὴν ὁμοιωματικὴν ἔννοιαν, ἣτις ἐνυπάρχει ἐν τοῖς ἐπομένοις, ἐξενεχθεῖσαν ὁμοῦ διαφοροτρόπως. Ὁμοιωματικῶς δηλ. ἤθελεν εἶναι: ὡς περὶ γὰρ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως (συμβαίνει γίγνεσθαι), ἂν μὲν ὅσα ἂν τις λάβῃ καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει κτλ. οὕτω καὶ περὶ τῶν πραγμάτων, οἱ μὴ χρησάμενοι.. μνημονεύουσι. Ἡ περὶ ἐν ἀμφοτέροις σημαίνει τό: ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὡς πρὸς κτλ. συντεταγμένη ἀπολύτως. — καὶ σώσῃ] ὁ: καὶ ἐπιδότ. μετὰ δυνατῆς ἐμφάσεως· δηλ. οὐχὶ μόνον ἂν τὰ λάβῃ, ἀλλὰ καὶ ἂν τὰ σώσῃ.—ἀναλώσας λάβῃ] φράσις συνήθης μετὰ τῶν ῥήμ. λαμβάνω, τυγχάνω, φθάνω, καθ' ἣν ἡ μετοχὴ εἶναι ἐπικρατεστέρα τοῦ ῥή-

μνησθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως, οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ' εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται. Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα, ταυτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δέ

ματος ἐξηγουμένου συνήθως δι' ἐπιρρήματος, ὡς ἐνταῦθα = ἂν δὲ τὰ ἐξοδεύση λεληθότως, ἀνεπαισθήτως. Οὕτω: ἔτυχεν εἰπὼν = εἶπε τυχαίως, κατὰ τύχην, ἔφθην εἰπὼν = εἶπον προλαθόντως. — συνανήλωσε] δηλ. σὺν τοῖς χρήμασιν ἀνήλωσε, μεταφ. ἀπὸ τῶν χρημάτων. Ὁ ἀόρ. ἐνταῦθα εἰ καὶ δὲν σημαίνει μερικόν τι καὶ στιγμιαίον, ἐτέθη κατ' ἀνάγκην διὰ τὸ προηγηθῆναι ἀναλώσας. — μεμνησθαι τὴν χάριν] τὸ ἀντικ. εἰς αἰτία. διότι τὸ μέμνημαί· κεῖται ἐνταῦθα οὐχί εἰς τὴν καθαρὰν σημασίαν τῆς ἀντιλήψεως καὶ μνήμης, ἀλλὰ τῆς διατηρήσεως τοῦ ἀντικειμένου ἐν τῇ μνήμῃ, ἰσодυναμοῦσα τῷ: ἐνθυμοῦμαι = ἐν θυμῷ, ἐν νῷ (ἐμαυτοῦ) ἔχω = διατηρῶ εἰς τὸν νοῦν μου, εἰς τὴν μνήμην μου. — οὐδ' ἐ] τό: οὐδὲ ἀναφέρεται ἐπὶ δότικῳ εἰς τὸ κύριον ῥῆμα μνημονεύουσι, νομίζω. δηλ. = οὐ μόνον οὐκ ἔχουσι μεγάλην τὴν χάριν τοῖς (εὐνοῦχοῖς παρὰ τῶν θεῶν) καιροῖς, ἀλλ' οὐδὲ μνημονεύουσι (κἂν) εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν. — συνέβη τι] προσωπ. ἐνταῦθα καὶ μετὰ ἐμπροθέτ. προσδιορισμοῦ διὰ τῆς: παρὰ, ὅπως δηλ. λέγεται: συνέβη γενέσθαι τι παρὰ, ἐκ τῶν θεῶν. — πρὸς γὰρ] ἢ πρὸς σημ. σύγκρισιν, σχέσιν. — τὸ τελευταῖον ἐκβάν] τό: τελευταῖον κατηγ. τοῦ: ἐκβάν με ἐπιρρημ. σημασίαν, ὡς καὶ κατωτέρω ἐν § 16 «τοὺς ὑστάτους εἰπόντας» = τοὺς εἰπόντας ὑστάτα. Ἄν δὲ τό: ἐκβάν ἐννοηθῇ ὡς μετοχ. ἐπιθετον με σημασ. οὐσιαστ. = ἐκβασιν, τότε τό: τελευταῖον εἶναι ἐπιθετ. προσδιορισ. τοῦ οὐσιαστ. ἐκβάν. Τὴν γνώμην ταύτην κάλλιστα ἐξέφρασε πρὸ τοῦ Δημ. ὁ πολιτικός ἄμα καὶ ῥήτωρ Περικλῆς: «εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους... πρὸς τὰς συμφορὰς καὶ τὰς γνώμας πρεπομένους» Θουκ. 1, 140. — Διὸ] = διότι οἱ θεοὶ μᾶς παρέχουσιν ἤδη τοιαύτην καλὴν εὐκαιρίαν κτλ. — τῶν λοιπῶν... ταῦτα] = ὅσα μᾶς μένουσιν ὑπόλοιπα νὰ πράττωμεν εἰς τὸ

προησόμεθα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀν- 12
θρώπους, εἴτ' Ὀλυνθον ἐκεῖνος καταστρέφεται, φρασά-
τω τις ἐμοὶ τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι
βούλεται. Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθε-
νὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπο-

εἶξ; πρὸς ἐπανάρθωσιν τῶν προτέρων σφαλμάτων, δηλ. νὰ ἀνανεώ-
σωμεν τὸν κατὰ τοῦ φιλ. πόλεμον ἡνωμένοι μετὰ τῶν Ὀλυνθίων.—
ἐπανορθωσάμενοι] μεταφορ. ἀπὸ τῶν πιπτόντων, σφαλόντων καὶ
τροπικῶς ἀμαρτανόντων· αἱ δὲ προθέσ. ἀνὰ καὶ ἐπὶ σημαίνουσι·
σηκόνω ἄνω τινὰ πεσόντα καὶ ἐπαναφέρω εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέ-
σιν.—ἀποτριψόμεθα] «ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κηλίδος, τῆς γενομέ-
νης ἀκαθαρσίας περὶ τὴν ἐσθῆτα» Σχολ. μέσον αὐτοπαθὲς=ἀπο-
τριβῶ τὴν ἀδοξίαν (=ξεπλύνω τριβὼν αὐτὴν ὡς τὰς ἀκαθαρσίας)
ἀπ' ἐμαυτοῦ. Παρατηρητέον καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ
μεταβολὴν τῶν προσώπων· ὑμεῖς φροντίσαι, ... ἡμεῖς ἀποτρι-
ψόμεθα.

12. τούτους τοὺς ἀνθρώπους] δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους, ὧν οἱ
πρέσβεις ἦσαν παρόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — εἴτα] συνδεσμικ. μό-
ριον=καὶ κατόπιν τούτου, καὶ ὡς ἐκ τούτου.—φρασάτω] ἡ ἀπόδ.
τοῦ ὑποθ. λόγου εἰς προστατικὴν ἀναφερομένην πάντοτε εἰς τὸ μέλ-
λον, διότι καὶ τὸ ἡγούμε. εἰς μέλλ. τῆς ὀριστ. εἰς προησόμεθα...
καταστρέφεται κατὰ τὸ α'. εἶδος τῶν ὑποθ. λόγων.—τί τὸ κω-
λύον ἔσται] ἡ περίφρασις αὕτη εἶναι καὶ δυνατωτέρα καὶ παρα-
στατικωτέρα τοῦ· τί κωλύσει· τὸ πρῶτον=τί ἔσται ἐκεῖνο,
ὅπερ κωλύει αὐτὸν τότε, ὅταν δηλ. ὑποτεθῇ, ὅτι θὰ κατα-
στρέψῃ τὴν Ὀλυνθον.—ὅποι βούλεται] κατὰ τῆς Ἀττικῆς βε-
βαίως πρὸ πάντων, ἀλλ' ὡς δυσάρεστον τὸ ἀποσιωπᾶ. [Ἴδε καὶ §
18, 28.—Ἄρα λογίζεται καὶ θεωρεῖ] ἴδε περὶ τούτων τὰ ἐν
Γ'. Τεύχ. § 18 σημειωθέντα.—δι' ὃν] ἡ διὰ μετὰ αἰτίας. σημ. τὸ
ἐξωτ. αἷτιον, τὸ δέ· τὸν τρόπον δι' ὃν κτλ. ἰσοδυναμεῖ καὶ πλαγίῳ
ἐρωτηματ. λόγῳ=τίνι τρόπῳ.—τὸ κατ' ἀρχὰς] φράσις ἐλλειπτ.
μεταπεσοῦσα εἰς ἐπὶρ. σημ. χρονικὴν ὡς καὶ τὰ· τὸ πρὶν, τὸ πρῶ-
τον=τὸ πρῶτον φθρὰν γινόμενον, καὶ ἄλλα. τὸ ἄρθρον; τὸ τηρεῖ καὶ

λιν λαβών, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Με-
 θώνην αὖθις, εἴτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, 13
 Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας
 τρόπον ὥχετ' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν,

ἐνταῦθα τὴν διακριτ. αὐτοῦ σημασίαν, ὡς καὶ ἐν τῇ νεωτ. ἑλλην.
 π. χ. πρώτην φορὰν (=πρῶτον) ἤλθον καὶ τὴν πρώτην φορὰν (=τὸ
 πρῶτον) ἤλθον, ἔνθα ἐννοεῖται καὶ δευτέρα καὶ τρίτη. — τὸ πρῶ-
 τον... μετὰ ταῦτα, πάλιν... αὖθις... εἴτα] τὸ ἀσύνδετον τῶν
 ἀντικ. (ἐξαρτωμένων ὅλων ἐκ τοῦ: λαβών), ἡ παικιλία καὶ ἡ ἐν-
 αρμόνιος θέσις τῶν ἐπιρρημάτων καὶ ὁ ποιητικὸς συνάμα (δακτυλ.)
 ῥυθμὸς τῆς ὅλης περιόδου καθιστῶσι τὸν Δ. ἀμίμητον καὶ κατὰ τὴν
 ἀφήγησιν ἱστορικ. γεγονότων. Διὰ μιᾶς μόνης μετοχ.: λαβών καὶ
 τεσσάρων ἀντικ. ἀσυνδέτων πρὸς ἄλληλα καὶ μόνον χρονολογικῶς
 συνδεομένων ἐξιστορεῖ τέσσαρας διαφόρους τοῦ Φιλ. ἐκστρατείας ἐν
 διαστήματι τεσσάρων ἐτῶν γενομένας τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης.
 Τὴν Ἄμφ. κατέλαβε κατὰ τὸ 387 π. Χ. τὴν Πύδ. τὸ 386, τὴν Ποτίδ.
 τὸ 388 καὶ τὴν Μεθ. τὸ 384 περίπου. Ἴδε πλείοτε ἐν τῇ Εἰσαγ.—
 εἴτα Θετταλίας ἐπέβη] τῇ 383 π. Χ. ἀφοῦ προηγουμένως ἐξη-
 σφάλισε τὸ κράτος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ τῆς κατακτη-
 σεως τῶν περὶ τὸν Θερμαΐκ. κόλπον χωρῶν. Τό: Θετταλίας γε-
 νικὴ συντακτικὴ τοῦ: ἐπέβη διὰ τὴν: ἐπὶ μετὰ γενικῆς σημαίνου-
 σαν τό: ἐπάνω ἡρέμα καὶ ἡσυχως, ἐνῷ μετὰ αἰτιατικῆς ἡ: ἐπὶ
 σημαίνει τὴν φορὰν, τὸ πῆδημα πρὸς τὰ ἄνω, ὡς: ἀναβαίνω ἐπὶ
 τὸν ἵππον.

13. μετὰ ταῦτα Φεράς] ἀσύνδ. πρὸς τὰ προηγούμε. καὶ τὸ κῶ-
 λον τοῦτο ῥητορικ. διὰ τὸ γοργόν τῆς φράσεως· τὰ δέ: Φερ. Παγ.
 Μαγ. πάντα εἶναι ἀντικ. τοῦ: εὐτρεπίσας μὴ συνδεδόμενα μῆτε
 διὰ συνδέσμων μῆτε διὰ χρόν. ἐπιρρημάτων ὡς τὰ προηγούμενα,
 ἵνα δειχθῇ ὅτι ταῦτα πάντα διέθεσεν ἐφάπαξ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἐκ-
 στρατείᾳ.—ὥχετ' εἰς Θράκην] τῇ 382 π. Χ. Ὁ παρ. τοῦ ῥήμ.
 τούτου μὲ σημασ. ἀορίστου δι' ἑλλειψιν τοιούτου. Συνήθως δὲ δέ-
 χεται μετοχὴν κατηγορηματ. ἐκφράζουσαν τὸν τρόπον τοῦ: οἶχε-
 σθαι.—τοὺς μὲν... τοὺς δὲ τῶν βασιλέων] δηλ. τῶν ἐν Θράκῃ
 διαδόχων τοῦ Κότυος ἐριζόντων περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου, ὅτε
 καὶ ἠνάγκασε τὸν Κερσοβλέπτην νὰ πέμψῃ ὡς ὕμνηρον τὸν υἱὸν αὐ-

τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθένησε· πάλιν
 ῥάϊσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς
 Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παί-
 ονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι
 παραλείπω στρατείας.

τοῦ εἰς Μακεδονίαν. Ἴδε Εἰσαγ.—ῥάϊσας] ἀντὶ τοῦ ῥῥον ἔχων ἐκ
 τῆς νόσου. Ἀρποκρ.=καλλιτερεύσας ὀλίγον ἀπὸ τῆς νόσου, ὡς
 λέγομεν καὶ ἡμεῖς, οὐχὶ δὲ ἐντελῶς ὑγιάνας. — οὐκ ἐπὶ... ἀλλὰ]
 σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν κατὰ τὸν Ἑρμόγ. Διὰ τούτου καθὼς
 καὶ διὰ τῆς παρονομασίας τοῦ ῥάϊσας καὶ ῥαθυμεῖν ἐκείκονί-
 ζει κάλλιστα τὴν ἄγαν φιλοπραγμοσύνην τοῦ μεγαλοπράγμονος Φ.,
 ὅστις ἅμα ἀνέλαθεν ὀλίγον ἐκ τῆς ἀσθενείας δὲν ἀπέκλινεν εἰς τὸ
 ῥαθυμεῖν, ὡς θὰ ἔπραττον βεβαίως οἱ Ἀθ., ἀλλ' ἀμέσως ἐπεχείρησε
 νὰ πράξῃ μελίζονα ἔργα.—ἀπέκλινε] δηλ. ἀπὸ τῆς προεσχεδιασμέ-
 νης (ὁδοῦ) ἰδέας τῶν κατακτῆσεων, μεταφορικῶς. — Ὀλυνθίοις
 ἐπεχείρησε] ἡ ἄμεσος καὶ ἀποτελεσματικὴ ὑπὸ τοῦ Φιλ. κατὰ τῆς
 Ὀλύνθου προσβολῇ ἐγένετο τέσσαρα κατόπιν ἔτη τῇ 448 π. Χ. Ἐν-
 ταυθα δὲ φαίνεται ὅτι ἀπλῶς μόνον στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν καὶ
 ἀπειλὴν ἔκαμε κατ' αὐτῶν ὁ Φιλ. καὶ οὐδὲν πλέον· παράβαλε καὶ
 4, 17. — ἐπ' Ἰλλυριοὺς κτλ.] αἱ κατὰ τῶν Ἰλλ. ἐκστρατεῖαι τοῦ
 Φιλ. ἐγένοντο τῇ 355. Διδδ. 16, 22. — Ἀρύββαν] ἡ κατὰ τοῦ
 Ἀρύββα, βασιλέως τῶν Μολοσσῶν υἱοῦ τοῦ Ἀλκέτα, ἐκστρατεία
 συνέβη πιθανῶς τῇ 352. Ἡ διὰ διπλοῦ ββ γραφὴ τοῦ ὀνόματος
 τούτου (καὶ διὰ μβ) δηλοῖ ὅτι ἡ προφορὰ αὐτοῦ ἐγένετο παρὰ τοῖς
 Μολοσσοῖς διὰ τραχέος β=μπ ὡς τὸ τῶν Λατίνων b. Αὐτὸ τοῦτο
 συνέβαινε καὶ ὡς πρὸς τὴν προφορὰν τοῦ ὀνόματος Ἀμβρακία, ὅπερ
 πανταχοῦ ὁ Θουκ. γράφει Ἀμπρακία. Πλειότερα ὡς πρὸς τὸ πραγ-
 ματικ. τῆς § ταύτης Ἴδε Εἰσαγ.—στρατείας] ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ
 τούτου ὀνόματ. ἐξαρτῶνται οἱ ἐμπρόθ. προσδιορισμοί: ἐπ' Ἰλλυ-
 ριοὺς... καὶ πρὸς Ἀρύββαν διὰ τὴν ῥηματ. αὐτοῦ ἔννοιαν ση-
 μαίνοντος κίνησιν ἐπὶ τινὰ καὶ πρὸς τινὰ μετὰ τινος διαφορᾶς ση-
 μασίας, καθόσον ἡ πρὸς Ἀρύββαν, φαίνεται, στρατεία τοῦ Φ. δὲν
 εἶχεν ἐχθρικὸν καὶ κατακτητικὸν σκοπὸν, ὅπως ἡ ἐπὶ τοὺς Ἰλλυ-
 ριοὺς. Παράβαλε καὶ Πλουτάρχ. Πύρ. 1, Πausan. 1, 11.

Τί οὖν τις ἂν εἴποι ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γινώ- 14
τε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθε ἀμφοτέρα, καὶ τὸ
προῖεσθαι καθ' ἕκαστον ἀεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυ-
σιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ἣ χρῆται καὶ συζῇ
Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πε-

ἢ ὅπως γινώσκω

14. Τί οὖν τις ἂν εἴποι ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν;] ὁ ἔρωτ.
οὗτος λόγος σύγκειται ἐκ δύο προτάσεων: τί οὖν ταῦτα λέγεις
ἡμῖν νῦν καί: τις ἂν εἴποι, ἀλλ' οὕτω στενωῶς συνδεδεμένων,
ᾧστε ἡ δευτερεύ. ἐρωτημ. πρότασις: τί οὖν λέγεις κατέχει διὰ τὴν
δύναμιν αὐτῆς θέσιν πρωτεύουσης, ἡ δὲ κυρίως πρωτεύουσα: τις
ἂν εἴποι, ἧς ἀντικ. εἶναι ἡ ἐρωτ. θεωρεῖται ὡς δευτερεύ. καὶ προ-
φέρεται μάλιστα ὡς παρενθεθειμένη. Διὰ τοῦτο προτιμότερον εἶναι
νὰ μὴ χωρισθῶσι διὰ στίξεως. Τὸ δ' ὅλον εἶναι σχῆμα ῥητ. ἀνθυ-
ποφορᾶς. Ἀφοῦ διὰ τῶν ἀπὸ τῆς § 2-13 κατετρόμαξε τοὺς ἀκροα-
τὰς διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν σχεδίων τοῦ Φ. καὶ ἐπεισεν αὐτοὺς
ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ βοηθῶσι τοῖς Ὀλυνθίοις, ἐμβαίνει διὰ τῆς ἀν-
θυποφορᾶς λίαν ἐπιτηδείως εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ σκοπόν, δι' οὗ
ὡσεὶ ἐρωτώμενος δῆθεν ἐκθέτει τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τε τοῦ τρό-
που καὶ τῶν μέσων τῆς βοηθείας ἀπὸ τῆς § 14-20.—ἵνα γινώτε
κτλ.] τελικός λόγος ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ ἐξυπακουομένου: λέγω
ταῦτα ὑμῖν, ἵνα γινώτε. —καὶ αἰσθησθε] συνήθης παρὰ Δ. ἡ
χρῆσις τῶν συνωνύμων ῥημάτων τῶν ἀναφερομένων μάλιστα εἰς τὸ
διανοητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ὡς ἐνταῦθα τά: γινώτε καὶ αἰσθη-
σθε: τὸ δεύτερον τούτων συνωνυμοῦν τῇ πρώτῃ σημαίνει οὐχὶ
ἀντίληψιν αἰσθητικὴν, ἀλλὰ νοητικὴν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀντικ. αὐ-
τοῦ: ἀμφοτέρα εἰς αἰτιατικὴν. —καὶ τὸ προῖεσθαι καὶ τὴν
φιλοπραγμοσύνην] δύο ἐπέξηγήσεις τοῦ ἀντικ. ἀμφοτέρα, τὰ
οὕτως: ὡς ἀλυσιτελές κατηγ. τοῦ: προῖεσθαι=αἰσθησθε καὶ
τὸ προῖεσθαι... ὡς ἀλυσιτελές (δὲν) καὶ τὴν φιλοπραγμο-
σύνην. Ἡ παραλλαγή τῆς συντάξεως εἶναι ὅτι ἡ μὲν πρώτη ἐπε-
ξήγησις ἔχει καὶ κατηγορούμενον: ὡς ἀλυσιτελές, ἡ δὲ δευτέρα
προσδιορίζεται διὰ προτάσεως ἀναφορ.: ἣ χρῆται κτλ. ἰσοδυνα-
μοῦσης ἐρωτηματ. ἐξηρητημένη. Ἄλλοι ἐκλαμβάνουσι τὸ: προῖε-
σθαί... ὡς ἀλυσιτελές ὡς πρότ. παρεμφατικὴν ἐξυπακουομένου
τοῦ: ἐστὶ=τὸ προῖεσθαι ὡς ἀλυσιτελές ἐστὶ· ἡ δὲ ἔννοια

πραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. Εἰ δ' ὁ μὲν ὡς αἰετι μετίζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται, ὑμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε εἰς τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτήσαι. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐθὺς ἔστιν ὑμῶν, ὅστις 15

εἶναι: ἵνα ἐννοήσητε καὶ τὴν ὑμετέραν ἀπραγμοσύνην (ἀπραξία = τὸ προῖσθαι) ὅτι δὲν συντελεῖ εἰς οὐδὲν χρήσιμον καὶ ἐπωφελές καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην (τὴν περὶ τὸ πράττειν μανίαν) τοῦ φιλ., τὴν ὁποῖαν δὲν θὰ ἀφήσῃ ἐφ' ὅσον ζῇ. — ὕφ' ἧς] ἐμπρόθετ. προσδιορισμὸς σημ. τὸ αἷτιον ὡς πρόσωπον ἐξαρτώμενος ἐκ τίνος μετοχῆς ἐννοουμένης καὶ ἀπαιτούσης τοιοῦτον, ὡς π. χ.: ὕφ' ἧς κατελιημμένος, παρασυρόμενος κτλ. καὶ συνεπτουγμένος = ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ὁποίας. — οὐκ ἔστιν ὅπως] φράσις συνήθης ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν: δὲν εἶναι τρόπος, ὅπου νὰ κτλ. — ἀγαπήσας τοὺς πεπραγμένοις] τὸ ἀγαπήσας μετὰ δοτ. διὰ τὴν ἐννοιαν τοῦ: στέργειν, ἀρκεῖσθαι τινι· τὸ δὲ ὅλον τῆς ἐννοίας: κατελιημμένος ὑπὸ τῆς μανίας τῆς φιλοπραγμοσύνης δὲν θὰ ἡσυχάσῃ οὐδόλως· ὥστε τὸ: οὐκ ἔστιν ὅπως φρασεολογικῶς ἰσοδυναμεῖ τῇ: οὐδαμῶς, οὐδόλως. — Εἰ δ' ὁ μὲν... ἐγνωκῶς ἔσται] ἡ πλοκή: ὁ μὲν ἔσται ἐγνωκῶς (περιφραστ. μέλλων ἐκφραστικώτερος τοῦ ἀπλοῦ) ὡς δεῖ πράττειν αἰετι μετίζον κτλ., ὑμεῖς δὲ ἐγνωκότες ἔσεσθε ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον κτλ. Τό: ὡς αἰετι κτλ. καὶ τό: ὡς οὐδενὸς κτλ. εἶναι ἀντικ. τοῦ: ἐγνωκῶς. — σκοπεῖσθε] συνώνυμον σχεδὸν τῇ ἐνεργ. σκοπεῖτε, ἀλλὰ μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς πάντοτε τοῦ μέσου σημασίας. Τοῦτοις συνωνυμεῖ καὶ τό: θεάομαι καὶ θεωρῶ, ἀλλ' ἐπὶ γενικωτέρας πάντοτε ἐννοίας. Παράβαλ. καὶ Ἡροδ. 1, 30 Πλάτ. Φαῖδ. 99. — εἰς τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτήσαι] ἔρωτ. λόγος ὡς ἀντικ. τοῦ σκοπεῖσθε· ἡ δὲ πλοκή: ἐλπὶς (ἔστι) τελευτήσαι (ὑποκ.) ταῦτα εἰς τί: τό: ἐλπὶς, ἐλπίζω ἐκλαμβάνεται μέσως καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ: προσδοκᾶν, συντάσσεται δὲ μετὰ μέλλ., ἀορ. καὶ ἐνεστ. τῆς ἀπαρεμφ. μετὰ διαφορᾶς πάντοτε σημασίας κατὰ τοὺς διαφόρους χρόνους.

15. Πρὸς θεῶν] ἀσύνδετον πρὸς τὰ προηγούμενα διὰ τὸ πάθος. — τίς οὕτως... ὅστις ἀγνοεῖ] = ὥστε ἀγνοεῖν· ἴδε περὶ τούτου

ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἐβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν

Γ'. Τεῦχ. § 44. τὸ δέ: εὐήθης ἔχει σημασίαν μέσην καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ ὡς 9, 51 «οὐδ' εἰς τὴν εὐήθειαν» = τὴν ἀπλότητα, ἀπλοϊκότητα. — τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον κτλ.] = τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἥξοντα ἐκεῖθεν δεῦρο κατὰ σύμπτουξιν δύο ἐννοιῶν. Ἴδε καὶ Σουτακτ. Τὸ δέ: πόλεμον ἐτέθη κατὰ σχῆμα προσωποποιίας. «Σύνθηθες καὶ Θουκυδίδῃ μεταλαμβάνειν ἀντὶ προσώπων (ὡς ἐνταῦθα = τοὺς πολέμιους ἥξοντας) πράγματα ἢ πρόσωπα πάλιν ἀντὶ πραγμάτων· αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν λέξεων ἀναλλαγαι (προσωποποιεῖται) καινοπρέπειαν τῇ λόγῳ παρέχουσι» Σχολ. Οὕτω καὶ Θουκ. «ἤξει Δαυριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς 2μ' αὐτῷ». Ἴδε καὶ § 28. — ἂν ἀμελήσωμεν] ἡ ἀπόδοσις τοῦτου φέρεται εἰς τὴν μετοχὴν μόνον, ἥξοντα = ὅστις ἀγνοεῖ ὅτι, ἂν ἀμελήσωμεν, ἥξει ὁ ἐκεῖ πόλεμος ἐκεῖθεν δεῦρο. — μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον... φανῶμεν... ἔλθωμεν... καὶ κινδυνεύσωμεν] ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ὁμοταγεῖς ἐξαρτώμεναι ἀπὸ τοῦ: δέδοικα ὡς φόβου σημαντικοῦ ἀντικειμενικῶς· αὐταὶ δὲ καθ' ἑαυτάς ἀποτελοῦσι λόγον ὁμοιωματικὸν ἢ παραβολικόν, ἀνώμαλον ὅμως κατὰ τι, καθόσον τὸ: τὸν αὐτὸν τρόπον φαίνεται ὡς πλεονάζον καὶ ἀνεξάρτητον, διότι εἰς τὸ ἐπόμενον μέλος τοῦ ὁμοιωματ. λόγου ὑπάρχει τὸ ἀνταποδοτικόν: οὕτω, ὅπερ σημαίνει τὸ αὐτὸ ὅ,τι καὶ τὸ: τὸν αὐτὸν τρόπον. Οὕτω δὲ τὸ: τὸν αὐτὸν τρόπον φαίνεται ὡς πρότασις ἐλλειπτικὴ ἐξυπακουομένου ῥήματος γενικοῦ τινος καὶ καταλλήλου ὡς π. χ. μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον πάθωμεν· ὁ δὲ ἐπόμενος λόγος: ὥσπερ.. ἀπέστησαν θεωρεῖται τότε ὡς ἐπεξηγήσις ταύτης. — ῥαδίως] = τὸσον εὐκόλως, ἀπερισκέπτως. — ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις] ἡ ἐπὶ

ποιεῖν καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥάδιον καὶ 16 παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅτι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἄγνοῶ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ

σημ. συμφωνίαν· περὶ δὲ τῶν μεγάλων τόκων ἴδε τὰς Ἐπισημειώσεις.— τῶν ἀρχαίων] δηλ. τῶν παλαιῶν (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ παρὰ τῶν δανειστῶν λαμβανόμενα νέα δάνεια) κτημάτων, ἅπερ ἐνεχυράζουσι πρὸς τοὺς δανειστάς — ἀπέστησαν] γνωμολογικός ἄορ. σημαίνων ὅτι ἡ πράξις αὕτη γενομένη καὶ ἄλλοτε πολλάκις παρίσταται καὶ ἤδη ὡς γιγνομένη — ἀφίστανται. — ἐπὶ πολλῇ] τόκῳ δηλ. κατ' ἀναλογίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω· ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις· ἀλλὰ ἡ ἔννοια τοῦ ἐλλείποντος τοῦτου οὐσιαστικοῦ εἶναι γενικωτέρα ἐνταῦθα καὶ μεταφορικῇ — ἐπὶ πολλῇ ἡμῶν ζημίᾳ, βλάβῃ. Ὁ Δημ. παραβάλλει τοὺς Ἀθ. πρὸς τοὺς ἀνοήτους καὶ ἀπερισκέπτους δανειζομένους ἐπὶ μεγάλοις τόκοις σπατάλους· ὁ Φίλ. εἶναι ὁ δανειστής, οἱ μεγάλοι τόκοι, οὓς πρὸς αὐτὸν πληρόνουσιν, εἶναι αἱ παραχωρούμεναι αὐτῷ ἐξωτερικαὶ κατακτήσεις τῶν Ἀθηναίων, ἡ πρὸς μικρὸν εὐπορία καὶ ἀπόλαυσις εἶναι ἡ πρὸς στιγμὴν ἡσυχία, τὰ δὲ παλαιὰ πατρικὰ κτήματα εἶναι ἡ πατρίς, ἣν ἐπὶ τέλους χάουσι καθ' ὁλοκλήρην. — ὧν] — τούτων ἃ, ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ· πολλά.

16. Ἰσως] τὸ ἴσως μετὰ τοῦ ἂν φαίνεται ὡς πλεονάζον, ἀλλὰ τίθενται πολλάκις δύο μόρια ταυτόσημα. — παντὸς] γεν. κατηγορηματ. τοῦ· εἶναι σημαίνουσα τὸ ἰδιάζον, τὸ ἀνήκον τινι. Οὕτω τὸ παροιμιώδες «οὐ παντὸς ἀνδρὸς εἰς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς» καὶ «πενίαν φέρειν οὐ παντὸς ἀλλ' ἀνδρὸς σοφοῦ»· τοιοῦτα καὶ τὸ κατωτ. συμβούλου. — τοῦτο] δηλ. τὸ· ἀποφαίνεσθαι· ἐπαναλαμβάνει πάλιν μετ' ἐντάσεως τὸ προειρημένον. — ὑστάτους] κατηγ. τοῦ· τοὺς εἰπόντας μετ' ἐπιρ. σημασίας. Οὕτω § 11 «τὸ τελευταῖον ἐκθάν»· 18, 7 «τοῦ λέγοντος ὑστέρου». — ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε] εἶναι φράσις — ὀργίζεσθε συντασσομένη μετὰ αἰτίας,

γνώμην ἐκβῆ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ[?] ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. Φημί δὲ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασι 17 ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε,

ἐνῷ τὸ ἀπλοῦν ὀργίζομαι συντάσ. δοτ. — οὐ μὴν] ἀνταποδοτικὸν τοῦ: οὐκ ἄγνοῶ μέν, ἀντιθετικῶς. — ὑποστείλασθαι] μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν πλοίων· οὕτω καὶ νῦν: νὰ τὰ μαζεύσω (τὰ πανιὰ δηλ.) νὰ τὰ μαῖνάρω, θθεν=νὰ ὁμιλήσω συνεσταλμένως περὶ τούτων, ἃ ἡγοῦμαι κτλ. Οὕτω Ἰσοκρ. περὶ Εἰρήνης 49 «περὶ τῶν λοιπῶν οὐδὲν ὑποστείλάμενος ἀλλὰ παντάπασιν ἀνείμενος μέλλω τοὺς λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς».

17. Φημί δὲ] διὰ τοῦ δὲ μορίου (μετὰ τοῦ φημί=προτείνω) εἰσάγει συνήθως ὁ Δημ. τὰς νέας αὐτοῦ προτάσεις καὶ τὴν γνώμην. — τοῖς πράγμασι] δηλ. περὶ ὧν πρόκειται νὰ βουλευθῶσι, κυρίως μὲν περὶ τῶν τῆς Ὀλύνθου, ἐν γένει δὲ καὶ περὶ τῶν σχετικῶν πρὸς ταῦτα συμφερόντων τῆς πόλεως· ἢ δοτ. αὕτη εἶναι τὸ ἀντικείμεν. τοῦ: βοηθητέον, τὸ δέ: ὑμῖν τὸ προσωπικ. ὑποκείμενον τοῦ βοηθητέον εἶναι κατὰ τό: φημί δεῖν βοηθεῖν ὑμᾶς, αἱ δὲ λοιπαὶ δοτ.: τῷ τε σώζειν καὶ ἐκπέμπειν ἀφ' ἐνός, καὶ τῷ κακῶς ποιεῖν ἀφ' ἑτέρου (συνδεόμεναι διὰ τῶν: τέ.. καὶ στενωῆς) εἶναι δοτ. τοῦ μέσου ἐπεξηγοῦσαι τό: διχῇ τροπικοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ: βοηθητέον.—τὰς πόλεις] τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, ὧν αἱ μὲν ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ὀλυνθίων, αἱ δὲ ὑποτελεῖς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν. Ἰδε Δ. Θ, 26 καὶ Εἰσαγωγὴν. — τοῖς Ὀλυνθίοις] δοτ. χαριστικῇ τοῦ: σώζειν=πρὸς ὄφελος, ὑποσθίριξιν τῶν Ὀλ. — ἑτέροις] δηλ. δι' ἄλλων διαφόρων τῶν πρώτων, τῶν τοῦτο (τὸ σώζειν) ποιησάντων, στρατιωτῶν.—μῆ.. γένηται] ἐνδοιαστικὴ πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ὅκνῳ ὡς ταῦτοσήμου τῶν φόβου σημαντικῶν, καθάσον τὸ ὅκνος, ὁ κνεῖν ἀντίθετον τοῦ τόλμη, ταλμᾶν γίνεται πιθανῶς ἐκ τοῦ: ἔχω, ὄχα (παρὰκ. ἀχρηστ.) ὄχ-ος, ὄκ-ν-ος, ὀκνέω=κυρίως: κρατῶ ἑμαυτὸν, βασιτῶμαι, κρα-

ὄκνῳ μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται· εἴτε γάρ, 18
(ὕμῳ τὴν ἐκεῖνου κακῶς ποιούντων) ὑπομείνας τοῦτο
᾽Ολυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν

τοῦμαι νὰ εἶπω τι, καὶ ἐπομένως=συστέλλομαι, φοβοῦμαι νὰ τὸ
εἶπω.—ἡμῖν] προτιμότερον τοῦ: ὕμῖν διὰ τὸ ἀπαισιόδοξον, ἀπὸ
τοῦ οὐοίου δὲν πρέπει νὰ ἐξαιρέσῃ ὁ ῥήτωρ καὶ ἑαυτὸν. εἶναι δὲ δοτ.
ἡθικὴ ἢ ἀντιπεριποιητικὴ κατ' ἄλλους=μᾶς γείνη, ἀποβῇ παρὰ τὴν
θέλησιν ἡμῶν καὶ προσδοκίαν.

18. εἴτε... εἴτε] ἡ πλοκὴ καὶ σύνδεσις τοῦ διληματ. τούτου αἰ-
τιολ. κώλου ὅσον ἔντεχνος εἶναι, τόσον καὶ συνεσφιγμένη. Σύγκει-
ται ἐκ δύο μικροτέρων κώλων α') εἴτε... παραστήσεται, ῥα-
δίως ἀμυνεῖται, καὶ β') εἴτε... προσεδρεύσει τοῖς πράγ-
μασι, περιέσται τῶν πολιορχουμένων, συνδεομένων πρὸς ἄλ-
ληλα διὰ τῶν: εἴτε... εἴτε ἐπιμεριστικῶν μορίων. Ἄλλ' ἐνθ' τὰ:
εἴτε... εἴτε ἐκφράζουσιν ἐπιμερισμὸν τῶν δύο κώλων, εἶναι ταῦ-
τοχρόνως καὶ μόρια ὑποθετικά, μὴ συλλειτουρگوῦντων, ἐννοεῖται,
ἐπὶ πλεον τῶν: τέ... τέ τῶν συνδεόντων συμπλεκτικῶς τὰ δύο κώ-
λα· ὥστε πρὸς τῇ ἐπιμερισμῷ ἐκφέρεται συνάμα καὶ ὑπόθεσις δι'
ἀμφοτέρων τῶν κώλων, ἐχόντων ἑκατέρων ἡγοῦμ. καὶ ἐπόμεν. οἶον
α') εἰ ὁ Φ., ὕμῳ τὴν ἐκεῖνου κακῶς ποιούντων, (πρότ. ἀπολ.
ὑποθετ.=ἦν ὑμεῖς κακῶς ποιῆτε) ὑπομείνας τοῦτο (τὸ κακῶς
τὴν ἐκεῖνου χώραν ποιεῖν) παραστήσεται ᾽Ολ. (ἡγοῦμ.), ῥα-
δίως ἀμυνεῖται ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν (ἐπόμεν.). β') εἰ, βοη-
θησάντων μόνον ὕμῳ εἰς ᾽Ολ. (πρότ. ἀπόλ. ὑποθ.=ἦν ὑμεῖς,
βοηθήσητε μόνον εἰς ᾽Ολ.) ὁρῶν τὰ οἴκοι ἔχοντα ἀκινδύνως
προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι (ἡγοῦ-
μενον), περιέσται τῇ χρόνῳ τῶν πολιορχουμένων (ἐπόμεν.)
Ἡ ἐπιμεριστικὴ αὕτη σύνδεσις γίνεται καὶ διὰ τῶν: ἐάν τε, ἐάν τε
μετὰ ὑποτακτικῆς.—ὑπομείνας τοῦτο] ἡμετοχ. αὕτη πρότασις,
ἐνθ' ἐκφράζει χρόνον, εἶναι συνάμα καὶ ὡς ἀπόδοσις τῆς ἐν τῇ γεν.
ἀπολύτῃ ἐννοουμένης ὑποθέσεως=ἦν ὑμεῖς κακῶς τὴν ἐκεῖνου
ποιῆτε, ὑπομεινεῖ τοῦτο, καὶ, ὑπομείνας παραστήσεται
᾽Ολ. καὶ, εἰ παραστήσεται, ῥαδίως ἀμυνεῖται· αὐτὸ ταῦτο
ἐννοητέον καὶ εἰς τὴν ἐπομένην μετοχ. ὁρῶν=ἦν βοηθήσητε
ὑμεῖς εἰς ᾽Ολ. μόνον, ὅψεται τὰ οἴκοι ἔχοντα ἀκινδύνως,

ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυν-
θον, ἀκινδύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται
καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ
τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλήν καὶ διχῆ τὴν
βοήθειαν εἶναι.

Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ 19

καί, ὄρων ταῦτα οὕτω, προσκαθεδεῖται κτλ. καί, εἰ προσ-
καθεδεῖται, περιέσται κτλ. Παράβαλε τὴν μετάφρασιν. — ἀμυ-
νεῖται] ἀπολύτως ἐνταῦθα συντεταγμένον = θὰ ἀντισταθῇ, θὰ ὑπερ-
ασπισθῇ ἑαυτὸν ἀμυνόμενος· ἄλλως συντάσσεται α') μετὰ αἰτίας.
ὥς: «ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦντα» Δ. 8, 7. 6') ἐμπροθέ-
τως ὥς: «περὶ πάτρης, περὶ οἰκείων ἀμύνεσθαι» Θουκ. 2, 39 καί:
«ὑπὲρ τινος ἀμύνεσθαι» = ἐκδικεῖσθαι τινα ὑπὲρ τινος Ἰσ. 4, 184. —
προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει] διὰ τῶν συνωνύμων πε-
ρίπου τούτων ῥημάτων κατὰ σχῆμα ἐπαναφορᾶς καταδεικνύει
ὁ Δ. τὸ πείσμα, τὴν ἐπιμονὴν (ἔστω καὶ μετὰ κινδύνων) τοῦ Φ. πρὸς
ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. — περιέσται] μετὰ γενικῆς ἀντικειμ.
διὰ τὴν πρόθ. περὶ σημαίνουσιν: ὑπερτέρησιν, ὑπεροχῇ. Οὕτω
καὶ τό: περιγίγνεσθαι. — Δεῖ δὴ] ὁ δὴ ἐνταῦθα συμπρασματι-
κός = ἄρα ἀνάγκη πᾶσα κτλ. — διχῆ] κατηγορούμενον τοῦ ὑπο-
κειμένου βοήθειαν, ἐπέχον τόπον ἐπιθέτ. = πολλήν καὶ διηρημέ-
νην εἰς δύο.

19. περὶ δὲ χρημάτων πόρου] ἡ περὶ μετὰ γεν. ἀπολύτως
ἐνταῦθα συντεταγμένη ἀποτελεῖ πρότασ. ὀλόκληρον ἐλλειπτικὴν, ἥς
τὸ ῥῆμα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ. Ἐκφράζει δὲ τὸ νῦν σύνθεσις
καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν πόρον τῶν χρημάτων, ὅσον δὲ διὰ τὸν
πόρον τῶν χρημάτων (λέγω τὸ ἐξῆς) δηλ. ἔστιν, ὃ ἄνδρες Ἄθ.
ἔστιν· τοῦτο δὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντικ. τῆς προηγουμένης
ἐλλειπτ. προτάσεως. Ἐπὶ τῆς ἀπολύτου ταύτης χρήσεως τῶν ἐμ-
προθέτων προσδιορισμῶν τίθενται καὶ ἄλλαι προθέσεις, ὡς αἱ ὑπὲρ,
εἰς. Καὶ ὀνομαστικὴ τίθεται ὅλως διόλου ἀνεξάρτητος καὶ ὡς
ἀπὸλ. θεωρουμένη, ὡς παρὰ Δ. 4, 28 «χρήματα τοίνυν» — ἔστι
μὲν ἡ τροφή κτλ. Πρὸς διάκρισιν τῆς ἀπολύτου χρήσεως τῶν τοι-
ούτων εἶναι, φρονῶ, καλὸν νὰ τίθεται μετὰ τῶν ἀφανῶς πως συν-

χρημάτων πόρου—ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρα-
τιωτικά· ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβά-
νετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώ-
σετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μή, προσδεῖ, *φφφφ*
μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Τί οὖν, ἂν τις
εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί' οὐκ

δεομένων δύο μελῶν τὸ σημεῖον τῆς παύλας (—) ἐκδηλουμένης καὶ
ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ διὰ τῆς πρὸς στιγμὴν παύσεως τῆς φωνῆς. —
οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων] τὸ οὐδεὶς ἐνταῦθα περιληπτι-
κῶς, τὸ δὲ σχῆμα ῥητορ. ὑπερβολή.—στρατιωτικά] ἐπεξήγ. τοῦ
ὑποκ.: ὅσα (χρήματα)· τὸ δὲ στρατιωτικά=ἀνήκοντα, χρησι-
μεύοντα τοῖς στρατιώταις κατὰ τὰς ἐξω ἐκστρατείας. Ἐννοεῖ δὲ ὁ
Δ. τὰ θεωρικά ἄλλως λεγόμενα, περὶ ὧν ὁμιλεῖ θαρραλεώτερον ἐν
3, 11.—οὕτως]=ἔτσι δά, ὅπως ὑμεῖς ἀγαπᾶτε. Πληρέστερον κα-
τωτέρω § 20 «οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων. — ἀποδώσετε[δηλ.
δώσετε ὀπίσω ὡς ξένα, ὡς ἀνήκοντα κυρίως τοῖς στρατευομένοις.—
προσδεῖ] μονοτριτοπρόσ. ὡς καὶ τὸ κατωτέρω ἐνδεῖ ἄνευ ὑποκ.
ἐνυπάρχοντος ἐν αὐτῇ τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ῥήματος=ἔστι (πρόσδεα) ἐν-
δεῖα, ἔχοντα καὶ ἀντικείμεν. εἰς γεν. διὰ τὴν στερητικὴν αὐτῶν ἐν-
νοίαν. — μᾶλλον δὲ] μετὰ τοῦ ἐξυπακουομένου: εἰπεῖν ἀποτελεῖ
πρότασιν ἀνεξάρτητον ἀπολύτως συντεταγμένην. — ἵνα δὲ εἴπω
καλλίτερα, ὥς χρειάζεται ἅπας ὁ διὰ τοὺς στρατευομένους ἀπαι-
τούμενος πόρος· τοῦτο σημαίνει τὸ ἄρθρον ἐπὶ τοῦ δευτέρου οὐ-
σιαστ. τοῦ πόρου. Εἶναι δὲ σχῆμα ῥητ. ἐπανόρθωσις.—Τί οὖν
κτλ.] τὸ χωρίον τοῦτο ὀρθότερον, πρὸν, εἶναι νὰ στιχῶθῃ οὕτω:
τί οὖν, ἂν τις εἴποι, σὺ γράφεις κτλ. ὥστε νὰ ἀποτελεῖται ἐκ
τριῶν προτάσεων, μιᾶς ἐλλειπτικῆς: τί οὖν (= τί λέγεις;) μιᾶς
παρεμπιπτούσης: ἂν τις εἴποι, ἥτις ὁμῶς εἶναι ἡ βᾶσις τῶν
λοιπῶν, καὶ μιᾶς ἐπεξηγηματικῆς τῆς πρώτης: σὺ γράφεις κτλ.
Τὸ σχῆμα τοῦτο καλεῖται ὑποφορά. — μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε]
ἀπόκρισις εἰς τὸν ὑποβαλόντα δῆθεν τὸ ἐρώτημα μετὰ ψυχρᾶς
εἰρωνείας, ὡς τὸ παρ' ἡμῶν «ὁ θεὸς νὰ φυλάξῃ, ὁ θεὸς νὰ μὴ τὸ
δῶσῃ».

ἐγωγε· ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατα- 20
σκευασθῆναι καὶ ταῦτα εἶναι στρατιωτικά καὶ μίαν
σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ
ποιεῖν τὰ δέοντα, ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων
λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι,

20. κατασκευασθῆναι] οὐχὶ παρασκευασθῆναι, καθόσον ὁ
Δ. προτείνει τὰ χρήματα ταῦτα νὰ γείνωσι στρατιῶται, ἥτοι διὰ
τῶν χρημάτων τούτων νὰ καταρτισθῶσι στρατιῶται οἰονεὶ τακτι-
κοὶ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος λαμβάνοντες ὡς τοιοῦτοί καὶ μισθὸν τα-
κτικῶς. — καὶ ταῦτα εἶναι στρατιωτικά] τὸ χωρίον τοῦτο
ὑπάρχον παρ' ἅπασιν τοῖς χειρογράφοις ἐπέφερε καὶ ἐπιφέρει εἰσέτι
δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ κατάληψιν τῆς ἐννοίας· διὸ οἱ μὲν
ἐξαλείφουσι τὸ: ταῦτα, οἱ δὲ ὅλην αὐτὴν τὴν φράσιν. Νομίζω ὅτι
ἡ ἀναγκαιότης τοῦ: ταῦτα ὡς ὑποκ. τοῦ συνδετικοῦ: εἶναι ἐξάγε-
ται καὶ ἐκ τοῦ ἐννοουμένου εἰς τὸ: κατασκευασθῆναι προσδιο-
ρισμοῦ, ὅστις θὰ ᾔῃναι τοιοῦτός τις: τοῖς χρήμασιν, ἃ ἐστὶν
ὑμῖν. Ἡ δὲ ἐννοία: καὶ ταῦτα (τὰ χρήματα, δι' ὧν κατασκευα-
σθήσονται στρατιῶται) ἡγοῦμαι· δεῖν εἶναι στρατιωτικά.
Ἄνευ τοῦ: ταῦτα τὸ: εἶναι λαμβάνει σημασίαν ὑπαρκτ. μὲ ὑποκ.
τὸ: στρατιωτικά, ἀλλὰ καὶ μὲ διαφορὰν ἐννοίας: καὶ νὰ ὑπάρ-
χωσιν (ἐν τῇ ταμείῳ) στρατιωτικά χρήματα. — μίαν σύνταξιν
κτλ.] ἡ λέξις σύνταξις πολλαχού τῶν λόγων τοῦ Δ. οὕσα ἄλλως
παρ' ἄλλων ἐξηγεῖται· ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν παραλλήλων χωρίων ἐξάγε-
ται σύνταξις σημαίνει: πρόσδοτον τακτικὴν προσγινομένην τινὶ
οὕτως, ὥστε ἔχων τις τοιαύτην ὡς μισθὸν τρόπον τινὰ νὰ πράττη
συνάμα καὶ τι ἀπέναντι ταύτης. Τίθεται δὲ ἐπὶ τὸ εὐφημότερον
ἀντὶ τοῦ μισθός, ὅστις ἤχει κακῶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς διδόμε-
νος τοῖς μισθοφόροις ξένοις στρατιώταις, καὶ οὐχὶ τοῖς ἐλευθέ-
ροις πολίταις. Οὕτω Δημ. 3, 34 «τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων»·
5, 13 «σύνταξιν κατασκευάζων τῇ πόλει»· 8, 21 «οὕτε τὰς συντά-
ξεις Διοπεῖσθαι διδόμεν». Ἐνταῦθα τὸ: μίαν σύνταξιν εἶναι ὑμῖν
τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα
σημαίνει: νὰ ὑπάρχῃ εἰς ἕκαστον ὑμῶν μία καὶ ἡ αὐτὴ εἰς πάντας
πρόσδοτος, ἀπολαυτὴ ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων (εἴτε ὡς θεωρικὰ

πάντας εισφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς

εἶτε ὡς στρατιωτικὰ ὀνομάσῃτε ταῦτα) ἀλλὰ σὺν τῇ λαμβάνειν νὰ ποιῇτε ταυτόχροτως καὶ τὰ δέοντα, ὥστε τὸ λαμβάνειν καὶ τὸ ποιεῖν νὰ ᾖναι τεταγμένα σὺνάμα, συνηνωμένα. Αἱ γεν. τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς συνεπτυγμένης ἐννοίας τοῦ: σύνταξιν. — ὑμεῖς δέ... λαμβάνειν] δηλ. ἡγεῖσθε δεῖν λαμβάνειν. — οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων] δηλ. οὕτως ὅπως κάμνετε τώρα, ὃ ἔστιν: ἄνευ πραγμάτων = χωρὶς νὰ πράττῃτε καὶ τι πρᾶγμα, ἔργον π. χ. στρατεύεσθαι, δικάζειν, ποιεῖν τοῦθ' ὅ,τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος κτλ. ὡς ὁ ἴδιος λέγει ἐν 3, 38. — εἰς τὰς ἐορτάς] ἢ εἰς μετὰ αἰτίας. ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν 4, 26 εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους κτλ. ἰσοδυναμοῦσα τῇ παρ' ἡμῖν: διὰ τὰς ἐορτάς, διὰ τὴν ἀγορὰν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συνεπτυγμένης σημασίας τοῦ ῥήματος λαμβάνειν = λαμβάνετε ταῦτα οὕτω πως, ἵνα μεταχειρισθῇτε αὐτὰ εἰς τὰς ἐορτάς, διὰ τὰς ἐορτάς = ὅταν κατὰ τὰς ἐορτάς πηγαίνῃτε εἰς τὸ θέατρον ὡς θεαταί, ἐξ οὗ καὶ τὰ χρήματα ταῦτα ἐκαλοῦντο θεωρικά. — Ἔστι δὲ λοιπὸν] τὸ δὲ ἐκφέρει τὸ συμπέρασμα τοῦ ἀνωτέρου συλλογισμοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν κατηγ. τοῦ ἔστι (= ἐναπολείπεται), ὑποκ. δὲ τὸ εισφέρειν· ἡ δὲ ἐννοία: ἐκ τοῦ ὅτι ὑμεῖς ἡγεῖσθε δεῖν λαμβάνειν τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τὰς ἐορτάς, ἔπεται ὡς συμπέρασμα τὸ εισφέρειν (ἄρα) πάντας ἐκ τῶν ἰδίων ὑμῶν χρημάτων εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Διὰ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ἐξαγαγᾷ οὗ Δ. τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἐκόντες ἀκόντες ἢ νὰ λύσωσι τὸν περὶ τῶν θεωρικῶν νόμον, περὶ οὗ σαφέστερον ὁμιλεῖ ἐν 3, 11, ἢ νὰ συνεισφέρωσι χρήματα ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν βαλαντίου, ἀφοῦ τὰ δημόσια πρὸς τοῦτο χρήματα ἐλάμβανον αὐτοὶ πάλιν οὗτοι. — ἂν δέη] μονοτριτοπρόσ. μετὰ γεν. μόνον ἀντικειμενικῆς = ἂν ᾖ ἐνδεῖα πολλῶν· τοῦτο δὲ πάλιν εἶναι ἡγοῦμενον ὑποθετικῷ λόγῳ ἔχον ἐπόμενον τὸ: εισφέρειν πάντας. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ κατωτέρω: ἂν ὀλίγων (δέη), ὀλίγα εισφέρειν. — Δεῖ δὲ χρημάτων] χειρόγραφά τινα ἔχουσι: δεῖ δὲ χρημάτων, ὅπερ κατήντησε δὲ καὶ παροιμιῶδες, ἀλλὰ προτιμα-

ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ καί, ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

ἡ ἀπορία αὐτοῦ καὶ ἡ ἀπορία τοῦ ἀντιπάλου
 Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα 21
 ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου· οὔτε γάρ, ὥς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὥς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε

τέρα ἢ σύνδεσις πρὸς τὰ προηγούμενα διὰ τοῦ δὲ ἀντιθετικοῦ = ἀλλ' ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν ἀποφασίσητε, χρειάζονται χρήματα.—ᾧ] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὅστις καθ' ἑλξιν κατὰ σχέσιν διαιρετικὴν· τὸ πλήρες = ὅστις τῶν ἄλλων πόρων δοκεῖ συμφέρειν ὑμῖν, τούτους ἔλεσθε.—ἕως ἐστὶ] πρῶτ. χρονικὴ (ἐπὶ παράτασιν χρόνου) προσδιορίζουσα τὴν κυρίαν· ἀντιλάβεσθε κτλ.

21. Ἄξιον] διὰ τοῦ· ἄξιον δέ (ἐστὶ) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς νέον ἐπιχειρήμα ἀπὸ τοῦ ῥαδίου, ὅπερ στηρίζει ἐπὶ τῆς παρουσίας οὐχὶ καλῆς καταστάσεως τῶν τοῦ Φ. πραγμάτων.—τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε] τοῦτο δύναται νὰ συνταχθῇ καὶ κατὰ πρόληψιν· ἀντικ. δηλ. τῶν ἀπαρεμ. νὰ ᾖναι τό: ἐν ᾧ καθέστηκε κτλ. ὡς πλαγία ἔρωτ. πρότασις, τὸ δέ: τὰ πράγματα ὡς ὑποκ. τοῦ: καθέστηκε = λογίσασθαι ἐν ᾧ (τινι=ἐν τίνι σημειῷ) καθέστηκε νυνὶ τὰ πράγμ. τὰ Φιλ. Δυνατὸν ὅμως νὰ ἐκληφθῇ ἢ ἐξαρτωμένη πρῶτ. ἐν ᾧ κτλ. καὶ ὡς ἐπεξηγήσεις μερικὴ τοῦ γενικοῦ ἀντικ. τὰ πράγματα.—οὔτε γάρ] ὁ γὰρ ἀφηγηματικὸς οἰοῖται ἐπεξηγῶν μερικώτερον πόθεν δηλονότι τὰ Φιλ. πράγματα καθέστηκε νυνὶ οὕτω· τὸ δέ: καθέστηκε διαθέσ. οὐδετέρας=εὐρίσκονται ἐν τίνι καταστάσει.—οὔτε... εὐτρεπῶς... οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε κτλ.] ἡ πλοκή: οὔτε εὐτρεπῶς ἔχει τὰ πράγματα οὐδὲ (οὕτως ἔχει) ὡς ἂν κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντα ἔχοι, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμον κτλ. ὥστε ὁ λόγος εἶναι διμερὴς διὰ τῶν: οὔτε... οὔτε, τὸ δὲ οὐδὲ (οὕτως), ὡς ἂν κτλ. ἐντείνει τὸ πρῶτον οὔτε· πληρεστέραν τὴν πλοκὴν ἴδε ἐν 4, 6.—ὡς δοκεῖ καὶ φήσει] δηλ. ἔχειν τὰ πράγματα, παρεμπόπτουσα πρῶτ. ὁμοιωματικῇ.—μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς] ἢ μετοχὴ τροπικὴ = χωρὶς νὰ σκοπῇ ἀκριβῶς.—οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε κτλ.] τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τοῦ ἀφηγ. διὰ τοῦ γὰρ λόγου εἶναι καὶ ἀπό-

τόν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾤθη
δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὥς ἐπιών, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ
πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κατὰ διέψευσται. Τοῦτο δὴ
πρῶτον αὐτόν ταραττει, παρὰ γνώμην γεγονόσ' καὶ
πολλήν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ τῶν Θεττα-
λῶν ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δῆπου φύσει καὶ αἰεὶ 22
πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν

δοσις ὑποθετικοῦ μὲ ἡγοῦμ. εἰ ᾤθη κτλ. — ᾤθη δεήσειν] ὁ
μέλλων· δεήσειν ἂν καὶ ἐξαρτώμενος ἀπὸ παρῃχημένον χρόνον
σημαίνει ὅτι ἡ πράξις θὰ γένην ἐν μιᾷ στιγμῇ τοῦ πραγματικοῦ
μέλλοντος καὶ οὐχὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ παρελθόντι. — ἀλλ' ὥς
ἐπιών] ἡ ἀντίθεσις κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν εἰς τό: οὐτ' ἂν ἐξήνε-
γε κτλ., ἡ δὲ πλοκή: ἀλλ' ἤλπιζε τότε ἅπαντα τὰ πράγμα-
τα ἀναιρήσεσθαι οὕτως, ὥς ἀναιρεῖται τις αὐτὰ ἐπιών·
καὶ διὰ τὴν παράλειψιν φρασολογικῶς = ὥς ἐξ ἐφόδου, ὥς ἐξ ἐπι-
δρομῆς. — ἀναιρήσεσθαι] μέσον ὠφελείας ὥς καὶ τὰ: ἀφαιρετ-
σθαι, παρασπᾶσθαι εἰς σημασ. μεταφορικὴν. — τὰ τῶν Θετ-
ταλῶν] δηλ. τὰ πράγματα, αἱ ὑποθέσεις τῶν Θεσσαλῶν, αὐτοὶ οἱ
Θεσσαλοὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς ὑποθέσεων καὶ περιπλοκῶν. Τοῦτο
σημαίνει τὸ οὐδέτ. ἄρβρ. ἐνικ. ἢ πληθ. τιθέμενον μετὰ οὐσιαστι-
κῶν ὥς: τὰ τῆς τύχης, τὸ τῶν χρημάτων, τὰ τῶν βαρβάρων.

22. ταῦτα] δηλ. οἱ Θεσσαλοὶ· ἀναφέρεται εἰς τὸ πρόσωπον μόνον
τῆς φράσεως: τὰ τῶν Θεσσαλῶν. Οὕτω καὶ κατωτέρω § 25
τὰ τῶν Ὀλυνθίων... ἐκεῖνα. — ἄπιστα] ἡ ἀπιστία τῶν Θεσ-
σαλῶν ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παροιμιώδης. Ἰδε Δ. 23, 112 «ὕμεῖς
μὲν οὐδένα προὔδωκατε πώποτε τῶν φίλων, Θετταλοὶ δὲ οὐδένα
πώποθ' ἔν τινα οὐ». — φύσει καὶ αἰεὶ] τὸ μὲν ἄ. τροπικός προσδιο-
σμός τοῦ ἦν, τὸ δὲ β'. χρονικός· ὁ φύσει ὢν ἄπιστος δὲν εἶναι καὶ
αἰεποτε καὶ πρὸς πάντας τοιοῦτος. — κομιδῇ δὲ] ἡ σύνδεσις τοῦ:
δὲ τοῦτου μετὰ τοῦ ἄπιστα μὲν φαίνεται ἐκ πρώτης ὀψεως ὥς
ἀνακόλουθος καὶ ἀσθενής· ἀλλ' ἂν τό: κομιδῇ ἐννοηθῇ ὥς δοτι-
κοφανὲς ἐπίρρ. ἐπιτατικὸν τοῦ ἐξυπακουμένου ἄπιστα (=λίαν
κατὰ τὸν Λογγίνον θ, 563) ἔχει καλῶς. Δηλ. ἄπιστα μὲν ἦν
πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀπιστότατα δὲ (=κομιδῇ δὲ ἄπιστα)

τούτω· καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν· εἰσιν ἐψηφισμένοι καὶ Μαγνησίαν κεκωλύχασι τειγίξειν. Ἦκουον δ' ἐγώ γε τινῶν ὥς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἐτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθῇσεται τῶν χρημάτων,

καὶ ἔστι νῦν τούτῳ αἱ δοτ. ἀνθρώποις καὶ· τούτῳ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοῦ· ἡ πίστις διὰ τὴν σημασίαν αὐτοῦ. — Παγασάς... Μαγνησίαν] παρβ. 2, 11, καὶ Εἰσαγ. — ὥς οὐδέ... δώσοιεν...] εἰδικῇ πρότασις ἐξαρτωμένη ἀπὸ τοῦ ἐννοουμένου προσδιορισμοῦ τοῦ· τινῶν δηλ. λεγόντων, ὡς ἀντικ. αὐτοῦ. Δύναται δὲ νὰ ἐξαρτηθῇ καὶ ἐκ τοῦ· ἡκούον ὥς δευτέρον ἢ πράγματικόν ἀντικ. κατὰ τό· ἀκούω τινός τι = ἀκούω παρὰ τινός τι. Οὕτω καὶ 2, 17. Περὶ τῆς ἐξ ἀκοῆς ρητορικῆς ἀξιοπιστίας ἴδε Ἀριστείδ. Πολιτ. Λογ. 9, 380 «ἀξιοπιστίας δὲ καὶ ὅσα μὴ ἔχοις ἄλλοθεν συστήσαι (ὡς βέβαια παραστήσαι) ἐξ ἀκοῆς ταῦτα πιστοῦσθαι», καὶ Ἑρμογ. 3, 434. Τὸ δὲ οὐδὲ ἐπιδοτικῶς = οὐ μόνον τὰ ἄλλα, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς λιμένας κτλ. — καρποῦσθαι] μεταφορικῶς, τὰς προσόδους δηλ. λαμβάνειν. — δέοι] εἰς εὐκτ. καὶ τοῦτο ὥς καὶ τὸ ἀνωτ. δώσοιεν, διότι ἐξακολοθεῖ εἰσέτι ἡ ἐξάρτησις τοῦ πλαγίου λόγου ἀπὸ τοῦ· ἡκούον. Εἶναι δηλ. λόγοι τῶν· τινῶν λεγόντων καὶ οὐχὶ τοῦ ρήτορος. — οὐ λαμβάνειν] περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ οὐ καὶ μὴ ἐν τοῖς πλαγίοις ἐξαρτωμένοις λόγοις ἴδε τὰς Ἐπισημειώσεις. — εἰ δὲ ... ἀποστερηθῇσεται κτλ.] τοῦτο εἶναι γνώμη τοῦ ρήτορος καὶ οὐχὶ πλέον τῶν· τινῶν λεγόντων· διὰ τοῦτο καὶ εἰς μέλλ. τῆς ὁριστ. τὰ· ἀποστερηθῇσεται... καταστήσεται. — εἰς στενὸν καταστήσεται] φράσις λεγομένη καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ ἐμφύχων μᾶλλον ὡς· θὰ εὗρεθῇ ἔτὰ στενά· τὸ δὲ καταστήσεται διαθέσεως μέσης καταστατικῆς. — κομιδῇ] ἐπιτατικ. προσδιορισμός εἰς τό· στενόν = πολὺ στενά. — τὰ τῆς τροφῆς] ὡς ἀνωτέρω τὰ τῶν Θετταλῶν, τὰ τῆς τύχης. — τοῖς ξένοις] δοτ. περιποιητικῇ ἢ χαριστικῇ ἐξαρτωμένη ἀπὸ τοῦ· τὰ τῆς τροφῆς = ὡς πρὸς τοὺς ξένους, διὰ τοὺς ξένους. Οὕτω καὶ 3, 20 «δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις» 4, 28 «πτηρέσιον τῇ δυνάμει ταύτῃ» 83,

εἰς στενὸν χοιμίδῃ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ
καταστήσεται. Ἀλλὰ μὴν τὸν γε Παίονα καὶ τὸν Ἴλ- 23
λυριὸν καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαντας ^{ἡμιόλους} χρῆ αὐτονόμους
ἡδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀή-
θεις τοῦ κατακοῦειν τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὕδριστής,
ὥς φασιν. Καὶ μὰ Δι' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὔ

20 «τροφάς μητρίν· Θουκ. 1, 8 «κέρδος τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἔνεκα
καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς».

23. Ἀλλὰ μὴν] Διὰ τούτων εἰσάγει ἀντιθετικῶς πρὸς τὰ εἰρη-
μένα ἄλλα παραδείγματα βεβαιότερα, συντελοῦντος εἰς τοῦτο καὶ
τοῦ ἐπιφερομένου γε, ὡς εἰ ἔλεγεν· ἀλλὰ καὶ ἂν τὰ περὶ τῶν
Θεσσαλῶν εἰρημένα στήριζονται ἐπὶ τῆς ἀξιολογίας ἄλλων, τὸ
ἔθνος τοῦλάχιστον τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Παίωνων κτλ.—τὸν Παίονα
καὶ τὸν Ἰλλυριὸν] περιληπτικῶς ἀπὸ τοῦ μερικοῦ εἰς τὸ ὅλον
ἔθνος=τοὺς Παίονας κτλ. ὡς καὶ παρ' ἡμῶν.—ἀπλῶς] τοῦτο ἀνή-
κει κυρίως εἰς μίαν πρότασιν ἀπαρεμφατικὴν ἀνεξάρτητον λεγομέ-
νην καὶ φέρεται ποικιλοτρόπως ὡς· ἀπλῶς, ἀπλῶς εἰπεῖν, συνελόντι
ἀπλῶς εἰπεῖν, συνελόντι μοι· ἀπλῶς εἰπεῖν, ὡς· εἰπεῖν, προελθοῦσαν
ἐκ τῆς πληρεστέρας φράσεως· ὡς ἔπος ἐστὶν εἰπεῖν.—τούτους
ἅπαντας] δηλ. τοὺς Θρᾷκας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἑθνάρια περὶ τὴν
Μακεδονίαν.—ἂν... εἶναι]—ὅτι εἴησαν ἂν ἡδιον αὐτόνομοι
καὶ ἐλευθεροὶ ἢ δούλοι·=θὰ ἐπροτίμων νὰ ᾔηαι εὐχαριστότερον
αὐτόνομοι ἢ δούλοι. Τὰ δύο ὁμοῦ· αὐτονόμους καὶ ἐλευθέ-
ρους ἐκφράζουσι τὴν πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἔθνους τινός, καθόσον
δυνατὸν νὰ ᾔηαι τι αὐτόνομον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐλεύθερον, ὡς σήμε-
ρον π. χ. ἡ Σερβία, Ῥουμανία. Οὕτω καὶ Α, 4. 18, 305.—τοῦ
κατακοῦειν] γεν. συντακτ. τοῦ· ἀήθεις ἀντικειμενικῶς διὰ τὴν
ῤημ. αὐτοῦ ἔννοιαν, ἣ δὲ κατὰ σημαίνει· ἀκούω τινὰ καθ' ὅλα,
ὕπακούω ὡς ὑπήκοος αὐτοῦ.—ἄνθρωπος]—ὁ ἄνθρωπος, κατὰ
κρᾶσιν, μὲ σημασίαν περιφρονητικὴν ὡς τὸ παρ' ἡμῶν· ὁ παλιάν-
θρωπος.—οὐδὲν ἄπιστον] δηλ. οὐδὲν τούτων (τῶν εἰρημένων
ἀπὸ τῆς § 21) ἄπιστόν (ἀπίστευτον) ἐστὶν ἴσως, ὅπως καὶ ἐν 2,
14 παριστᾷ τὴν Μακεδ. δύναμιν καὶ ἀρχὴν τοῦ Φιλ. ὅπως ἀσθενῇ
καὶ πολλῶν κακῶν μεστόν. Ἀλλὰ τὰ· οὐδὲν δύναται νὰ ἐκ-

πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. Δεῖ 24 τοῖνυν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοιμῶς συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ᾧ δεῖ καὶ

ληφθῇ καὶ ἐπιρρηματικῶς = οὐδόλως ἀπιστόν ἐστιν ἴσως τοῦτο, τὸ ἀληθεύειν δηλ. ταῦτα (ἀπὸ τῆς § 21) καθὼς καὶ τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον ὑβριστήν. — τὸ εὖ πράττειν κτλ.] τὸ ἀληθέστατον τοῦτο γνωμικὸν πολλάκις καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπανελήφθη τὸ πάλαι. Οὕτω Θουκ. 3, 39 «εἴωθε δὲ τῶν πόλεων, αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, εἰς ὕβριν τρέπειν, τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν». Στοβ. 106. «ἡ βαρὺ φόρημ' ἄνθρωπος εὐτυχῶν ἄφρων» Τοιοῦτον καὶ τὸ κατωτέρω: δοκεῖ τὸ φυλάξαι κτλ., ὅπερ πληρέστερον ἴδε ἐν 20, 50 «κτῶνται μὲν τ' ἀγαθὰ τῇ καλῶς βουλευέσθαι καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν, φυλάττειν δ' οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς». Ἀλλὰ αὐτὸ τοῦτο ἐκφέρει ὁ Δ. καὶ ἀντιθέτως ἐν 2, 26 «πολὸν γὰρ ῥῆον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν», ὅπερ ἐπίσης ἀληθεύει ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων.

24. τὴν ἀκαιρίαν... καιρὸν] σχῆμα ῥητορ. ὁξύμορον· δηλ. τὰς κακὰς ὡς πρὸς ἐκεῖνον περιστάσεις (ὅπως παρέστησεν αὐτὰς ἀπὸ τῆς § 21-23) καλὰς καὶ εὐνοϊκὰς πρὸς ὑμᾶς. — συνάρασθαι] μεταφορικῶς καὶ μέσως = νὰ σηκώσητε (ἐπὶ τῶν ὤμων ὑμῶν οἴοναι τὸ βάρος τοῦτο) μετὰ τῶν Ὀλυνθίων, αἵτινες παρέσχον ὑμῖν τὴν εὐκαιρίαν ταύτην. Τὸ τοῦ Σχολ. «σὺν τῇ τύχῃ ἄρασθαι» δὲν ἔχει χώραν ἐνταῦθα. — καὶ πρεσβευομένους] τροπικὴ μετοχὴ ὡς καὶ αἱ δύο κατόπιν ὁμοταγεῖς: στρατευομένους... παροξύνοντας, συνδεόμεναι διὰ τῶν προσθετ. μορίων καὶ—καί. Ἡ δὲ μετοχὴ νομίσαντας εἶναι χρονικὴ προτερόχρονος, διό καὶ ἀσύνδετος πρὸς τὰς ἐπομένους τρεῖς, ὅπως καὶ ἡ τελευταία λογίζομένης ὡς χρονικὴ αὐτόχρονος, μὴ ἀναλυομένη συνήθως. Περὶ δὲ τῆς μέσης σημασίας τοῦ: πρεσβευομένους ἴδε Γ'. Τευχ. § 37.—ἐφ' ᾧ δεῖ] δηλ. πρεσβεύεσθαι· δι' ὅσα εἶναι ἀνάγκη νὰ προ-

στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἂ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐ-

νεργηθῶσι καὶ προπαρασκευάσωσι τὰ πνεύματα τῶν πρὸς οὓς θὰ ἀποσταλῶσιν οἱ πρέσβεις. — πῶς ἂν οἴεσθε ἐλθεῖν] ἀνωμαλία συντάξεως προεληθοῦσα ἐκ ῥητορ. πάθους· ἡ πρότασις δηλ. αὕτη κυρίως μὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λογιζομένου ὡς ἀντικ. αὐτοῦ, καὶ θὰ ἐφέρετο ὁμαλῶς οὕτω· λογιζομένους ὡς, εἰ φ. λάβοι. καὶ γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, ἐτοίμως ἂν ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐξάψει αὐτοῦ ὡς ἐκ τοῦ λυπηροῦ λογισμοῦ «εἰ γένοιτο πόλεμος πρὸς τῇ Ἀττικῇ», ἐλησμόνησε τὴν ἐξάρτησιν τοῦ πλαγίου τούτου ὑποθετ. λόγου καὶ ἐξέφερον αὐτὸν ἀνεξαρτήτως καὶ δι' ἐρωτήσεως εὐθείας, προσθεὶς καὶ τὸ ἐρωτημ. μόρ. πῶς, ὕπερ συνδεόμενον στενῶς μετὰ τοῦ ἐτοίμως ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν προσδιορίζουσαν τὸ ἐλθεῖν = μετὰ πόσης ἐτοιμότητος, προθυμίας κτλ. Ἡ ῥητορ. αὕτη ἀπεικόνισις τοῦ πάθους δὲν δύναται, νομίζω, νὰ ἐκφρασθῇ σήμερον ἄλλως, εἰμὴ ἂν τεθῇ τὸ κύριον ῥῆμα τῆς προτάσεως ὡς πρότασις παρεμπύπτουσα. Οἱ διάφοροι οὗτοι τρόποι τῆς ἐκφράσεως συναντῶνται καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· οὕτω Δ. 20, 87 «λογίσασθε, εἰ λάβοιεν αἰσθησιν, ὡς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειεν»· ἀλλὰ καὶ 21, 209 «ἐνθυμεῖσθε, εἰ γένοιντο οὗτοι κύριοι, τίνας συγγνώμης τυχεῖν ἂν οἴεσθε;» Λουκ. Λεξιφ. 28 «ἐκεῖνα πῶς οἶει κατὰ γῆς δύναι ἡσχόμην ἀκούων σοῦ ἐπιδεικνυμένου;» = ἀκούων σοῦ ἐπιδεικνυμένου ἐκεῖνα πῶς, οἶει, ἡσχόμην κατὰ γῆς δύναι; — Εἴτ'] περὶ τῆς σημασίας τοῦτου ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 20.—οὐκ αἰσχύνεσθε κτλ.] ἡ πλοκή· οὐκ αἰσχύνεσθε εἰ μηδὲ ταῦτα (οὐ) τολμήσετε ποιῆσαι (αὐτῷ) ἔχοντες καιρὸν, ἂ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος; Ἡ κυρία ἄρνησις ἐκφέρεται διὰ τοῦ μηδὲ ἐπιδοτικῷ (=οὐ μόνον ἄλλο τι νὰ κάμῃτε, ἀλλ' οὐδὲ ταῦτα κἄν) διὰ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ὑποθετ. ἐξησθενημένου λόγου, ἡ δὲ ἐπανάληψις αὐτῆς διὰ τοῦ οὐ εἰς τὸ κύριον ῥῆμα· τολμήσετε ἐγένετο διὰ τὴν πολλὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀρνητικοῦ ἀντικ. μηδὲ

κεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς 25
λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς
ἐκεῖ χρή πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. Ἐὰν μὲν γὰρ
ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ
τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν
οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φί-

ταῦτα· ἐνταῦθα δὲ ἐτέθη οὐ καὶ οὐχὶ μή, διότι, λησμονηθείσης
τρόπον τινὰ τῆς πρώτης ἀρνήσεως διὰ τοῦ μηδέ, ἐπανέλαβεν ὁ ῥή-
τωρ αὐτὴν ἐντονώτερον καὶ οἶονεῖ προστακτικῶς, ὡσεὶ ὑπῆρχε λό-
γος ὁρθός = ταῦτα ποιῆσαι οὐ τολμήσετε κτλ. = ποιήσατε λοιπὸν
ταῦτα τῶρα, ὅτε ἔχετε καιρὸν. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλοι ἄλλως
φρονοῦσιν, ἐξαλείφοντές τινες καὶ τὸ οὐ.

25. Ἔτι τοίνυν] διὰ τῶν μορίων τούτων μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ
εἰς ἄλλο ἐπιχείρημα τὸ καὶ ἀναγκαιότατον καὶ τελευταῖον ἐκ τοῦ
ἀναγκαίου καλοῦμενον ὑπὸ τῶν πεχνικῶν. — ὅτι νῦν κτλ.] ἐπε-
ξήγησις τοῦ ὑποκ. τοῦτο. — πότερ'] ἐρωτημ. μόριον αἰτιατικο-
φανεὲς προεξαγγέλλων τὴν ἐπομένην σύνθετον εἰς τὰ ὑποκ. ἐρώτησιν,
ἥτις κυρίως μὲν εἶναι λόγος πλάγιος ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ αἵρεσις
ὡς ἐπεξήγησις αὐτοῦ ἢ καὶ ὡς προσδιορισμός, κατὰ τὸ αἵρεσις
τινος καὶ αἵρεσις τοῦ πότερα ὑμᾶς ἢ ἐκεῖνον, φέρεται
δὲ ὡς ἐρώτησις ὁρθή διὰ τοῦ πότερα ἐπὶ τὸ παραστατικώτε-
ρον. — ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων] = ἀντέχῃ ἢ κατὰστασις, ἡ δύ-
ναμις τῶν Ὀλυνθίων, ὡς καὶ ἐν § 22 τὰ τῶν Θεσσαλῶν. — τὴν
ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν] ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἄρθρ. εἰς δύο
ὁμοιογενεῖς ἐπιθετ. προσδιορισμούς γίνεται, ὅταν ἀποδίδῃ ὁ συγ-
γραφεὺς εἰς ἑκάτερον τῶν ἐπιθέτων ἰδιαιτέραν βαρύτητα καὶ σημα-
σίαν, ὡς ἐνταῦθα· καρπούμενοι ταύτην δὲ ἐδῶ τὴν χώραν, ἥτις
σας μένει ἀκόμη καὶ ἥτις εἶναι ἄνωθεν καὶ ἐξ ἄρχῃς κτῆμα ὑμῶν,
ἰδική σας. Παράβ. 19, 160 «φ. ἐστὶν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν καὶ
ὁ πολλ' ὑπισχνούμενος». — βαδίζειν] = τοῦ βαδίζειν ὡς δεύτερον
πραγματικὸν ἄντικ. τοῦ : καλύσει, κατὰ τὴν καλύω τινά τινας,
ἀλλὰ καί: καλύω τινά τι Σοφ. Φιλ. 1225 «ὅς σε καλύσει τὸ δρᾶν».
Ἡ σημασία τοῦ βαδίζειν μέση καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ.

λιππος λάβη, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θη- 26
 βαῖτοι; μη λῖαν πικρὸν εἰπεῖν ἤ, καὶ συνεισβαλοῦσιν
 ἐτοίμως· ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τ' ὄν-
 τεσ φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς; ἢ ἄλλος τις;
 Ἄλλ', ὦ τάν, οὐχὶ βουλήσεται. Τῶν ἀτοπωτάτων μέν-

26. Θηβαῖτοι;] δηλ. κωλύσουσι; Τὸ μεταξὺ Θηβαίων καὶ Ἀθη-
 ναίων μῖσος καὶ ἡ ζηλοτυπία ἦτο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους
 εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ὡς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἢ Φωκ. πολέμου (338—
 346 π. X).—μη... ἢ καὶ συνεισβαλοῦσιν] ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν
 ἐρώτ. Θηβαῖτοι; κεῖται εἰς τό: καὶ συνεισβαλοῦσι, ὃ δὲ καὶ
 ἐπιδοτικὸς=ἀλλ' οὗτοι οὐ μόνον κωλύουσιν, ἀλλὰ καὶ συν-
 εισβαλοῦσιν· ἡ δὲ ἐνδοιαστικὴ ἐλλιπὴς πρότ. μη λῖαν πικρὸν
 ἢ (=δέδοικα μὴ λῖαν πικρὸν ἢ) εἶναι παρεμπιπτόντα καὶ ὥστε
 παρεντεθειμένη, ἣν παρενέβαλεν ὁ ῥήτωρ, ἵνα δείξῃ τὴν λύπην αὐ-
 τοῦ καὶ τὸν φόβον, ἃν εἴπῃ τὴν πικρὰν ταύτην ἀλήθειαν, ἀποβλέ-
 πων εἰς τὴν παρούσαν κακὴν θέσιν καὶ ἀπομόνωσιν τῶν Ἀθηναίων,
 κατὰ σχῆμα ῥητορικ. προδιόρθωσιν καλούμενον.—οἱ τὴν οἰ-
 κείαν... ὑμεῖς;] ἡ ἐρωτημ. αὕτη πρότασις εἶναι ἡ ἀπόκρισις εἰς
 τὴν ἐρώτησιν: ἀλλὰ Φωκεῖς κωλύσουσι; ἡ δὲ εἰς τὴν ἐρώτη-
 σιν ἀπάντησις δι' ἐρωτήσεως πάλιν ἄλλης, οὔσα συνηθὴς, εἶναι πολὺ
 ἐντονωτέρα, ὡς ἐκφράζουσα ἔκπληξιν καὶ θαυμασμόν διὰ τὸ παρά-
 δοξον τῆς ἐρωτήσεως. Οὕτω καὶ ἡμεῖς: ἀλλ' οἱ Φωκεῖς θὰ τὸν ἐμ-
 ποδίσωσι;—οἱ Φωκεῖς, οἱ ὅποιοι οὐδὲ τὴν χώραν των δὲν εἶναι
 ἱκανοὶ νὰ φυλάττωσιν, ἃν δὲν τρέξητε ὑμεῖς;—ἀλλ' ὦ τάν οὐχὶ
 βουλήσεται] δηλ. δεῦρο βαδίζειν. σχῆμα ἀνυποφορᾶς. Ἐκ
 τούτου λαμβάνει ἀφορμὴν ὁ ῥήτ. ἵνα ἀπαντῶν εἰς τὸν ἀντιτάττοντα
 αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον ἀφαιρέσῃ καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην τῶν
 Ἀθ. ἐλπίδα καὶ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Φ. καὶ βουλήσεται δεῦρο βαδι-
 ζεῖν καὶ οὐδεὶς αὐτὸν κωλύσει, καθόσον ἄλλως θὰ ἦτο ἀτο-
 πώτατον νὰ κηρύττῃ μὲν τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, νὰ μὴ τὸ
 πράξῃ δέ, ὅταν δυνήθῃ. Περὶ τῆς ἐτυμολογίας καὶ γραφῆς τοῦ τάν
 αἱ γινῶμαι εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλαι, ἃς ἴδε ἐν τοῖς Λεξικοῖς· πι-
 θανωτέρα φαίνεται ἡ ἐκ τοῦ: ἔτης (=φίλος) ἐξ οὗ ἐτάν κατὰ τό:
 νεᾶν ἐκ τοῦ νέος, ξυνᾶν ἐκ τοῦ ξυνός καὶ μεγιστάν ἐκ τοῦ μέ-

τ' ἂν εἴη εἰ, ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως, ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνήθεις μὴ πράξει. Ἀλλὰ μὴν, ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ 27 διάφορα ἐνθάδ' ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, (οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι.) Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδω

γιστος· χρησιμεύει δὲ εἰς ὑποκοριστικὰς προσφωνήσεις πρὸς δευτέρον τι πρόσωπον = ὦ οὗτος, ὦ σύ, ὦ τύνη, ὡς ἐνταῦθα = ἀλλ' ὦ καλέ μου φίλε. — τῶν ἀτοπωτάτων] γεν. κατηγορηματικὴ τοῦ εἴη γένους οὐδετ. = ἀπὸ τὰ πολλὰ ἄτοπα ἐν τῷ ἀτοπώτατον πάντων θά ἦτο καὶ τοῦτο, τὸ εἰ μὴ πράξει· τοῦτο δὲ ὅλον εἶναι τὸ ὑποκ. τοῦ εἴη ἂν ἐν ὑποθ. λόγῳ ἐξησθηνημένῳ. — ἄνοιαν ὀφλισκάνων] φράσις ἀπὸ τῶν δικαστηρίων κατὰ τό: δίκην, φόνον ὀφλεῖν· ὅπως λοιπὸν ἐν τοῖς δικαστηρίοις φόνον, δίκην ὠφληκῶς σημαίνει: δικασθεὶς ἐπὶ φόνῳ ἀπώλεσε τὴν δίκην καὶ κατεδικάσθη ὡς φονεύς, οὕτω καὶ ἄνοιαν, μωρίαν ὀφλισκάνων σημαίνει: δικασθεὶς ἐν τῇ κοινῇ τῶν ἀνθρώπων συνειδήσει· κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον τοῦ νὰ λέγηται ἄνους, μωρὸς καὶ τὰ τοιαῦτα· ἢ δὲ μετοχὴ ὀφλισκάνων ἐναντιωματικὴ, ὅπερ ἐκφαίνεται καὶ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ: ὅμως ἐν τῇ ἀποδώσει = εἰ καὶ ὀφλισκαίνει ἄνοιαν, ὅμως ἐκλαλεῖ· τὸ δὲ ἐκλαλεῖ μετὰ τῆς ἐκ μάλιστα σύνθετον, πολὺ διάφορον τοῦ: λέγει, σημαίνει = διασαλπίζει εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς λάλος καὶ φλύαρος, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ πράξη τι, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται καὶ ἄνους.

27. ἡλίκα] κατηγ. τοῦ: διάφορα, τὸ δέ: τὰ διάφορα (μετὰ τοῦ ἄρθρου μάλιστα οὐσιαστικοποιηθὲν) ὑποκείμεν. τοῦ: ἐστὶ = αἱ πολλαὶ καὶ μεγάλαι διαφοραὶ τοῦ ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν. ὅλη δὲ αὕτη ἡ πρότασις χρησιμεύει ὡς ὑποκ. τοῦ: προσδεῖν. — Εἰ δεήσειεν] ἡγοῦμαι. ὑποθετικοῦ μετὰ εὐκτιχῆς ἔχον ἀπόδ. τὸ κατωτέρω: ζημιωθῆναι ἂν = ἤθελον ζημιωθῆ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε χρειασθῆ (εἰ δεήσειεν) κτλ. — ὑμᾶς... αὐτοῦς] ἀποκεχωρισμένον καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν § 2, ἵνα καταδειχθῇ καὶ ἡ διασταλτικὴ ἐννοια τοῦ: αὐτοῦς. — ἔξω] δηλ. τῆς πόλεως, ἐν στρατοπέδῳ ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς. — ὅσα ἀνάγκη κτλ.] ἡ πλοκή: εἰ δεήσειε γενέσθαι καὶ λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας χρωμένους στρα-

οι οὐκ ἐστὶν ἀπὸ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄν-
τος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλεον ἂν οἶμαι ζημιω-
θῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν
πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις

τοπέδῃ ὅσα ἐστὶν ἀνάγκη λαμβάνειν ὑμᾶς κτλ. — τῶν ἐκ
τῆς χώρας] ἀντικ. τοῦ: λαμβάνειν διὰ τὴν μεριστικὴν αὐτοῦ
ἐννοίαν= γὰρ λαμβάνητέ τινα ἀπὸ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντα ἐκ τῆς
ἰδίας χώρας· τὸ δὲ: ἐκ τῆς χώρας βραχυλογικῶς καὶ κατὰ σύμ-
πτυνιν δύο ἐννοίῳν ἀνήκει συντακτικῶς καὶ εἰς τὴν ἐννοουμένην
μετοχ. τοῦ: τῶν καὶ εἰς τό: λαμβάνειν, ἀλλ' ἐν ἄλλῃ μορφῇ=
τῶν ἐν τῇ χώρᾳ εὐρισκομένων προϊόντων ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν.
Παράβαλε καὶ τὸ ἐν § 15 τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον. — λέγω] τὸ
ῥῆμα τοῦτο ἀπολύτως ἐνταῦθα τεθειμένον δόναται γὰρ συνταχθῆ
διττῶς· α') μεθ' ὅλης τῆς ἀπολύτου προτάσεως: μηδενὸς ὄντος
ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, ὅτε δὲν ἀπαιτεῖται καὶ στίξις, καὶ β')
μετὰ τοῦ πολεμίου μόνον, ὅτε καὶ χωρίζεται διὰ στίξεως ἀπὸ
τῶν λοιπῶν. Ὅπως δὲ ποτε δὲ καὶ ἂν συνταχθῇ, ἰσοδυναμεῖ τῇ: καὶ
ταῦτα=ἐννοῶ δὲ κτλ., ἄνευ ἀντικ., διότι τό: πολεμίου θὰ ἐν-
νοηθῇ ὡς ἐπεξήγ. τοῦ ὑποκ. τῆς γεν. ἀπολύτου· ἴδε καὶ Γ'. Τευχ. §
24.—πλεον... ἢ ὅσα κτλ.] προσδιορισμοὶ τοῦ ποσού διὰ τοῦ: ἢ
συγκριτικοῦ εἰς αἰτ. ἐπιρρηματικῶς δηλ. πλεον (πλείονα) ἐκείνων,
ὅσα. Οὕτω: πόσα ζημιώσεσθαι=κατὰ πόσα=πόσον. — τοὺς
γεωργοῦντας ὑμῶν] δηλ. ὅσοι ὑμῶν (γενικὴ διαίρετικὴ) εἶναι
γεωργοί, κτηματῆαι· ἐπὶ τὸ γενικώτερον τό: γεωργεῖν. — ἢ ὅσα
κτλ.] ὁ β'. ὅρος τῆς συγκρίσεως. τοῦ: πλεον εἰς ὁλόκληρον πρότασιν,
τὸ δὲ: ὅσα ὡς ἀντικ. τοῦ μέσ. δεδαπάνησθε ποσοτικόν, ὡς καὶ
παρ' ἡμῖν: πόσα ἔχετε κατεξοδευθῇ.—τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον]=
τὸν πρὸ τούτου, κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην δεικτ. παρ' Ὁμήρῳ ση-
μασίαν τοῦ ἄρθρου. Ἡ φράσις αὕτη εἶναι καὶ σήμερον ἐν χρήσει
ἀλλ' ἐπιρρηματικῶς καὶ ἠνωμένως ὡς: προτοῦ πόλεμον δὲ ἐννοεῖ
τὸν περὶ Ἀμφιπόλεως τῇ 358-357, εἰς ὃν ἐδαπανήθησαν ὡς ὁ Δ. ἐν
3, 28 λέγει ὑπὲρ τὰ 1500 τάλαντα. — εἰ δὲ δὴ πόλεμος κτλ.] ὁ
δὲ προσθέτει ἐν τῇ ὑποθέσει· εἰ ἤξει βεβαιότητά τινα· περὶ τῆς
προσωποποιήσεως τοῦ πολέμου ἴδε ἀνωτέρω § 15. — ζημιώσε-
σθαι]=ζημιωθῆσεσθαι· ὁ μέσ. μέλλ. τίθεται πολλακίς ἀντὶ τῶν

ἤξει, πόσα χρή νομίσαι ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσσεθ' ἡ ὕβρις καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμίας ἐλάττων ζημία τοῖς γε σώφροσιν.

ζημιώσεσθαι
καὶ

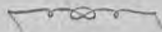
Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν 28 καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἔν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν (ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι) μι- κρὰ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς

παθητικῶν. — πρόσσεθ'] = πρὸς τῇ ζημιωθῆναι ἔστι καὶ ἡ ὕβρις τῶν πολεμίων (καθ' ἑμῶν) καὶ ἡ αἰσχύνη ἑμῶν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις. Ἐν δὲ 4, 10 ἄλλως: τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην. — οὐδεμίας ἐλάττων κτλ.] δηλ. οὕσα (ἥτις εἶναι) οὐχὶ ἐλάττων οὐδεμίας ζημίας (ὅπως ἀνωτέρω ζημιω- θῆναι καὶ ζημιώσεσθαι) χρηματικῆς καὶ κτηματικῆς. — τοῖς γε σώφροσι] ὁ γε βεβαιωτικός, τὸ δέ: τοῖς σώφροσι δοτ. ἡθι- κὴ μᾶλλον ἢ προσωπικὴ = διὰ τοὺς σωφρονούντας, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ γνώμην τῶν σωφρονούντων. Πλ. Νομ. 920 «τῇ ἡττηθέντι παρὰ τοῦ νομοθέτου φόγος καὶ ὄνειδος κείσθω, πολλῶν χρημάτων νοῦν κεκτημένῃ ζημία βαρυτέρα».

28. Διὰ τοῦ ἐπιλόγου ἀνακεφαλαιοῖ ὅσα ἐν τοῖς προηγούμενοις εἶπε καὶ ἰδίως ἐν § 6, ἀφοῦ μάλιστα διὰ τῶν τελευταίων λέξεων: ζημία, ὕβρις, αἰσχύνη, ἐκίνησε τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀκροατῶν. — τοὺς μὲν ἀπόρους. τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ. τοὺς δὲ λέγοντας] ἐπεξηγήσεις τοῦ ὑποκ. ἅπαντας, ὧν ἑκάστη ἔχει καὶ ἓνα τελικὸν λόγον διὰ τοῦ ἵνα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ περίοδος κατέστη μακρόσκε- λής. — ὧν καλῶς ποιοῦντες] = 2 καθ' ἑλξίν, ἀντικ. τοῦ ἔχουσι, τὸ δέ: καλῶς ποιοῦντες φράσις περιποιητικὴ, ἵνα μὴ τυχὸν ὑποτεθῇ ὅτι φοβόη διὰ τὰ πολλὰ χρήματά των. — τοὺς δ' ἐν ἡλι- κίᾳ] ἄνευ ἄρθρου = τοὺς ἔχοντας τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν ὡς καὶ 4, 7. 3, 4 «τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν». — ἀκε- ραίου] κατηγορ. τοῦ: τῆς οἰκείας κατὰ πρόληψιν = ὥστε ἀκέ- ραιον εἶναι. — εὐθύναι] πληθ. ἀριθ. τοῦ εὐθύναι [μεταγενέσθαι]. εὐθύνῃ πρὸς διαστολὴν τοῦ ἀρσ. εὐθύνῃς καὶ εὐθύνος, ἀπερ' ἴδε ἐν τοῖς Λεξικοῖς: εὐθύνῃν δὲ ἐννοεῖ ἐνταυθα ἡθικὴν καὶ οὐχὶ ἀπο- ζημίωσιν χρηματικὴν. — τῶν πᾶσι τευομένων αὐτοῖς] = τῶν

δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἴν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥαδίαι γένωνται, ὥς ὅποῦ ἄτ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. Χρηστὰ δ' εἶη παντὸς εἵνεκα. = ἵν' ἀσφάλεια καὶ αἰσχύνη

ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ πολιτικῇ σταδίῳ λεχθέντων ἢ πραχθέντων ὡς ῥητόρων πολιτικῶν. — ὡς] αἰτιολογ. = καθόσον, διότι. — ὅποῦα... τοιοῦτοι] ἡ σύνδ. ἀναφορικοσυσχετική. — ὑμᾶς] ἀντικ. τοῦ περὶ... διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς περὶ = περικυκλώσεως. — τὰ πράγματα... καὶ τῶν πεπραγμένων] τὸ πρῶτον σημαίνει τὰ ἀποτελέσματα, τὸ δὲ δεύτερον τὰ μέτρα, τὰ μέσα τῶν πολιτευομένων, ἐξ ὧν προῦκυψαν τὰ πράγματα ἢ τοὶ ἡ καταστάσεις τῶν δημοσίων πραγμάτων, ὁ δὲ καὶ συνδέει μόνον τό: τῶν πεπραγμένων ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ πράγματα. — αὐτοῖς] = ὑπ' αὐτῶν. — παντὸς εἵνεκα] ὁλῆ. διὰ πάντα ἐκ τῶν ἀνωτ. εἰρημένων, εὐπόρων, τῶν ἐν ἡλικίᾳ, ῥητόρων κτλ. Ἄλλοι ἐκλαμβάνουσι τό: παντὸς γένους οὐδετ. = διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον εἰς τὸ μέλλον.



ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ¹
δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γιγνο-
μένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγ-
μασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι ^{ἵνα}
καὶ χώραν ὁμορον καὶ δύναμιν τινα κεκτημένους, καὶ ^{ἵνα}

1. Ἐπὶ πολλῶν] ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς συνωνυμοῦσα σχεδὸν τῇ:
ἐν μετὰ δοτ. διαφέρει κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν ἐπὶ σημαίνει τὸ ἐπά-
νω κυριολεκτ. καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ ἐκτάσεως ἀορίστου, ἡ δὲ ἐν τὸ
ἐντὸς ὠρισμένου σημείου τῆς ἀορίστου ταύτης ἐκτάσεως. — ἂν
ἰδεῖν] τὸ ἂν μετὰ ἀπαρεμφ. ἐξαρτωμένου ἀπὸ ῥήματος δοξαστικοῦ
ἰσοδυναμεῖ εἰδικῇ λόγῳ εἰς εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν = δοκεῖ μοι ὅτι
ἴδοι τις ἂν. — γιγνομένην] κατηγ. μετοχῇ τοῦ ἄντικθ. εὐνοίαν,
τὸ δέ: φανεράν κατηγ. τοῦ: γιγνομένην. Ὁ δὲ ἐνεστῶς τῆς
μετοχῆς σημαίνει τὸ συνήθως καὶ ἐκάστοτε γινόμενον. — τὸ γὰρ
τοὺς πολεμήσοντας κτλ.] ἡ διὰ τοῦ ἄρθ. οὐσιαστικοποιηθεῖσα
μετοχῇ: τοὺς πολεμήσοντας εἶναι ὑποκ. τοῦ: γεγενῆσθαι, τὰ
δέ: καὶ κεκτημένους... ἔχοντας κατηγορηματ. μετοχαὶ τοῦ
ὑποκ.· τὸ γεγενῆσθαι εἶναι ῥῆμα συνδετικὸν ὡς παρακ. τοῦ συν-
δεστικοῦ εἰμί. Συνεπτυγμένως ἤθελεν εἶναι: κεκτηθῆσθαι καὶ
ἔχειν, ἀλλὰ μετὰ διαφορᾶς σημασίας, καθόσον ὁ ἀνεπτυγμένος οὗ-
τος τρόπος ἐκφάνει συνάμα καὶ τὴν ὑπαρξίν τῆς ποιότητος. Ἐν
γένει δὲ αἱ ἀνεπτυγμέναι προτάσεις ἐπὶ τῶν κατηγορηματικῶν λε-
γομένων ῥημάτων σημαίνουσι πλείοτερον τι τῶν συνεπτυγμένων.
Δὲν εἶναι τὸ αὐτό: ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμιν τινα κεκτη-
μένοι 3, 7, καὶ: Ὀλύνθιοι ἐκέκτηντο δύναμιν τινα. — δύνα-
μιν τινα] «σύμμετρον καὶ μεγάλην» Σχολ. Ἡ ἄντων. τις πρὸς τῇ

τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονία τινὲ καὶ θεία παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσία. Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ-2 τ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς

ἀοριστία ἔχει πολλάκις καὶ μεγεθυντικὴν σημασίαν ὡς: «ἡῦχε τις εἶναι» Εὐριπ. Ἡλέκτρ. 939. Παράβ. § 14. καὶ 3, 7, 8, 21, 6, 12.— καὶ τὸ μέγιστον ἀπάντων] ἀνεξάρτ. πρότασις ἐλλειπτική διὰ τὸ σύντομον· πλήρης δὲ ἐλέγετο: ὁ πάντων μέγιστον (ἐστὶ) μετὰ τινος ἐπομένου συνδέσμου γὰρ ἢ ὅτι παρὰ τῆ Ἰσοκρ. συνήθως.— τοιαύτην] κατηγ. τοῦ ἀντικ. γνώμην.— ὥστε... νομίζειν] συμπερασματική πρότασις εἰς ἀπαρέμφ., διότι τὸ ἀποτέλεσμα θεωρεῖται ὡς ἱκανὸν νὰ παραγάγῃ τὸ διὰ τῆς ἀπαρεμφ. δηλούμενον ἀποτέλεσμα.— διαλλαγὰς] ἴδε 1, 4.— πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα ... ἀνάστασιν] ἀμφοτέρω κατηγ. τοῦ ἀντικ. διαλλαγὰς. Ὑπερδὴ τὸ δευτέρον κατηγ. ἀνάστασιν εἶναι οὐσιαστικὸν ἔχον ὅμως ἔννοιαν ἐπιθέτου (= ἀναστατωτικός, ἀνατρεπτικός) ἡδύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀπαρέμφ. εἶναι ἢ αὖσαν, ὅπερ παρ' ἅπασι σχεδὸν τοῖς χειρογράφοις ὑπάρχει· ἀλλὰ συνηθέστερον ἐλλείπει, ὡς ἐν 4, 18 «εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς» (ὄντας ἢ εἶναι) 4, 41 «ἐάν ἐν Χερρονήσῳ πύθῃσθε Φ.» (ὄντα ἢ εἶναι) κτλ. ἐτέθη δὲ τὸ οὐσιαστ. ἀντὶ ἐπιθέτου κατηγορηματικοῦ διὰ τὸ παραστατικώτερον ἢ καὶ δι' ἔλλειψιν παραγώγου ἐκ τοῦ: ἀνάστασιν ἐπιθέτου.— τῆς πατρίδος] γεν. ἀντικειμενική τοῦ: ἀνάστασιν.— δαιμονία καὶ θεία] τὰ ἐπιθετα ταῦτα δὲν σημαίνουν συνωνύμως τὸ αὐτό, ἀλλὰ τὸ μὲν δαιμονία σημαίνει εὐεργεσίαν μέλχονα ἢ κατὰ ἄνθρωπον, ἀνωτέραν τῆς ἀνθρ. δυνάμεως, ὑπερφυσικήν, τὸ δὲ θεία ἀπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἀμέσως προερχομένην ὡς καὶ παρὰ Πλάτ. Ἀπολ. 31 «ὅτι μοι θεῶν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται». — ἔοικεν] ὡς προσωπικὸν ἐνταῦθα μὲ ὑποκειμ. τό: γεγενῆσθαι = ὁμοιάζει, ταιριάζει μετὰ δοτικῆς· διάφορον τό: εἶδος (ἐστὶ), ὡς ἔοικε.

2. τοῦτ'] προεξαγγελτικὸν τῶν ἐπομένων: ὅπως μὴ δόξομεν, ὅπερ ὅλον εἶναι τροπικὴ πρότασις πλῆγια ἐπεξηγοῦσα τό: τοῦτο = πῶς νὰ μὴ φανῶμεν.— αὐτούς] διασταλτικός προσδιορισμὸς

αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὥς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων ὧν ἤμεν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προιεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.

Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώ- 3

τοῦ ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ ἐκρέπειν, ἡ δὲ διαστολὴ εἶναι ὡς πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν καὶ τὴν θείαν εὐεργεσίαν, δηλ. οἱ μὲν θεοὶ μᾶς ὑνύθησαν καὶ εὐεργετοῦσιν, ἡμεῖς ὁμως κτλ. — τῶν ὑπαρχόντων] δηλ. ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ὡς ἐν 1, 10 «τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένων» = τῶν θείων εὐεργεσιῶν. — ὡς] αἰτιολ. = καθόσον. — τῶν αἰσχυρῶν... τῶν αἰσχίστων] = ἐν ἐκ τῶν πολλῶν αἰσχυρῶν. κατηγορ. γενικαί τοῦ ἔστι διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν διαιρετικὴν ἔννοιαν, ὑποκείμ. δὲ εἶναι τό: φαίνεσθαι. — μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων... ἀλλὰ καὶ τῶν συμμάχων καὶ καιρῶν] αἱ γεν. αὗται ἀμέσως μὲν συντάττονται μετὰ τῆς ἀναφορ. προτάσεως: ὧν ἤμεν κύριοι (καθ' ἑλξιν ἀντιστροφῆς) ὡς ἀντικειμενικαὶ γενικαὶ τοῦ: κύριοι διότι εἰς ταύτην κυρίως ἐφίετ' τὴν προσοχὴ τῶν ἀκροατῶν ὁ ῥήτωρ. αἱ δὲ ἐπόμενα διὰ τοῦ: ἀλλὰ καὶ κατ' ἔρσιν καὶ θέσιν δύο ἔλλαι γενικαὶ: συμμάχων καὶ καιρῶν ἠκολούθησαν κατ' ἀνάγκην τὴν πλοκὴν τῆς θέσεως, ὡς εἰ ἔλεγε: μὴ μόνον ὧν ἤμεν ποτε κύριοι πόλεων καὶ τόπων φαίνεσθαι προιεμένους, ἀλλὰ... καὶ τῶν συμμάχων καὶ καιρῶν. ἐμέσως ὁμως ἐννοοῦνται καὶ ὡς ἀντικ. τοῦ προιεμένους ἀλλ' εἰς πτώσιν, ἐννοεῖται, αἰτιατ. Περὶ τῆς συντάξεως τούτων ἄλλοι φρονοῦσιν ἄλλως. — ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων] συμμάχους καὶ εὐνοϊκοὺς καιροὺς ἐννοεῖ ὁ Δημ. ἐνταῦθα τοὺς νεωστὶ ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ μεταξὺ Ὀλυνθίων καὶ Φιλ. πολέμου, καθ' ὅν οἱ Ἀθ. συνεμάχησαν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν δὲν εἶναι πιστευτὴ ἡ γνώμη Διον. τοῦ Ἀλικαρν. φρονοῦντος ὅτι ὁ Β'. οὗτος Ὀλυνθιακός εἶναι ὁ πρῶτος ἐκφωνηθεὶς, ὁ δὲ Α'. εἶναι ὁ τελευταῖος. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἴδε Προλεγόμενα.

3. Τὸ μὲν οὖν] ἡ ἀντίθεσις τούτου εἶναι εἰς τὴν § 4: ἃ δὲ καὶ χωρὶς κτλ. πάντα δὲ τὰ μεταξὺ τῆς μεγάλης ταύτης ἀντιθετικῆς περιόδου εἶναι παρεμπίπτοντα, ἅπερ συνέπλεξεν ὁ Δ. τεχνι-

μην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. Διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσ' ἂν εἴπῃ τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραῆχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτ' αὖ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσοῦτ' αὖ πλείονα αἰσχύνῃν

κώτατα διὰ ῥητορ. σχημάτων π. χ. τῆς ἐρωτήσεως: διὰ τί; τῆς ἐπεμβολῆς: ταῦτα μὲν οὖν, τῆς ἐπαναλήψεως: ..ὧν οὖν ἐκεῖνος, Ἑρμογ. 3, 215. — τὴν ῥώμην διεξιέναι κτλ.] τοῦτο ἴσως ἔπραξαν ἄλλοι ῥήτορες ἀγορεύσαντες πρὸ αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Δημ. ἐπίτηδες ἀποφεύγει τοῦτο ὡς ἀσύμφορον τῇ σκοπῇ αὐτοῦ. — προτρέπειν] ὅρος τεχνικὸς τῆς ῥητορικῆς, ἐξ οὗ καὶ προτροπὴ ἢ ἀποτροπὴ πραγματευομένη περὶ μελλόντων καὶ σκοπὸν ἔχουσα τὸ ωφέλιμον ἢ βλαβερὸν. — Διὰ τί] δηλ. ἡγοῦμαι οὐ καλῶς ἔχειν τὸ διεξιέναι. — ἡμῖν] ἡ ἀλλαγὴ τοῦ α'. προσ. ἡμῖν μετὰ τὸ ἀνωτέρω ὑμᾶς εἶναι σκόπιμος ὡς ἐν § 12. Παράβ. 1, 27. 9, 9. — ὑπὲρ τούτων] δηλ. τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ῥώμην τοῦ Φιλ. — ἔχειν] δηλ. δι' ἐκεῖνον μὲν (ἐκείνῳ, δοτ. περιποιητ.) ἔχουσιν (ἐν ἑαυτοῖς) ταῦτα ἀφορμὰς τιμῆς καὶ δόξης. Τοῦτο σημαίνει τό: φιλοτιμία, τὸ ἀποτέλεσμα δηλ. τῆς ἀρετῆς ταύτης· οὕτω καὶ ἐν § 16 καὶ Δ. 20, 69 «ἐστὶ δὲ τοῦτ' ὅτι τὸ γράμμα ἐκείνῳ μὲν φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτοῦς, ὑμῖν δὲ πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας». "Ἄλλοι εἰς τὸ: ἔχειν διδουσι τὴν σημασίαν τοῦ: παρέχειν φέροντες παράδειγμα τὸ τοῦ Θουκ. 2, 41. — ἡμῖν δὲ οὐχὶ καλῶς πεπραῆχθαι] δηλ. πάντα ὅσα κάμνουσι τὸν Φιλ. νὰ δοξάζηται καὶ τιμᾶται, αὐτὰ ταῦτα μοι φαίνεται ὅτι ὑφ' ἡμῶν δὲν διεξήχθησαν καλῶς, καὶ διὰ τοῦτο δι' ἡμᾶς ἔχουσι τὸ ἐναντίον τῆς φιλοτιμίας· ἐπίτηδες ὁ ῥήτωρ παρήλλαξεν ὀλίγον τὴν σύνταξιν, ἵνα ἀποφύγῃ κατ' εὐφημισμὸν τὸ ὄνειδος τοῦτο. — ὅσῳ... τοσοῦτ' αὖ] προσδιορισμοὶ τοῦ ποσοῦ, τοῦ μέτρου εἰς τὰ συγκριτ.: πλείονα καὶ θαυμαστότερος συνδέοντες συνάμα τὰς δύο προτάσεις ἀναφορικοσυσχετικῶς ὡς καὶ τὰ κατωτέρω; ὅσῳ χεῖρον... τοσοῦτ' αὖ πλείονα. Ἡ ἀντίθεσις

καὶ ὁ δὲ ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μετ' ἄληθείας τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθὲνδ' αὖν αὐτὸν ἰδοὶ μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἐνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνονται ἄν

ἀφ' ἐνὸς διὰ τῶν μὲν—δέ: ὁ μὲν γὰρ... ὑμεῖς δέ, ἡ ἀναφορικο-
συσχετική ἀφ' ἐτέρου σύνδεσις ἐκατέρου τῶν ἀντιθετ. κώλων κά-
μνει τὸν λόγον τετράκωλον κατὰ τοὺς τεχνικοὺς. Ἑρμογ. 3, 187.—
ἢ προσῆκε] ὁ β'. ὁρος τῆς συγκρίσεως τοῦ χεῖτρον ἑλλειπτικῶς=
κέχρησθε χεῖτρον ἢ προσῆκε κεχρησθαι τοῖς πράγμασι.—
αἰσχύνην ὠφλήκατε] ἴδε περὶ τῆς φράσεως ταύτης τὰ ἐν 1, 26
σημειωθέντα καὶ 4, 42.

4. Ταῦτα μὲν οὖν] ἐπανάληψις τῶν ἐν § 3: τὸ μὲν οὖν...
μετὰ τινος αἰτιολογίας: καὶ γὰρ εἰ κτλ. — ἐνθὲνδ' οὐχὶ παρ'
αὐτοῦ] δηλ.: ἀπ' ἐδῶ δὲ, οὐχὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ του. ἀσύνδετον
ῥητορικῶς. Ὁ ῥήτωρ δεικνύει ἐνταῦθα τὸ βῆμα, ἐφ' οὗ ἀγορεύει,
τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ ὡς ἐργαστήριον ἐκείνων, ὅσοι εἰργάζοντο
ἐπὶ δωροδοκίᾳ δημηγοροῦντες ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ φιλ. —
Ὡν οὖν κτλ.] τελευταία ἐπανάληψις τοῦ: τὸ μὲν οὖν· ἢ δὲ γε-
νική: ὦν συντακτικῶς ἀνήκει εἰς τε τό: ὀφείλει χάριν ὦν καὶ
εἰς τό: λαβεῖν δίκην ὦν, κατὰ τὰς συνήθεις καὶ κοινὰς φρά-
σεις: ὀφείλει χάριν τινὶ τινος=ἐνεκά τινος καὶ: λαμβάνει δίκην
(παρά τινος) ὦν=ἐνεκα τούτων=ἐκδικεῖσθαι τινα διὰ τι. — τοῦ
λέγειν] δηλ. ταῦτα, ὦν ἐκεῖνος ὀφείλει χάριν κτλ. ὥστε τοῦ: ὦν
τὸ δεικν. ταῦτα ἐμπεριέχεται κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ ἀντικ. τοῦ λέ-
γειν.—χωρὶς τούτων ἐνι] δηλ. λέγειν=χωρὶς νὰ ἀπαριθμῶσω
ὅσα οὐχ ὥρῳ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν.—βέλτιον] ὡς β'. ὁρος συγ-
κρίσεως τούτου ἐννοεῖται οἴκοθεν τὸ ἐναντίον δηλ. ἢ μὴ ἀκη-
κοέναι=καλλίτερον νὰ τὰ ἔχῃτε ἀκούσει παρά νὰ μὴ τὰ ἀκού-
σητε. — φαίνονται] ἄν] ἢ τρίτη αὐτῇ παρατακτικὴ πρὸς ταῖς δυσὶν
ἀναφορικαῖς προτάσεσιν: ἢ ἐνι λέγειν καί: ἢ βέλτιόν ἐστιν

ὄνειδον βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν
πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ ὅ-
τι πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φή-
σειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἐπραξε
διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λό-
γου συμβαίνει δεῖσθαι καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμ-
φέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρ-

ἄκηκόεσσι ἔχει τὸ ῥῆμα εἰς εὐκτ. φαίνεται ἂν, διότι ἡ ἔννοια
αὐτῆς ἐκφέρεται ὑποθετικῶς καὶ ἐνδεχομένως, καὶ οὐχὶ ὡς αἱ προ-
ηγούμεναι δύο εἰς ὅριστ. ὡς μὴ ὑποκείμεναι εἰς μηδεμίαν ἀμφι-
βολίαν· καὶ ὁ μετοχ. πρᾶσδιορ. βουλομένοις τῆς ἐννοουμένης
δοτ. ὑμῖν ἔχει ἔννοιαν ὑποθετικὴν.

5. Τό... καλεῖν] ὑποκείμεν. τοῦ· εἶναι μὲ κατηγ. λοιδορίαν
κενὴν· ὑποκ. δὲ τοῦ· καλεῖν ἐννοεῖται τό· τίνα, καὶ ἀντικ. τὸ
Φίλ., τὸ δὲ· ἐπίορκον καὶ ἄπιστον εἶναι κατηγ. τοῦ ἀντικ.—
τὰ πεπραγμένα] δηλ. αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ—τάς μέχρι τοῦδε πρά-
ξεις του.—λοιδορίαν κενὴν] Δ. 22, 23 «πᾶμπολυ λοιδορία τε
καὶ αἰτία κεχωρισμένον ἐστὶ ἐλέγχου· αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν
τις ψιλῶ χρησάμενος λόγῳ μὴ παράσχηται πίστιν ὧν λέγει, ἐλεγ-
χος δέ, ὅταν ὧν ἂν εἴπῃ τις καὶ ἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ».—ἐλέγχειν]
δηλ. τίνα διεξιόντα (ὑποκ.) τὸν Φίλ. τοιοῦτον (ἐπίορκον καὶ
ἄπιστον) ὄντα.—καί... δεῖσθαι καὶ εἰρῆσθαι] ὁ καὶ εἶναι
προσθετικός, ὑποκ. δὲ τοῦ· δεῖσθαι τῶ· ἐλέγχειν, εἰς δὲ τὸ εἰ-
ρῆσθαι τὸ ὑποκ. ἅπαντα ταῦτα ἐννοητέον ἐκ τοῦ προηγηθέντος·
ἐλέγχειν ἐφ' ἅπασι τούτοις.—τοῦ τε φαίνεσθαι καὶ ἰδεῖν]
ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐμπροσθέντος αἰτιολ. προσδιορισμοῦ· δυοῖν ἕνεκα·
τὸ ἄρθ. τοῦ καὶ πρό τοῦ ἐπομένου ἀπαρεμφ. καὶ ἰδεῖν, ὡς κοινῶς
γράφεται, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν νεωτέρων περιττόν κατὰ τὸ ἄριστον
τῶν χειρογράφων Σ.—ὅπερ καί] παρεμπιπτόντα πρότ. πρὸς ὑπο-
στήριξιν τῶν ῥηθησομένων, ἀναφερομένη εἰς τὸ σύνολον τῆς προτά-
σεως· τοῦ φαῦλον ἐκεῖνον φαίνεσθαι ἰσοδυναμεῖ δὲ τῇ· καὶ
τοῦτο ὑπάρχει ἀληθές.—τούς ὑπερεκπεπληγμένους] μεσ.
μεταβατ. εἰς αἰτίαν. σημαίνουσιν τὸ αἷτιον τῆς ὑπερβολικῆς ἐκπλή-

χει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους
 ὡς ἀμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξ-
 ελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἡύξη-
 θη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευταίαν τὰ πράγμα-
 τ' αὐτοῦ. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ὁ
 ἡγούμεν καὶ αὐτὸς φοβερόν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμα-
 στόν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἐώρων ἡύξημένον· νῦν
 δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐή-

ξως=τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους διὰ τὸν Φ. ὡς ὄντα ἀμαχόν τινα,
 τὸ δέ: ἀμαχον κατηγ. τοῦ ἀντικειμένου: Φίλ.—[ὅτι κτλ.] ειδικ.
 λόγος διμερής: ὅτι διεξεληλύθε καὶ ἤκει ὡς ἀντικείμ. τοῦ
 ἰδεῖν.—[διεξεληλύθεν] μεταφ. ἀπὸ τῆς τοπικῆς σημασίας=τὰ
 ἐπέρασεν ἅλα, τὰ ἐτελείωσε.—[παρακρουόμενος] δηλ. τοῦς
 ἄλλους· μεσ. μεταβατ. μεταφορ. καὶ τοῦτο· κατὰ τὸν Ἀρποκρατ.
 «μετῆκται ἀπὸ τοῦ τοῦς ἰστώντας τι ἢ μετροῦντας κρούειν τὰ μέ-
 τρα καὶ διασεῖν ἐνεκα τοῦ πλεονεκτεῖν». — μέγας ἡύξηθη] τὸ
 μέγας κατηγ. β'. τοῦ ἡύξηθη κατὰ πρόληψιν=ὥστε μέγας
 εἶναι· οὕτω καὶ ἐν § 8 ἤρθη μέγας καὶ 1, 28: «τῆς οἰκείας
 ἀκεραλίου».

6. σφόδρα] ἐπιτατικὸς προσδιορ. τοῦ: φοβερόν καὶ θαυμα-
 στόν.—καὶ αὐτός] ἡ θέσις τῆς αὐτοπαθοῦς συνθέτου ἀντωνυμ.
 ποικίλει διαφόρως, ὡς: ἐγὼ αὐτός, αὐτός ἐγώ, καὶ ἐγὼ αὐτός, καὶ
 αὐτός ἐγώ· ἀποχωριζόμενα δὲ τὰ συνθετικὰ ταύτης μέρη παρέχουσιν
 ἔμφασιν καὶ διαστολὴν πλειοτέραν, ὡς ἐνταῦθα.—φοβερόν καὶ
 θαυμαστόν] κατηγ. τοῦ ἀντικ. τοῦ δοξαστ. ἡγοῦμαι, ἄνευ τοῦ:
 εἶναι ἢ ὄντα.—εἰ ἐώρων] ἡγοῦμ. ὑποθετ. (τοῦ δ'. εἰδούς) λό-
 γου μὲ ἐπόμενον: ἡγοῦμην ἂν κατ' ἀναστροφὴν τῶν ὄρων. Ἡ δὲ
 πλοκή: εἰ ἐώρων τὸν Φ. ἡύξημένον (κατηγορηματ. μετοχή)
 πράττοντα τὰ δίκαια· τὸ δέ: πράττοντα εἶναι μετοχικὴ πρό-
 τασις προσδιορίζουσα τό: ἡύξημένον τροπικῶς=διὰ τοῦ πράτ-
 τειν τὰ δίκαια, διὰ δικαίων πράξεων. Δύο μετοχικαὶ προτάσεις
 προσδιορίζουσαι εἴτε ἀλλήλας εἴτε ἄλλο τι διαφοροτρόπως δὲν συν-
 δέονται διὰ μορίου.—θεωρῶν καὶ σκοπῶν] ἡ πρώτη μετοχή
 ἐπὶ τὸ γενικώτερον καὶ θεωρητικῶς, ἡ δὲ δευτέρα ἐπὶ τὸ μερικῶς

θειας τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδῶσιν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον καὶ οἶονε

τερον καὶ οἶονε ἐφηρμοσμένως, ὥς ἐνταῦθα σκοπῶν εὐρίσκει τὴν εὐήθειαν τῶν Ἀθηναίων, τὴν φιλίαν τῶν Ὀλυνθ. καὶ τὴν εὐπιστίαν τῶν Θεσσαλῶν.—εὐρίσκω.. ἀναδέξασθαι] ἡ πλοκή: εὐρίσκω αὐτὸν προσαγαγόμενον τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς τῇ φάσκειν καὶ τῇ κατασκευάσαι, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῇ ἐξελεῖν καὶ ἀδικησαι μὲν παραδοῦναι δέ, Θετταλ. δὲ τὰ τελευταῖα νῦν τῇ ὑποσχέσθαι καὶ ἀναδέξασθαι.—εὐήθειαν]—ἀπλότητα, ἀπονηρίαν οὐχὶ τόσον ἐπὶ κακῇ σημασίᾳ ὡς τὸ κατωτ. § 7 ἄνοιαν.—τὸ κατ' ἀρχάς] χρόν. προσδιορισμὸς ἐμπρόθ. διάφορος τοῦ: κατ' ἀρχάς, καθόσον τὸ ἄρθρ. τὸ σημαίνει ὅτι ἔπονται καὶ ἄλλαι πράξεις κατὰ χρονολογικὴν τινα τάξιν καὶ ἀκολουθίαν, ἐνθ' τὸ ἀναρθρον σημαίνει τὸν χρόνον ἀπλῶς καὶ ἀσχετῶς.—ἐνθένδε] ἴδε ἄνωτ. § 4.—ἀπήλαυνον] δηλ. προσεπάθουν, κατεγίνοντο νὰ ἐκδιώξωσι κτλ. ὁ παρατ. ἐκφράζει τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως. Περὶ τῆς ἀπελάσεως τῶν Ὀλυνθ. ἐπιζητούντων τῇ 357 π. X. νὰ συνδιαλλαγῶσι καὶ συμμαχήσωσι πρὸς τοὺς Ἀθ. ἴδε Εἰσαγ.—διαλεχθῆναι]—νὰ συνεννοηθῶσι, διαπραγματευθῶσι διὰ πρέσβειων καὶ προφορικῶς.—τῇ φάσκειν... παραδῶσιν] δοτικά τοῦ μέσου, καθὼς καὶ τῇ κατασκευάσαι εἰς τό: προσαγαγόμενον=διὰ τοῦ φάσκειν, διὰ τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι θὰ παραδῶσιν· τὸ δέ: παραδῶσιν (ἀντικ. τοῦ: φάσκειν) εἰς μέλλ. διὰ τὸ πραγματικὸν μέλλον. Ὡς πρὸς τὸ πραγματικὸν παράβαλ. 7, 27 «τῆς δ' ἐπιστολῆς, ἦν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν ὅτ' Ἀμφ. ἐπολιόρκει, ἐπιλέλησται, ἐν ᾗ ὠμολόγει τὴν Ἀμφ. ἡμετέραν εἶναι» ἔφη γὰρ ἐκπολιόρκτης ὑμῖν ἀποδῶσιν ὡς οὖσαν ὑμετέραν καὶ οὐ τῶν ἐχόντων».—τὸ θρυλούμενον ἀπόρρητον κτλ.] περὶ τούτου ἴδε Εἰσαγωγὴν καὶ Φωτίου Δεξικ. 388 ἐνθα λέγει: Τ! ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς Δημοσθ. Φιλιππικοῖς «καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο» Θεόδομ. ἐν λα'. δεδηλωκε· φησὶ γάρ, «καὶ πέμπει (ὁ δῆμος τῇ 358) πρὸς Φιλ. πρεσβευτὰς Ἀντιφῶντα καὶ Χαρίδημον πράζοντας καὶ περὶ φιλίας· οἱ

μενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτί-
 δαιαν οὔσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον
 συμμάχους, ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις,
 Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παρα-
 δώσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμή-
 σειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. Ὅλως δ' οὐδεὶς ἐστὶν
 ὄντιν' οὐ πεφενάκιεν ἐκείνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων·
 τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν

παραγενόμενοι συμπεῖθαι αὐτὸν ἐπεχείρουν ἐν ἀπορρήτῃ συμπράτ-
 τειν Ἀθηναῖοις ὅπως ἂν λάβοιεν Ἀμφίπολιν, ὑπισχυόμενοι Πύ-
 δναν. Οἱ δὲ πρέσβεις οἱ τῶν Ἀθ. εἰς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν ἀπήγ-
 γελλον, βουλόμενοι λαμβάνειν τοὺς Πυδναίους ἐκιδιδόναι μέλλοντες
 αὐτούς, ἐν ἀπορρήτῃ δὲ μετὰ τῆς βουλῆς ἔπραττον. — κατα-
 σκεύασαι] δηλ. τῇ κατασκευάσει = διὰ τοῦ ὅτι κατεσκεύα-
 σεν, ἐμηχανεῖσθαι τὸ πολυθρόλητον ἐκεῖνο μυστικόν, ὅπερ ἀπεδείχθη
 ψεῦδος καὶ ἀπάτη. — τοῦτ' ἐπαναλαμβάνει καὶ αὖθις μετ' ἐμφά-
 σεως τό: κατασκευάσαι. Οὕτω 6, 22. 8, 56. 9, 6.

7. τῇ ἐξελεῖν] δοτ. τοῦ μέσ. εἰς τό: προσαγαγόμε. καθὼς καὶ
 τά: ἀδικῆσαι μὲν, παραδοῦναι δέ. — τὰ τελευταῖα] ἴδε § 6
 τὸ κατ' ἀρχάς. — τῇ ὑποσχέσθαι καὶ τῇ ἀναδέξασθαι] δο-
 τικαὶ τοῦ μέσου εἰς τό: προσαγαγόμενον, τὸ δέ: παραδώ-
 σειν καὶ πολεμήσειν (εἰς μέλλ. διὰ τὸ πραγματ. μέλλον) ἀντικ.
 τοῦ: ὑποσχόμε. καὶ ἀναδέξ. — Μαγνησίαν] ἴδε 1, 22 καὶ 6, 22.
 Τοῦτο συνέβη μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικ. πολέμου τῇ 346. — ὑμᾶς]
 ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀντικ. τοὺς συμμάχους, ὅπερ καὶ προὔταξε σκο-
 πίμως. — οὐδεὶς ὄντιν' οὐ κτλ.] αἱ δύο ἀρνήσεις ἰσοδυναμοῦσι
 καταφάσει = πάντας πεφενάκιε· τοῦτο δὲ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς
 προσθέτου κόμης, φενάκης. — τῶν χρησαμένων] γενικαὶ διαιρετ.
 τοῦ: οὐδεὶς καὶ: ὄντινα. — τὴν ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ] τὸ ἀεὶ
 προσδιορίζει τό: ἄνοιαν ὡς ἐπιθετ. προσδιορισμᾶς = τὴν ἐκάσποτε,
 τὴν κατὰ καιροὺς (παρουσιαζομένην) ἄνοιαν ἐκάστων κτλ. τὸ δέ:
 ἀγνοούντων εἶναι γεν. διαир. τοῦ: ἐκάστων. — οὕτως] ὁ ἐπιρ.
 οὗτος προσδιορ. προσδιορίζει ἀνακεφαλαιωτικῶς τὸ ῥῆμα, ὅπως καὶ
 αἱ μετοχ. ἐξαπατῶν, προσλαμβάνων, μετ' ἐπιτάσεως καὶ τόνου.

ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠϋξήθη. Ὡσπερ 8
οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἥνικα ἕκαστοι συμφέρον
αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ
τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ
πάνθ' ἔνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. Καιροῦ μὲν
δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ
τὰ πράγματα· ἢ παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν
δειξάτω ὥς οὐκ ἀληθὴ ταῦτ' ἐγὼ λέγω ἢ ὥς οἱ τὰ
πρῶτα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν ἢ ὥς οἱ

8. μέγας] ἴδε ἄνωτ. § 5. — ἥνικα... ᾤοντο] πρότ. συγχρονιστ.
ἐκφράζουσα τό: τότε ἤρθη μέγας. — διὰ τούτων] τοῦτο δύνα-
ται νὰ ἐννοηθῇ καὶ ὡς ἄρσ. καὶ ὡς οὐδ. ἀλλὰ προτιμητέον τὸ α'. ὡς
ἀναφερόμενον εἰς τὸ πλησιέστερον: ἐκάστων τῶν ἀγνοούντων
καὶ οὐχὶ εἰς τὸ πολὺ ἄνωτέρῳ § 5 «πάντα διεξέληλυθεν, οἷς
μέγας ἠϋξήθη». Τοῦτ' αὐτὸ ἐννοητέον καὶ περὶ τοῦ: διὰ τῶν
αὐτῶν τούτων. — ἐπειδὴ] = ἐπεὶ δὴ, ἀφοῦ βεβαίως, ἀφοῦ τέλος
πάντων, χρονικῶς. — παιῶν] κατηγορ. μετοχή. — Καιροῦ... πρὸς
τοῦτο] φράσις = εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ καιροῦ = τῆς κακῆς θέ-
σεως, καταστάσεως· τὸ δὲ καιροῦ γεν. συντακτ. τοῦ: τοῦτο (οὐ-
σιαστικοποιημένον = τοῦτο τὸ μέρος, τοῦτο τὸ σημεῖον) κατὰ σχέ-
σιν διαιρετικὴν ἐπὶ τόπου μεταφορικῶς. — Φιλίππῳ] δοτ. ἀντιπε-
ριποιητικὴ = διὰ κακὸν τοῦ Φ. — ἢ κτλ.] σχῆμα ῥητορ. πρόκλησις·
τό: ἢ ἰσοδυναμεῖ ὀλοκλήρῳ προτάσει ὑποθετικῇ, ἥς ὡς ἀπόδοσις
θεωρεῖται ὁ διὰ τοῦ ἢ ἐκφερόμενος λόγος = τῇ: εἰ δὲ μὴ δεῖξάτω
κτλ. Παράβ. 3, 28 καὶ Γ'. Τεῦχ. § 9 καὶ 24. — μᾶλλον δὲ] ἀνεξάρτ.
πρότασις ἐλλειπτικὴ = μᾶλλον δὲ εἰπεῖν τοιοῦτον καὶ τό: ὅπως
εἰπεῖν κτλ. περὶ ὧν ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 42 καὶ 1, 5. — ὡς] μόρ. συν-
δεσμικὸν εἰκαστικόν = ὅτι τάχα κτλ. συνδόν τὰς ἐπομ. τρεῖς ὁμο-
ταγεῖς προτάσεις: ὡς. ἢ ὡς. ἢ ὡς μετὰ τοῦ: δεῖξάτω ὡς ἀντικ.
αὐτοῦ. — τὰ πρῶτα... τὰ λοιπὰ] αἰτιατικοφανῆ ἐπίρ. χρονικο-
τακτικά. — δεδουλωμένοι Θεσ.] ὑπερβολὴ ῥητορικῇ· οἱ Θεσσα-
λοὶ δὲν ἦσαν ποτε δοῦλοι τῶν Μακεδόνων ἐστερημένοι ἐλευθερίας
καὶ αὐτονομίας. — γένοιντ' 2ν] δηλ. εἰ δύναιντο, ὡς ἀπόδοσις

παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι.

Καὶ μὴν εἰ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἶεται δὲ βία καθέξειν αὐτόν τὰ πράγματα τῶν χωρίων καὶ λιμένων καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται· ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστήῃ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρη τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις

ὑποθετ. λόγου τοῦ γ'. εἰδους. — ἄσμενοι] μετοχ. ἐπιθετον ὡς β'. κατηγ. τοῦ ὑποκ. τοῦ: γένοιντο μετὰ σημασίας ἐπιρ. = ἄσμένως. Πλειότερα ἴδε 1, 4.

9. Καὶ μὴν] ὁ καὶ μετὰ τοῦ μὴν ἡνωμένος εἰσάγει νέον τι μετὰ βεβαιότητός τινος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντιθετικῶς πρὸς τὰ προηγουμένα = καὶ τοῦτο βεβαίως κτλ. — ἡγεῖται... οἶεται] δοξαστικὰ ἀμφότερα, ἀλλὰ τὸ πρῶτον δυνατώτερον τοῦ δευτέρου ὡς καὶ ἐκ τῶν παραγῶγων οἴησις, οἰηματίας φαίνεται. — τὰ πράγματα] περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος, ὡς πρὸς τοὺς σημερινούς δηλ. συμμάχους τοῦ Φ. — τῶν τὰ χωρία καὶ λιμένας... προειληφέναι] δοτ. τοῦ μέσου, τὸ δὲ β'. ἀντικείμεν. λιμένας ἄνευ ἄρθ. οὐχὶ διὰ τὸ ἀόριστον, ἀλλὰ διότι ἐπενεργεῖ ἴσως τὸ ἄρθρ. τοῦ πρώτου καὶ ἐπὶ τοῦ β'. οὐσιαστικοῦ, ὡς συμβαίνει πολλάκις ἐναντίον τοῦ γενικοῦ κανόνος, ἥτοι ἔταν συνδέωνται πολλὰ οὐσιαστικὰ διαφόρου γένους ὀριζόμενα δι' ἄρθρου, τότε ἕκαστον τούτων ἔχει καὶ τὸ οἰκτεῖον αὐτῇ ἄρθρον· οὕτω 23, 70 «τοὺς γεγραμμένους νόμους καὶ ἄγραφα νόμιμα» Δυκ. κ. Λεωκρ. 141 «τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶ καὶ γυναιξί». — προειληφέναι] ἡ πρό = πρὶν ἐκεῖνοι ἐννοήσωσι τοὺς κακοὺς φύτους σκοποὺς καὶ ἐτοιμασθῶσιν εἰς ἀντίστασιν σπουδαίαν. — ὅταν μὲν γὰρ] ἡ διὰ τοῦ γὰρ αἰτιολογία φέρεται ἐπὶ τὸ γενικώτερον καὶ γνωμολογικῶς. — ὑπ' εὐνοίας] τὸ ποιητ. αἷτιον τοῦ συστήῃ ὡς οὐδετεροπαθητικῶς, τὸ δὲ τὰ πράγματα = τὰ τῶν συμμάχων πράγματα, οἱ σύμμαχοι. — καὶ μικρὸν πατάσμα] ἀνάθρως

καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσε. ^{γνωμ.} 20φ.
 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦν- 10
 τα καὶ ἐπιорκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν
 κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν
 χρόνον ἀντέχει καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλ-
 πίσειν, ἂν τύχη, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ
 καταρρεῖ. Ὡσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ

διὰ τὸ ἀόριστον· τὸ δὲ ἐναρθρον ἡ πρώτη πρόφασις = ἥτις πε-
 रिμένεται ἐξ ἅπαντος νὰ συμβῇ εἰς τοὺς ἐκ πλεονεξίας καὶ πονη-
 ρίας ἰσχύοντας. — ἀνεχαίτισε] γνωμολογικὸς ἀόρ. σημαίνει τὸ
 συνήθως γινόμενον ὡς καὶ 1, 11· ἡ δὲ λέξις ἀπὸ μεταφορᾶς ἐκ τῶν
 ἵππων, οἵτινες κατὰ τὸν Πολυδ. 1, 209 «ἀναχαιτίζουσιν ἰστάμενοι
 κατὰ τοὺς οὐραίους πόδας» καὶ ῥίπτουσι (κάτω ἀπὸ τῆς χαιτὸς
 τρόπον τινὰ) τοὺς ἀναβάτας. — καὶ διέλυσε] τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ
 ἄλλοι διαγράφουσιν ὡς νόθον, προστιθέμενον μετριάζει ἁπλῶς τὸ
 τραχὺ τοῦ μεταφορικοῦ ἀνεχαίτισε. Παράβαλ. Ἰσοκρ. 7, 12 «οὐ-
 δὲνα χρόνον τὰς εὐτυχίας κατασχεῖν ἡδυνήθημεν, ἀλλὰ ταχέως δι-
 εσκαριφθσάμεθα καὶ διελύσαμεν αὐτάς». Ἐκτὸς δὲ τούτου συνάδει
 καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀντικ. ἅπαντα τὰ συστάντα πράγ-
 ματα ὡς ἀντίθετον τοῦ: διέλυσε.

10. Οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστιν] σχῆμα ῥήτορ. ἐπαναδιπλώσεως
 ἢ ἐπιζεύξεως, δι' οὗ ἐκφράζει μετὰ πάθους τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ
 ἐπὶ τῶν εἰρημένων· ὁ δὲ γὰρ ἀφηγηματικὸς, δι' οὗ ἀναφέρων διά-
 φορα γνωμικὰ καὶ παρομοιώσεις αἰτιολογεῖ διὰ πολλῶν τὸν δι-
 ισχυρισμὸν αὐτοῦ ὅτι τὰ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας πράγματα τοῦ
 Φ. εὐρίσκονται ἐν παρακμῇ. — ἀδικοῦντα κτλ.] δηλ. τινὰ ἀνάρθρ.
 διὰ τὸ γενικὸν τῆς ἐννοίας = πᾶς ἀδικῶν ὡς ὁ Φ. κτλ. Τὸ δὲ βε-
 βαίαν κατηγ. τοῦ δύναμιν = ἥτις νὰ ᾔηται βεβαία = βεβηκυῖα,
 σταθερά. — τὰ τοιαῦτα] δηλ. τὰ ἐξ ἀδικίας, ἐπιорκίας καὶ ψεύδους
 κεκτημένα. — εἰς μὲν ἅπαξ] ἐμπρόθ. προσδιορισμὸς ποσοτικός·
 καὶ τὰ ἐπιρ. λαμβάνοντα ἔννοιαν οὐσιαστικοῦ δέχονται προθέσεις.
 Οὕτω: οὐκ εἰς μακρὰν § 20· εἰς τότε 14, 24· εἰς ὅψε 57, 18·
 ἐς αὐριον, ἕως τότε, μέχρι ἐχθρῆς ἢ πρῆψιν. — σφόδρα γ' ἤνθησε]
 ὁ γε ἐπιτακτικός, τὸ δὲ ἤνθησε γνωμολογικός καὶ ἐνταῦθα ἀό-

τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει· τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

Φημὶ δὴ δεῖν ἡμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν καί, 11 ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι, πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβεῖαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν

ριστος ἀπὸ μεταφορᾶς ὥς καὶ ἐν τῇ Γραφῇ «ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος, οὕτως ἐξανθήσει».—ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν] ἡ σημασία τῆς ἐπὶ μετὰ δοτ. ἐνταῦθα καὶ μάλιστα ἐπὶ ἀψύχων σημαίνει μεταφορ. τὸ ἐπάνω = στηριζόμενα τὰ τοιαῦτα ἐπάνω εἰς τὰς παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐλπίδας· οὕτω «ἀεὶ πεινῶμεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν» Στοβ. Ἀνθ. 61, 2. Ἡ ἐπὶ ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ εἶναι σπανιωτέρα. — ἂν τύχη] δηλ. ἀνθοῦντα ἢ ἀνθίσιν, καθόσον δὲν συμβαίνει πάντοτε τοῦτο. — φωρεῖται καὶ καταρρεῖ] καὶ ταῦτα μεταφορικῶς, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ φῶρ (κλέπτης), τὸ δὲ ἀπὸ τῶν μαραινομένων ἀνθῶν ὥς καὶ τὸ ἦνθησε.— οἰκίας, πλοίου καὶ τῶν ἄλλων] τὰ δύο ἀνδρῶς διὰ τὸ ἀόρ. αὐτῶν = οἰασθῆποτε οἰκίας καὶ πλοίου, τὸ δὲ τρίτον ἀνδρῶς διὰ τὴν ἀντιστατολὴν Ἰσως ὥς πρὸς τὰ πρῶτα.— τὰ κάτωθεν] ὑποκ. τοῦ εἶναι ὥς οὐσιαστικοποιημένον διὰ τοῦ ἄρθρου βραχυλογικῶς καὶ κατὰ σύμπτυξιν δύο ἐννοιῶν = τὰ κάτω μέρη οἰκίας κάτωθεν οἰκοδομούμενα ἢ καὶ θεωρούμενα. Οὕτω δικαιολογεῖ τὸν Δημ. καὶ ὁ Σχολ. «ἐπειδὴ κάτωθεν ἀπὸ θεμελίων ἐπὶ τὰ ἄνω οἰκοδομεῖται οἶκος, ὁμοίως δὲ καὶ ναὺς ἀπὸ τῆς τρύπιδος». Παράβαλε τοιαῦτα ἐν 22, 72 «κάτωθεν γεγραμμένα»· 23, 28 «ὁ κάτωθεν νόμος»· 9, 41 «τὰ ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις»· 1, 15 «τόν ἐκείθεν πόλεμον»· Θουκ. 2, 13 «τὸ ἐξωθεν τεῖχος».— τὰς ἀρχὰς καὶ ὑποθέσεις] δηλ. αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ θεμέλια κυριολεκτικῶς. — οὐκ ἔνι] = ἐνεσι προσωπικῶς.

11. ὅπως τις λέγει τάχιστα] δηλ. βοηθεῖν ἡμᾶς· ἡ σχέσις τῶν προτάσεων ὁμοιωματική. Ἡ δὲ ἔννοια: ὁποιοδήποτε προτείνει τις κάλλιστον καὶ τάχιστον τρόπον τοῦ βοηθεῖν, οὗτος ἀρέσκει καὶ εἰς ἐμέ.— ἢ τοὺς μὲν] ἀναφορικὴ πρότασις ἰσοδυναμοῦσα τελικῇ

διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες 12 Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγμα-

περίπου=ἵνα διδάξη, μετὰ διαφορᾶς πάντοτε σημασίας· τὸ δέ· τοὺς μὲν=ἐκείνους τοὺς Θετταλοὺς, οἵτινες εἶναι ἤδη ἀποφασισμένοι νὰ ἀντιστῶσι κατὰ τοῦ Φιλ. ἀντιθέτως πρὸς τοὺς δὲ=ἐκείνους, οἵτινες δὲν εὐχαριστοῦνται μὲν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν πραγμάτων καταστάσει, ἀλλὰ καὶ δὲν τολμῶσι νὰ ἐπιχειρήσωσι τι.—ταῦτα] δηλ. τὰ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀθ. ὑπὲρ τῶν Ὀλυνθίων καὶ κατὰ τοῦ Φιλ. ἀποφασισμένα· αὐτῶ 1, 2 «ἤτις ταῦτ' ἔρετ». —λόγους ποιεῖσθαι] δηλ. παραστάσεις, διαπραγματεύσεις.

12. Σκοπεῖσθε] μέσ. αὐτοπαθὲς μεταβ. σημαίνειν ὅτι ἡ ἐνέργεια γίνεται ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὑποκ., ἐντὸς ἑαυτοῦ· τὴν δὲ ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐνέργειαν σημαίνει μᾶλλον τὸ ἐνεργ. σκοπεῖν. Οὕτω Πλάτ. Πρωτ. 353 «τί δεῖ ἡμᾶς σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολλῶν δόξαν» = νὰ σκεπτώμεθα περὶ τῆς δόξης. Δημ. 38, 11 «σκοπῶν καὶ θεωρῶν τὸ πρᾶγμα αὐτό», ἐνθα ἡ αἰτιατικὴ εἶναι κυρίως τὸ ἀντικείμεν. ἐνῷ εἰς τὸ σκοπεῖσθαι ἡ αἰτιατ. εἶναι ὡς προσδιορισμός. —ὅπως μὴ ἐροῦσι... ἔξουσι] τροπικ. προτάσεις προσδιορίζουσαι ἐπεξηγηματικῶς τὸ: τοῦτο=πῶς νὰ μὴ κτλ. Τὸ τελικόν ὅπως φέρεται πρὸς ὑποτακτ.—οἱ παρ' ὑμῶν] δηλ. πεμφθισμένοι.—ἐξεληλυθότων... καὶ ὄντων] ἀπόλ. προτάσεις εἰς γεν. προσδιορίζουσαι τὸ: ἔξουσι δεικνύειν χρονικῶς, ἀλλ' ἡ πρώτη προτεροχρόνως, ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ παρακ. ἐξεληλυθότων=ἀφοῦ πλέον καὶ ὑμεῖς εἴσθε ἤδη πηγαίμενοι ἐκεῖ.—ἐπὶ τοῖς πράγμασι] δηλ. ἐπιστατούντες, παρευρισκόμενοι καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ εἰς τὰ πράγματα ἐκεῖ· διάφορον τὸ: «οἱ ἐπὶ τοῖς πράγμασι» 8, 76, ὅπερ ἴδε Τευχ. Γ'. § 76. —ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα] τὰ πάντα γινώματεῖς ὁ Κικ. «ubi rerum adsint testimonia nihil opus esse verbis» = τῶν πραγμάτων λαλούντων, πᾶς λόγος περιττός.—ὅσιμ γὰρ ἐτοιμότερα

τα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὴ τὴν μετástασιν καὶ μεγάλην δε- 13 κτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοιμῶς, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν· καὶ ταῦτα ἐθελήσητε ὡς προσήκει καὶ δεῖ περαίνειν,

... τοσούτῳ μᾶλλον] ἀναφορικοσυσχετικὸς λόγος διὰ τοῦ· ὅσῳ ... τοσούτῳ, ἅτινα ὅμως πρὸς τῇ συνδέσει προσδιορίζουσι ποσοτικῶς καὶ τὰ παραθετικά· ἐτοιμότατα καὶ μᾶλλον, ἀλλὰ τὸ μὲν ὑπερθετικόν, τὸ δὲ συγκριτικόν, ὑπερ οὐχὶ κανονικόν καὶ σύνθεσ· ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη παρὰ τοῖς χειρογράφοις γραφή· ἐτοιμότερον, ὑπερ ἐξομαλύνει τὴν σύνδεσιν· ὅσῳ ἐτοιμότερον (συγκριτ.) τοσούτῳ μᾶλλον (πάλιν συγκριτ.). Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ· ὅσῳ ἐτοιμότερον καὶ τοῦ· ὅσῳ ἐτοιμότατα εἶναι ἀνεπαίσθητος καὶ μικρά.

13. Πολλὴν δὴ] ὁ δὲ συμπερασματικὸς· τὰ δὲ πολλὴν καὶ μεγάλην κατηγ. τῶν ἀντικειμένων μετástασιν καὶ μεταβολήν· ταῦτα δὲ δὲν εἶναι ταυτόσημα, ἀλλὰ τὸ μὲν μετástασιν σημαίνει μερικώτερον μετάβασιν ἀπὸ τῶν μέχρι τοῦδε λόγων εἰς ἔργα, τὸ δὲ μεταβολήν καθολικὴν ἀλλοίωσιν καὶ ριζικὴν ἀλλαγὴν συστήματος καὶ πολιτικῆς. — εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ποιοῦντας] τροπικ. μετοχ. τοῦ ὑποκ. τοῦ ῥηματικοῦ δεικτέον ἰσοδυναμοῦντος δεῖ δείκνυναι ὑμᾶς.—εἴπερ τις προσέξει τὸν νοῦν] ἐξησθενημένη πρότασις ὑποθετικὴ ἄνευ ἀποδόσεως ὠρισμένης = ἂν βεβαίως μέλλῃ τις νὰ δώσῃ τοῦ λοιποῦ προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θὰ προσέξῃ κτλ.—ὡς προσήκει καὶ δεῖ] δηλ. περαίνειν, ποιεῖν· ἀμφότεραι αἱ προτάς. αὗται ὡς ἐπὶρ. προσδιορισμοὶ τοῦ· περαίνειν = περαίνειν οὕτως, ὡς προσήκει καὶ δεῖ περαίνειν = προσηκόντως καὶ δεόντως. Τὸ πρῶτον σημαίνει ἡθικὴν ὑποχρέωσιν = ὅπως ἀνήκει, ταιριάζει εἰς τὴν ὑπόληψίν σας, τὸ δὲ δεῦτερον φυσικὴν ἀπαίτησιν καὶ ἀνάγκην = ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη, ἡ χρεῖα. Ἡ ἔκ τινος χειρογράφου παρ' ἄλλοις γραφὴ· καὶ δὴ (= καὶ ἀμέσως νὰ περαίνητε) δὲν φαίνε-

οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς
καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ
τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξε-
λεγχθήσεται.

Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή 14
ἐν μὲν προσθήκης μέρει μερίς ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον

ταί ἀναγκαῖα, ἀν καὶ οὐχὶ ἀδόκιμος.—τὰ συμμαχικὰ] περιληπτι-
κῶς=αἱ πρὸς τοὺς συμμάχους αὐτοῦ σχέσεις, οἱ σύμμαχοι αὐτοὶ
μετὰ τῶν παρακολουθούντων αὐτοῖς περιστατικῶν. —Φιλίππῳ]
δοτ. καὶ ὡς προσωπ. τοῦ ἔχοντα ἀπίστως καὶ ὡς ἀντιπεριποιη-
τικὴ=πρὸς βλάβην, ζημίαν τοῦ Φ.—τὰ τῆς ἀρχῆς καὶ δυνά-
μεως] περιληπτικῶς καὶ τοῦτο=τὰ ἀφορώντα τὸ ἴδιον αὐτοῦ κρά-
τος, τὸ βασίλειον, ἀσχετῶς πρὸς τοὺς συμμάχους καὶ τὸν στρατὸν
αὐτοῦ. —κακῶς ἔχοντα] κατηγ. μετοχὴ τοῦ ὑποκ. τὰ τῆς ἀρ-
χῆς καὶ δυνάμεως,

14. Ὅλως μὲν] ἀπολύτως συντεταγμένον ὡς καὶ ἀνωτέρω §
7. —ἐν μὲν προσθήκης μέρει] ἡ γραφὴ τοῦτου φέρεται δια-
φόρως π. χ. ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστὶ τις οὐ μικρά, ἢν
κοινῶς παραδέχονται, ἢ κατὰ τὸ χειρόγραφον Σ καὶ ἄλλα τινά·
ἐν μὲν προσθήκη μερίς ἐστὶ τις οὐ μικρά. Ἄν παραδεχθῇ
τις τὴν ἐν τῇ ἐμῇ κειμένῃ γραφὴν: ἐν μὲν προσθήκης μέρει
μερίς ἐστὶ κτλ. συμβιβάζονται αἱ δύο γραφαί, δόκιμοι ἄλλως
οὔσαι καὶ παρὰ τῇ ἰδίῃ Δ. ἀπαντῶμεναι. Ἡ δὲ ἔννοια: ὡς πρόσθε-
τον μὲν μέρος, ὡς μέρος τι προσθετόμενον εἰς ἄλλην, οὐχὶ δηλ.
μόνη καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτήν.—μερίς] μεταφορικῶς=βοήθεια, ὑπο-
στήριγμα· τὸ δέ: τις ἐπὶ μεγεθυντικῆς σημασίας=κάποια, σημα-
ντικὴ, ὅπερ ἐπεξηγεῖται καὶ διὰ τῆς προσθήκης: οὐ μικρά.—οἷον]
ὡς κατηγ. ἐκληπτέον· δηλ. οἷον μέρος προσθήκης ὑπῆρξεν
οὐ μικρὸν ἢ Μακεδον. δύναμις κτλ. ἀναφερόμενον (ὡς συνδετι-
κόν) εἰς τὸ: ἐν μέρει προσθήκης· περὶ δὲ τῆς ταυτοφωνίας
τοῦ: μέρει μερίς (ὡς καὶ § 4 ἐστὶ μεστή), ἥτις ἴσως ἐπέφερε
τὴν γραφὴν τοῦ Σ, ἴδε τὰς Ἐπισημ. Παράβ. καὶ § 19 ἐν οὐδενὸς
εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον καὶ 3, 31 «ἐν ὑπέρητου καὶ προσθή-
κης μέρει». —ἐπὶ Τιμοθέου] τῇ 364 κατὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ

ὑπῆρξε ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρον· νυνὶ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε· καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν, πάντ'

τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα ἐπὶ τὴν Χαλκιδικὴν ἐκστρατεῖαν τῶν Ἀθ. Περὶ τούτου Ἰδε Εἰσαγ. τὸ δέ: ὑμῖν δοτ. περιποιητικῇ.—πάλιν αὖ ἐκ παραλλήλου ἀμφοτέρα ταυτόσημα, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν: μετὰ πάλιν· ἡ δὲ πρότασις αὕτη ἀσύνδετος πρὸς τὰ προηγούμενα καθὼς καὶ ἡ ἐπομένη: νυνὶ κτλ. ρητορικῶς διὰ τὴν γοργότητα τῆς ἀφηγήσεως, ὡς καὶ ἐν 1, 12. Ἡ δὲ πλοκὴ: τοῦτο (τὸ ὡς μέρος προσθήκης, ἡ Μακ. δύναμ. κτλ.) ἐφάνη τι (=μέγα τι καὶ σημαντικόν, καὶ τι μεγάλον) τοῖς Ὀλυνθ. (πολεμοῦσι) πρὸς Ποτίδαιαν συναμφοτέρον (ἐπεξήγ. τοῦ ὑποκ.) τοῦτο, δηλ. ὅν συναμφοτέρον=ὄν σὺν τοῖς Ὀλυνθίοις ἡνωμένον, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μαζῇ.—ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε] δηλ. τοῦτο (ὡς μέρος προσθήκης) σὺν τοῖς Θεσ. στασ. καὶ τεταραγμένοις ἐβοήθησεν=ἔδραμε βοηθοῦν αὐτοῖς κατὰ τῆς ἀλύτης, δυναστείας τῶν τυράννων τῶν φερῶν ὥστε ἡ δοτ. Θεσσαλοῖς ἀποδίδεται καὶ ὡς ἀντικ. εἰς τὸ ῥῆμα καὶ ὡς προσδισμ. τοῦ ἐννοουμένου καὶ ἐνταῦθα συναμφοτέρον. — καὶ ὅποι τις ἄν... ὡφελεῖ] ἡ σύνδεσις τῶν δύο προτάσεων τοῦ κώλου τούτου γίνεται κατὰ σύμπτυν διττῶς, δηλ. καὶ ἀναφορικουσχετικῶς=ὅποι τις ἄν προσθῇ, ἐκεῖ ὡφελεῖ πάντα, καὶ ἀναφορικῶς = ἄν τις προσθῇ ποι, ὡφελεῖ πάντα· τὸ δέ: καὶ μικρὰν δύναμιν εἶναι ἐπανάληψις τοῦ ἡγουμ. τοῦ ὑποθετ. λόγου συνεπτυγμένως, ὡς καὶ ὅποι τις ἄν προσθῇ δύναμιν τοῦτο πάντ' ὡφελεῖ, καὶ μικρὰν (ἀκόμη) δύναμιν ἄν προσθῇ, ἐκ δὲ τῆς συμπτύξεως ταύτης προήλθε κατόπιν ἡ ἐλαττωτικὴ τοῦ καὶ ὡς ἐπιρρήματος σημασία, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν: τοῦτο καὶ εἰπέ μοι. Παράβαλε Σοφ. Ἡλέκτ. 1583 «ἀλλὰ μοι πάρες καὶ μικρὸν εἰπεῖν=ἀλλὰ μοι πάρες εἰπεῖν καὶ ἄν μικρὸν εἰπεῖν παρῆς». — οἶμαι] τοῦτο περιορίζει τὴν γενικωτέραν ἔννοιαν τοῦ ὑποθετ. λόγου ἰσοδυναμοῦν τῷ: ὡς ἐγὼ φρονῶ.—πάντα] τοῦτο ἄλλοι ὑπολαμβάνουσιν ὡς ὑποκ. τοῦ:

ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κα-
κῶν ἐστὶ μεστή· καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς 15
ἂν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιοτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς
στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατε-
σκευάκεν αὐτῷ. Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ταῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους,
ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτο ἐζήλωκε καὶ
προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, πα-

ὠφελεῖ περιληπτικῶς εἰς τὸ: δύναμιν ἀναφερόμενον=πάντα
ταῦτα τὰ μικρὰ προστιθέμενα, ἄλλοι δὲ ὡς αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι
ἐπιρρηματικῶς=πάντως, κατὰ πάντα, πάντοτε, ὅπως λέγεται καὶ
παρ' ἡμῖν: πάντα χαρούμενοι, ὅπερ καὶ προτιμητέον.—ἐστὶ με-
στή] ὅδε ἀνωτέρω: μέρει μερίς.

15. καὶ γὰρ οὗτος] ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτ. τοῦ οὗτος=ἐκτός τοῦ
ὅτι εἶναι ἡ δύναμις ἀσθενὴς καθ' αὐτὴν καὶ αὐτὸς (ἀκόμη) οὗτος
κατέστησεν αὐτὴν ἐπισφαλεστέραν.—τοῖς πολέμοις κτλ.] ἐπεξη-
γητικαὶ τοῦ: καὶ ἅπασι τούτοις δοτικά τοῦ μέσου, τὸ δέ: οἷς=
ἐξ ὧν, ἀφομοιωθὲν πρὸς τὸ τούτοις καθ' ἑλξιν.—ἐπισφαλεστέ-
ραν] κατηγ. τοῦ ἀντικ. τὴν Μακεδ. δύναμιν.—ἢ ὑπῆρχε φύ-
σει] ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως τοῦ: ἐπισφαλεστέραν.—
αὐτῷ] δοτ. ἡθικὴ=πρὸς ζημίαν ἑαυτοῦ.—καὶ τοῦτο ἐζήλωκε]
δηλ. τὸ δοξασθῆναι, ἔνδοξον γενέσθαι, ὅπερ ἐννοεῖται ἐκ τοῦ προ-
ηγουμένου ἀντικ.: δόξης, εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ δεικτικόν οὐδέτερον
τοῦτο ὡς οὐσιαστικοποιημένον. Παράβαλε Δ. Ἀνδρ. 30 «ὅσων
πρόνοιαν ἐποιεῖτο τῆς πολιτείας καὶ ὅσων περὶ τοῦτου (δηλ. τοῦ
ποιεῖσθαι πρόνοιαν τῆς πολιτείας) μᾶλλον ἐσπούδαζεν».—ἂν συμ-
βῇ τι] προσθήκη κατ' εὐφημισμὸν, ἵνα μὴ γένη τρόπον τινὰ μάν-
τις κακῶν=καὶ προήρηται... παθεῖν, ἂν συμβῇ παθεῖν τι
κακόν, καὶ θάνατον ἀκόμη. Τὸ φιλόδοξον καὶ φιλοκίνδυνον τοῦ
Φιλ. ἄριστα περιγράφει ὁ Δημ. ἐν τῇ περὶ Στεφ. 67 «εἰώρων δ' αὐ-
τόν (τὸν Φιλ.) ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομ-
μένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα τὸ σκέλος πεπυρωμένον,
πᾶν ὅτι βουλευθεῖ μέρος ἢ τύχη τοῦ σώματος παρελῆσθαι, τοῦτο
ῥαδίως καὶ ἐτοίμως προϊέμενον, ὥστε τῇ λοιπῇ μετὰ τιμῆς καὶ

θεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δὲ αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις τὰς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὐτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν

δόξης ζῆν.—τὴν τοῦ διαπράξασθαι... δόξαν... ἡρημένος] ἡ πλοκή κατὰ σχῆμα καλούμενον ὑπερβατόν καθ' ὑπέρθεσιν ἢ κατ' ἀναστροφὴν ἀντὶ τῆς κανονικῆς· ἡρημένος τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς (διεπράξατο), ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς· τὸ δὲ μηδεὶς ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει καὶ οὐχὶ οὐδεὶς σημαίνει ὅτι ὁ ῥήτωρ λέγει τοῦτο οὐχὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ Φιλίππου.

16. τοῖς δέ... οὐ μέτεστι] μονοτριτοπρόσωπον ῥῆμα ἔχον τὸ ὑποκ. ἐν ἑαυτῇ (=μετουσία, μετοχή ἐστι) μετὰ δοτ. τοῦ προσώπου καὶ γεν. ἀντικειμενικῆς· προσωπικῶς=οἱ δὲ οὐ μετέχουσι τῆς φιλοτιμίας (=τιμῆς, δόξης) τῆς προσρχομένης ἀπὸ τούτων.—ταῖς στρατείαις ταύταις] δοτ. τοῦ αἰτίου=ἐξ αἰτίας τῶν στρατειῶν, ὑπὸ τῶν στρατειῶν τούτων τῶν γνωστῶν τοῖς πᾶσι.—ταῖς ἄνω κάτω] δηλ. ταῖς ἄνω κάτω (γινομέναις)· φράσις συνήθης καὶ παρ' ἡμῶν ἀσυνδέτως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκφερομένη, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ καί. "Ἴδε 4, 41. 9, 36.—ταλαιπωροῦσι] οὐδετεροπαθητικὸν ἐνταυθα=ταλαιπωροῦνται· ἀλλὰ καὶ ἐνεργητικῶς μετὰ αἰτιατ. ὡς· «πάντα τρόπον τεταλαιπώρηκε ἡμᾶς» Ἰσοκρ. 8, 19. Τὸ δὲ παθ. ταλαιπωροῦμαι ἔχει συνήθως καὶ τὸ ποιητ. αἴτιον ἢ εἰς γενικὴν μετὰ τῆς ὑπὸ ὥς· «ἦσαν τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τῆς νόσου» Θουκ. 3, 3· ἢ εἰς δοτικὴν· «ταλαιπωρεῖσθαι τῇ μήκει τοῦ πολέμου» Δημ. 18, 19, ἀλλὰ καὶ εἰς αἰτιατ. μετὰ τῆς διὰ· «τεταλαιπώρηνται διὰ τὸν πόλεμον» Ἰσοκρ. 8, 37.—οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὐτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν [ἰδίοις] τὸ πρῶτον σημαίνει τὰς μερικὰς ἐνὸς ἐκάστου ἐργασίας κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν, οἷον γεωργίαν, ἐμπορίαν κλπ., τὸ δὲ δεύτερον τὰς ἰδιαιτέρας ἐν γένει ἐνασχολήσεις πλὴν τῶν τοῦ ἐπαγγέλματος περὶ τὰς οἰκιακὰς αὐτῶν ὑποθέσεις· «τῷ μερικῷ τὸ ὅλον

ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὐθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλειμέ-
νων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, 17
ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ
αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν

ἐπήγαγε» κατὰ τοὺς Σχολιαστάς. — οὐθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν... ἔχοντες] ἡ σύνδεσις· οὐτε... ἐώμενοι, οὐτε ἔχοντες, τὸ δὲ παρεμπύπτον· οὗτ' ἐπὶ ταῖς αὐτῶν ἰδίοις συνδέει μόνον τὰς δύο δοτ. ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἀρνητικῶς. Τὸ δὲ ποιήσωσι κατὰ τὸ Σ πολὺ προτιμότερον τοῦ κοινῶς παρ' ἄλλοις· πορίσωσιν· τὸ ποιεῖν ἐνταῦθα ὡς τεχνικ. ὄρος τοῦ κοινοῦ βίου σημαίνει· παράγειν, producere ὡς Δημ. 42, 20 «ἐπειδὴν ποιῆς σίτου μὲν μεδίμνους πλεῖν ἢ χιλίους» 42, 31 «πολὺν καὶ σίτον καὶ οἶνον ποιοῦντες»· Ἀριστοφάν. Εἰρην. 1322 «κριθὰς τε ποιεῖν ἡμᾶς πολλὰς πάντας ὁμοίως οἶνόν τε πολύν». Οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν· κάμνω πολὺ κριθάρι, πολὺν οἶνον, πολὺ μέλι. — οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται] δηλ. μετὰ κόπου καὶ δυσκολίας, ὡς μὴ ἐώμενοι διατρίβειν ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν.—διαθέσθαι] δηλ. νὰ διαθέσωσι τὰ προϊόντα αὐτῶν κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ ἐπομένως νὰ τὰ πωλήσωσι· τοῦτο δ' ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐπομένου κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων· ὁ Σχ. ἐξηγεῖ τὸ διαθέσθαι=διαπιπράσκειν.

17. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ] διὰ τοῦ· μὲν ἐπαναλαμβάνονται καὶ αὖθις ἀνακεφαλαιωτικῶς ὅσα εἶπεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς § 14: "Ὅλως μὲν, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόδοσις ὡς καὶ τοῦ οἱ μὲν οὖν ἀναφέρεται εἰς τὸ· οἱ δὲ περὶ αὐτόν. — πῶς ἔχουσι] ἐρωτημ. πρότασις πλαγία, ἀλλ' ὑπὸ μορφὴν ὀρθῆς ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ· σκέψαιτ' ἂν ὡς ἀντικ. αὐτῆς=ἐκ τούτων μὲν οὖν ἂν τις σκέψαιτο πῶς ἔχουσι κτλ. τὰ δὲ· ἔχουσι μετὰ τοῦ τροπικοῦ προσδιορισμοῦ· πῶς=πῶς διέκινονται πρὸς τὸν Φίλ. ὡς καὶ ἐν 11, 10. Οὕτω· κακῶς ἔχω, εὖ ἔχω.—ξένοι καὶ πεζέταιροι] ταῦτα ἐκληπτέον ὡς ἐπεξηγήσεις μᾶλλον τοῦ· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτόν ὄντες, καθόσον ἡ ἀντίθεσις ἐνταῦθα διὰ τοῦ· οἱ μὲν πολλοί... οἱ δὲ ὄντες εἶναι μετὰ τοῦ Μακεδ. ἐν γένει λαοῦ (=τῶν πολλῶν Μακεδ. ὑπηκόων)

ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὥς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐ- 18
τοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν

καὶ τοῦ περιστοιχοῦντος ἰδίως αὐτὸν καὶ δορυφοροῦντος στρατοῦ εἴτε ξενικοῦ εἴτε ἰθαγενεῶς, ὃν καὶ δι' ἰδιαίτερων προσηγόρευεν ὀνομάτων, ὥς: ἐταίρους, πεζεταίρους. «Θεόπομπός φησιν ὅτι ἐκ πάντων τῶν Μακ. ἐπίλεκτοι οἱ μέγιστοι καὶ ἰσχυρότατοι ἐδορυφόρου τὸν βασιλέα καὶ ἐκαλοῦντο πεζεταῖροι» Σχολ. «Ἀναξιμένης φησί... ἔπειτα τοὺς μὲν ἐνδοξατάτους ἱππεύειν συνεθίσας ἐταίρους προσηγόρευσε, τοὺς δὲ πλείστους καὶ τοὺς πεζοὺς ἐς λόχους καὶ δεκάδας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς διελὼν πεζεταίρους ἀνόμασεν, ὅπως ἑκάτεροι μετέχοντες τῆς βασιλικῆς ἐταιρίας προθυμότατοι διατελῶσιν ὄντες» Ἀρποκρ. — ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ] εἰδικὴ πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὸ ἀντικειμ. δόξαν. Τοῦτο παθητ. θὰ ἐξεφράζετο: νομίζονται μὲν (παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τῶν πολλῶν, χωρὶς ὁμῶς νὰ ᾔναι) ὥς ὄντες θαυμαστοὶ κτλ. ἢ δὲ ἀντιθ. τούτου εἶναι εἰς τὸ: οὐδένων δ' εἰσὶ βελτίους· τὸ δέ: ὥς ἐγώ. ἤκουον εἶναι παρεμπύπτουσα πρότασις ὁμοιωματικὴ, δι' ἧς ὁ Δημ. πιστοποιεῖ ὅτι οὐδὲν τὰ λεγόμενα ἐξ ἀκοῆς. Ἴδε περὶ τούτου πλείοτερα 1, 22. — οὐδένων εἰσὶ βελτίους] = οὐκ εἰσὶ βελτίους οὐδενός τινος ἄλλων. — ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου τε ψεύδεσθαι] ὅλον τοῦτο ἐπεξηγήσεις τοῦ: τινός· τὸ δὲ ψεύδεσθαι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: οἴου τε (= ἱκανοῦ, ἐπιτηδεύου κατὰ τὸ ψεύδεσθαι) ὥς αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι. Ἡ κοινὴ καὶ συνήθης αὕτη φράσις: οἶόν τε, οἷός τε, αἴου τε ψεύδεσθαι κτλ. προήλθεν ἐκ τῆς συμπτώσεως δύο προτάσεων εἰς μίαν π. χ. ἀνδρὸς τοιοῦτου, οἷός ἐστιν ἐκεῖνος, ὅστις οὐδαμῶς ψεύδεται = ὅστις δὲν εἶναι τοιοῦτος ὅπου νὰ ψεύδεται. Τοιοῦτον καὶ τὸ κατωτ. § 18 οἷος ἔμπειρος πολέμου = τοιοῦτος οἷός ἐστιν ὁ ἔμπειρος πολέμου.

18. τούτους μὲν] εἰς πληθυντ. ἀριθμὸν τὰ: τούτους, ἃν καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ: τις διὰ τὴν περιληπτικὴν ἐκείνου ἔννοιαν· ὁ δὲ μὲν καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει τοῦ ὑποθετ. λόγου εἰ μὲν τις — εἰ δὲ τις

φιλοτιμία πάντας ἀπωθεῖν αὐτόν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι· εἰ δέ τις σῶφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμούς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενός εἶναι μέρει τὸν

δὲν εἶναι ἀσυνήθης οὐδὲ ἄνευ λόγου· ἐνταῦθα ἴσως συνδέει πάλιν ἀντιθετικῶς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ α'. ὑποθετ. λόγου μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δευτέρου, ὡς: τούτους μὲν ἀπωθεῖν ἔφη, εἰ δέ τις σῶφρων κτλ. Διάφορον τοῦτου εἶναι τὸ ἐν 8, 44 χωρίον, ὅπερ ἴδε Τεσχ. Γ'. § 48.—ἔφη ἀπωθεῖν] ὑποκείμε. τό: τις ἐκ τοῦ; ἡκουόν τινος ἐννοούμενον. Ἐκ τοῦ: ἔφη ἐξαρθῶνται ἅπαντα τὰ τῶν ἐπομένων κώλων ἀπαρέμψατα ὡς: πρὸς γάρ... εἶναι—παρεῶσθαι—εἶναι—λοιποὺς εἶναι. Ταῦτα δὲ ἐλέγοντο οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ῥήτ., ἀλλ' ὑπὸ τοῦ: τινός τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Μακεδ. γεγεννημένων, παρ' οὗ ἤκουε δῆθεν ὁ ῥήτωρ ταῦτα. Ὁ Ἰσοκρ. πρὸς Φιλ. § 7 λέγει τᾶναντία τούτων· «ἔπειτα καὶ Μακεδόνων ἔχει περὶ αὐτόν τοὺς σπουδαιωτάτους, ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς ἂν ἴδοις ἐκεῖ κατοικοῦντας οὐκ ἀδόξους ἄνδρας οὐδὲ ἀνοήτους».—αὐτοῦ] γενικὴ συντακτ. τοῦ: εἶναι ἐπέχουσα τόπον κατηγορουμένου.—δίκαιος ἄλλως] τό: ἄλλως=ἄλλως πως συνδεόμενον στενῶς μετὰ τοῦ: δίκαιος διαστέλλει τὴν γενικωτέραν ἔννοιαν τοῦ: δίκαιος ἀπὸ τῆς μερικωτέρας σῶφρων.—τὴν καθ' ἡμέραν.. κορδακισμούς] περὶ τῶν ὑπερβολῶν τούτων κατὰ τὸ σύνηθες μάλιστα παρὰ τῇ Δ. ῥήτ. σχῆμα τῆς ὑπερβολῆς ἴδε Εἰσαγ. καὶ τὰς Ἐπισημ. καὶ Πολύβ. 8, 11—14. κορδακισμοὶ δὲ εἶναι «ὀρχήσεις ἀσχήμονες» κατὰ τὸν Σχολ.· «ὁ κόρδαξ κωμικῆς ὀρχήσεως ἐστὶν εἶδος» Ἀρπ. Ἰδε καὶ Θεοφράστ. Χαρακτ. 6.—οὐ δυνάμενος] ἡ μετοχὴ αὕτη διὰ τοῦ: οὐ ἀναφερομένη εἰς τὸ ὑποκ. τῆς ὑποθέσεως: εἰ δέ τις εἶναι ἀναφορικὴ=ὅστις δὲν δύναται βεβαίως, διάφορος τοῦ: μὴ δυνάμενος=ὅστις νὰ μὴ δύνηται.—ἐν οὐδενός εἶναι μέρει] δηλ. θεωρεῖται ὡς τίποτε, τιποτένιος, φράσις· τὸ δὲ οὐδενός γέν. οὐδετέρου. Ἰδε καὶ 3, 31 «ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγέννησθε» καὶ τὸ ἀνωτέρω § 14 «ἐν προσθήκης μέρει».

τοιοῦτον· λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κό- 19
λακας καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας
ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνο-
μάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθὴ καὶ γὰρ οὐς
ἐνθὲνδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν
ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον
καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς

19. ληστὰς] «οἶονε ἄρπαγὰς τινὰς στρατιώτας». Σχολ. οὐχὶ
κυριολεκτικῶς. Ὀνόματα δὲ τοιούτων κολάκων διεσώθησαν Θρα-
συδάτος ὁ Θετταλὸς καὶ Ἀγαθοκλῆς ἐκ τῶν ἐκ Θετταλίας πενε-
στῶν. — οἷους ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα] καὶ ἡ ἀναφορικοσυσχετικὴ
αὕτη πρότασις ἐξηνέχθη δι' ἀπαρεμφ. μετὰ αἰτιατ. διὰ τὴν ἐξάρ-
τησιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἔφθ ὑποτιθεμένου ὅτι ἐλέγοντο ὑπὸ τοῦ·
ἤκουον τινὸς ὑπ' εὐθύνην δηλ. ἐκείνου· τὸ δέ· ὀρχεῖσθαι ἐξαρ-
τᾶται ἀπὸ τοῦ· οἷους ὡς καὶ τὸ ἐν § 17: οἷου τε ψεύδεσθαι,
τὸ δέ· τοιαῦτα εἶναι ἀντικ. σύστοιχον τοῦ· ὀρχεῖσθαι=ὀρχε-
σθαι τοιαύτας ὀρχήσεις, καὶ συνεπτυγμένως=παριστάναι διὰ
τοῦ ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα ἄσχημα πράγματα. Οὕτω Σοφ. Ἀντιγ.
1133 «χορεύουσι τὸν ταμίαν Ἰακχόν=διὰ τοῦ χοροῦ δοξολογοῦσι
κτλ. — πρὸς ὑμᾶς] ἡ πρὸς σημ. ἀπότασιν πρὸς πρόσωπον. —
καὶ γὰρ] ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς εἰς τὸ ἀντικ. οὐς ἐνθὲνδε=οὐ μόνον
τοὺς ἀνωτέρω εἰρημένους ἀγαπᾷ, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ οὐς ἐνθὲνδε
κτλ.—ἀπήλαυνον] ὁ παρὰτ. σημ. τὸ πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν
ἐπὶ ὠρισμέναις περιστάσεσι γινόμενον.—ἐκείνον] ἡ ἀντων. σημαί-
νει γνωστὸν καὶ διάσημον τότε πρόσωπον εἶτε ἐπὶ καλοῦ ὡς 8, 74,
εἶτε ἐπὶ κακοῦ ὡς ἐνταῦθα. Ἴδε καὶ Τευχ. Γ'. § 74. — τὸν δημό-
σιον] «ὁ τῆς πόλεως δοῦλος» ἐγίνοντο δὲ Ὀρθῆς τινες ἢ Σκῦθαι ἢ
ἄλλοι βάρβαροι δοῦλοι πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν
κοινῶν τόπων καὶ ἔργων, ἐλλειπτικῶς δὲ λέγουσι τὸν δημόσιον πα-
ρέντες τὸν οἰκέτην» Ἀνέκδ. Βεκ. Ἴδε καὶ Τευχ. Γ'. § 47.—μίμους
γελοίων κτλ.] «πληθος δ' ἦν Ἀθηναῖσι τῆς σοφίας ταύτης (τῶν
γελωτοποιῶν δηλ.). Ἐν γοῦν τῇ Διομείφῃ Ἡρακλείφῃ συνελέγοντο (οἱ
μῆτροι οὗτοι) ἐξήκοντα ὄντες τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐν τῇ πόλει δὲ ὠνομά-
ζοντο ὡς «οἱ ἐξήκοντα τοῦτ' εἶπον» καὶ ἀπὸ τῶν ἐξήκοντα ἔρχο-

αἰσχυρῶν ἀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, 20 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἀλλ', οἶμαι, νῦν

μαι». Τοσαύτη δ' αὐτῶν δόξα τῆς ῥαθυμίας ἐγένετο, ὡς καὶ Φίλ. ἀκούσαντα τὸν Μακ. πέμψαι αὐτοῖς τάλαντον, ἵν' ἐγγραφόμενοι τὰ γελοῖα πέμπωσιν αὐτῷ» Ἀθην. 14, 614. — ὦν κτλ.] = 2 ποιοῦσι, καθ' ἑλξιν. — τοῦτο υς] ἐπαναλαμβάνει τὸ προταχθὲν ἀντικ. οὗς ἀπὴ λαινον μετ' ἐμφάσεως πλειοτέρας.

20. Καίτοι] ἡ διὰ τοῦ καίτοι σύνδ. εἶναι ἐναντιωμ. πρὸς τὰ προηγουμένα.—καὶ εἰ κτλ.] ἡγοῦμ. ὑποθ. λόγου μὲ ἐπόμεν.: ταῦτά ἐστι δείγματα, ὃ δὲ καὶ εἶναι ἀπλῶς ἐπιδοτ. ἀναφερόμενος εἰς τὸ: μικρά, ὅπερ καὶ ἐξαίρει· ἡ δὲ ἔννοια ἔχει οὕτω: ἐννοῶ ὅτι ταῦτα εἶναι μικρά καὶ τιποτένια ὡς πρὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Φ., ἀλλ' ὅμως καὶ μικρά ἂν θεωρῇ τις ταῦτα (ἐνθ' ἄλλως δὲν εἶναι μικρά), εἶναι μολοντοῦτο μεγάλα δείγματα κτλ. ὥστε ἡ προσθήκη τοῦ ἐπιδοτικοῦ καὶ εἰς τὸ ἡγοῦμ. τοῦ ὑποθετ. λόγου κάμνει αὐτὸν καὶ ἀντιθετικὸν συνάμα ὡς πρὸς τὸ ἐπόμενον διὰ τὴν ἰδιότητα τῶν μορίων: καὶ εἰ καὶ τἀνάπαλιν εἰ καὶ καταστάντων ἀντιθετικῶν. Τὸ δὲ ταῦτα εἶναι καὶ ὑποκ. τοῦ ἐστὶ καὶ ἀντικ. τοῦ ἡγεῖται ἔχον κατηγ. τὸ μικρά.—κακοδαιμονίας] ἡ γενικωτέρα ἔννοια τοῦ: γνώμης ὀρίζεται διὰ τοῦ μερικωτέρου κακοδαιμονίας = θεοδολαβείας. Παράβαλε Λυκούργ. Λεωκρ. 92 «ἔταν γὰρ ὀργή δαιμόνων βλάβητιν ἄ, τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον, ἐξαφαιρεῖται φρενῶν τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν, εἰς δὲ τὴν χεῖρῳ τρέπει γνώμην, ἵν' εἰδῇ μηδὲν ὦν ἁμαρτάνει». Περὶ δὲ τοῦ ῥήματος κακοδαιμονάω—ω ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 16. — τοῖς εὖ φρονοῦσι] δοτ. ἡθική—κατὰ τὴν κρίσιν τῶν εὖ φρονοῦντων.—τὸ κατορθοῦν] δηλ. αὐτόν· τὸ οὐδέτ. τῶν μετοχ. οὐσιαστικοποιημένον διὰ τοῦ ἄρθρου εἶναι πολὺ γενικώτερον τῶν ταῦτοσῆμων οὐσιαστικῶν ὡς ἐνταῦθα = ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ διὰ τῶν πολλῶν κατορθωμάτων θέσις· κάμνει νὰ μὴ φαίνωνται (= ἐπισκοπεῖ) τὰ ἐλαττώματα ταῦτα. Τοῦτο δὲ αἰτιολογεῖ καὶ διὰ τῆς ἐπομένης γνωμολογικῆς προτάσεως: αἱ γὰρ εὐπραξίαι κτλ.

μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δεινὰ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῇ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἄκριβῶς αὐτοῦ ταῦτα ἐξετασθήσεται. Δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖξιν οὐκ εἰς μακράν, ἃν οἷτε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς βούλησθε. Ὡςπερ γὰρ ἐν 21

Παράβαλε Ἰσοκράτ. 6, 102 «αἱ μὲν γὰρ εὐτυχίαι καὶ τοῖς φαύλοις τῶν ἀνθρώπων τὰς κακίας συγκρύπτουσιν, αἱ δὲ δυσπραξίαι ταχέως καταφανεῖς ποιοῦσιν ὅποιοι τινες τυγχάνουσιν ὄντες». — συγκρύψαι] ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ δεινὰ κατὰ σχέσιν τοῦ· κατὰ τι = εἰς τό, κατὰ τὸ συγκρύψαι. — αὐτοῦ ταῦτα] τό· αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ· ταῦτα διὰ τὴν παράλειψιν τοῦ ἀρμοδίου οὐσιαστικοῦ. Οὕτω 18, 28 «τοῦτο μου διαβάλλει» 57, 30 «καὶ γὰρ ταύτην διαβεβλήκασι μου». Παράβ. καὶ § 8 πρὸς τοῦτο καιροῦ, εἰς τοῦτο ὕδρεως, μωρίας, αἰσχύνης κτλ. — δεῖξιν] ὑποκ. τούτου ἔννοητόν οὐχὶ τὸν Φίλ., ἀλλὰ γενικωτέραν τινὰ ἔννοιαν περιλαμβάνουσιν ὅλα τὰ ἀνωτέρω, ὡς π. χ.: τὸ πρᾶγμα, αὐτὴ ἡ ἔκθεσις τῶν πραγμάτων, ὅπερ πολλάκις καὶ προστίθεται· οὕτω Πλάτ. Ἰπ. Μειζ. σελ. 288 «εἰδ' ἐπιχειρήσας ἔσται καταγέλαστος, αὐτὸ δεῖξει» — αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 376 «τοῦργον τάχ' αὐτὸ δεῖξει». Τοῦτο δὲ συμβαίνει εἰς τὰ ῥήμ. παρέχειν, δηλοῦν, δεικνύναι, σημαίνειν κτλ., εἰς 2 προστίθεται πολλάκις καὶ τὸ ὑποκ. αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τὸ ἔργον αὐτό. — οὐκ εἰς μακράν] φράσις ἐν ἐπιρρ. σημασία μετὰ τὴν παράλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ· ἡ δὲ εἰς σημαίνει τὸ χρονικόν σημεῖον μέχρι τοῦ ὅπου διήκει ἡ τελεσθησομένη πρᾶξις. Παράβαλε καὶ § 10. — θέλωσι.. βούλησθε] ἡ διαφορὰ τῶν συνωνύμων τούτων ῥήμ. δὲν εἶναι πανταχοῦ καὶ πάντοτε καταφανής· κυρίως ὅμως τὸ μὲν θέλειν σημαίνει τὴν αὐθόρμητον ῥοπήν καὶ κλίσιν τινὸς πρὸς τι, τὸ δὲ βούλεσθαι τὴν μετὰ προηγουμένην βουλήν καὶ σκέψιν θέλησιν εἰς τὸ νὰ πράξῃ τι· διὰ τοῦτο τὸ βούλεσθαι συντάσσεται μετὰ ἀπαρεμφάτου πρὸς συμπλήρωσιν ἑαυτοῦ· «βούλεσθαι ἐπὶ μόνου λογικοῦ, θέλειν καὶ ἐπὶ ἀλόγου ζώου» Ἀμμών.

21. τέως μὲν κτλ.] ἡ γραφὴ αὕτη ἀντὶ τῆς παρ' ἄλλοις· ἔως μὲν εἶναι δοκιμωτέρα ὡς στηριζομένη τοῖς πλείστοις καὶ ἀρίστοις χειρογράφοις. Φαίνεται ὅτι τὸ ἔως μετὰ τοῦ ἀνταποδοτικοῦ τέως

τοῖς σώμασι, ~~τέως~~ μὲν ἂν ἐρρωμένος ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται ~~τῶν καὶ~~ ἑκάστα σαθρῶν, ἐπὰν δ' ἀρρώστη-
μά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥήγμα καὶ στρέμμα
καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾗ, οὕτω καὶ τῶν
πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶ-
σιν, ἀφανῇ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν δὲ
ὁμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἐκδηλα.

(δυναμένου καὶ νὰ παραλειφθῇ ὡς ἐννοουμένου εὐκόλως) εἶναι συ-
νήθως ἐν χρήσει ἐπὶ χρονικοσυσχετικῶν λόγων ὡς: «τούτους ἐπι-
μελεῖσθαι τῆς πόλεως, ἕως ἂν οἱ νόμοι τεθεῖεν, τέως δὲ» κτλ. Ἄν-
δοκ. 1, 81· τὸ δὲ τέως τίθεται καὶ ἀπολύτως (=μέχρι τινός)· συν-
δεόμενον δὲ μετὰ τοῦ μὲν ἀποτελεῖ λόγον χρονικὸν μόνον κατ'
ἐναντίωσιν διὰ τὸ μὲν—δὲ ὡς ἐνταῦθα: τέως μὲν ἂν ᾗ, ἐπειδὴν
δὲ συμβῇ. — ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν] ὁ ἐμπρόθ. οὗτος
προσδιορισμὸς εἰς πληθοντ. ἀριθ. προταχθεὶς τῆς ὁμοιωματ. προ-
τάσεως ὡς ἀπόλυτος τρόπον τινὰ καὶ ἀνεξάρτητος κυρίως μὲν ἀνα-
φέρεται εἰς ῥῆμα γενικὴν τινα ἰδέαν ἐκφράζον, μερικῶς ὁμῶς ἐν-
νοεῖται καὶ εἰς τὰ καθ' ἑκάστα τῆς ὁμοιωματ. προτάσεως· οὕτω:
ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασι (τῶν ἀνθρ. συμβαίνει), τέως μὲν (δηλ.)
ἂν ἐρρωμένος ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται (τις ἐν τῇ σώματι
αὐτοῦ) τοῦτο κτλ. Τὸ δὲ: ἐπαισθάνεται μετὰ αἰτίας. ἐν τῇ ση-
μασίᾳ τοῦ: ὑποφέρει, δοκιμάζει τι.—πάντα κινεῖται] δηλ. πάντα
τὰ ἐν σώματι σαθρά, ὅπερ ἐξυπακούεται ἐκ τῶν ἐπομένων: καὶ
ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾗ. — καὶ ῥήγμα καὶ] ἐπεξηγήσεις τοῦ γεν. ὑποκ. πάντα διὰ τῆς ἐξησθενημένης ὑποθετ.
προτάσεως = καὶ ῥήγμα ἂν ᾗ καὶ ... ἀλλὰ ἐχούσης τρία ὑποκ.
συνδεόμενα διὰ τοῦ καὶ ἂν (καὶ ἂν) ἔχοντος ταῦτοχρόνως καὶ ἐν-
νοίαν ἐπιμεριστικὴν = τῇ εἴτε, εἴτε.—οὕτω καὶ τῶν πόλεων
καὶ τῶν τυράννων] καὶ αἱ γενικ. αὗται προταχθεῖσαι διὰ τὸ
ἐπιφανέστερον πρὸ τῆς δεικτικῆς προτάσεως ὡς ἀνεξάρτητοι καὶ
ἀπόλυτοι, ὅπως καὶ τό: ἐν τοῖς σώμασι εἶναι συντακτικαὶ τοῦ
ὑποκ. τὰ κακὰ.—πολεμῶσι] ἀπολύτως συντεταγμένον = ἔχουσι
πόλεμον ἔξω τοῦ κράτους αὐτῶν. Ὁ δὲ ἂν ἀοριστολ. = ἐφ' ὅσον μὲν
πολεμοῦσιν, ἀνπολεμῶσι.—ἐποίησε] ἴδε ἀνωτ. § 9—10· καὶ 1, 18.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὄρων ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζεις, σῶφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή, ^{ἰσχυρὰ} μᾶλλον δὲ ὄλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἐγώ γε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίῃ, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχειν

22. Ταύτῃ] δοτικοφανὲς ἐπὶ ῥ. ἐκλιπόντος τοῦ οὐσιαστ. = ὡς πρὸς τοῦτο, τὸ ὄραν δηλ. τὸν Φ. εὐτυχοῦντα· τὸ δὲ εὐτυχοῦντα κατηγορ. μετοχὴ τοῦ: Φιλ. — φοβερὸν προσπολεμῆσαι] δηλ. νομίζεις τὸν Φ. φοβερὸν (κατηγ.) κατὰ τὸ προσπολεμῆσαι, ὥστε προσπολεμῆσαι τινα αὐτῷ· σῶφρονος μὲν] ἡ ἀντίθεσις τοῦτου εἰς τό: οὐ μὴν ἀλλὰ κτλ. τὸ δὲ παρεμπύπτον κἄλον μεγάλη γὰρ κτλ. αἰτιολογεῖ τὸ πρῶτον ἐπόμενον τοῦ ὑποθ. λόγου. — μᾶλλον δὲ ὄλον] = μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, τὸ ὄλον ἐστὶν ἡ τύχη· τὸ δὲ: ὄλον κατηγορ. τοῦ ἢ τύχη. Ἡ διὰ τοῦ γνωμολογεῖν αἰτιολογία ἐπὶ ἀναποδείκτων πραγμάτων εἶναι συνήθης τῷ Δ. τρόπος καὶ μάλιστα ὁ προσφιλέστερος ἐκ τῶν κοινῶν τόπων. Παράβαλ. 5, 11. Πλάτ. Νομ. 4, 707 «τύχας εἶναι σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα»· καὶ τὸ γνωστόν «τύχη τὰ θνητῶν πράγματα, οὐκ εὐδουλλία.» — παρὰ πάντα] ἡ παρὰ ἐνταῦθα σημαίνει τὴν ἐκ παραλλήλου πορείαν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς τύχης μεταφορικῶς. Οὕτω 4, 33 «παρὰ τὸν καιρόν» κτλ. — ἂν ἐλοίμην ἢ τὴν ἐκείνου] ὁ δ'. τῆς συγκρίσι. ὕψος εἰς τὸ ἐλοίμην ἄνευ τοῦ: μᾶλλον, ὅπερ ἔγκειται ἐν τῇ φύσει τοῦ αἰρεῖσθαι = προαίρεσθαι. Παράβαλ. Δ. 21, 26 «τίς ἂν ἐτέραν εἴλετο τιμωρίαν ἢ τὴν ἐκ τοῦ νόμου;» Λυσ. 2, 62 «θάνατον αἰρούμενοι ἢ βίον.» — ἐθελόντων κτλ.] ἡ μετοχὴ ὑποθ. ἢ χρον. ἢ δὲ πλοκή: ἐθέλ. ὑμῶν αὐτῶν ποιεῖν ἃ προσήκει καὶ κατὰ μικρόν. — ἀφορμὰς] ἐπὶ ἡθικῆς σημασίας ἐνταῦθα μεταφορικῶς, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ἐπὶ δὲ ὀλιγῆς 4, 29. «Εἰ δέ τις οὔεται μικράν ἀφορμήν. . . σιτηρέ-

ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνω. Ἄλλ', οἶμαι, καθήμεθα 23
οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς
φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ
τοῖς θεοῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος
καὶ πονῶν ἐκείνος αὐτός καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασι καὶ μη-
δένα καιρὸν μηδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων
καὶ ψηφιζομένων καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται. Οὐ-

σιον· ἡ δὲ πλοκή: ὁρῶ ἀφορμὰς ἐνούσας πολὺ πλείους
ὑμῖν ἢ 'κείνω εἰς τὸ ἔχειν (ὑμᾶς] τὴν παρὰ τῶν κτλ.

23. Οἶμαι] ἡ παρέμπτωσης τοῦτου μετριάξει τὸ δριμύ της φρά-
σεως: καθήμεθα ἀργοὶ ποιοῦντες οὐδὲν=τίποτε ἀπολύτως. Ἡ
ἄρνησις τοῦ: οὐδὲν δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν μετοχ. — αὐτὸν
ἀργοῦντα] δηλ. τινὰ ἀργοῦντα αὐτόν· τὸ δὲ αὐτὸν διασταλτικ.
προσδιορισμὸς τοῦ τινὰ=ὅταν τις κάθηται ἀργὸς αὐτός ὁ ἴδιος,
πῶς θὰ προστάξῃ τοὺς φίλους. — οὐδὲ] ἐπιδοτικὸς συμπληρού-
μενον διὰ τοῦ: μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς, ὅπερ κατήντησε φράσις
=οὐδὲ τοὺς φίλους δὲν δύναται νὰ προστάττῃ, πολλὰ δὲ ὀλιγώ-
τερον (=ἵνα μὴ εἴπω καὶ) τοὺς θεούς. Τὸ πλήρες τῆς ἐλλιπε-
στάτης ταύτης φράσεως θὰ ἦτο: οὐκ ἔνι ἐπιτάττειν οὐδὲ τοῖς
φίλοις, μή τι γε εἴπω, πολλὰ δὴ ἦττον τοῖς θεοῖς. — Οὐ δὲ]
ὁ δὴ συμπερασματικὸς ἐκ συλλογισμοῦ. — εἰ ... περιγίγνεται]
ἔλον τοῦτο τὸ ὡς ἡγοῦμ. ὑποθ. λόγου χρησιμεύει ὡς ὑποκ. τοῦ
ἐστὶ μὲ κατηγ. τό: θαυμαστόν=τοῦτο, τὸ εἰ στρατευόμενος
... περιγίγνεται οὐκ ἐστὶ θαυμαστόν. — αὐτός]=αὐτὸς μό-
νος, μόνος του, ἄτος του. — μηδένα καιρὸν] δηλ. μηδεμίαν εὐ-
καιρίαν καὶ περίστασιν καλὴν· τὸ δὲ μηδένα, μηδὲ καὶ οὐχὶ οὐ-
δένα οὐδὲ διὰ τὴν ὑποθ. ἔννοιαν τῆς προτάσεως. — ἡμῶν] ἀντικ.
τοῦ: περιγίγνεται διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς: περὶ σημαίνουσης ὑπε-
ροχῆς, ὡς καὶ κατωτέρω τό: περιῆμεν, αἱ δὲ μετοχαὶ μελλόν-
των, ψηφιζομένων, πυνθανομένων προσδιορίζουσι τό: ἡμῶν
ἀναφορικ. =οἵτινες μέλλομεν πάντοτε νὰ πράξωμέν τι χωρὶς ὁμῶς
νὰ πράττωμεν (ἐξ οὗ προήλθεν ἡ σημασία τοῦ: βραδύνομεν) καὶ
γράφομεν ψηφίσματα ξηρά, ὡς ἐν 3, 14, καὶ ἐρωτῶμεν ἀλλήλους
«λέγεται τι καινόν», ὡς ἐν 4, 10. — Οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ'] ἐπα-

δὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τούναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μὴδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν. Ἄλλ' ἐκεῖνο ²⁴ θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἴν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες καὶ προεκινδυνεύετε

ναλαμβάνει καὶ αὐθις διὰ τοῦ οὐδὲ μετὰ τόνου τὸ οὐ δὴ θαυμαστόν, ἵνα δείξῃ τὸ μέγα τοῦτο παράδοξον, συγκεφαλαίων αὐτὸ διὰ τῆς ἀντωνυμ. τοῦτο, πρὸς ὃ ἀντιθέτει ἕτερον πάλιν παράδοξον καὶ θαυμαστόν διὰ τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως· οὐδέ. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκεῖνο· ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω.—εἰ μὴδὲν... περιῆμεν] τοῦτο ὅλον ἐπεξηγεῖ τὸ ὑποκ. τούναντίον = τούναντίον τούτου, δηλ. εἰ περιῆμεν, ἦν ἂν θαυμαστόν. Παράβαλ. τὸ ἀγνωτ. εἰ... περιγίγνεται.—ὧν... προσήκει] = μὴδὲν τούτων, ἃ προσήκει τοῖς πολεμοῦσι ποιεῖν.

24. Ἄλλ' ἐκεῖνο] ἡ αἰτία. ἐκφράζει τὸ αἷτιον τοῦ θαυμασμοῦ ὡς ἀντικ. αὐτοῦ, τὸ δέ· εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν... νοὺν δέ... ἀπολωλεκότες κἀθίσθε ὅλον τοῦτο εἶναι ἐπεξήγ. τοῦ ἐκεῖνο ὑπὸ μορφήν ἐξησθενημένης ὑποθέσεως.—ποτέ] δηλ. κατὰ τὸν Κορινθ. πόλεμον τῷ 393 π. Χ. καὶ τὸν Βοιωτικόν τῷ 378· ἴδε καὶ 4, 3. 18, 96. 20, 52 καὶ Εἰσαγ.—ἀντήρατε] ἀμεταδάτως ἐνταῦθα μὲ σημ. μέσην = ἐσηκώθητε κατὰ τῶν Α., μεταβάτ. δι' συντάσσεται αἰτιατικῇ πράγματος καὶ δοτικῇ προσώπου, Πολ. 18, 7 «πόλεμόν τινα ἀνταίρων». Θουκ. 3 32 «ἀνταίρομένους χεῖρας» (ὅπλα). ἀλλὰ καὶ ἐμπροθέτως 6, 5 «πρὸς ἣν οὐδ' ἀντάραι δυνησόμεθα».—ὑμῖν ἐξόν] ἀπόλυτος πρότασις εἰς αἰτία. = ἐξόν ὑμῖν πλεονεκτῆσαι (= νὰ ἀποκτήσετε πλειότερα ἀφ' ὅσα ἔχετε) οὐκ ἠθελήσατε πλεονεκτῆσαι.—ἀλλ' ἵνα τύχωσιν.. ἀνηλίσκετε] οἱ εἰς ὑποτ. ἔγκλ. τελικοὶ λόγοι ἐξαρτώμενοι ἀπὸ παρῶν. χρόνων παρὰ τὸν γενικ. καὶ συνήθη κανόνα, ὡς ἐνταῦθα ἀνηλίσκετε, σημαίνουσιν ὅτι τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα φέρεται εἰς τὸ πραγματικὸν μέλλον (ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ παρελθόντος) ἀνευ τινὸς δι-

στρατευόμενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἓνα αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μὴ- 25

σταγμοῦ παρατεινόμενον καὶ μέχρι τοῦ χρόνου, καθ' ὃν λέγει τοῦτο ὁ λαλῶν. Οὕτως ἐνταῦθα: ἀνήλυσκον οἱ Ἄθ. τὰ χρήματα αὐτῶν τῇ 378 ἵνα τύχωσιν οἱ ἄλλοι τῶν δικαίων ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης καὶ ἐντεῦθεν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἀκόμη τοῦ λαλοῦντος. Ταῦτα δὲ ἐγίνοντο ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης, ἣν ἠθέλησαν νὰ καταπατήσωσι τότε αὐτοὶ οὗτοι οἱ προκαλέσαντες αὐτὴν Λακεδ. Παράβαλ. 3, 6 «ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτά πάθῃτε.» 9, 26 «οὐχὶ τὰς πόλεις αὐτῶν παρήρηται καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν;» ὅπως δηλ. καὶ τώρα ἀκόμη ἐξακολουθοῦσι νὰ ᾔναι οἱ Θεσ. δουλεύοντες τῇ Φιλίππῳ.—εἰσφέροντες] τροπικὴ μετοχὴ καθὼς καὶ τό: στρατευόμενος=δι' εἰσφορῶν καὶ στρατειῶν.—νυνὶ δὲ] ἡ ἀντίθ. εἰς τὸ ἀνωτέρω μὲν ποτε.—πολλάκις] ὁ χρόν. οὗτος προσδιορισμὸς τεθειμένος μεταξὺ τοῦ: τοὺς ἄλλους πολλάκις πάντας ἀναφέρεται ταῦτοχρόνως εἰς ἀμφοτέρους τοὺς προσδιορισμοὺς καὶ εἰς τὸν: πάντας καὶ εἰς τὸν: καθ' ἓνα αὐτῶν, καθόσον ἱστορικῶς τοὺς Ἑλλ. πάντας ἅπαξ μόνον ἔσωσαν οἱ Ἄθ. ἐπὶ τῶν Περσ. πολέμων.—καθ' ἓνα αὐτῶν] τό: καθ' ἓνα εἶναι ὁ 6' ἐπίθ. προσδιορισμὸς τοῦ: τοὺς ἄλλους, καθὼς καὶ τό: πάντας, ἀλλ' ἐμπροσθέντως (μετὰ τῆς κατὰ σημ. διανομῆν, μερισμόν,) διότι ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφρασθῇ ἡ ἐπιμεριστ. τοῦ προσδιορισμοῦ ἔννοια, τὸ δὲ ἕκαστον προσθετόμενον κοινῶς μετὰ τό: αὐτῶν, ἵνα ἐξαρτήσωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν γεν. αὐτῶν, εἶναι νόθον καὶ λείπει μάλιστα ἀπὸ τοῦ Σ. Τὸ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ: καθ' ἓνα (ὡς μιᾶς λέξεως ἐννοουμένου) διὰ τὴν ἐπιμεριστικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν. Οὕτω 9, 22 «καθ' ἓνα οὕτως περικόπτειν καὶ λωποδνεῖν νῶν Ἑλλήνων.» Ἴδε πλείονα ἐν Γ' Τευχ. §. 38.—τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν] ἴδε περὶ τούτου Γ'. Τευχ. §. 22.

23. Ταῦτα θαυμάζω] τετάρτη ἐπανάληψις τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ Δ. διὰ τοῦ: ταῦτα ἐπὶ τὸ περιληπτικώτερον.—καὶ ἔτι πρὸς

δὲ εἰς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ καὶ τί ποιούντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν

ταῦτοις] δηλ. θαυμάζω· τὸ δὲ ἐπὶ μὴ δεῖς... διελήλυθεν οὗτος εἶναι τὸ αἷτιον τοῦ θαυμασμοῦ ὡς ἀντικ. τοῦ εὐνοουμένου θαυμάζω, ἰσοδυναμοῦν αἰτιατικῇ κατὰ τό: ἐκεῖνο θαυμάζω, ταῦτα θαυμάζω. — πόσον πολεμεῖτε καὶ τί ποιούντων κτλ.] ἐρωτημ. πλάγιοι προτάσεις ἀλλ' ὑπὸ μορφὴν ὀρθῆς ἐρωτημ. διὰ τὸ παραστατικώτερον, ὡς ἀντικ. τοῦ: λογίσασθαι = λογίσασθαι, πόσον δηλ. χρόνον κτλ. Ὁ πόλεμος οὗτος διέτρεχε τὸ θ' ἡδὲ ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκπολιορκήσεως τῆς Ἀμφιπ. τῇ 388 π. Χ. — καὶ τί ποιούντων] ὁ καὶ συνδέει τὰς δύο ἀντικειμενικάς τοῦ: λογίσασθαι προτάσεις: πόσον πολεμεῖτε καὶ διελήλυθε· ἀλλὰ τὸ δεύτερον ἐρωτηματ. τῆς προτάσεως. μόνον ἀντὶ νὰ συνδεθῇ μετὰ τῆς ὁμοταγοῦς τῇ πρώτῃ προτάσεως: διελήλυθε συνετάχθη προλαβὼν μετὰ τῆς δευτερευούσης γεν. ἀπολύτου: ποιούντων ὑμῶν ὡς ἀντικ. αὐτῆς, καὶ οὕτω προῦκυψεν ἡ συντακτ. αὕτη ἀνωμαλία, ἣτις ὅμως ῥητορικῶς ἔχει δύναμιν καὶ χάριν. Κανονικῶς ἤθελε συνδεθῇ οὕτω: πόσον πολεμεῖτε χρόνον καὶ πῶς διελήλυθεν ὁ χρόνος οὗτος, ποιούντων ὑμῶν (τί;) οὐδὲν ἀπολύτως. — τοῦθ' ὅτι... διελήλυθεν] εἰδικὸς λόγος ἐπεξηγῶν τὸ ἀντικ. τοῦτο· τὰ δὲ μελλόντων, ἐλπίζόντων, αἰτιωμένων, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, ποιούντων προτάσεις ἀπόλυτοι εἰς γεν. προσδιορίζουσαι τό: διελήλυθε χρονικῶς· ἐκφέρει δὲ αὐτάς ὁ Δημ. ἀσυνδέτως (ῥητορικῶς), ἵνα κάμῃ καταφανέστερον ἔτι τὸν σαρκασμὸν αὐτοῦ καὶ τὴν εἰρωνείαν, μεθ' ἧς περιπαίζει τὴν κουφότητα καὶ ἀδουλίαν τῶν Ἀθ. — ἐτέρους τινὰς] «οἷον τοὺς ξένους καὶ Χάρητα καὶ Χαρίδημον» Σχολ. ἡ ἀντίθεσις τούτου εἶναι εἰς τό: αὐτῶν μελλόντων = αὐτῶν μὲν (ὑμῶν) μελλόντων πράξειν τι (καὶ μηδέποτε πραττόντων), ἐτέρους δὲ τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν. — κρινόντων] ἡ παράλειψις τοῦ ἀντικ. τοῦ ῥήματος δηλαῦ ὅτι ὁ Δημ. ἐκφράζεται καὶ γενινῶς καὶ μερικῶς ἐπὶ ὀρισμένων προσώπων, ὡς

ἐλπίζοντων, σχεδὸν ταῦτά ἄπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας
 ὁ χρόνος διελήλυθεν. Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὧ 26
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ
 πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε
 τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσε-
 σθαι; ἀλλ' οὐτ' εὖλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε·
 πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα

δι' ἔχοντες

π. χ. τοῦ Χάρητος Αἰσχ. 2, 77· τοῦ Καλλισθένους Αἰσχ. 2, 30·
 τοῦ Αὐτοκλέους καὶ Κηφισοδότου Δημ. 23, 104, 123· Αἰσχ. 3, 52·
 τοῦ Λεωσθένους Διοδ. 15, 95. — πάλιν ἐλπίζοντων] διὰ τῆς
 ἐπαναλήψεως τοῦ ἐλπίζοντων χαρακτηρίζει πληρέστατα τὴν
 κουφόνειαν τῶν Ἀθην. — ἄπερ νυνὶ] = ταῦτά τοῦτοις, ἄπερ
 νυνὶ ποιεῖτε.

26. Εἴθ' διὰ τοῦ συνδέτ. τούτου μορίου ἐπὶ ἐρωτημ. προτάσεων
 ἐκφαίνει ὁ Δ. συνήθως τὴν σφοδρὰν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν, προσερχο-
 μένην ἐκ τῶν προεκτεθειμένων εἰρωνικῶς παραλόγων. — οὕτως
 ἀγνωμόνως] κυριολεκτικῶς ἐνταῦθα = τόσην γνῶμην, νοῦν δὲν
 ἔχετε; τὸ δὲ οὕτως ἐπιτείνει τὸ: ἀγνωμόνως. — ἐκ χρηστῶν]
 ἢ ἐκ σημαίνει μεταβολὴν καταστάσεως, ὅπως παρ' ἡμῖν ἢ ἀπὸ συν-
 τασσομένη παραδόξως μετὰ ὀνομαστ. ὡς π. χ. «ἀπὸ κακὸς ἐγίνει
 καλός». — ἐλπίζετε] διὰ τούτου παρῳδεῖ μετὰ πικρίας τὸ ἀνωτ.
 ἐλπίζοντων, καθόσον τοιαύτη ἐλπίς εἶναι φυσικῶς ἀδύνατος, ὡς
 ἀκολουθῶς λέγει. — διὰ τούτων... τῶν αὐτῶν] τό: τῶν αὐτῶν
 προσετέθη ὡς ἐπεξηγήσις τοῦ: τούτων χαρακτηρίζουσα αὐτὸ ἐπι-
 θετικῶς = τῶν ἰδίων = δι' ὧν πράξεων γέγονε κτλ. διὰ τούτων,
 (ἐννοῶ δὲ) τῶν αὐτῶν, τῶν ἰδίων. — ἀλλ' οὐτ' εὖλογον οὐτ' ἔ-
 χον ἐστὶ φύσιν] τό: ἔχον φύσιν ὡς κατηγ. τοῦ: τοῦτο, ἐτέθη
 περιφραστικῶς καὶ διὰ τὴν ἀναλογίαν πρὸς τό: εὖλογον καὶ διὰ
 τὴν ἔλλειψιν ἐπιθέτου τοιοῦτου ἐκ τῆς λέξεως φύσις = ἀφύσικον,
 παρὰ φύσιν. — τοῦτο γε] ὁ γε κολαστικός = τοῦλάχιστον. «Ἄλλοι
 ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς βεβαιωτικόν. — πολὺ γὰρ ῥᾶον κτλ.]
 ἢ πλοκή: τὸ φυλάττειν (ἡμᾶς) πάντα, ἔχοντας (αὐτὰ = ὅταν
 τὰ ἔχωμεν) πέφυκε (= ἐστὶ φύσει) πολὺ ῥᾶον ἢ τὸ κτήσα-
 σθαι πάντα (μὴ ἔχοντας αὐτὰ = ὅταν δὲν τὰ ἔχωμεν). ὥστε τὸ

πέφυκεν. Νῦν δὲ ὅ τι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.

Φημί δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι 27 προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε, τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικούντας κολάζειν, τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ

μὲν ὑποκείμ. τοῦ: φυλάττειν καὶ κτήσασθαι εἶναι τὸ ἡμᾶς ἔχοντας, τὸ δὲ πάντα ἀντικείμ. τῶν ἀπαρεμφ., τὸ δέ: πολὺ ῥᾶον κατηγορ. τοῦ ὑποκ. τοῦ πέφυκεν ὡς συνδετικοῦ = ἐστί, ὑπάρχει φύσει. Τὸ γνωμ. τοῦτο ἐναντίως ἐξέφρασεν ὁ Δημ. ἐν τῇ I, 23 συμφώνως πρὸς τὰς ἐκάστοτε περιστάσεις καὶ ἀνάγκας, ὡς καὶ τὰ διάφορα ῥήματα τοῦ αὐτοῦ γνωμικοῦ δηλοῦσιν, ἐκεῖ μὲν: δοκεῖ, ἐνταῦθα δέ: πέφυκε. Τὴν γνώμην ταύτην ὁ Ὀβίδιος *Arg amator*. 2, 13 ἐξήνεγκεν οὕτω: «non minor est virtus quam quæ-rere parta tueri». — Νῦν δ' ὅ τι μὲν] δηλαδὴ νῦν δὲ οὐδὲν μὲν τῶν πρότερόν ἐστι λοιπὸν (= ὑπολείπεται) ὑπὸ τοῦ πολέμου, ὅ τι φυλάξομεν, δεῖ δὲ κτήσασθαι (νέα). — ὑπὸ τοῦ πολέμου] ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ: λοιπὸν ἐστὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ: ὑπολείπεται = μένει, ἀφίεται ὑπὸ τινος ὑπόλοιπον, σημαίνων τὸ ποιητ. αἴτιον τοῦ ὡς παθητ. ἐννοουμένου ῥήματος λοιπὸν ἐστὶ. Οὕτω 8, 17 «ἂν δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνάμεθα;» = κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν πνευμ. μὴ δυνάμεθα = κωλυόμεθα, ὅπερ ἴδε ἐν Τεύχ. Γ'. § 17. — Αὐτῶν οὖν] προϋτάχθη τὸ αὐτῶν πρὸς ἔμφασιν διὰ τὴν διασταλτικὴν συνάμα ἐννοίαν αὐτοῦ, τὸ δέ: οὖν συμπερασματικόν = ἄρα οἱ ἴδιοι ἡμεῖς, καὶ οὐχὶ ἄλλοι πρέπει νὰ πράξωμεν τὸ ἔργον τοῦτο ἤδη. τὸ δέ: ἔργον κατηγορούμενον τοῦ: τοῦτο δηλαδὴ τὸ κτήσασθαι.

27. Αὐτοῦς] δηλ. αὐτοὺς ἡμᾶς καὶ οὐχὶ ξένους. — ἀπ' αὐτῶν] ἢ ἀπὸ σημ. ὁρμὴν ἀπὸ τινος μεταφορικῶς. δηλ. κρίνοντες τοὺς στρατηγούς ὁρμώμενοι ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῶν λόγων τῶν συκοφαντούντων τυχόν αὐτούς. — τὰς προφάσεις] δηλαδὴ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν. ἴδε 4, 23. — τὰ...

καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι
 τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν
 πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. Τίνος γὰρ ἔνεκα, ὧ ἄνδρες 28
 Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον
 πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ'
 εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν
 στρατηγῶν εἰπεῖν ; ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἔστι τὰ ἄλλα,

ἐλλείμματα] δηλ. καὶ τὰς ἐλλείψεις τὰς ἀφορώσας εἰς ὑμᾶς καὶ
 οὐ μόνον τὰς τῶν στρατηγῶν π. χ. ὡς πρὸς τὸ μὴ συνεισφέρειν
 κατὰ τὰς ἀνάγκας χρήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ στρατιωτικὰ
 σπαταλᾶν ὡς θεωρικὰ κτλ. Παράβαλε 1, 19—20. 3. 30—33. —
 πικρῶς] δηλ. μετὰ ἀυστηρότητος, ἥτις πικραίνει τοὺς ἐξεταζο-
 μένους· ἀλλὰ καὶ ὁ ἐξετάζων πρέπει νὰ ἔχῃ καθαρὸν τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ.

28. Τοῦτον μὲν... τὸν πόλεμον] δηλαδή τὸν πόλεμον ἐν
 γένει, ὃν εἶχον οἱ Ἀθ. κατὰ Φιλ. 9 ὅλα μέχρι τοῦδε ἔτη ἀπὸ τῆς
 ἀρχῆς ἀκόμη τοῦ περὶ Ἀμφ. πολέμου μέχρι τῆς σιγῆς ταύτης,
 καθ' ἣν ὁμιλεῖ ὁ Δημ. Παράβαλε τὸ ἀνωτ. § 28 «πόσον πολυεῖτε
 χρόνον Φ.» Ὁ Σχ. ἀναφερόμενος εἰς τὸ 4, 24 ἐννοεῖ μερικῶς τὸν
 περὶ Ἀμφ. πόλεμον καὶ τὸν σύγχρονον τοῦτῃ σιμαχικόν (τῷ
 337—338) ὅτε συνέβη καὶ ἡ γνωστὴ ἐκείνη τοῦ Χάρητος (πρὸς
 Ἀρτάβαζον) λειποταξία. Ὁ Δημ. εἶχε βεβαίως ἤδη ὑπ' ὄψιν πολλὰ
 τοιαῦτα λειποταξίου περιστατικά, ἅπερ παρενέριε κατόπιν ὡς πα-
 ραδείγματα προγεγονότων συμβεβηκότων, ὧν ἐν ἧτο καὶ τὸ τοῦ
 Χάρητος.—ἰδίους πολέμους] «οὗς αὐτοὶ ποιοῦνται ἐκτὸς τῆς
 πόλεως (πρὸς ἴδιον βεβαίως ὄφελος αὐτῶν καὶ σκοπόν), αἰνίττεται
 δ' Ἰσως Χάρητα» Σχολ. — εἰ δεῖ... εἰπεῖν] διὰ τῆς φαινομένης
 ταύτης ὑποθ. προτάσεως, ἥτις διὰ τὸ πρὸς τὰ προηγούμενα ἄσχε-
 τον αὐτῆς εἶναι ὡς παρεντεθειμένη, ἐρωτᾷ τρόπον τινὰ ὁ ῥήτωρ
 ἂν ἦναι πρέπει νὰ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν, οὗς προτίθεται
 νὰ ὑπερασπισθῇ ἀπέναντι τῆς μομφῆς τῶν Ἀθην. ὅτι δῆθεν ἐκεῖνοι
 μόνον ἔπταιον.—ἐνταῦθα μὲν]—ἐν τούτοις μὲν τοῖς τῆς πόλεως
 κατὰ τοῦ Φιλ. πολέμοις ἀντιθέτως πρὸς τὸ: ἐκεῖ δὲ—ἐν δὲ τοῖς
 ἰδίοις αὐτῶν πολέμοις.—τὰ ἄλλα] τὸ ἀντίθετον τούτου τὸ κατωτέρω:

ὑπὲρ ὧν ἔστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. Ἀμφίπολις κὰν ληφθῇ, παραχρῆμα ὑμεῖς κομιεῖσθε, οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεσθηκότων ἴδιοι, μισθός δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεσθηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. Ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἔκα-

τὰ δὲ λήμματα. Τὸ πρῶτον σημ. τὰ ἔντιμα νόμφ πολέμου κέρδη τῆς πόλεως μετὰ τὴν εὐτυχῇ ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ, τὰ δὲ δεύτερον τὰ ἐξ ἀρπαγῆς καὶ λαφυραγωγίας κέρδη τῶν στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν.—Ἀμφίπολις] τὸ ἀσύνδετον τοῦτο πρὸς τὰ προηγούμεν. κῶλον· Ἀμφίπ. κομιεῖσθε, οἱ δὲ κίνδυνοι... οὐκ ἔστιν ἐτέθη ὡς παράδειγμα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ὅτι τὰ ἄθλα ὑμέτερα, καὶ εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ τᾶθλα εἰς ὄνομ. καὶ οὐχί αἰτιατ. (Ἀμφίπολιν) ὡς γράφουσι τῶν νεωτέρων τινὲς ἄνευ τινὸς ἀνάγκης, καθόσον τό: Ἀμφίπολις εἶναι ὑποκ. (ὅπερ καὶ προαπαιτεῖται) τοῦ ληφθῆ, ἀλλ' ἐννοεῖται συνάμα καὶ ὡς ἀντικ. τοῦ κομιεῖσθε. — κὰν ληφθῇ] ἡ ὑπόθεσις μετὰ τοῦ ἐπιδότ. κὰν (=καὶ ἂν) σημαίνει· καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀκόμη ὅτι θὰ ληφθῇ κτλ., ὅπερ ὁμῶς δὲν εἶναι πιστευτόν.—τῶν ἐφεσθηκότων καὶ στρατιωτῶν] γενικαὶ κατηγορηματ. τοῦ: ἔστι σημαίνουσαι τὸ κτῆμα, τὸ ἀνῆκον, τὸ ἰδιόζον εἰς τὸ πρόσ. τῆς γενικῆς. Τὴν σημασίαν ταύτην τῆς κατηγορηματ. γενικῆς ἀνεπλήρωσεν ἀνωτέρω διὰ τοῦ (παρέλκοντος κυρίως) ἐπιθέτου: ἴδιοι. — Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα] καὶ ταῦτα ἐν εἰδει παραδειγμάτων εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ: λήμματα, ὅπως καὶ τὸ Ἀμφίπολις εἰς τὸ τᾶθλα.—ἃ συλῶσι] κατὰ τίνα τρόπον ἐγίνοντο συστηματικῶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθ. καὶ ἰδιωτῶν ἀκόμη αἱ τοιαῦται τῶν πλοίων συλήσεις ἐν τῇ Αἰγαίῳ πελάγει κατὰ τε τῶν ἐκεῖ νήσων καὶ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 24-26, ἐνθα ὁ Δὴμ. ἀποπειράται νὰ δικαιολογήσῃ τὰς βίαιοπραγίας τοῦ πολιτικῶς ὁμόφρονος αὐτῷ Διοπέθους. Ἴδε καὶ Εἰσαγ. καὶ Αἰσχ. 2, 72. Δὴμ. 21, 173. 24, 12. 51, 13.—Ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν] ἡ ἐπὶ μετὰ αἰτιατ. σημ. κίνησιν πρὸς τι πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ ὡς «οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδαρ».

στοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δέ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα 29 ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεισθηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. Περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. Πρότερον μὲν γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, νυνὶ

29. Περίεστι] ἡ περὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν τῇ περιγίγνεσθαι σημαίνει οὐχὶ ὑπεροχὴν, ὡς ἐν τῇ ἀνωτ. § 23, ἀλλὰ τὸ ἐναπομένον ὡς περίσσευμα, ὡς κέρδος καὶ ἐπὶ καλῷ καὶ ἐπὶ κακῷ ὡς ἐνταῦθα περίεστι τὸ ἐρίζειν. — τοῖς μὲν... πεπεισμένοις, τοῖς δὲ] μετοχ. προτάσεις προσδιορίζονται τὸ: ὑμῖν χρονικῶς, τὸ δέ: ταῦτα εἶναι αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι.—ἔχειν] δηλ. περίεστιν ἔχειν. — πρότερον μὲν κτλ.] τοῦτο σημαίνει οὐχὶ ὅτι δὲν ἐγίνετο καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀλλ' ὅτι προτοῦ μὲν τὸ σύστημα τῶν συμμοριῶν μετεχειρίζοντο μόνον ὡς πρὸς τὰς συνεισφοράς τῶν φόρων, τώρα ὁμως καὶ πολιτεύονται (χωρὶς βεβαίως νὰ παύσῃ καὶ τὸ κατὰ συμμορίας εἰσφέρειν) κατὰ τὸ σύστημα ἐκεῖνο. Τοῦτο δὲ ἦν τοιοῦτόν τι. Τῇ 378 π. Χ. πρὸς διευκόλυνσιν τῆς πληρωμῆς τῶν φόρων διηρέθησαν οἱ πολῖται εἰς 20 κατὰ τμήματα συμμορίας, ὧν ἐκάστη περιεῖχε 60 πολίτας, τὸ ὅλον (20×60) 1200. Ἐν ἐκάστη τῶν 20 τούτων συμμοριῶν 15 μὲν πολῖται ἦσαν οἱ πλουσιώτατοι οἱ προσεισφέροντες πρὸ τῶν ἄλλων καὶ μεγίστην ὡς ἐκ τούτου ἐξασκούντες ἐπιρροὴν καὶ ἰσχύν, τὸ ὅλον (15×20) 300. Ἐκ δὲ τῶν 15 τούτων ἐν ἐκάστη πλουσιωτάτων 2 ἦσαν οἱ ἀνώτατοι οἰονεὶ πρόεδροι, ὁ μὲν καλούμενος ἡγεμὼν τῆς συμμορίας, ὁ δὲ ἐπιμελητής, οἱ δὲ λοιποὶ 13 ἦτοι τὸ ὅλον (13×20+40) 300 ὑπεσστήριζον τοὺς ἀρχηγούς αὐτῶν βοῶντες (καὶ οἱ βοηθούμενοι τριακόσιοι) ἐν ταῖς συνεδριάσεσι καὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Οἱ λοιποὶ 45 ἐν ἐκάστη συμμορίᾳ, τὸ ὅλον (45×20) 900, ὡς ὀλιγώτερον πλούσιοι, αὐτοὶ μὲν καθ' ἑαυτοὺς δὲν ἰσχυοὺν οὐδόλως, ἀλλ' ἦγοντο καὶ ἐφέροντο ὑπὸ τῶν πλουσιωτάτων. Πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν συμμοριῶν παραβάλλει ὁ Δημ. μετὰ δριμύτητος καὶ πικρίας τὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ πολιτικὰ κόμματα, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν δύο μό-

δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι, οἱ δ' ἄλλοι προσενεμέσθε οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας 30 καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι· εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν

νον ἀντίπαλα τοιαῦτα, ὧν ἑκάτερον εἶχεν ἓνα ῥήτορα καὶ ἓνα στρατηγὸν ὑπὸ τούτῳ, ὡς αἱ συμμορίαι τὸν ἡγεμόνα καὶ ἐπιμελητὴν, καὶ τοὺς βοησόμενους 300, τοὺς διαφόρους δηλ. ἑκατέρας πολιτικῆς μερίδος κομματάρχας, ὡς πολιτευομένους καὶ ὑποστηρίζοντας τὸ κόμμα αὐτῶν· οἱ δὲ λοιποὶ πολῖται, ὁ λαός, ἦσαν διανενεμημένοι οἱ μὲν πρὸς τὸ ἓν, οἱ δὲ πρὸς τὸ ἕτερον κόμμα κατὰ τὰ ἐκάστοτε συμφέροντα καὶ τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν. Τῇ 357 κατόπιν εἰσέχθη καὶ τὸ κατὰ συμμορίας τριηραρχεῖν. — ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων] δηλ. ἐστὶ (ὑπαρκτικόν), τὸ δέ: ἡγεμῶν ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ: ῥήτωρ. Οὕτω καὶ: στρατηγὸς ἐστὶ καὶ οἱ βοησόμε. τριακόσιοι εἰσὶ ἄνευ κατηγορουμένων. — προσενεμέσθε] διαθέσεως μέσης αὐτοπαθοῦς=ἔχετε ἑαυτοὺς διανενεμημένους. — οἱ μὲν ὡς... οἱ δὲ ὡς] ἐπιμεριστικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ καθόλου ὑποκ. οἱ ἄλλοι, τὸ δέ: ὡς=πρὸς μετὰ μικρᾶς διαφορᾶς.

30. ὑμῶν αὐτῶν] γενικὴ κατηγορηματ. τοῦ: γενομένους. "Ὅπως λέγεται καὶ: ἑαυτοῦ εἶναι=νά ὀρίξῃ τὸν ἑαυτόν του, νά ᾔναι κύριος ἑαυτοῦ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 246 «τούτου τοῦ τρόπου πως εἶμ' αἰ», οὕτω καὶ: γενέσθαι ὑμῶν αὐτῶν=νά ὀρίσῃτε τὸν ἑαυτόν σας, νά γείνητε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας, καθόσον μέχρι τοῦδε ἦγοντο καὶ ἐφέροντο ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν πολιτ. κομμάτων προσενεμημένοι οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους, μὴ ὄντες κύριοι ἑαυτῶν ἀλλ' οἶοναι δοῦλοι ἐκείνων. — τοῖς μὲν] δηλ. τοῖς ἐκάστοτε ῥήτορσι (δημαγωγοῖς) καὶ στρατηγοῖς, τοῖς παλιτευομένοις. — ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν] ὡς ὀρμώμενοι ἀπὸ τινος τυραννικῆς ἐφ' ὑμῶν ἐξουσίας, ἐν μοναρχικῇ πολιτείᾳ· ὥστε τό: ὑμῶν ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τοῦ τυραννίδος ὡς γεν. ἀντικειμενικὴ διὰ τὴν ἀρχικὴν ἐκείνου ἔννοιαν καὶ ἐκ τοῦ ἐπιτάτ-

ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μὴδ' ὅτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδίκημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴθ' ὑμῖν τούτους χολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν 31

τειν δυνάμει τῆς ἐπὶ προθ. προσθετούσης εἰς τὸ τάττειν καὶ ἔννοιαν ἀρχικὴν = τάττειν τι (δηλ. διαταγὰς) ἐφ' ὑμῶν = ἐπιβάλλειν τὴν θέλησιν αὐτῶν ἐφ' ὑμῶν. — ἀποδώσετε] ἡ ἀπὸ σημ. τὸ ὡσεὶ ὀφειλόμενόν τινι δικαίωμα διὰ τὴν ὑπεροχὴν ἢ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ. — τοῖς δὲ] δηλ. τοῖς ἐπιλοίοις πλὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τοῦ στρατηγοῦ πλουσίοις συμμορίταις, τοῖς βοηθημένοις τριακοσίοις καὶ τοῖς ἄλλοις, οἳ προσενεμέθησθε, οἵτινες ἠναγκάζοντο νὰ ἀναλαμβάνωσιν ὅλα τὰ βάρη τῆς πολιτείας· τὸ δὲ ἀναγκάζεσθαι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τίνος ῥήμ. ἀναλόγου τοῦ· ἀποδώσῃτε ὡς π. χ. ἐὰν ἐπιβάλητε τὸ ἀναγκάζεσθαι = τὴν ἀνάγκην κτλ. — τοῖς δὲ] δηλ. τῶν λοιπῶν πλὴν τῶν εἰρημένων κοινῶν λαῶν, ὅστις χωρὶς νὰ συναναμειγνύηται καὶ αὐτὸς εἰς τὰ πολιτικὰ εἶχε μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφίζειν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῶν πολιτευομένων τούτων συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῶν παντοδυνάμων κομματαρχῶν καὶ δημαγωγῶν. — ἄλλο ὅτιοῦν] αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι ἢ σύστοιχον ἀντικ. τοῦ συμπονεῖν. — εἴθ'... τούτους] δηλ. τὸ ἡδίκημένον μέρος. Ἐτέθη εἰς πληθ. κατὰ τὸ σημαινόμενον· τὸ δὲ ἡδίκημένον = ὁ, τιδήποτε μέρος ἐκ τῶν πολιτῶν κατὰ τὰς ἀνωτέρω διαιρέσεις ἤθελε θεωρεῖ αὐτὸ ἡδίκημένον. — ἐξέσται] προτιμότερον τοῦ παρ' ἄλλοις περιέσται διὰ τὴν ἐν αὐτῇ εἰρω-νεῖαν = θὰ ἔχῃτε τὴν ἐλευθερίαν, τὴν εὐχαρίστησιν.

31. κεφάλαιον] ἡ αἰτιατ. αὕτη πρὸ τοῦ κυρίως ἀντικ. τοῦ λέγω· εἰσφέρειν κτλ. ἐπέχει τόπον κατηγοροῦμαι μετ' ἐπιρρηματ. σημασίας = ὡς κεφάλαιον τέλος πάντων (δὴ) τῆς ὁμιλίας μου λέγω τό· εἰσφέρειν κτλ. καὶ ἐπομένως = κεφαλαιωδῶς δὴ, ἐν κεφαλαίῳ, ἐπὶ κεφαλαίων, ἐν κεφαλαίοις, ἅπερ εἶναι καὶ συνηθέστερα. — κατὰ μέρος] ὡς καὶ ἐν § 24 ἐν μέρει καὶ 4, 21 ἐκ δια-

ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον, πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσηθε, πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπη. Κὰν ταῦτα ποιήτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

δοχῆς ἀλλήλοις. — ὧν ἂν κτλ.] = τὰ βέλτιστα τούτων, α (ἀλλὰ καὶ ὧν) ἂν ἀκούσητε. — ἂν] προτιμότερα ἢ κατὰ κρᾶσιν γραφῇ ἂν διὰ τὴν δυνατὴν χασμωδίαν ἀντὶ τῆς: α ἂν. — ὁ δεῖνα κτλ.] ὁ Δημ. ἐννοεῖ πιθανῶς τὸν Εὐβουλον ὡς καὶ ὁ Σχολ. λέγει «εἰς τὸν Εὐβουλον ἀποτείνεται τὸν πολιτευόμενον» ὡς τὸν πρῶτιστον ἀρχηγὸν τοῦ εἰρηνοφίλου κόμματος. Ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς λόγοις οὐδέποτε ὁ Δημ. ἀναφέρει ὀνομαστί τινα τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων, καθόσον μάλιστα ὁ λαὸς εὐκόλως ἐμάντευε τίνα ἐκεῖνος ἐννόει. — Κὰν] = καὶ ἂν· ὁ καὶ εἶναι ἀπλῶς συμπλεκτικός τῆς περιόδου ταύτης. — τὸν εἰπόντα] τὸ ἀντικ. τοῦτο ἀοριστολογικῶς = πάντα ὅς ἂν εἴπη. — ἐπαινέσεσθε] ὁ μέλλων τοῦ: ἐπαινέω ἄττικ. εἶναι ἐπαινέσομαι ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσω. Ὁ μέσ. ἐνταῦθα σημ. ἴσως = θὰ ἐπαινέσητε ὑμεῖς αὐτοὶ καθ' ἑαυτούς, μὲ τὸν νοῦν σας, ὅπως ἀναλύει πολλάκις ἢ καθ' ἡμᾶς γλῶσσα τὰ ποιούτου εἵδους μέσα π. χ. εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου ὅτι καλὰ ἔκαμε. — τῶν ὅλων πραγμάτων] δηλ. τῆς πολιτείας, καθ' ὅλας ἐν γένει τὰς σχέσεις αὐτῆς, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς καὶ ἡ εὐδαιμονία.



ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ'

85
Οὐχὶ ταῦτά ⁸⁵παρίσταται μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες,
Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω καὶ
ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λό-
γους περὶ τοῦ τιμωρῆσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομέ-

1. Οὐχὶ ταῦτά παρίσταται μοι] τὸ παρίσταται ἀπρὸς.
καὶ μεταφορικῶς=τὸ γινώσκειν ταῦτά (τοῖς προαγορευ-
σασι) δὲν στέχει εἰς τὸν νοῦν μου, δὲν τὸ δέχεται ὁ νοῦς μου. Ἄλλ'
ἢ πρόταξις τῆς ἀρνήσεως οὐχὶ καὶ τοῦ ἀντικ. τοῦ γινώσκειν:
ταῦτά ἐπηρεάζουσι τὴν πλοκὴν τοῦ λόγου οὕτως, ὥστε δύναται
νὰ συνταχθῇ καὶ προσωπικῶς, ἢ δὲ ἀρνήσις νὰ πλεῖτη καὶ ἐπὶ
τοῦ ἀντικειμένου=οὐχὶ ταῦτά τοις ἄλλοις φρονήματα
(ἀλλὰ διάφορα, ὡς ἐν § 2 ἐγὼ δὲ) παρίσταται μοι γινώ-
σκειν· τὸ δέ: γινώσκειν συμπληρωτικῶς. — ὅταν τε] ὁ τὲ
συνδέει τὰ δύο μέλη τῆς ἀναλελυμένης χρον. προτάσεως, ἥτις συν-
επτυγμένως ἤθελεν εἶναι: ὅταν εἴς τε τὰ πράγματα καὶ
τοὺς λόγους ἀποβλέψω. — πρὸς τοὺς λόγους] ἢ πρὸς
σημαίνει ἀπότασιν πρὸς ἄψυχον γινόμενον ὑπὸ ἐμφύχου=πρὸς
τοὺς λόγους τῶν λεγόντων=πρὸς τοὺς λέγοντας Αἰσχίν. 3, 168
«ἐὰν πρὸς τὴν εὐφημίαν τῶν λόγων αὐτοῦ ἀποβλέπητε, ἐξαπατη-
θήσεσθε, ἐὰν δὲ εἰς τὴν φύσιν καὶ ἀλήθειαν» κτλ. Οὕτω: πρὸς τὸ δι-
καστήριον=πρὸς τοὺς δικαστάς, τοὺς ἐν τῇ τόπῃ ἐκείνῃ (τῇ δι-
καστηρίῳ) ὄντας. Ἀλλὰ πολλάκις συναλλάσσεται μὲ τήν: εἰς χά-
ριν ἴσως ποικιλίας.—τοὺς μὲν λόγους κτλ.] ἡ πλοκὴ τοῦ αἰτιολ.
τούτου κύλου κατὰ σχῆμα χιαστὸν οὐχὶ ἄνευ σκοποῦ· δι' αὐτοῦ
δηλ. τηρεῖ πληρέστερον τὴν συνέχειαν τῶν διανοημάτων αὐτοῦ
ἐπιτάττων τό: εἰς τὰ πράγματα μετὰ τόνου, ἵνα τὸ μάλλον
αὐτῷ ἐνδιαφέρον ἐπεξηγήσῃ διὰ πολλῶν.—ὁρῶ γιγνογένουσ] τὸ

νους, τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε, ὅπως
μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον.
Οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες
ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν
ἀμαρτάνειν ἀποδείξαι ἐμὴν

ὁρῶ ἐνταῦθα οὐχὶ κυριολεκτικῶς ὥς: ὁρῶ τὸν ἥλιον π. χ., ἀλλ' ἐπὶ διανοητικῆς ὥς ἐκ τῆς αἰσθήσεως προερχομένης ἐνεργείας = βλέπων καὶ ἀκούων τοὺς λέγοντας ταῦτα παρατηρῶ (μὲ τὸν νοῦν μου) ὅτι οἱ μὲν λόγοι αὐτῶν κτλ. τὸ δὲ γιγνομένους κατηγ. μετοχὴ τοῦ ἀντικ. τοῦ ῥήματος λόγους ὥς αἰσθήσεως σημαντικοῦ. Οὕτω καὶ τὸ κατωτ. προήκοντα. — εἰς τοῦτο] τό: τοῦτο ἀσχετῶς ἐνταῦθα ἄνευ δηλ. τῆς συμπαρομαρτούσης συνήθως γενικῆς ὥς π. χ. εἰς τοῦτο κακίας ἐπέχει τόπον οὐσιαστικοῦ. — ὥστε... δέον] ἡ πλοκὴ τοῦ συσχετικοῦ συμπερασματικοῦ τούτου λόγου: εἰς τοῦτο ὥστε δύναται νὰ συνταχθῇ τριχῶς α) ὥστε δέον ἐστὶ τὸ σκέψασθαι ὅπως μὴ κτλ. β) ὥστε δέον εἶναι τὸ σκέψασθαι κτλ. γ) ὥστε ὁρῶ τὸ σκέψασθαι (ἀντικ. τοῦ ὁρῶ) ὅπως μὴ πεισόμεθα κτλ. (ἀντικ. τοῦ σκέψασθαι) δέον (κατηγ. τοῦ ἀντικ. τοῦ ὁρῶ: σκέψασθαι). τὸ γ', εἶδος τῆς συντάξεως εἶναι προτιμότερον ἢ καὶ τὸ μάλλον ἐνταῦθα προσαρμόζον, γινόμενον κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν προηγουμένην πρότασιν, ἐξ ἧς τοῦτο ἐξαρτᾶται. Παράβαλε χωρὶα τοιαῦτα Δημ. 48, 83· «προεληλυθὼς εἰς τοῦθ', ὥστε ὑπὸ τῶν ἐμαυτοῦ δούλων ὑδρισθεῖς». Ἰσακρ. Θ, 26 «ἐπιδείξω Ἀστυφίλον οὕτω σφόδρα μισοῦντα τοῦτον, ὥστε πολὺ δὴ θάττον διαθέμενον» δηλ. ἐπιδείξω. — ὅπως μὴ πεισόμεθα] τὸ ὅπως μετὰ μέλλ. ὀριστικῆς ἰσοδυναμεῖ πλαγίῳ ἐρωτημ. λόγῳ τροπικῷ, ὅστις εἶναι τὸ ἀντικ. τοῦ ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ῥήματος ὥς ἐνταῦθα τοῦ: σκέψασθαι. Διάφορον τούτου τό: ὅπως μὴ πάθωμεν, ὑπερ εἶναι λόγος τελικός. Ἰδε Γ'. Τεῦχ. § 38. Τοιοῦτον καὶ τὸ κατωτ. ἐν § 2 ὅπως σώσομεν. — αὐτοῖ] διασταλτ. προσδιορισμός τοῦ ὑποκ. — Οὐδὲν οὖν ἄλλο ἢ... ἀμαρτάνειν] ἐν τῇ φράσει ταύτῃ οὐδὲν ἄλλο ἢ, καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ οἱ νεώτεροι ἐκδῶται ἐκλαμβάνουσι τό: οὐδὲν ἄλλο καὶ τό: οὐδὲν ἄλλ' ὥς αἰτία, ἀπολύτως συντεταγμένης μὴ ἐξαρτωμένης ἀπὸ τινος ῥήματος ὥς π. χ. ποιεῖν, γίγνεσθαι κτλ. Ἄλλ' ἐκ παραλλήλων χωρίων, ἐν οἷς ἡ ἔλλειψις αὕτη δὲν

παριστάντες ὑμῖν ἀμαρτάνειν. Ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτ' 2
ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ Φί-
λιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἑ-
μοῦ γάρ, οὐ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρα· νῦν μέν-
τοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν

ὑπάρχει, φαίνεται ὅτι προτιμότερον εἶναι νὰ ἐξαρτῶνται τὰ τοι-
αῦτα ἐκ ῥήματός τινος εἴτε ἐξωθεν ἐννοουμένου εἴτε καὶ ἐξ αὐτῆς
τῆς προτάσεως ἐξυπακουομένου. Οὕτως ἡ πλοκή ἐνταῦθα: οὐδὲν
οὖν ἄλλο ποιεῖν δοκοῦσί μοι οἱ λέγοντες τὰ τοιαῦτα ἢ
ἀμαρτάνειν παριστάντες ὑμῖν τὴν ὑπόθεσιν (περὶ ἧς
βουλευέσθε) οὐχὶ τὴν οὖσαν=οὐχὶ τὴν πραγματικὴν ὑπόθεσιν
ὅπως αὕτη ὄντως εἶναι· ἢ καὶ οὕτω, (ἐξυπακουομένου δις τοῦ ἀπα-
ρεμφ. ἀμαρτάνειν:) οὐδὲν οὖν ἄλλο (ὡς αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι
=κατ' οὐδὲν ἄλλο) ἀμαρτάνειν δοκοῦσί μοι οἱ λέγοντες
ἢ ἀμαρτάνειν τὴν ὑπόθεσιν (=κατὰ τὴν ὑπόθεσιν) περὶ ἧς
βουλευέσθε, παριστάντες ὑμῖν οὐχὶ τὴν οὖσαν (ἀλλ'
ὅπως τὴν φαντάζονται αὐτοί). Παράβαλ. Θουκ. 4, 14, 3 «οἱ Λακε-
δαιμόνιοι... ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν»=ἄλλο οὐδὲν ἐποιοῦν
ἢ ἐναυμάχουν, ἀλλ' ἐκ τῆς γῆς». 2, 16, 1 «καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ πό-
λιν τὴν αὐτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος»=ἕκαστος ἀπολείπων οὐδὲν ἄλλο
ἢ (ἀπολείπων) πόλιν τὴν αὐτοῦ», 3, 85, 4 «ἐνέπρησαν τὰ πλοῖα,
ὅπως ἀπόγονια ἢ τοῦ ἄλλο τι ποιεῖν ἢ κρατεῖν τῆς γῆς:» "Ἴδε πλείο-
τερα περὶ τούτου Γ'. Τευχ. § 27, 62, 73 καὶ Δ. 9, 2 «οὐδὲν ἄλλο
ποιοῦσιν ἢ (ποιοῦσιν) ὅπως ἡ πόλις». — Τὸ σύνολον τῆς ἐννοίας
τούτου θεωροῦσι τινες ὡς εἰρωνεῖαν κατὰ τῶν τότε πολιτευομένων,
διότι κατὰ τὸν Πλάτ. «εἰδέναι δεῖ περὶ οὗ ἂν ᾖ ἡ βουλὴ ἢ παντός
ἀμαρτάνειν ἀνάγκη».

2. Ἐπ' ἑμοῦ... οὐ πάλαι] προσδιορισμοὶ τοῦ χρόνου ἀσυνδέτως
καὶ ἀνομοίως εἰς τὸ: γέγονε· ἐννοεῖ δὲ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐπα-
ρουσιάσθη ὁ Φ. τὸ πρῶτον ἐν τῇ πολιτικῇ σκηνῇ «ἀσθενῆς ὢν τὸ
κατ' ἀρχάς» 1, 12.—ἀμφοτέρα] δηλ. τὸ: ἔχειν τὰ αὐτῆς καὶ
τιμωρῆσασθαι Φ.—καὶ μάλα] ὁ καὶ ἐπιδοτικός· δηλ. οἶδα οὐ
μόνον ἀκριβῶς ἀλλὰ καὶ μάλα ἀκριβῶς.—νῦν μέντοι] ἡ
ἀντίθεσις εἰς τὸ: ὅτι μέν ποτε.—τοῦτο κτλ.] ἀντικειμ. τοῦ προ-
λαβεῖν, τὸ δέ: ὅπως σώσομεν κτλ. ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀντικ. τοῦ-

πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν· ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρήσεται τις καὶ ὃν τρόπον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὁρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

το· ἡ δὲ πλοκή: πέπεισμαι εἶναι ἡμῖν ἱκανόν (τό) προλαβεῖν τοῦτο, ὅπως κτλ.—τὴν πρώτην] αἰτιατικοφανὲς ἐπὶ ρ. χρο-νικόν κατ' ἑλλειψιν τοῦ οὐσιαστ., ὡς π. χ. ὦραν, ὁδόν, ἀρχήν, ὕπερ κατὰ μικρόν ἐλησμονήθη. Τοιαῦτά εἰσι: τὸ λοιπόν, τὰ πολλά, τὸ τελευτάτον, τὸ πρῶτον, οὐκ εἰς μακράν, τὴν ἄλλως κτλ.—καὶ περὶ τοῦ τίνα... σκοπεῖν] τὸ οὐδ. ἄρθρον οὐσιαστικοποιεῖ ἐνταῦθα ὁλόκληρον τὴν ἐπομένην διπλὴν ἑρωτημ. πρότ.: τίνα τιμωρήσεται τις, καὶ ὃν τρόπον τιμωρήσεται αὐτόν· αὐταὶ δὲ χρησιμεύουσιν ὡς ἐμπρόθ. προσδιορισμοὶ τοῦ σκοπεῖν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ: σκέπτεσθαι περὶ τίνος· ἐκ δὲ τῶν δύο ἑρωτημ. προτάσ. ἡ μὲν ἐξηγέσθῃ ὡς ὀρθή, ἡ δὲ ὡς πλαγία, ἂν καὶ ἀμφότεραι ᾖναι πλάγιαί, ὕπερ δὲν εἶναι ἀσύνητες.—πρὶν... ὑποθέσθαι] τό: πρὶν χρησιμεῦον εἰς σύνδεσιν παρατακτικῶν προτάσ. συντάσσεται διαφόρως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ διάφορον ἔννοιαν ὡς ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ ῥήμ. μεθ' οὗ συντάσσεται, α) μετὰ ἱστορ. χρόνου τῆς ὀριστ. ἐπὶ ἐννοίας τετελεσμένης ὡς: «οὐ πρότερον ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτόν πρὶν ἐξημίωσαν χρήμασιν» Θουκ. 1, 63, 6) μετὰ ὑποτακτ. ὅτε λαμβάνει συνήθως καὶ τὸν ἂν ἢ καὶ τό: ἢ (πρὶν ἂν, πρὶν ἢ) ἐπὶ ἐννοίας προσδοκωμένης ὡς: «οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἔλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας» Ἡρ. 7, 8, 2. «μὴ ἀπέλθῃτε πρὶν ἂν ἀκούσητε» Ξεν. Ἀναβ. 5, 7, 12. γ) μετὰ εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἂν, τῆς κυρίας προτ. ἐχούσης χρόνον ἱστορικόν, ἐπὶ ἐννοίας ἀμφιβόλου ἢ δυνατῆς, ὡς: «ἀπηγόρευε μηδὲνα βάλλειν πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖη θηρῶν» Ξεν. Κύρ. Παιδ. 1, 4, 14, δ) μετὰ ἀπαρεμφ. ἀορίστου συνήθως χρόνου ἐπὶ ἐννοίας, ἣτις δὲν ἐγένετο ἀκόμη ἢ καὶ δὲν δύναται νὰ γείνη ὡς ἐνταῦθα· παρὰ δὲ Ἡροδότῃ λαμβάνει τότε καὶ τό: ἢ π. χ. «ἄσα δὲ ἔπαθον πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀποστῆναι τὰτα πρῶτον φράσω». —ποιεῖσθαι λόγον] ὡς ὑποκ. τούτου καθὼς καὶ τοῦ: ὑποθέσθαι δύναται νὰ ἐννοηθῇ καὶ τό: τίνα ἐκ τοῦ: τιμωρήσεται τις, ἂν ἡ ἔννοια ἐκληφθῇ ἐπὶ τὸ γενικώτερον καὶ ἀορί-

Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, εἶπερ ποτέ, πολλῆς φρον- 3
τίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅτι χρή περὶ τῶν
παρόντων συμβουλευῆσαι χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ'
ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρή τρόπον, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν
παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα τὰ πλείω τῶν πραγμάτων
ὑμᾶς ἐκπεφευγῆναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν

στω, καὶ τὸ ἡμᾶς ἐκ τοῦ· τοὺς συμμάχους σώσομεν, καὶ διὰ
τοῦτο ὕσως παρέλειψεν ὁ Δημ. τοῦτο ἐνταῦθα ἐπὶ ταῦτοπροσω-
πίας· ἀρχὴν δὲ θεωρεῖ τό· σώσαι τοὺς συμμάχους, τελευταίην δὲ
τό· τιμωρήσασθαι Φίλ.

3. εἴπερ ποτέ] ἴδε περὶ τούτου 1, 6. Πληρεστέρα ἡ φράσις αὐτῇ
ἤθελεν εἶναι· εἴπερ τις ἄλλος καιρός ποτε ἐδεῖτο κτλ. καὶ ὁ
παρὼν δεῖται. — οὐχ ὅ, τι] ἡ πλοκή· οὐχ ἡγοῦμαι χαλεπώτ.
(κατηγ.) ὅ, τι χρή (ἀντικ. εἰς πλάγιον ἐρωτηματικὸν λόγον) κτλ. —
ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ] ἴδε 2, 24: «τὴν λύσιν τῶν κακῶν εἰδὼς ὄκνετ'
ἀποφύλασθαι» Σχολ. — τίνα χρή κτλ.] ἐπεξήγ. τοῦ προεξαγγελτι-
κοῦ ἐκεῖνο εἰς ὀρθὸν ἐρωτημ. λόγον διὰ τὸ παραστατικώτερον. —
πρὸς ὑμᾶς. περὶ αὐτῶν] ἡ πρὸς σημ. ἀπότασιν πρὸς πρόσω-
πον· διάφορον τό· ὑμῖν· τὸ δέ· περὶ αὐτῶν ἀναφέρεται εἰς τὰ·
ὅ, τι περιληπτικόν. — παρὼν καὶ ἀκούων] τὸ πρῶτον σημαίνει
τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἤρξατο πολιτευόμενος ὁ Δ., τὸ δεύτερον τὰ
πρὸ τῶν χρόνων τούτων γεγονότα, ἅπερ ἤκουε παρ' ἄλλων. — σύ-
νοιδα] = οἶδα σὺν ὑμῖν εἰδῶσι (καὶ ὑμῖν) ταῦτα. Πολλάκις προστί-
θεται καὶ ἡ δοτ. ὡς 21, 4 «ὁ δῆμος ἡδίκημένῳ μοι συνῆδει». — ἐκ-
πεφευγῆναι] ἀντικ. τοῦ· σύνοιδα, ἐνθ' τὰ γνωστικά συντάσσον-
ται συνήθως μετὰ κατηγ. μετοχῆς· ἴδε 5, 2· ἡ δὲ σημασία τοῦ ἐκ-
πεφευγῆναι μεταφορικὴ ἀπὸ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν τοιούτων = ἔφυ-
γον ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν κτλ. — τῷ μὴ βούλεσθαι. ἡ τῷ μὴ συν-
ιέναι] αἱ δοτικαὶ σημ. τὸ ἐσωτερικὸν αἴτιον, ἐξ οὗ προῆλθε τ' συν-
δέονται δὲ διὰ τοῦ· ἡ συγκριτικοῦ διὰ τὴν συγκριτικ. ἐννοιαν τὴν
ἐνυπάρχουσαν εἰς τὸ· τὰ πλείω. Πληρέστερον ἤθελεν εἶναι· τὰ
πλείω τῶν πραγ. ἐκπεφευγῆναι τῷ μὴ βούλεσθαι μᾶλλον
ἢ τῷ μὴ κτλ. Ἡ παρὰ τοῖς Ἀθ. ἔλλειψις θελήσεως ἦτο παροιμιώ-

ἢ τῷ μὴ συνιέναι. Ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τάληθῃ λέγω καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίου εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα.

Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγεννημέ- 4

δης.—Ἀξιῶ] μετὰ ἀπαρεμφ. μόνον ὡς ἐνταῦθα: ὑπομένειν ὑμᾶς = θεωρῶ ὡς ἄξιον καὶ δίκαιον, ἀπαιτῶ, θέλω. Τὸ δέ: ὑπομένειν ἀποτελεῖ τὸ ἐπόμενον τοῦ ὑποθετ. λόγου: ἂν ποιῶμαι.—εἰ λέγω] ἐπεξήγ. τοῦ ἀντικ.: τοῦτο εἰς ἐξησθενημένην ὑποθ. πρότασιν.—καὶ διὰ τοῦτο] δηλ. λέγω, μετὰ παρρησίας ποιούμενος τοὺς λόγους. Τό: διὰ τοῦτο ἐξαρτᾶται ὡς καὶ τό: εἰ τάληθῃ λέγω ὡς δευτέρα ὁμοταγῆς ἐπεξήγησις ἐκ τοῦ: τοῦτο θεωροῦντας, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς αἰτιολογίας: ὁρᾶτε γάρ. Ἄλλοι ἐξαρτῶσι τοῦτα ἐκ τοῦ: ὑπομένειν.—ὡς ἐκ τοῦ κτλ.] εἰδικ. λόγος ὡς ἀντικ. τοῦ: ὁρᾶτε ἰσοδυναμῶν πλαγίῳ ἐρωτηματικῷ=βλέπετε πῶς τὰ πράγματα κτλ.—πρὸς χάριν] περὶ τῆς πρὸς χάριν καὶ κατ' ἀρέσκειαν τοῦ λαοῦ δημηγορίας τινῶν δημοκολάκων ἴδε κατωτ. ἐν § 22.—εἰς πᾶν μοχθηρίας] ἐν τῇ φράσει ταύτῃ καὶ ταῖς παραπλησίαις π. χ. ἐν τούτῳ τύχης, εἰς τοῦτο δυστυχίας, εἰς τοσοῦτον ἀπαιδευσίας, ἐν παντὶ ἀθυρίας κτλ. ἡ γεν. (ἄνευ ἄρθρου συνήθως) ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οὐδ. ἐπιθέτου, ὅπερ ὁμῶς κατήντησε πλέον νά ἦναι οὐσιαστ. καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νά συμπληρωθῇ διὰ τίνος ἐξυπακουομένου δηθεν οὐσιαστ. ὡς π. χ. μέρος, σημεῖον, εἶδος· ἡ δὲ σχέσις τῆς γεν. πρὸς τὸ οὐσιαστικοποιημένον τοῦτο ἐπιθετον εἶναι ὡς ἡ σχέσις τοῦ ἐπιθ. πρὸς τὸ οὐσιαστικόν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐπιθέτου.

4. Διὰ τῶν § 4—6 ἀποδεικνύει ὁ ῥήτωρ διὰ παραδείγματος προγεγονότος ὅτι ἔλειπε τοῖς Ἀθ. θέλῃσις σταθερὰ καὶ διαρκῆς καθὼς καὶ ὁ Κικ. ἐν Κάτ. Μ. λέγει «Athenienses scire quæ recta essent, sed facere nolle».—μικρὰ τῶν γεγεννημένων] ἀντικ. πραγματ., τὸ δέ: ὑμᾶς προσωπικόν ἀντ. τοῦ ὑπομνήσαι ὡς μεταβατ. διπτῶτος Δ. 22, 15 «ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομνήσαι ὑμᾶς τοὺς χρόνους καὶ τὸν καιρόν». ἄλλοι τό: μικρὰ ἐκλαμβάνουσιν ὡς αἰτιατι-

νων πρώτον ὑμᾶς ὑπομνήσαι. Μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ Ἑβραῖον τεῖχος πολιορ-

κοφ. ἐπίρ. ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ ἔννοια τοῦ ῥήτ. εἶναι ἄλλη.—ὅτ' ἀπηγγέλθη... πολιορκῶν] ὅλον τοῦτο εἶναι ἀντικ. τοῦ μέμνησθε εἰς χρονικὸν λόγον παρεμφατ. ἐγκλίσεως, καθόσον διὰ μιᾶς μόνης λέξεως δὲν ἡδύνατο νὰ ἐκφράσῃ τὸ ἀντικ. τούτου. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης εἰς τὰ μνήμης σημαντικὰ ῥήμ. τὸ δὲ πολιορκῶν κατηγ. τοῦ ὑποκειμ. Φίλιππος διὰ τὴν μετατροπὴν τῆς συντάξεως ἀπὸ ἀπροσώπου εἰς προσωπικὴν—ἡγγέλθη τὸν φ. πολιορκεῖν· οὕτω «ἡγγέλται ἡ μάχη ἰσχυρὰ γεγονέναι καὶ ἐν αὐτῇ πολλοὺς τῶν γνωρίμων τεθνάναι» Πλάτ. Χαρμίδ. 153. — τρίτον ἔτος τουτὶ] αἱ αἰτιατ. τακτικῶν ἀριθμητ. μετὰ τῆς προσθήκης συνήθως τοῦ: τουτὶ τιθέμεναι ἐν τῇ λόγῳ οἰοεὶ ἀνεξαρτήτως καὶ ἀπολύτως σημαίνουσιν οὐ μόνον τὸ χρονικὸν διάστημα, ἀλλὰ καὶ τὸ σημεῖον ἀκόμῃ, ἀφ' οὗ ἀρχεται ὁ χρόνος οὗτος μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ λέγων λαλεῖ, προσδιοριζόμενον ἰδίως διὰ τοῦ τακτικοῦ: τουτὶ. Ἡμεῖς ἐκφράζομεν τοῦτο: πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἔτων μὲ τοῦτο τὸ ἔτος τώρα· προσδιορίζουσι δὲ χρονικῶς τὸ: ἀπηγγέλθη. Ταύτας ἐκλαμβάνουσι τινες ὡς ὀνομαστικὰς ἀποτελούσας πρότασιν ὁλόκληρον χρονικὴν (τουτὶ ἐστὶ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος) προσδιορίζουσιν ὡσαύτως τὸ ῥῆμα χρονικῶς, ἐν ἀνεξαρτήτῳ ὅμως καὶ οἰοεὶ παρεντεθειμένῳ λόγῳ, ὡς λέγεται καὶ παρ' ἡμῖν π. χ. μᾶς ἀνηγγέλθη, εἶναι τώρα τρία τέσσαρα ἔτη ἀπὸ τότε, ὅτι πολιορκεῖ κτλ. Ὅτι εἶναι αἰτιατικὴ φαίνεται ἐκ παραλλήλων χωρίων ὡς 8, 2 «τῆς στρατείας, ἣν ἐνδέκατον μῆνα τουτονὶ ποιεῖται» Αἰσχ. 3, 77 «ἐβδόμῃν δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῇ τετελευτηκυίας» κτλ. Διὰ τοῦ: ἢ δὲν ἐκφράζεται ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὸ ἔτος, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο, καθ' ὃ ὁμιλεῖ ὁ Δ., ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς τρίτον καὶ ὡς τέταρτον ἀφ' οὗ ἀνηγγέλθη ὁ Φίλ. εἰς Ἀθήνας· ὡς τρίτον μὲν, καθόσον ἀπὸ τοῦ μαιμακτηριῶνος (Νοεμβρίου) τῆς Ὀλυμπ. 107, 1 (352 π. Χ.), ὅτε ἦλθεν ἡ ἀγγελία ἐκεῖνη, μέχρι τῶν πρώτων μηνῶν (κατὰ τὴν λήξιν τοῦ θερούς) τῆς Ὀλυμπ. 107, 4 (349 π. Χ.), ὅτε ἐξεφωνήθη ὁ λόγος οὗτος, παρήλθον τρία ἔτη· ὡς τέταρτον δὲ, καθόσον τέσ-

κῶν. Τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριῶν· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν καὶ τάλαντα ἐξήκοντα εἰσφέρειν. Καὶ μετὰ ταῦτα, ⁵ διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιῶν, μεταγειτνιῶν, βοηδρομιῶν· τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα κενὰς Χα-

σαρες ἄρχοντες ἤρξαν τοῖς Ἀθηναίοις κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἀριθμουμένων τῶν ἐτῶν πολιτικῶς, ἦτοι ὁ Ἀριστόδημος, Θεσσαλός, Ἀπολλόδωρος, Καλλιμαχος.—Ἡρατὸν τεύχος] φρούριον ὄχυρόν ἐπὶ τῆς Προποντίδος παρὰ τῇ Περίνθῳ Ἡρ. 4, 90, Δ. 1, 13. Ἴδε καὶ Εἰσαγ.—γιγνομένου] προϋτιμήθη ὁ ἐνικ. ἀριθμὸς τοῦ προσεχέστερου ὑποκ. θορύβου.—τοὺς μέχρι... ἐτῶν] ἡ στρατεύσιμος παρ' Ἀθηναίοις ἡλικία ἦτο ἀπὸ τοῦ 18—60 ἔτους· κατὰ ταῦτα διηροῦντο οἱ στρατεύσιμοι εἰς 42 ἡλικίας, ὧν ἐκάστη ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν ἄρχοντα, ἐφ' οὗ συγκατελέγετο τις ὡς στρατεύσιμος. Πλείοντα ἴδε Εἰσαγ.—αὐτοῦς] διασταλτ. προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκ. τοὺς μέχρι πέντε ὄντας.

8. ἑκατομβαιῶν κτλ.] δηλ. ἦν ἡ διεληθε, ἐξυπακουσμένου τοῦ ῥήμ. ἐκ τῶν ἀνωτέρω. Συνεπληρώθη λοιπὸν ὀλόκληρον ἔτος, διελθόντων 9 μὲν μηνῶν τοῦ προηγηθέντος ἐνιαυτοῦ 352 π. Χ., καὶ 3 τοῦ ἐπομένου ἀπὸ τῶν μέσων δηλ. Ἰουλίου μέχρι τῶν μέσων Ὀκτωβρίου τοῦ 351 π. Χ.—τούτου τοῦ μηνὸς] χρον. προσδιορισμὸς τοῦ: ἀπεστείλατε εἰς γεν. διὰ τὴν τοῦ ἔτους διαίρεσιν εἰς μῆνας.—μετὰ τὰ μυστήρια] δηλ. τὰ ἐν Ἐλευσίνι τὰ καὶ μεγάλα καλούμενα πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος ἀπὸ τῆς 18—27 τοῦ βοηδρομιῶνος (Ὀκτωβρίου) πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν μικρῶν εἰς τὴν μὴν τοῦ Ἡρακλέους.—δέκα ναῦς] ἀντὶ τῶν 40 ἐψηφισμένων τριήρων, καὶ ταύτας κενὰς στρατιωτῶν πολιτῶν «πολιτικῆς βοήθειας» κατὰ τὸν Σχ.—Χαρίδημον] ἴδε Εἰσαγ.—πέντε τάλαντα ἀργυρίου] ἀντὶ τῶν 60 ἐψηφισμένων· τὸ δὲ ἀργυρίου γεν. τῆς ὕλης. Ὅλα ταῦτα καθὼς καὶ ἡ ἀτακτος ἀκόμη καὶ κατὰ σχῆμα ὑπερβατὸν σύνταξις τῶν καθ' ἕκαστα μερῶν τοῦ χωρίου τούτου ἐκ-

ρίδημον καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ὥς γὰρ ἡγγέλ-
θη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεῶς (ἦλθε γὰρ ἀμφότε-
ρα), οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες
ἀφεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. Ἦν δ' οὖ-
τος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν,
ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν
ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθεῖς.

Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· ὁ
νῦν δ' ἐτέρου πολέμου καιρὸς ἔκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ

φαίνουσι τὸν σαρκασμὸν καὶ τὴν πικρὰν εἰρωνείαν τοῦ φιλοπάτρι-
δος Δημ. Ἡ τακτικὴ πλοκὴ ἤθελεν εἶναι: ἀπεστείλατε Χαρίδ.
ἔχοντα δέκα ναῦς κενὰς (κατηγ.) κτλ.—ἀμφότερα] δηλ. τὸ
ἀσθενεῖν ἢ τεθνάναι τὸν Φ.—ἀφεῖτε] παρ' ἄλλοις χειρογρά-
φοις: ἀφίετε εἰς ἔνεστ. κατ' ἀντιχρονισμόν διὰ τὸ παραστατικώ-
τερον.—ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός] φρονῶ ὅτι τὸ αὐτὸς ὡς
ὀριστικὴ ἢ διασταλτικὴ ἀντωνυμία δὲν ἔχει χώραν ἐνταῦθα, ἀλλ'
ὡς ἀντωνυμικὸν ἐπίθετον μετὰ τοῦ ἄρθρου ὅ—ὁ αὐτός καὶ κατὰ
κρᾶσιν αὐτὸς διὰ τὴν κακοφωνίαν, ἣν ἀποστρέφεται ὁ Δημ. Πα-
ράβαλε 2, 31, «μὴ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπη ἀντί: μὴ ἂ ἂν
κτλ. 4, 39 «ἔν' ἂν ἐκείνοις δοκῇ ἀντί: ἵνα ἂ ἂν· διὸ ἀντικα-
τέστησα τὴν συνήθη γραφὴν τοῦ αὐτός εἰς αὐτός· ἡ δὲ ἔννοια:
οὗτος δὲ ὁ καιρὸς, ὃν ἀφεῖτε τότε, ἦν ὁ αὐτός τῇ νυνί—τῇ σημε-
ρινῇ» ὁδε καὶ τὰς Ἐπισημ.—σωθεῖς] ἡ ἐν τῇ κειμένῃ κατὰ τινὰ
τῶν χειρογράφων προσθήκη τοῦ: τότε εἶναι περιττὴ· ἡ δὲ θέσις
τῆς μετοχῆς ἐν τῇ τέλει τῆς περιόδου ἔχει ἔμφασιν τινὰ, ἵσως δὲ
καὶ διπλὴν σημασίαν ὡς: σωθεῖς ἀπὸ τε τῆς νόσου αὐτοῦ καὶ τῆς
προσβολῆς ἡμῶν.

6. οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι] δηλ. καὶ εἰ ὑμεῖς βούλοισθε· τοιοῦ-
τον καὶ τὸ παρ' ἡμῖν «ὃ γέγονε, γέγονε» καὶ τὸ παρὰ Πλάτ. «οὐ
γὰρ ἂν τότε πραχθὲν ἀγέννητον θεῖη οὐδεὶς».—καιρὸς ἔκει τις]
τὸ τις ἔχει μεγεθυντικὴν, φρονῶ, καὶ ἐνταῦθα σημασίαν, ἥτις
δηλοῦται καὶ διὰ τοῦ χωρισμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ: καιρὸς. Τοῦτον
τὸν καιρὸν λέγει ἐν 1, 8 «τοιοῦτον παραπεπτωκότα και-

τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτά πάθῃτε. Τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε δὴν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγικότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φι-

ρόν». — καὶ περὶ τούτων] ὁ καὶ ἐπιδοτικός· τὸ δὲ ἐμνήσθην ἀπολύτως συντεταγμένον. — ἵνα πάθῃτε] ἴδε 2, 24 καὶ § 21. — τί δὴ] αἰτιατική τοῦ κατὰ τι ἐπιρρηματικῶς = κατὰ τίνα τρόπον, πῶς κτλ. ἡ δὲ ἀπάντησις ἀποσιωπᾶται μὲν σκοπίμως, ἀλλ' εὐκόλως ἐννοεῖται ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς ἐρωτήσεως, δηλ. πῶς θὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς τὸ ἐξῆς τὴν καλὴν ταύτην εὐκαιρίαν; ἀμελοῦντες πάλιν ἢ βοηθοῦντες; βοηθοῦντες βεβαίως τοῖς Ὀλυνθ., διότι ἐάν δὲν κτλ. Τοῦτο ὑποσημαίνει καὶ ὁ ἐπόμενος γὰρ, ὅστις ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀποσιωπωμένην ἀπάντησιν. Ἰδε καὶ Γ'. Τεῦχ. § 68 καὶ 9, 18. — παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν] ἀμφοτέρωτα ταῦτα προσδιορίζουσι τὸ: βοηθήσετε οὐχὶ πλεοναστικῶς, ἀλλ' ὑπὸ δύο διαφόρους ἐννοίας, ὡς π. χ. καὶ παρ' ἡμῖν: μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ σας ὅσον εἰμπορεῖτε νὰ μεταχειρισθῇτε αὐτά (τὰ δυνατὰ μέσα). Διὰ τῶν δύο τούτων προσδιορισμῶν ὑπενθυμίζει ἴσως ὁ Δ. τοῖς Ἀθ. καὶ αὐτὸ τὸ κείμενον τῆς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ὀλυνθίων συνθήκης, ἐφ' ᾗ ἦσαν ἐπισήμως γεγραμμένοι αἱ λέξεις αὗται, ὡς φαίνεται ἐκ συνθηκῶν διασωθεισῶν εἴτε ἐν ἐπιγραφαῖς (παρὰ Μαΐερῳ σελ. 8, 30) «βοηθεῖν τρόπον ὅτῃ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτη κατὰ τὸ δυνατόν», εἴτε ἐν Θουκ. 8, 23, 47 «ἦν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστᾶται, ἐπικουρεῖν Ἀθην. Λακεδαιμονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν». — δὴν τρόπον κτλ.] = καθ' ὃν τινα τρόπον, κατὰ τίνα τρόπον, πῶς, ὡς αἰτιατικοφανὲς ἐπίρρημα συνδέον τὸν πλάγιον τοῦτον ἐρωτηματικὸν λόγον καὶ προσδιορίζον συνάμα τροπικῶς τὸ: ἐστρατηγικότες ἔσεσθε· ὅλον δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀντικ. τοῦ θεάσασθε. — ἐστρατηγικότες ἔσεσθε] περιφραστικὸς μέλλων τετελεσμένος σημαίνει ὅτι τὸ τετελεσμένον ἤδη καὶ γεγονὸς θὰ ἐξακολουθήσῃ γινόμενον καὶ ἐν τῇ μέλλαντι· τὸ δὲ: στρατηγεῖν συντασσόμενον μετὰ αἰτιατ. ἀντικειμενικῆς καὶ ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ, ὡς ἐνταῦθα, ἔχει ἐννοίαν συνεπυγμένην καὶ μεταφορικὴν = θὰ πράξῃτε πάντα (ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε ἔχετε πράξει) ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Φιλ. ὡς ἐάν ἦσθε στρατηγοὶ ἐκείνου.

λίππου. Ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμιν τινα κεκτημένοι γ
καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα: οὔτε Φίλιππος ἐθάρ-
ρει τούτους οὐθ' οὗτοι Φίλιππον· ἐπράξαμεν ἡμεῖς κά-
κεινοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά
τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχερὲς πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν

7. Ὑπῆρχον... ὁπωσδήποτε] τὸ ἀσύνδετον ῥητορικῶς τῶν
τριῶν τούτων περιόδων τοῦ λόγου: ὑπῆρχον... ἐπράξαμεν...
ἐκπολεμῶσαι κτλ. ἡ συντομία ἀφ' ἐτέρου καὶ ἀπλότης, μεθ' ὧν
ἐκόσμησε ταύτας προτάσεων πάντοτε τὸ ῥῆμα, ἐπιχέουσι τὴν
χάριν καὶ ὥς εἰς τὴν ὑπόθεσιν περὶ τῆς ὁ λόγος, ὥστε τὸ διὰ τῆς
ἐρωτήσεως: τί οὖν ὑπόλοιπον κτλ. σκοπούμενον ἀποτέλεσμα
γίνεται καταληπτόν καὶ εἰς τὸν πλέον τυφλὸν τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὅμ-
ματα καὶ τὸν πεπωρωμένον τὴν καρδίαν. — κεκτημένοι] κατηγ.
τοῦ ὑποκειμ. τοῦ: ὑπῆρχον, διάφορον τοῦ: ἐκέκτηντο, περὶ οὗ
ἴδε πλειότερα 2, 1. — οὕτω] ἡ ἀνταπόδοσις τοῦ οὕτω ἐννοεῖται
εἰς τό: οὔτε φίλ. κτλ. ἀσυνδέτως, ἄνευ τοῦ συνήθως ἐπομένου:
ὥστε κατὰ καινοτομίαν ῥητορικὴν, ἀλλὰ καὶ χάριν οὐχὶ ὀλίγην.
Τὸ συνήθως γραμματικὸν ἤθελεν εἶναι: καὶ τὰ πράγμ. διέκειθ'
οὕτω, ὥστε οὔτε κτλ. διὸ φρονῶ ὅτι αἱ τοιαῦται ἀσύνδετοι
ἐξωτερικῶς σχέσεις τῶν προτάσεων πρέπει νὰ στίζωνται διὰ τοῦ
παρὰ τοῖς Εὐρωπαῖοις συνήθους ἡμικώλου. — ἐθάρρει τούτους...
φίλιππον] αἱ αἰτιατικαὶ ἐκφράζουσι τὸ αἷτιον τοῦ θάρρους εἰς τὸ
παθηματικὸν ῥῆμα θάρρῳ, ὅπερ συντάσσεται κατὰ τὰ παθηματικὰ
ῥῆμ. φοβεῖσθαι, δεδιέναι, πάσχειν τι. — ἡμεῖς κάκεινοι] βραχυ-
λογικῶς διὰ τὴν ἄγαν συντομίαν = ἐπράξι. ἡμεῖς πρὸς ἐκεί-
νους καὶ ἐκεῖνοι (ἐπράξαν) πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην, καὶ συντο-
μώτερον: ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεινοι εἰρήνην. Τὸ δὲ: πρᾶτ-
τειν εἰρήνην = προσπαθεῖν, κατορθοῦν ὥστε νὰ γείνη εἰρήνη. —
ἦν τοῦτο] δηλ. τὸ ὅτι ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεινοι κτλ. —
ὥσπερ ἐμπόδισμα] κατηγοροῦμ. ἀλλὰ μετριαζόμενον διὰ τοῦ
χολαστ. μορίου ὥσπερ = ἅν ἐμπόδισμα, τρόπον τινὰ ἐμπόδισμα
μεταφορικῶς. — καὶ δυσχερὲς] ἡ βεβιασμένη κάπως διὰ τοῦ
καὶ σύνδεσις τοῦ ἐμπόδισμα (οὐσιατ.) καὶ δυσχερὲς (ἐπιθ.)
μὲ ἠνάγκασε νὰ ὑποθέσω ὅτι τὸ δυσχερὲς συνδέεται ὡς κατηγ.
μετὰ τοῦ ἐφορμεῖν καὶ οὐχὶ μετὰ τοῦ τοῦτο, ὥστε ἐξαλειφο-

τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. Ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὥόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὁ πάντες ἐθρύλουν, πέπρακται νυνὶ τοῦθ' ὁπωσδήποτε. Τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 8 πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὀρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ

μένης τῆς μεταξὺ στίξεως νὰ σχηματίσῃ τοῦτο νέαν πρότ. ὁμοταγῇ, παραλαμβανομένου ἐκ τῶν προηγουμένων τοῦ ἦν· ἔχει λοιπὸν κατ' ἐμὲ ἡ πλοκὴ τῆς περιόδου ταύτης οὕτως· ἐπράξ. ἡμεῖς καὶ κ. πρὸς ἡμᾶς εἰρ. ἦν (δὲ) τοῦτο (τὸ πράξει ἡμᾶς κάκινους εἰρ.) ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φ. καὶ ἦν δυσχερὲς (τὸ) πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν κτλ. — ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς] Ἀρποκρ. «τὸ γὰρ κατὰ τινων ὀρμεῖν ἐπιτηροῦντας καιρὸν ἐπιθέσεως οὕτως ἔλεγον». Ἴδε πλείωτερά Γ'. Τεῦχ. § 42.— Ἐκπολεμῶσαι] περὶ τῆς διαφόρου ἐν πολλοῖς χωρίοις σημασίας τοῦ τύπου ἐκπολεμοῦν, ἐκπολεμῶσαι καὶ τοῦ· ἐκπολεμεῖν, ἐκπολεμησάι ἴδε 1, 7. — ὁπωσδήποτε] διὰ τοῦ ὁμοιωματούτου ἔλλιπτος προσδιορισμὸς ἔννοει ὁ Δημ. ὅτι ἡ μεταξὺ Ὀλυμποῦ καὶ Φιλ. ἐκπολέμωσις προῆλθε τυχαίως πως καὶ αὐτομάτως χωρὶς νὰ συντελέσωσιν εἰς τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι· δηλ. ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἔγινε τοῦτο, δὲν θέλει πλέον νὰ τὸ ἐξετάσῃ. Ἴδε καὶ 1, 7.

8. πλὴν βοηθεῖν] τὸ μῦριον πλὴν χρησιμεύει ἐν τῇ λόγῳ καὶ ὡς προθετ. μῦριον συντασσόμενον μετὰ γεν. καὶ ὡς συνδεσμικόν, συνδέον τὰ δύο ὑποκείμεν. τί καὶ βοηθεῖν· οὕτως ἐνταῦθα = τί ἐστὶν ὑπόλοιπον πλὴν τὸ βοηθεῖν; ἢ καί· τί ἐστὶν ὑπόλοιπον πλὴν τοῦ βοηθεῖν; οὕτως· «πάντες ὑπανίστανται βασιλεῖ πλὴν οὐκ ἔφοροι» Ξενοφ. Πολ. Λακ. 18, 6 «ἐλευθεροὶ οὐδεὶς ἐστὶ πλὴν Διός». — ἐγὼ μὲν] τὸ ἀντίθετον τοῦ· μὲν μῦριον· δὲ πολλάκις ἀποσιωπᾶται ἐπίτηδες ἐξυπακουομένου τοῦ· ἄλλος δὲ τις ἴσως.—τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς] ὁ δυνητικὸς ἂν συνδεόμενος μετὰ τῆς μετοχῆς· περιστάσεως συνεπυγμένως δίδει εἰς αὐτὴν ἔννοιαν ἐπομένου ὑποθετικοῦ λόγου, εἰς ὃν ἀναλύεται = χωρὶς τῆς αἰσχύνης, ἢ, εἰ καθυφείμεθα τι (μέσ. ἀόρ. 6'. τῆς εὐκτ.), περιστάτῃ ἂν ἡμᾶς κτλ. κατὰ τὸ γ'. εἶδος τῶν ὑποθετικῶν

καθυφεύμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὀρώ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος Φιλίππου τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτ' ἐπικλῖναι τὰ

λόγων. Ἴδε πλείωτερά Γ'. Τεύχ. § 52, 71. τὸ δὲ ἡμᾶς εἶναι ὡς ἀντικείμεν. τοῦ περιστάσης διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς προθέσεως περὶ, ἣτις καθιστᾷ τὸ ῥῆμα ἐνεργ. μεταβατικόν=περικυκλούσης. Θουκ. 3, 54 «φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην». 4, 10 «τὸ περιστῶς ἡμᾶς δεινόν». ἐν ἀμεταβ. σημασία τὸ περιεσθάναι συντάσσεται δοτικῇ ἢ καὶ ἀπολύτως ὡς ἐν § 9.—οὐδὲ] ἐπιδοτικός=καὶ τὸν φόβον ἀκόμη, οὐ μόνον τὴν αἰσχύνην.—τὸν τῶν μετὰ ταῦτα] ἡ γεν. τῶν (συμβησομένων) μετὰ ταῦτα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οὐσιασ.: τὸν φόβον κατὰ σχῆσιν ὑποκειμενικὴν ἢ τοῦ ποιητ. αἰτίου=τὸν φόβον τὸν ἐμποιοῦμενον ἐμοὶ ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα ἢ=ὃν ἐμποιοῦσά μοι τὰ μετὰ ταῦτα. «φόβος δ' ἐστὶ προσδοκία κακοῦ» κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς.—ὡς ἔχουσι] ὁμοιωματικὴ πρότασις ἀναφερομένη εἰς τὸ δεικτικόν οὕτως, ἰσοδυναμοῦσα προσδιορ. τροπικῇ=οὐχὶ εὐνοϊκῶς, ἀπεχθῶς, ὑπερ ἀποφεύγων ὁ ῥήτωρ νὰ εἴπῃ καταφεύγει εἰς τὴν ἑλλειπὴ ταύτην φράσιν. Παράβαλε 1, 26. τὸ δὲ πλήρες ἴδε 3, 18 «ἔχουσιν ἀπεχθῶς». 15 «ἔχουσιν οὐχ ἡδέως.»—χρήμασι] δοτ. τοῦ αἰτίου εἰς τό: ἀπειρηκότων. τοῦτο δὲ μεταφορικῶς ἐνταῦθα ὡς καὶ τὰ συνώνυμα: ἀπαυδᾶν, ἀπειπεῖν, ὑπερ σημαίνουσιν οὐ μόνον=ἀπέκαμα λέγων, ἀλλὰ καὶ: ἀπέκαμα ἐξοδεύων, κοπιᾶζων κτλ.—Φιλίππῳ] δοτικὴ συντακτικὴ τοῦ: ἐμποδῶν διὰ τὴν σημασίαν αὐτοῦ. τὸ δὲ ἐμποδῶν σύνθετον ἐκ τοῦ: ἐν-ποδῶν (=ἐν μέσῳ ποδῶν, ἐν ποσὶ κείμενον δηλ.) μεταπεσόν εἰς ἐπίρρημα μετέλλαξε καὶ τόνον καὶ σύνταξιν. ἐνταῦθα εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ὄντος, ἰσοδυναμοῦν τῇ ἀνωτέρῳ § 7 ἐμπόδισμα, ἐμπόδιον=ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ Φιλίππου ἰστάμενον καὶ ἐμποδίζον αὐτόν.—τὰ παρόντα] δηλ. τὴν Ὀλυνθον.—πρὸς ταῦτα] τὰ πράγματα τῆς Ἀττικῆς, τῶν Ἀθηνῶν, ὑπερ ἀποσιωπᾷ κατ' εὐφημισμὸν, ἵνα μὴ φανῇ ἀπαισιοδοξίαν.—καταστρεψαμένῳ] μέσον ὠφελείας σημαντικόν.

πράγματα. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλ- 9
 λεται ποιήσῃν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ
 δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοηθοὺς
 ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτόν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ
 εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα
 προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἶποι τις ἂν, πάντες 10

9. εἰς τοῦτο] δηλ. τὸ καταστρέψασθαι καὶ ἐπικλίνειν ὡς
 οὐσιαστικοποιημένον οὐδέτ. δεικτικόν· ἡ δὲ εἰς ἐνταῦθα=μέχρι τῆς
 περιστάσεως ταύτης, τοῦ σημείου τούτου.—ἀναβάλλεται] μέσον
 αὐτοπαθ. μεταπαθ. δεχόμενον καὶ μέλλοντα ἀπαρεμφ. πρὸς συμπλή-
 ρωσιν τῆς ἐννοίας τῆς ἀναβολῆς=ἡτις ἀναβάλλει ἑαυτόν, παρέχει
 ἑαυτῷ ἀναβολὴν ὡς πρὸς τὸ ποιήσῃν (τότε μόνον, ὅταν συμ-
 βῶσι ταῦτα κτλ.). Τοῦτο ἐκφράζει ὁ μέλ. τῆς ἀπαρεμφ. ἐνταῦθα,
 ἀναφερόμενος εἰς τὸ πραγματ. μέλλον ὡς καὶ ἐν 8, 14 οἱ μέλλον-
 τες· μενεῖν, παρακαλέσῃν, ἀξιώσῃν μετὰ τοῦ· ὀφείσθε.—
 ἐξὸν] πρότασις ἀπόλυτος εἰς αἰτιατ. μὲ ὑποκ. αὐτῆς τὸ βοηθεῖν.
 Ἴδε καὶ ἀνωτέρω § 4· τὸ δὲ γιγνόμενα κατηγ. τοῦ ἀντικ. (τοῦ
 ἀκούειν) τὰ δεινά.—αὐτόν] διασταλ. προσδιορ. τοῦ ὑποκ. (τοῦ
 βοηθεῖν) τινά=αὐτὸς νὰ βοηθῇ ἄλλους καὶ οὐχὶ ἄλλοι νὰ βο-
 θῶσιν αὐτόν.—εἰς τοῦτο] ἴδε ἀνωτέρω. Ἡ δὲ εἰς σημ. μεταφο-
 ρικῶς διεύθυνσιν εἰς τι.—δήπου] ὁ βεβαιωτ. οὗτος προσδιορ. προσ-
 διορίζει τὸ· ἅπαντες καὶ οὐχὶ τὸ ἴσμεν, ὅπερ μάλιστα ἐκφέρε-
 ται κολαστικῶς διὰ τοῦ· σχεδόν· οὕτω καὶ κατωτ. ἐν § 17 «διὰ
 πάντας τοὺς φυγόντας δήπου», διὰ τοῦτο ἐτέθη καὶ ἐν τῇ τέλει
 μετὰ τὸ· ἅπαντες. Ἡ δὲ ἐννοια· γνωρίζομεν σχεδόν τοῦτο ὅλοι
 βεβαίως καὶ οὐχὶ μόνον τινές.

10. ὅτι μὲν... βοηθεῖν] ἀντικ. τοῦ· ἐγνώκαμεν εἰς εἰδικόν
 λόγον, καθὼς καὶ τὸ κατωτ. τὸ δὲ ὅπως (δεῖ βοηθεῖν) εἰς πλά-
 γιον ἐρωτηματικόν οὐσιαστικοποιημένον διὰ τοῦ ἄρθρου· τὸ εἶναι
 ἀντικ. τοῦ· λέγε, ἐπαναλαμβανόμενον μετὰ τόνου μάλιστα διὰ τοῦ
 δεικτ.· τοῦτο.—εἴποι τις ἂν] δυνητ. πρότ. ὡς παρεμπιπτούσα
 καὶ παρεντεθειμένη, ἐν ᾧ αὐτὴ κυρίως εἶναι ἡ βάσις τῆς ὅλης πε-
 ριόδου, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται ὅλοι αἱ λοιπαὶ ἀντικειμενικῶς.—Μή

ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. Μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. Νομοθέτας καθίσατε· ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς 11

θαυμάσητε] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου τοῦτου καλεῖται προδιόρθωσις, δι' οὗ προλαμβάνει ὁ ῥήτωρ τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν· τὸ δὲ αἴτιον τοῦ θαυμασμοῦ ὡς ἀντικ. αὐτοῦ ἐξηγέσθῃ διὰ τοῦ· ἂν εἴπω ἐξησθενημένου ὑποθετικοῦ=μὴ θαυμάσητε τοῦτο (=διὰ τοῦτο) τὸ ἂν εἴπω κτλ.—τοῖς πολλοῖς] ἡ δοτ. αὕτη ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ· παράδοξον διὰ τὴν ῥηματ. αὐτοῦ ἔννοιαν=δόξον τι τοῖς πολλοῖς παρὰ τὴν γνώμην αὐτῶν.—καθίσατε] τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀντὶ τοῦ πρότερον κοινῶς παραδεδεγμένου· καθίστατε ὑπὸ τοῦ Bekker ὀρθῶς εἰκασθὲν ἐκυριολεκτεῖτο ἰδίως ἐπὶ τῶν νομοθετῶν. Τὸ αὐτὸ περίπου ἐκφράζει καὶ ἡ σημερινὴ γλῶσσα διὰ τοῦ· καθίζειν· π. γ. τὸν ἐκάθισαν κριτὴν, τὸν ἐκάθισαν εἰς τὸ σκαμνὶ κτλ. Περὶ τοῦ πραγματικοῦ τοῦτου ἴδε Εἰσαγ. καὶ Ἐπισημ. Ὁ Δημ. ζητεῖ ἔκτακτον ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων νομοθετῶν ἐπιθεώρησιν νόμων τινῶν ἐπιδραβῶν, ἐνῷ αὕτη κανονικῶς ἐγίνετο περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν ἔτους.—ἐν δὲ τούτοις] δηλ. ἐν τῇ ἐκτάκτῃ τῶν νόμων ἐπιθεωρήσει ὑπὸ τούτων τῶν νομοθετῶν. Διὰ τῆς πλεοναστικῆς προσθήκης τοῦ· νομοθέταις μετὰ τὸ· τούτοις θέλει ἴσως ὁ ῥήτ. νὰ ἐξηγηθῇ καλῶς ὁποῖου εἴδους νομοθέτας ἐξήτει, ἵνα μὴ τυχόν παρεννοηθῇ εἰς τὴν καὶ ἄλλως σκανδαλώδη αὐτοῦ αἰτησιν.—μὴ θῆσθε] τὸ μέσον σημαίνει ὅτι διὰ τῶν νομοθετῶν ἀντεπροσωπεύετο αὐτὸς ὁ λαός, ὅστις ἔθετε νόμους ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὰ τιθέναι νόμους ἐλέγετο ἐπὶ τῶν νομοθετῶν ἰδίως τῶν νομοθετούντων δι' ἄλλους· «τίθεται τοὺς νόμους ἐκάστη ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὐτῇ συμφέρον». Πλάτ. Πολ. 1, 338.—εἰς τὸ παρὸν] δηλ. ὡς πρὸς τὸ παρὸν, ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων· ἢ εἰς σημ. ἀναφορὰν ἢ σχέσιν πρὸς τι.

11. λέγω] ἀσυνδέτως πρὸς τὰ προηγούμενα, ἵνα ὀρίσῃ ὁ ῥήτωρ καθαρώτερον τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἥτις ἄλλως ἐμπεριέχεται γενικῶς καὶ καθόλου ἐν τοῖς προηγούμενοις.—τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν]

οὕτωςί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουςι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους καθιστᾷσιν, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. Ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσῃτε καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τῆνικαὺ-

δηλ. τοὺς διαλαμβάνοντας περὶ τῶν θεωρ. Τί δὲ ἦσαν τὰ θεωρικά (χρήματα) ἴδε Εἰσαγ. — σαφῶς οὕτωςί] ὁ τροπ. οὗτος προσδιορισμός, ὅπως καὶ ἡ στίξις δηλοῖ, ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ λέγω, ἀλλ' εἰς ἄλλην τινὰ πρότ. μετοχικὴν συνωνυμοῦσαν τῇ λέγῳ καὶ ἐξυπακουομένην, τὸ δὲ οὕτωςί ἐπετείνει τό· σαφῶς· ἡ δὲ ἔννοια· ἐννοῶ τοὺς περὶ τῶν θεωρ. νόμους, ἀναφέρων αὐτοὺς ὀνομαστικῶς ἔτσι δὲ καθαρὰ (ὀρθὰ κοφτὰ) χωρὶς νὰ συσταλῶ ἢ φοδῇθῶ.—τοὺς περὶ... ἐνίους], ἀντικ. καὶ τοῦτο τοῦ· λέγω, ἀλλὰ κατὰ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος πρὸς μερίκευσιν τοῦ ἐπὶ τὸ γενικώτερον ἐκφρασθέντος ἀντικ.· τοὺς περὶ τῶν στρατευομ., ἵνα μὴ παρενοηθῇ ὅτι δῆθεν ἐξίτηι τὴν κατάλυσιν ὅλων τῶν στρατιωτ. νόμων, ὅπως καὶ τῶν περὶ τῶν θεωρικῶν. Ἐν ὁμαλῇ συντάξει ἤθελε τεθῇ· καὶ ἐνίους τῶν περὶ τῶν στρατευομένων. Αἰσχ. 3, 130 «οὐδεμίαν μᾶλλον πόλιν ἐώρακα ὑπὸ τῶν ῥητόρων ἐνίων (=ἐννοῶ δηλ. ἐνίων καὶ οὐχὶ ὅλων) ἀπολλυμένην.—θεωρικά] κατηγ. τοῦ ἀντικ. στρατιωτικὰ (=εἶναι θεωρικά).—τοὺς ἀτακτοῦντας] δηλ. τοὺς μὴ φυλάττοντας τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένην τάξιν τοῦ στρατεύεσθαι, ὑπηρετεῖν ὡς στρατιώτας. Οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο καὶ ἄτακτοι ἐξηρημένοι ὑπὸ τοιούτων νόμων ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ὡς οἱ βουλευταί, τελῶναι, ἔμποροι. «Τὴν δὲ βουλὴν, τοὺς πεντακοσίους ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ἀποστόλου καλᾶζουσιν τοὺς ἀτακτοῦντας τῶν τριηράρχων κατὰ τοὺς νόμους» ἐπιγραφὰ παρὰ Bæckh σελ. 466. — ἀθώους] δηλ. ἀζημίους κατηγ. τοῦ· ἀτακτοῦντας ὡς καὶ τὰ κατωτέρω· ἀθυμοτέρους τοῦ· τοὺς βουλομένους. Ἡ ἐτυμολογία τοῦτου εἶναι πιθανῶς ἐκ τοῦ ΘΕΩ, τίθημι, θωή «ὃ κατατίθεται ὁ ζημιούμενος» κατὰ τὰ ἀρχαῖα λεξικά, σύνθετ. μετὰ τοῦ α στερ.—α-θω-ιος, ἀθῶος. Ὅμηρ. Ὀδ. 2, 192 «σοὶ δὲ θωὴν ἐπιθήσομεν, ἣν κε τίνων ἀσχάλλης». —εἴτα] τὸ χρο-

τα τὸν γράψοντα ἂ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει ζητεῖτε·
πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλ- 12
τιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ
γὰρ εὐρήσετε, ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνε-
σθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰ-
πόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγμα-

νικοσυνδεσμικ. τοῦτο μύριον σημ. τὴν φυσικὴν συνέπειαν τῶν δύο
προηγούμενων· οἱ μὲν... οἱ δὲ, ὁ δὲ ἐπόμε. καὶ εἶναι ἐπιδοτι-
κός.—ταῦτα] τοῦτο ἀναφερόμενον εἰς τὰ· οἱ μὲν... οἱ δὲ ἐκφρά-
ζει (διὰ τοῦ οὐδ. γένους) οὐ μόνον τοὺς εἰρημένους νόμους ἀλλὰ καὶ
τὰ ὑπ' αὐτῶν ὀριζόμενα, τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.—ἀσφαλῆ] κα-
τηγορ. τοῦ ἀντικ. ὁδόν.—τὸν γράψοντα] ὁ μέλλ. σημ. τὸ πραγ-
ματικὸν ἀπὸ τῆς παρούσης στιγμῆς μέλλον γενέσθαι=ὅστις μέλλει
νὰ γράψῃ μετὰ καιρὸν τινα· ὁ δὲ κατωτ. ἐν § 12 ἄορ.: καὶ γρά-
ψαντα ὑποθέτει τὸν γράψοντα ὅτε ἔγραψε πλέον καὶ μέλλει διὰ
τοῦτο νὰ πάθῃ ἀδίκως.—ἂ... συμφέρει] τό· ἂ κατὰ πρόληψιν εἶ-
ναι ὑποκ. τοῦ προσωπ. συμφέρει=γράφοντα ταῦτα, ἂ ὅτι
συμφέρει πάντες ἴστε τοῦτο. Ἐννοεῖ δὲ ὅσα θὰ εἴπῃ κατωτ.
ἐν § 33.

12. πρὶν... πρᾶξαι] τὸ πρὶν ἔχει τὴν αὐτὴν περίπου σύντα-
ξιν, ἣν καὶ τὸ πλὴν, ὅπερ ἴδε ἐν § 8. Ἐνταῦθα ἀποτελεῖ λόγον
χρονικὸν μετὰ ἀπαρεμφατ. ἐγκλίσεως.—μὴ σκοπεῖτε] τό· σκο-
πεῖν μεταξὺ τῶν σημαινόντων ὁρασιν ῥημάτων ἔχον ἔννοιαν συν-
επυγμένην καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταφορικὴν ἀντιστοιχεῖ μά-
λιστα τῇ ζητεῖτε καὶ τῇ ἐπομένῃ εὐρήσετε=μὴ κοιτάζετε,
μὴ ζητεῖτε νὰ ἴδῃτε, νὰ εὐρῇτε, τίς θὰ θελήσῃ κτλ.—τίς βουλή-
σεται] ἐρωτηματ. πρότ. πλαγία ὑπὸ μορφὴν ὁμως διὰ τὸ παρα-
στατικώτερον ὀρθῆς, ἐκφράζουσα τὸ ἀντικ. τῆς δευτερευούσης ἔν-
νοιας τοῦ· σκοπεῖτε.—ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν] ἡ παράθεσις δύο
ἀντιθέτων ἐννοιῶν κάμνει ἐντύπωσιν πλειοτέραν «τὰναντία γνωρι-
μώτατα καὶ παράλληλα μάλλον γνώριμα» Ἀριστ. Ῥητ. 3, 9. Οὕτω
Δημ. 4, 50.—ἄλλως τε καὶ]=καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι.
Περὶ τῆς χρήσεως τοῦτου ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 1.—παθεῖν... ὠφελῆ-
σαι... ποιῆσαι] αἱ τρεῖς αὗται ἀπαρεμφατ. προτάσεις ὡς γενι-

τα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἤ νῦν τὸ τὰ βέλτεστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. Καὶ λύειν γε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον 13 τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες

καὶ οὐσιαστικῶν ἐπεξηγοῦσι τὸ ὑποκείμεν. τῆς ἀπολύτου προτάσεως: τούτου κτλ. ἀνάρθρωτος συνήθως ἐκφερόμεναι ἀλλὰ καὶ ἐνάρθρωτος πολλάκις=τοῦ παθεῖν κτλ. Παράβ. 2, 18. 6, 3. 8, 43. 9, 23.— μᾶλλον ἔτι] τό: μᾶλλον ἐνῷ ἐπιτείνει ὥστε πλεοναστικὸν τὸ συγκριτ. φοβερώτερον συνδέει συνάμα συγκριτικῶς διὰ τοῦ μεσολαβοῦντος: ἢ τοὺς δύο διαφόρους χρόν. προσδιορισμούς: εἰς τὸ λοιπὸν καὶ νῦν, τὸ δὲ ἔτι ἐπιτείνει τὸ μᾶλλον. Τοῦτο ἐμφανίζει καὶ ὁ ἀποχωρισμὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ συγκριτικοῦ. — τὰ πράγματα] ἀντικ. τοῦ: ὠφελεῖ. Τό: ὠφελεῖν ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ: εὔ τινα ποιεῖν (ἀντίθετον τοῦ: βλάπτειν) συντάσσεται συνήθως μετὰ δύο αἰτιατ. προσώπου καὶ πράγματος· μετὰ δὲ δοτ. παρὰ ποιητῶν καὶ τοῖς μεταγενεστέροις. Περὶ δὲ τοῦ: πάντ' ὠφελεῖ 2, 14 ἴδε τὰς ἐκεῖ σημειώσεις. — Καὶ λύειν γε] ὁ καὶ ἐντεινόμενος καὶ διὰ τοῦ γε εἶναι οὐ μόνον συνδετικὸς τῆς περιόδου ταύτης πρὸς τὴν ἡγουμένην, ἀλλὰ καὶ ἐπιδοτικὸς συνάμα εἰς τό: λύειν τοὺς αὐτούς. Ὁ Δημ. προτείνει οὐ μόνον νὰ καταργήσωσιν ἅπλως οἱ Ἀθην. τοὺς ἐπιβλαβεῖς τούτους περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἀκυρώσωσι μάλιστα οἱ αὐτοὶ οὗτοι δημοκόλακες (ὁ Εὐβουλος δηλ. καὶ οἱ περὶ αὐτόν) μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν χεῖρας, ἵνα ἡ εὐθύνη καὶ ἡ ὥς ἐκ τῆς καταργήσεως τοῦ νόμου ζημία πέσῃ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἐκείνων. — οἵπερ καὶ] ἡ πλοκή τοῦ λόγου: καὶ δεῖ ἀξιοῦν ὑμᾶς (καὶ) λύειν γε τοὺς νόμους τούτους (ἀντικ. τοῦ: λύειν) τοὺς αὐτούς (ὑποκ. τοῦ: λύειν), οἵπερ καὶ (ὁ καὶ σύσταίχος τοῦ πρώτου καὶ) τεθείκασιν· δηλ. αὐτοί, οἱ ὁποῖοι καὶ τοὺς ἔθεσαν, αὐτοὶ καὶ νὰ τοὺς ἀκυρώσωσι.

13. ἔβλαπτε] ὁ παρ.τ. σημ. τὴν διαρκῆ τῆς πόλεως βλάβην ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν περὶ τῶν θεωρικῶν νόμων μέχρι τοῦδε· κεινῶς γράφεται: ἔβλαψε.—τοῖς θεῖσιν] δηλ. τοὺς νόμους τού-

ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. Πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέν' ἀξιοῦτε τηλικούτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὔπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὧ ἄνδρες 14

τοὺς δι' ἄλλους. Ἴδε καὶ ἀνωτ. § 40. — δι' ἧς] τὸ ἀναφορ. τοῦτο γραμματικῶς μὲν ἀναφέρεται εἰς τό: ἀπέχθειαν, κυρίως δὲ μὴ καὶ λογικῶς εἰς δευτερεύουσάν τινα ἔννοιαν, ἐξ ἧς θὰ προήρχετο ἡ ἀπέχθεια διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἦσαν εὐτυχέστεροι. Οὕτως ἐννοητέον καὶ τὸ ἀνωτέρω: ἡ ἐβλαπτε· δηλ. τὴν μὲν χάριν (ὡς ἐκ τῆς νομοθεσίας τῶν θεωρικῶν), ἡ (νομοθεσία) ἐβλαπτε κτλ.—ἄμεινον] δηλ. ἢ πρότερον. Αἱ φράσεις: εὖ πράττω, κακῶς πράττω καὶ συγκριτικῶς: ἄμεινον πράττω εἰσὶ γνωσταί.—ζημίαν] κατηγ. τοῦ ὑποκ. ἀπέχθειαν. — Πρὶν εὐτρεπίσαι] ἴδε § 12. — μηδαμῶς μηδένα] ἡ ἐπανάληψις τῶν ἀρνητικῶν ἐμφαίνει σφοδρότητα καὶ πάθος. Τὸ δέ: ἀξιοῦτε=περιμένετε, βουλευτικὸν μᾶλλον ἢ δοξαστικόν.—ὥστε μὴ δοῦναι] συμπερασματικὴ πρότασις συσχετικὴ πρὸς τό: τηλικούτον μετὰ ἀπαρεμφάτου, διότι τὸ συμπέρασμα δὲν εἶναι γεγονός, ἀλλὰ γενησόμενον, ἂν τύχη. — τοὺς νόμους τούτους] τὴν προσθήκην τοῦ προσδιορισμοῦ: τούτους ἀναφερομένου εἰς τοὺς θεωρικοὺς νόμους ὁ Dobrée ὑποπτεῖει ὡς νόθον, στηριζόμενος εἰς Δημ. 21, 228 «τέχνην μηδεμίαν εὐρησθαι... δι' οὗτου παραβάς τις τοὺς νόμους οὐ δώσει δίκην». Ἀλλ' ὁ Δημ. ἐνταῦθα δὲν ὁμιλεῖ γενικῶς καὶ καθόλου περὶ παραβάσεως νόμων, ἀλλὰ θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι, καὶ ἐπιβλαβεῖς ἂν ᾖναι οἱ νόμοι οὗτοι, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς κανένα νὰ καταργήσῃ αὐτοὺς ἄλλως ἢ ὅπως ἀνωτέρω προείπεν ἐν § 10 «νομοθέτας καθίστατε» καὶ ἐν § 12 «καὶ λύειν γε τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν. — εἰς προὔπτον]=πρόοπτον, πρὸ τῆς ὀψέως κείμενον, προφανῆ.—αὐτὸν ἐμβαλεῖν] μέσον ἀναγελυμένον μεταβατ. καὶ κυριολεκτικῶς ἐνταῦθα. Δημ. 18, 68, «τοῦτ' εἰς τὸν νοῦν (ἐαυτοῦ) ἐμβαλέσθαι».

14. Οὐ μὴν οὐδέ] ἐκ τῶν δύο τούτων ἀρνητικῶν τὸ μὲν: οὐ

Ἰ Αθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενός ἀξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλῃν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς· εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν ἡ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν ἢ περὶ ὧν γραφεῖη διαπράξασθαι, οὐτ' ἂν ὑμεῖς, πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρά, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος το-

φέρειται εἰς τὸ ῥῆμα δεῖ, τὸ δέ: οὐδὲ ἐπιδοτικῶς εἰς μόνον τὸ ἀντικ.: ἐκεῖνο, ὅπερ ἐντείνεται καὶ διὰ τοῦ μορίου γε=οὐ δεῖ ἀγνοεῖν ὑμᾶς οὐδὲ ἐκεῖνό γε (βεβαίως) καὶ οὐ μόνον τὰ ἀνωτέρω ἢ: οὐ μόνον τὰ ἀνωτέρω ἀλλὰ οὐδ' ἐκεῖνο κτλ.—ὅτι... ὑμᾶς] ἐπέζηγ. τοῦ προεξαγγελτικοῦ: ἐκεῖνο εἰς εἰδικ. λόγον μετὰ ὑποθέσεως=τὸ ὅτι, ἂν μὴ προσγένηται κτλ. οὐδενός ἐστιν ἀξιόν κτλ.—τὰ γε δόξαντα] τὸ παραπληρωματ. μόριον γε κολάζει τὴν ἔγνωσαν τοῦ: δόξαντα=τὰ δόξαντα τοῦλάχιστον, ἀφοῦ δὲν θέλετε τὰ ἄλλα.—προθύμως] τοῦτο προσδιορίζει ὑπερβατικῶς τό: ποιεῖν μετὰ τίνος τόνου, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ λέξεις, αἵτινες φαίνονται ὡς ἀτάκτως τεθειμέναι. Τὸ τακτικὸν ἠθέλην εἶναι: ἂν μὴ προσγέν. τὸ ἐθέλῃν ὑμᾶς ποιεῖν προθύμως τὰ γε δόξαντα.—ἢ ἀναγκάζειν ἢ διαπράξασθαι] τὰ ἀπαρέμφ. ταῦτα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοῦ: αὐτάρκη κατὰ σχέσιν συμπληρωτικὴν ἢ κατὰ σχέσιν ἀντίθετον τοῦ: ἐνδεῆς-ές. Τό: αὐτάρκης-ες συντάσσεται ἢ δοτικῇ ἢ αἰτιατικῇ μετὰ τῆς εἰς, πρὸς ἢ μετὰ ἀπαρέμφ. ἰσοδυναμοῦντος αἰτιατ. ἐμπροθέτω=εἰς, ὡς πρὸς τὸ ἀναγκάζειν ἢ διαπράξασθαι. Τὸ δευτερον ἀπαρέμφ. διαπράξασθαι ἐξηγέχθη δι' ἀορίστου, διότι ἡ πράξις αὕτη, φρονῶ, ἐννοεῖται μερικῶς διὰ τῆς παρεμπεσοῦσης ἀναφ. προτάσεως: περὶ ὧν γραφεῖη=ἢ ἀφοῦ ἀπαξ ἠθελον γραφῇ, καὶ νᾶ ἐκτελέσωσι μόνον τὰ γραφόμενα.—περὶ ὧν γραφεῖη] ἡ κοινὴ γραφὴ τούτου εἶναι: περὶ ὧν γράφει, ἐν τισὶ δὲ χειρογράφοις: περὶ ὧν γραφῇ, ἢ: ἂν γραφῇ. ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν δοκιμωτέρα ἐκρίθη ἢ ἐν τῇ κειμένῃ· ἢ δὲ ἔλλειψις τοῦ ἂν δὲν κωλύει τι, καθόσον αἱ ἀναφορ. κατ'εὐκτικὴν προτάσεις, ὅταν ἐκφράζωσιν ἀπλῶς μίαν ἰδέαν, φέρονται καὶ μετὰ τοῦ ἂν καὶ συνηθέστερον ἄνευ αὐτοῦ. ἴδε Συντακτικά.—οὐτ' ἂν] ὁ ἂν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπράττετε καὶ ὑβρίκει, τὴν

σοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γάρ ἂν ἐνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδῶκει δίκην. Ἄλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν, τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὢν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστίν. Τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γινῶναι πάντες ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥη-

ἀπόδοσιν δηλ. τοῦ ὑποθετ. λόγου· εἰ γὰρ ἦν.—μᾶλλον δέ] δηλ. μᾶλλον δὲ εἰπεῖν—καὶ τί λέγω μικρά; ὑμεῖς δὲν ἐπράττετε οὐδὲν τούτων. Ἀποτελεῖ πρότασιν ἀπαρεμφατικὴν ἀνεξάρτητον.—ἐνεκά γε ψηφισμάτων] τὸ ἐνεκά μετὰ γεν. ἔχει προσέτι καὶ τὴν σημασίαν· ὅσον διὰ τὰ ψηφίσματα, ὅσον ἐξηρτάτο ἐκ τῶν ψηφισμάτων, τὸ δέ· γε κολάζει ὅλον τὸν ἐμπρόθ. τοῦτον προσδιορισμόν—ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τὰ ψηφίσματα. Παράβαλε Ξενοφ. Ἀπομν. 4, 3 «φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἐνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν». Ἀλλὰ καὶ Δημ. 18, 49 «διὰ γε ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπωλώλετε». Ἡ ἔννοια ὅλη τοῦ κύλου τούτου περιέχει εἰρωνεῖαν λεπτὴν μετὰ σαρκασμοῦ.

18. τὸ πράττειν κτλ.] ἢ κατὰ χρονολογίαν τακτικὴ σειρά τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ γινομένων εἶναι α) τὸ ψηφίεσθαι, ὅπερ ὁ Δ. περιγράφει διὰ τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν, καθόσον μετὰ τὰ δύο ταῦτα ἐπέρχεται τό· ψηφίεσθαι β) τὸ πράττειν. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τὴν πρώτην τάξιν ὡς ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ κατέχει τὸ πράττειν καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς τὸ πρότερον καὶ κρεῖττον. Τὸ γνωμικὸν τοῦτο ἀντιστοιχεῖ τῇ παρ' ἡμῖν λόγια μόνον ξηρὰ χωρὶς ἔργα δὲν κάμουν τίποτε.—Τοῦτο] δηλ. τὸ πράττειν.—τὰ δ' ἄλλα] δηλ. τὸ λέγειν αἰωνίως καὶ χειροτονεῖν.—καὶ γὰρ] ὁ καὶ συνδέει τὰ δύο ἀπαρέμφ. εἰπεῖν καὶ γινῶναι προσθετικῶς.—εἰσιν δυνάμενοι] δὲν εἶναι περιφρασίς—δύνανται, ἀλλ' εἰς τὸ ὑπαρκτικόν εἰσιν ἐξυπακούεται τὸ ὑποκ. ἀορίστως δηλ. ἄνθρωποι, πολλοί, οἳ δύνανται (μετοχὴ ἀναφορικὴ) εἰπεῖν κτλ.—γινῶναι] ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ὀξύτατοι κατὰ σχέσιν τοῦ κατὰ τι, ὡς· ὅξεῖς γινῶναι, ὀξύτατοι γινῶναι· τὸ δὲ πάντων εἶναι γεν. συντακτικὴ τοῦ ὀξύτατοι διὰ τὴν πα-

θέντα, καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιή-
τε. Τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρόν, ὧ ἄνδρες Ἀθη- 16
ναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἂ δεῖ
πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προεῖληφε
τὰ χωρία ἄνθρωπος, εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώ-

ραβητικὴν αὐτοῦ ἔννοϊαν. Μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν σαρκαστικὴν εἰ-
ρωνεῖαν ἐπιφέρει καὶ τὸν ἔπαινον διὰ τὴν ὀξύνοϊαν αὐτῶν, ἣν καὶ
οἱ πολέμιοι ἀκόμη τῶν Ἀθην. ἄλλοτε ἀνωμολόγουν. Θουκ. I, 70, 2
«καὶ ἐπινοῆσαι ὅξεϊς (οἱ Ἀθ.) καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν».
Ταῦτα ὥς εἶχε κατὰ νοῦν ὁ Δημ. ἀλλ' ἔλειπεν ἤδη τό: ἐπιτε-
λέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν. Ἵνα δὲ ἐνθαρρύνῃ αὐτοὺς καὶ ὡς
πρὸς τοῦτο, περὶ οὗ ἐν πολλοῖς ἀνωτέρω εἶχεν ἐκφρασθῇ ἀπειπι-
στικῶς, ἐπιφέρει ἀμέσως διὰ τοῦ: καὶ... δὲ (τοῦ μὲν: δὲ ἀντιθε-
τικῶς, τοῦ δέ: καὶ ἐπιδοτικῶς), τό: καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε
νῦν (ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅμως) ἐὰν ὀρθῶς ποιήτε. Ἐκ τῆς φορᾶς
τοῦ λόγου περιεμένετο λόγος ἀρνητικός=καὶ γινῶναι ὀξύτατοι
ἐστέ, ἀλλὰ (δὲ) δυνήσεσθε καὶ πράξαι ὡς ἄλλοτε ποτε;
ἐὰν ὀρθῶς ποιήτε καὶ πράξαι δυνήσεσθε νῦν, ἐπειδὴ περ
οὐ πρότερον. — ποιήτε] τὸ ποιεῖν ἐνταῦθα ἐν τῇ γενικωτέρᾳ
αὐτοῦ σημασίᾳ=ἐὰν κάμνητε καλά, φέρησθε καλά. Ἵδε πλείοτερα
Γ'. Τεύχ. § 2 καὶ Δημ. 8, 15 «καὶ τοιαῦτα πράττων τί ἐποίει»=
καὶ ἐνθ' ἔπραττε τοιαῦτα πράγματα, κατορθώματα, τί ἄλλο ἔκα-
μνε, ἐνήργει, διενоеῖτο, εἰμὴ μόνον νὰ καταπατῇ τὴν εἰρήνην;

16. τίνα γὰρ χρόνον ἢ καιρόν] ὁ γὰρ ἀφηγηματικός· τὸ
δέ: χρόνος καὶ καιρὸς ἔχουσι τὴν αὐτὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν
καὶ ἀναλογίαν, οἷαν τὸ καθόλου πρὸς τὸ ἐπὶ μέρους· οὕτω καὶ παρ'
ἡμῖν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον «ἔχομεν πολλὰ χρόνια ἀφ' οὗτου δὲν ἐλθο-
μεν τοιοῦτον (καλὸν ἢ κακόν) καιρόν»· ἀλλὰ καὶ τό: καιρὸς πολ-
λάκις συνωνυμεῖ τῇ: χρόνος. Παράβαλε τὸ χωρίον τοῦτο καθὼς
καὶ 4, 37 πρὸς τὰ διάφορα τούτων 2, 28 καὶ 3, 6. — εἰ μὴ νῦν]
δηλ. εἰ μὴ πράξετε νῦν; — τὰ χωρία] δηλ. τὰς ὁχυράς καὶ
τετειχισμένας πόλεις ἐν ταῖς κτήσεσι τῶν Ἀθην. Ἵδε 1, 9, 12.
4, 4. — ἄνθρωπος]=ὁ ἄνθρωπος. Ἵδε Γ'. Τεύχ. § 16. — ταύτης]
δηλ. τῆς τῶν Ὀλυνθίων περὶ ἧς ὁ λόγος. — πάντων] γεν. παραθετ.
τοῦ; ἀσχίστα=περισσότερον παρὰ πάντα ἄλλον ἄνθρωπον· τὸ

ρας γενήσεται, πάντων αἰσχιστα πεισόμεθα; οὐχ οὕς,
εἰ πολεμήσαιεν, ἐτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι
νῦν πολέμοισιν; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα;
οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅτι ἂν εἴποι τις; Ἀλλὰ πρὸς θεῶν, 17

δὲ: αἰσχιστα πεισόμεθα καὶ ὡς ἀντικ. σύστοιχον=πάσχειν
κακά, αἰσχιστα παθήματα, καὶ ὡς ἐπιρρηματ. προσδιορισμὸς=
πάσχειν κακῶς, αἰσχιστα, εἰς δὲ τὸ πεισόμεθα ἐξακολουθεῖ ἐν-
νοουμένη ἡ ἄρνησις οὐ. Οὕτω καὶ ἐν 9, 32. — οὐχ οὕς... πολε-
μοῖσιν] ἡ πλοκή: οὐ πολέμοισι νῦν οὗτοι, οὕς σώσειν
ὑπισχ., εἰ πολεμήσαιεν; Τὸ ἡγούμ. τοῦ ὑποθετ. λόγου: εἰ
πολεμήσαιεν εἶναι εἰς εὐκτ. ἐνφ. ἡ ἀπόδ. εἰς παρηχημένον τῆς
ὀριστ., διότι τὸ πρῶτον σημ. τὸ ἐνδεχόμενον γενέσθαι=ἂν ἐτύχαινε
νὰ πολεμήσωσι, τὸ δὲ δεύτερον τὸ σταθερὸν τῆς ὑποσχέσεως εἶτε
ἤθελον πολεμήσει ἐκεῖνοι εἶτε ὄχι.—σώσειν] ἀντί ὁ Δ. νὰ εἴπῃ:
βοηθήσειν συμφώνως πρὸς τὰ πράγματα αὐτά, προὔτιμης τὸ
ῥῆμα σώσειν ὑπὸ ἐθνικῆς ὑπερηφανίας, ὡς νὰ ἦσαν οἱ πρῆν
ἐκεῖνοι Ἀθηναῖοι. Οὕτω καὶ κατωτέρω ἐν § 24 «ὑπῆκουσε δ' ὁ
ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς», ὅπερ ἱστορικῶς εἶναι
ψευδές. Τοιαύτας ὑπερβολὰς ῥητορικὰς ἴδε 7, 12, 11, 16 καὶ κα-
τωτέρω. — οὐκ ἐχθρός; κτλ.] αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐρωτ. προτάσεις
καὶ μάλιστα τὸ ἀσύνδετον αὐτῶν ἐκφράζουσι τὸ πάθος τοῦ ῥήτο-
ρος καὶ τὸ σφοδρὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων μῖσος, ἀπέναντι τοῦ ὁποῖου
θυσιάζει καὶ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ πάντα. — οὐκ ἔχων
τὰ ἡμέτερα;] καὶ ταύτην τὴν ἐρωτημ. πρότασιν ἐξέφερεν ἀνα-
λελυμένως κατ' ἀναλογίαν τῆς πρώτης=οὐκ ἔστιν ἐχθρός, οὐκ
ἔστιν ἔχων τὰ ἡμέτερα;=ἔχει (κατέχει) τὰ ἡμέτερα; — οὐ βάρ-
βαρος;] καὶ τοῦτο ὑπερβολὴ ῥητορικὴ, συγγνωστὴ ἴσως διὰ τοὺς
πολιτικοὺς τοῦ ῥήτορος σκοποὺς. Ὁ Ἡρόδ. 8, 137, 9, 48· ὁ Θουκ.
2, 99, 5, 80· ὁ Ἰσοκρ. 8, 32 καὶ ἄλλοι προγενέστεροι καὶ σύγ-
χρονοι συγγραφεῖς ὡς πρὸς τὴν βασιλικὴν τοῦλάχιστον οἰκογέ-
νειαν καὶ τὴν δυναστείαν τῶν Μακεδόνων μαρτυροῦσι τὸ ἐναντίον.
Πλειότερα περὶ τούτου ἴδε Εἰσαγ. — οὐχ ὅτι... τις;]=οὐκ ἔστι
πᾶν ὅτι ἂν εἴποι (=ὀνομάσαι) τις αὐτόν;

17. πρὸς θεῶν] ἡ πρὸς μετὰ γεν. ἐν τῇ φράσει ταύτῃ ἰσοδυ-
ναμεῖ τῇ παρ' ἡμῶν «δι' ἀγάπην, δι' ὄνομα τῶν θεῶν». Ἡ γενὰ

πάντα ἔασαντες καὶ μόνον οὐχὶ ^{ἡμῶν} συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵτινες τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοὶ γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. Οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλησίων καὶ πάντων μᾶλλον, ἥττηνται

δηλ. μετὰ τῆς πρὸς (σημαινούσης τὸ ἀπὸ μέρους) παρίσταται ὡς πρόσωπον κυρίως καὶ μεταφορικῶς (θεοῦ ἢ ἄλλου τινὸς ἀντικειμένου), ἐξ οὗ γίνεται τρόπον τινὰ ἢ διὰ τῆς φράσεως ταύτης αἰτησις, παράκλησις ἢ ἐξορκισμὸς πρὸς πλείονα συγκλίνουσιν τοῦ πρὸς ὃν γίνεται ἢ παράκλησις ἢ ὁ ἐξορκισμὸς οὗτος. — μόνον οὐχί] Ἰδε 1, 2. — τότε] διὰ τοῦ χρόν. τούτου προσδιορισμοῦ ἐπαναλαμβάνει συγκεκριλατωτικῶς ὅ,τι σημαίνουσι καὶ αἱ μετοχ. ἔασαντες καὶ συγκατασκευάσαντες· τοῦτο γίνεται καὶ διὰ τοῦ: οὕτως, εἴτα, διὰ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμ. κτλ. "Ἰδε 5, 13. 2, 7. — τοὺς αἰτίους... ζητήσομεν] ἐν τοῖς χειρογράφοις πλὴν τοῦ Σ. προστίθεται καὶ τό: εἰσί, ὅπερ εἶναι προσθήκη ἀντιγραφείας μὴ ἐννοήσαντος ἴσως τὴν πλοκὴν τοῦ λόγου, ἥτις εἶναι ὡς ἐξῆς κατὰ δύο μάλιστα τρόπους α) τότε ζητήσομεν, οἵτινες οἱ αἴτιοι τούτων (εἰσὶν) πλαγ. ἐρωτηματ. πρότασις ὡς ἀντικ. τοῦ: ζητήσομεν, β) κατὰ πρόληψιν=τότε ζητήσομεν τοὺς αἰτίους τούτων, οἵτινες (εἰσὶ), ὡς ἐπεξήγ. τοῦ ἀντικ. τοὺς αἰτίους. Αἱ ἐξαρτώμεναι ἀναφορικαὶ ἢ ἀναφορικοερωτηματικαὶ (πλάγαι) προτάσεις δὲν δέχονται συνήθως τὸ συνδετικόν. Παράβαλε § 28. 4, 36. 20, 20. — αὐτοὶ γε] τὸ παραπληρωματ. μόριον γε ἀναφέρεται εἰς τὸ ῥῆμα, ὅπερ ἐπεξηγεῖται καὶ ἐκ τῆς ἀσυνδέτως ἐπιφερομένης προτάσεως: σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ, ἐνθα ἡ προσθήκη τοῦ: ἐγώ ἐν τῇ τέλει ἔχει ἔμφασιν καὶ ἐγκωσμόν. — Οὐδὲ γὰρ] ὁ γὰρ ἀφηγηματ. τὸ δέ: οὐδὲ ἐπιδοτικὸς εἰς τὸ ὑποκ. τοῦ: τῶν φυγόντων οὐδεὶς. — ἀλλὰ... μᾶλλον] δηλ. ἢ ἑαυτοῦ. — ἥττηνται δ' ὁμῶς] δηλ. οἱ ἥττηθέντες· τὸ δέ: ὁμῶς ἵνα φανῇ ἰσχυροτέρα ἡ ἀντίθεσις. — δῆπου] Ἰδε ἀνωτ. § 9. — εἰ δὲ ἐποίει... ἐνίκων ἀν] διὰ τὸν παρατατ. τοῦ ὑποθ. τούτου λόγου σημαίνεται, φρονῶ, ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐξέφερε τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα οὐχὶ μερικῶς καὶ ἐπὶ ὠρι-

δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δῆπου· μένειν γὰρ ἔξην τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων, εἰ δέ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. Καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτι- 18 στα· ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω· ἕτερος λέγει τις βελτίω· ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ·

σμένης τινὸς περιστάσεως γεγονότος πολέμου, ἀλλὰ γενικῶς καὶ οἷονεῖ γνωμολογικῶς ἐπὶ παντός τοιοῦτου περιστατικοῦ. Τὸ μερικὸν ἤθελεν ἐκφρασθῆ· εἰ δέ τοῦτ' ἐποίησε (τότε, ὅτε συνέβη πράγματι τὸ περιστατικόν τοῦτο) ἕκαστος ἐνίκησεν ἄν. Ἄλλοι φρονοῦσιν ἄλλως.

18. Καὶ νῦν... παραλείπει] ἡ στίξις τῆς πολυκώλου ταύτης περιόδου κατὰ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην γραφὴν γίνεται δι' ἐρωτηματ. σημείων, ἐννοουμένου δηλονότι ὅτι ἡ σχέσις τῶν δύο ἐκαστοῦ κώλου μερῶν εἶναι ὡς ἐρώτησις πρὸς ἀπόκρισιν π. χ. ὁ ὁ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, κτλ.· ἀλλὰ προτιμότερον εἶναι, ὡς παραδέχονται καὶ ἅπαντες οἱ νεώτεροι ἐκδύται, νὰ ἐννοηθῇ ἡ σχέσις καὶ σύνδεσις αὐτῶν ὡς ἡγούμενον πρὸς ἐπόμε. ὑποθετ. λόγου, ἀλλ' οὕτως ὥστε τὰ δύο μέλη τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου νὰ ᾖναι κατὰ τὸν τύπον τῶν παρατακτικῶν λεγομένων προτάσεων καὶ οὐχὶ τὸν τῶν συνημμένων καὶ ὑποταγῶν, δι' οὗ κυρίως ἐκφέρεται ὁ ὑποθ. λόγος· κατὰ τὸν συνημμένον π. χ. καὶ ὑποταγῇ τῆς ὑποθ. τύπον ἤθελεν εἶναι· εἰ οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα, ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω κτλ. Ὁ καινοφανὴς οὗτος καὶ συνήθης ἄλλως τῷ Δ. τῆς συνδέσεως τρόπος ἐκφράζει καὶ τι περιπλέον, ὅτι δηλ. καὶ τὸ ἐπόμε. θεωρεῖται οὐχὶ ὡς ἄμεσος συνέπεια τοῦ ἡγουμ. ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ, ἀλλ' ὅτι ἀμφοτέρω δύνανται νὰ συνυπάρχωσιν ἄνευ τῆς ἐπενεργείας τοῦ ἄλλου. Παράβαλε τοιαῦτα χωρὶα κατωτέρω § 34 «ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν· οἴκοι μένων» κτλ. 18, 117 «ἐπέδωκα· ἐπαινοῦμαι διὰ τοῦτα· οὐκ ὦν ὦν ἐπέδωκα ὑπεύθυνος· ἤρχον· καὶ δέδωκά γε εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὦν ἐπέδωκα· νῆ Δι' ἀλλ' ἀδίκως ἤρξα· εἴτα» κτλ. Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς συνδέσεως εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρ' ἡμῖν π. χ. ἔχω· ἐξοδεύω· δὲν ἔχω· δὲν ἐξοδεύω· ἀλλὰ χρειάζονται ἐξοδα· ἐργάσου νὰ τὰ οἰκονομήσης.—ἀγαθῇ τύχῃ] δοτ. σημαίνουσα τὸ μέσον, τὴν βοήθειαν κτλ. ὡς καὶ παρ' ἡμῖν· καλῇ τύχῃ (καὶ εἰς ὀνομαστ.), μὲ τὸ

ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα· οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ, πλὴν εἰ δέον εὐξασθαι παραλείπει. Εὐξασθαι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥάδιον, εἰς ταῦτό πανθ' ὅσα βούλεται τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἐλέσθαι δέ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὐπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφοτέρα ἐξῇ, λαμβάνειν. Εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ 19

ὄνομα, τὴν δύναμιν, τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ. — τοῦθ'] αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τό: ἀδικεῖ = κατὰ τοῦτο, ὅτι δηλ. οὐχ ἡδέα ταῦτα. — πλὴν εἰ... παραλείπει] διὰ τοῦ ἐξαιρετικοῦ συνδεσμοῦ μορίου πλὴν συνδέεται ὅλος ὁ δι' αὐτοῦ ἐκφερόμενος ὑποθ. ἐξησθημένος λόγος: εἰ δέον εὐξασθαι παραλείπει ὡς αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι, ὅπως εἶναι καὶ τό: τοῦτο, πρὸς ὃ ἀντιστοιχεῖ· ἡ δὲ ἔννοια: οὐκέτι ἀδικεῖ κατὰ τοῦτο, πλὴν (= ἐκτός μόνον) κατὰ τοῦτο, εἰ (δηλ. τὸ ὅτι) παραλείπει τὸ δέον εὐξασθαι. Περὶ τοῦ πλὴν ἴδε καὶ ἀνωτέρω ἐν § 8, περὶ δὲ τοῦ: δέον εὐξασθαι ἐν § 1. Ἀλλὰ τό: δέον δύναται νὰ ἐννοηθῇ ἐνταῦθα καὶ ὡς αἰτιατ. ἀπόλυτος, ἐξυπακουομένου πάλιν τό: εὐξασθαι ὡς ὑποκ. αὐτοῦ, οὕτω: πλὴν εἰ παραλείπει τὸ εὐξασθαι, δέον εὐξασθαι. Οὕτω κατὰ μίμησιν καὶ ὁ Λουκ. Πῶς δεῖ ἴστ. συγγρ. 38 «τότε οὐκ ἐκεῖνος ὁ καταδύων ἐστὶ... οὐκ ἐκεῖνος ὁ διώκων ἐκτός εἰμὴ εὐξασθαι δέον παρέλιπεν». — Εὐξασθαι μὲν] ἡ περίοδος ἀσύνδετος πρὸς τὰ ἀνωτέρω διὰ τὴν μετὰ συγκινήσεως μετάθεσιν τοῦ ῥήτορος ἀπὸ τῆς εἰρωνείας πρὸς τὰ σπουδαία· ἡ δὲ πλοκή: εὐξ. μὲν (ἐστὶ) ῥάδιόν (τινα) ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ (χρόνῳ, ἐν συντόμῳ) εἰς ταῦτό (= εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εὐχὴν) πάντα. — περὶ πραγμάτων] ἄνευ ἄρθρου καὶ ἀορίστως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπίσης ἀόριστον: εὐξασθαι = εὐχᾶς μόνον ξηρὰς λέγειν. — προτεθῇ] τό: προτιθέναι γενικῶς ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν 18, 273 «ἡ πόλις προὔτιθαι σκοπεῖν». Τοῦτο ἔργο κυρίως τῶν προέδρων τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες προὔτιθσαν τὰ ζητήματα περὶ ὧν ἔδει σκοπεῖν. — ἂν μὴ ἐξῇ] δηλ. λαμβάνειν συναμφοτέρα.

19. ἔχει] τό: ἔχειν μετὰ ἀπαρεμφ. ἰσοδυναμοῦν περίπου τῷ

θεωρικὰ ἔαν καὶ πόρους ἐτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων; εἴποι τις ἄν' φῆμ' ἔγωγε, εἶπερ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω, εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων ἡ γέγονεν ἡ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. Ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγους ἡ παρ' ἐκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾶστον ἀπάντων ἔστιν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἔκα-

δύνασθαι εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρ' ἡμῖν, π. χ. ἔχω νὰ εἶπω πολλά, διάφορον τοῦ· ἔχω πολλά νὰ εἶπω. — πόρους ἐτέρους] ὡς καὶ ἐν 1, 20. 4, 30.—ἡμῖν] δοτ. ἡθική. —εἴποι τις ἄν] περὶ τῆς προτάσεως ταύτης τῆς οἰοῦναι παρεντεθειμένης ἴδε 1, 14.—φῆμ' ἔγωγε] δηλ. τοῦτον εἶναι κρείττω. —εἶπερ ἔστιν] δηλ. τις ἔχων ἔαν. —εἴ τιμ... γενήσεται] ὅλον τοῦτο ὡς αἰτιατ. ἐκφράζουσα τὸ αἴτιον τοῦ θαυμασμοῦ ὑποκείμ. δὲ τοῦ· γέγονε ἡ γενήσεται εἶναι ἡ ἀπαρεμφ. πρότασις· τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ μετὰ τοῦ ἡγούμ. αὐτῆς· ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, ὡς ὑποθετ. λόγος. —πρὸς ἃ μὴ δεῖ] δηλ. ἀναλῶσαι, τὸ δὲ μὴ μετὰ ἐνεστῶτος ὀριστικῆς διὰ τὸ γενικόν, ἀόριστον καὶ οἰοῦναι γνωμολογικόν τῆς προτάσεως ταύτης. Γνωστὸν εἶναι τὸ γνωμικόν «δαπανώμενος ἐφ' ἃ μὴ δεῖ ὀλίγος ἔσῃ ἐφ' ἃ δεῖ». Τοῦτο καὶ τὸ ἀντίθ. αὐτοῦ· πρὸς ἃ δεῖ ἐτέθησαν κατὰ σχῆμα ῥητορικ. ἀντιστροφῆς «κατὰ τὸ τέλος ἐχόντων τῶν κώλων τὴν αὐτὴν λέξιν». Ἑρμογ.—Ἀλλ', οἶμαι] τό· οἶμαι κολάζει τὸ γενικόν τῆς προτάσεως· μέγα ὑπάρχει παρεμπιπτόντως, ἂν καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ κυρία πρότασις, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ ἄλλη· ἐν πλήρει ἐξαρτήσῃ ἤθελεν εἶναι· ἀλλ' οἶμαι μέγα ὑπάρχειν τὴν παρ' ἐκάστου βούλησιν. —τοῖς τοιούτοις] δηλ. οἷα εἶναι αἱ ἀνωτέρω ἐρωτήσεις· εἰ δέ τις... κρείττων. —ἡ παρ' ἐκάστου βούλησις] σύμπτυξις δύο ἐννοιῶν—ἡ ἐν ἐκάστῳ βούλησις παρ' ἐκάστου ἐκφαινομένη διὰ λόγων ὑπάρχει μέγα τι πρᾶγμα. Παράβαλε 2, 20.—διόπερ] τό· περ ἐπιτείνει τὸ διό.—ἐξαπατῆσαι] ὑποκ. τινὰ ἐννοούμενον ἐκ τοῦ· παρ' ἐκάστου, ἄντικ. δὲ ἔχει, τό· αὐτὸν θεωρούμενον ὡς χωριστὸν τι τοῦ ὑπο-

στος καὶ οἶεται, τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. Ὅρατε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὐ- 20
τως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται καὶ δυνήσεσθε
ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἔξετε. Οὐ τοι σωφρόνων οὐδὲ γεν-
ναίων ἐστὶν ἀνθρώπων ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρη-
μάτων τῶν τοῦ πολέμου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ

κειμένου — ὃ γὰρ βούλεται, τοῦτο... οἶεται] δὲν εἶναι ἀναγ-
κατὸν νὰ ἐννοηθῇ ἀπαρέμφ. εἰς τὰ ῥήμ. ὡς π. χ. εἶναι ἢ ἔσεσθαι.
"Ἰδε Γ'. Τεῦχ. § 18 καὶ Δ. 18, 229 «ὃ πάντες φόντο». — τὰ πρά-
γματα... πέφυκε] τὸ πέφυκε δύναται νὰ συνταχθῇ διττῶς καὶ ὡς
προσωπ. καὶ ὡς ἀπρόσωπον π. χ. τὰ πράγμ. (ὡς ὑποκ.) οὐ πέ-
φυκεν οὕτω, καί· τὰ πράγμ. οὐ πέφυκε γίγνεσθαι οὕτω.

20. ὅπως... ἐνδέχεται καὶ δυνήσεσθε καί... ἔξετε] ταῦτα
ἐπεξηγοῦσι τό: οὕτως ὡς πλάγια ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ὁμο-
ταγεῖς καὶ αἱ τρεῖς, συνδεόμεναι διὰ τοῦ προσθετικοῦ καί· τὸ δέ:
ἐνδέχεται ἀπροσώπως = ἐνδέχ. γίγνεσθαι. "Ἄλλοι ἐξαρτῶσιν
ἐκ τοῦ: οὕτως μόνον τό: ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχε-
ται, τὸ δέ: καὶ δυνήσεσθε κτλ. συνδέουσιν ὁμοταγῶς μετὰ τῆς
κυρίας προτάσεως. ὁρατε· τότε δὲ ὁ μὲν πρῶτος καὶ (καὶ τὰ πρά-
γματα) εἶναι ἐπιδοτ., ὁ δὲ δεύτερος καὶ (καὶ δυνήσεσθε) ἐν τῇ
σημασίᾳ· καὶ τότε, καὶ οὕτω, καὶ τούτου γενομένου δυ-
νήσεσθε. — Οὐ τοι κτλ.] ἀσυνδέτως καὶ ἐνταῦθα ὁ λόγος, τὸ δέ:
τοι ἐπιτακτικόν. — σωφρόνων κτλ.] γενικὴ κατηγορηματικὴ τοῦ
συνδετικοῦ ἐστὶ μὲ ὑποκείμεν. τὰ ἀπαρέμφ. φέρειν, πορεύεσθαι,
ἔαν. — τῶν τοῦ πολέμου] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ: τι κατὰ σχή-
μα ὑπερβατόν. — εὐχερῶς] δηλ. τόσον εὐκολα, ἐλαφρὰ καὶ ἐπομέ-
νως = κούφως, ἀνοήτως Δ. 18, 264 «ὦ λέγων εὐχερῶς ὅ,τι ἂν βο-
ληθῆς». — τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ φέρειν] δηλ. τὸ ἐλλείπειν
τι τῶν τοῦ πολέμου δι' ἔνδειαν χρημάτων, ὅπερ καὶ προῦ-
ταξεν ὁ ῥήτωρ διὰ τῆς μετοχῆς: ἐλλείποντας, ἵνα πλεον ἐξάρη
αὐτό· τὸ δέ: φέρειν ὡς οὐδετεροπαθητικόν = ὑποφέρειν, νὰ φέρη-
τε ἐπάνω εἰς τὴν ῥάχιν σας. — ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγ.]
περὶ τοῦ κατὰ τῶν Κορινθίων πολέμου τῇ 460 π. Χ. Θουκ. 1, 105
καὶ τοῦ κατὰ τῶν Μεγαρέων τῇ 431. Θουκ. 2, 31 ἴδε πλείυτερα ἐν

φέρειν, οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἀρπάσαντας τὰ ὄπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἔαν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

Καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλ- 21

τῇ Εἰσαγ. καὶ ταῖς Ἐπισημειώσεσιν· ὡς πρὸς δὲ τὴν σύνταξιν παρατηρητέον ὅτι τὰς δύο διαφόρους ἐννοίας τῶν μετοχ. προτάσεων: ἐπὶ μὲν... πορεύεσθαι, Φ. δὲ ἔαν συνέδεσε κατὰ παράταξιν διὰ τοῦ: μὲν... δέ, ἐνφ' ἡ πρώτη ὑπάγεται κυρίως ὡς ὑποταγῆς εἰς τὴν δευτέραν, ἥτις εἶναι καὶ ἡ πρωτεύουσα ἰδέα, ἵνα διὰ τῆς παραβολῆς τρόπον τινὰ καὶ ἀντιθέσεως τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἄλλην παραστήσῃ ἀμφοτέρας ὡς ἐξ ἴσου σπουδαίας. Παράβαλε 2, 24. — ἀρπάσαντας τὰ ὄπλα] ἡ ταυτόχρονα αὕτη τροπικὴ μετοχὴ προσθέτει ἔμφασιν εἰς τὸ ἀπαρέμφατον πορεύεσθαι δεικνύουσα τὴν τότε μεγάλην σπουδὴν καὶ προθυμίαν τῶν Ἀθηναίων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἀλλαχοῦ μεταφέρων παραδείγματα ἀρχαῖα καὶ παλαιὰ πρὸς τοὺς σημερινούς Ἀθ. ἔχει ὑπ' ὅψιν οὐχὶ μίαν μόνον γενεὰν ἀνθρώπων, πρὸς ἣν ἤδη ὁμιλεῖ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἔθνος ὡς πρόσωπον ἡθικὸν προϋπάρχον ἐν παντὶ καιρῷ καὶ χρόνῳ· οὕτω 18, 88 «τὸ δὲ ὑμεῖς ὅταν λέγω, τὴν πόλιν λέγω». — Φίλιππον δ' ἔαν] καὶ ἡ πρόταξις τοῦ ἀντικ. πρὸ τοῦ ῥήματος ἔαν ἔχει τι τὸ ἰδιάζον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ: ἐπὶ μὲν Κορ. καὶ Μεγ. σημαίνει: δηλ. = ἕνα δὲ Φίλ. ξένον, βάρβαρον, νὰ τὸν ἀφίγητε κτλ. — τοῖς στρατευομένοις] ἡ δοτικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: ἐφοδίων κατὰ σχέσιν περιποιητικὴν· ἴδε πλεσιότερα 1, 22.

21. τισὶν ὑμῶν] δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ μέσου ῥήμ. ἀπέχθωμαι = καταστήσω ἐμαυτὸν ἐπαχθῆ τισιν· τὸ δὲ ὑμῶν γεν. διαιρ. τοῦ τισιν· δηλ. οὐχὶ πρὸς ὅλους τοὺς Ἀθ. ἀλλὰ πρὸς τοὺς δημοκόλας καὶ ἰδίως τοὺς ὑποστηρίζοντας τὰ θεωρικὰ Εὐβουλον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, ἀφ' ὧν πολὺ φρανίμως διαστέλλει τοὺς λοιποὺς ἀκροατάς. — τὴν ἄλλως] προσδιορ. τροπικὸς τοῦ: λέγειν ὡς ἐπὶρ. αἰτιατικοφανές. Ἡ ἐλλειπτικὴ αὕτη φράσις, ἥτις κατήντησε τελευταῖον ἐπὶ ῥήματι εἴτε ὑφ' ἣν εἴτε ἐν διαστάσει γραφόμενον, εἶναι δύσκολον πλεον νὰ συμπληρωθῇ· τὸ πλήρες αὐτῆς θὰ ἦτο ἴσως: τὴν ἄλλως (= εἰς ἄλλο μέρος) ἄγαυσαν ὁδόν, ἥ τι ταιούτων, καὶ ἐπο-

λως προήρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ' ἄτυχής εἰμι ἐγώ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούων, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦ-

μένως = ἄνευ σκοποῦ, ματαίως. — οὕτως] ἐπιτακτικὸς προσδιορισμὸς τῶν ἐπιθέτων, ἔχων καὶ ἀνταπόδοσιν τό: ὥστε βούλεσθαι. — ἀτυχής] ἐν τῇ κυριολεκτικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ = ὑπὸ τῆς τύχης, τοῦ δαίμονος, τοῦ θεοῦ ἀφειμένος = κακοδαίμων. Παράβαλ. 2, 20. — δικαίου πολίτου] γενικὴ κατηγορηματικὴ τοῦ: αἰρεῖσθαι (ἀντικειμένου τοῦ: κρίνω) ἐκφράζουσα τὸ ἀρμόζον, τὸ ἰδιάζον = κρίνω τὸ αἰρεῖσθαι δικαίου πολίτου = ἀρμόζον δικαίῳ παλίτη. — ἀντὶ τῆς κτλ.] ἡ ἀντὶ σημαίνει προτίμησιν, ἀντικατάστασιν ἰσοδυναμοῦσα τῇ: μᾶλλον = αἰρεῖσθαι τὴν σωτηρίαν μᾶλλον τῆς χάριτος. — καὶ τοὺς... λέγοντας ἀκούων] παρεδέχθην τὴν γραφὴν ταύτην κατὰ τὸ ἄριστον τῶν χειρογράφων, ἂν καὶ οἱ νεώτεροι ἐκδόται δὲν παραδέχονται τὸν μεσολαβοῦντα γὰρ τῆς κοινῆς γραφῆς: καὶ γὰρ... ἀκούω. φρονῶ ὅτι ἡ διὰ τῆς μετοχῆς σύνδεσις τῶν μετὰ τό: καὶ ἐπομένων προσιδιάζει μᾶλλον τῇ ἐννοίᾳ, ὃ δέ: καὶ συνδέει ἐπιδοτικῶς τό: τοὺς... λέγοντας· ἡ δὲ ἔννοια: Ἰδιον, καθῆκον δικαίου πολίτου θεωρῶ τὸ αἰρεῖσθαι τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἀλλ' ἀκούων (ἔχων ἐξ ἀκοῆς) ὅτι καὶ οἱ ἐπὶ τῶν προγ. ἡμῶν ῥήτορες κτλ. — ἴσως] «ἀμφισβητοῦντες προστιθέασιν αἰεὶ τὸ ἴσως καὶ τάχα» Ἀριστοτ. Ῥητ. 2, 18, ἀλλ' ἐνταῦθα δυνατὸν νὰ κῆται κυριολεκτικῶς = ἐξ ἴσου μὲ ἐμὲ καὶ ὑμεῖς, καὶ ἐπομένως = ἀναμφιβόλως. — οὕς] δηλ. τοὺς λέγοντας καὶ γενικώτερον τοὺς τότε πολιτευομένους, καθόσον τινὲς τῶν κατωτέρω εἰς παράδειγμα φερομένων εἶναι γνωστοὶ ὡς στρατηγοὶ μᾶλλον ἑμπειροὶ καὶ ἀνδρεῖοι ἢ ὡς ῥήτορες ἐκφωνήσαντές ποτε πολιτικούς λόγους: ἀλλ' ἡδύναντο βεβαίως καὶ οὗτοι νὰ ἀγορεύωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν καὶ οὐχὶ τὴν ἐν τῷ λέγειν χάριν ὡς οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ῥήτορες. — τῷ ἔθει καὶ τῷ

σι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκείνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτῷ, τὸν Περικλέα. Ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς ^{ἀγαθῶν} 22 οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες «τί βούλεσθε; τί γράψω; τί

τρόπῳ] τὸ πρῶτον ἐννοεῖ τὴν γενικὴν τότε ἐν χρῆσει συνήθειαν τοῦ διοικεῖν τὰ πολιτικά, τὸ δὲ δεύτερον τὸ εἶδος τῆς πολιτικῆς, ὑπερ ἑκαστος ἠκολούθει.—χρῆσθαι] ὑποκ. τούτου: τοὺς λέγοντας=ἀκούω χρῆσθαι τοὺς λέγοντας.—ἐκείνον] δηλ. τὸν περιώνυμον ἐκείνον. Ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 74 καὶ 2, 19. — Ἀριστείδην] περὶ τούτου ἴδε Πλούταρχ. Ἀριστ. 2 καθὼς καὶ περὶ τοῦ Νικίου Πλούτ. Νικ. 2.—τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτῷ] δηλ. τὸν ἐκ τοῦ δήμου Ἀφιδναίων συνώνυμον τῷ ῥήτορι Δημοσοθένη στρατηγὸν ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου, υἱὸν Ἀλκισθένους.—τὸν Περικλέα] τοῦτον ἐπίτηδες ὁ ῥήτωρ ἔθεσεν ἐν τῇ τέλει οὐ μόνον ὡς τὸν ἐπισημότατον ῥήτορα καὶ πολιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸν «ἀδωρότατον πάντων» ὡς ἦτο τοῖς πᾶσι γνωστὸν διὰ τοῦτο δὲ ἴσως δὲν ἔκαμε μνείαν καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους. «ἐκείνος μὲν (ὁ Περικλῆς) δυνατός ὢν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἐξ οὗ προσηκόντων τὴν δύναμιν πρὸς ἡδονὴν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργὴν τι ἀντεπεῖν». Θουκ. 2, 65. Παράβαλε καὶ Ἰσοκρ. 8, 126.

22. Ἐξ οὗ δέ... πεφήνασι] ἡ χρον. αὕτη πρῶτασις ὅλη προσδιορίζει τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως προπέπεται ὡς ἐμπρόθ. χρονικὸς προσδιορισμὸς σημαίνει τὴν ἀπὸ τίνος χρονικοῦ σημείου ἀρχὴν=ἀφ' ἧς ὥρας ἀνεφάνησαν κτλ. (ἀπὸ ταύτης) προπέπεται.—οἱ διερωτῶντες] ἡ διὰ ἐντείνει τὴν σημασίαν τοῦ ῥήμ. ὡς τὸ παρ' ἡμῖν: ἐρωτᾷ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, δεξιὰ ἀριστερά, οἶοναι ἐρέχων διὰ μέσου τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐρωτῶν αὐτούς· ἡ δὲ πλοκή: ἐξ οὗ δὲ οὗτοι οἱ διερωτ. ὑμᾶς (τί βούλεσθε; κτλ.) πεφήνασι ῥήτορες κτλ. τό: ῥήτορες ἐκλαμβάνω ὡς κατηγορ. διὰ τε τὴν μεμακρυσμένην αὐτοῦ θέσιν καὶ τὴν σημ. τοῦ: πεφήνασι=ἀνεφάνησαν (εἰς τὸν κόσμον), ἔγειναν ῥήτορες.—τί βούλεσθε... χαρίσασθαι] ἐρωτημ. προτάσεις ἐν ὀρθῇ λόγῳ ὡς ἀντικ. τοῦ: διερω-

ὑμῖν χαρίζωμαι ; » προπέποται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ τοιαυτὴ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχυρῶς. Καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ τις 23

τῶν τε· τὸ δέ· γράψω καὶ χαρίζωμαι εἰς ἀόρ. τῆς ὑποτακτ. διότι ἐκφράζεται ἀπορία περὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι· τὸ δέ· τί εἰς τό· χαρίζωμαι ὡς ἀντικ. σύστοιχον=τίνα χάριν χαρίζωμαι. Οἱ τοιοῦτοι δημοκόλακες, οὓς ἡ κοινὴ ἤδη διαφθορὰ ἀνέδειξε καὶ ῥήτορας, ἦσαν ἐν τῇ δόξῃ καὶ ἐπὶ τῶν καλῶν ἀκόμη τῶν Ἀθηνῶν χρόνων. Ἴδου πῶς διακωμῶδετ' αὐτοὺς ὁ Ἀριστοφ. ἐν Ἰππεῦσι 47 «ὁ βυρσοπαφλαγὼν (Κλέων) ὑποπεσὼν τὸν δεσπότην (δῆμον) ἤκαλ' ἐθώπευ', ἐκολάκευ', ἐξηπάτα κοσκυλματίοις ἄκροισι, τοιαυτὴ λέγων· ὦ δῆμε, λοῦσαι πρῶτον ἐκδικάσας μίαν, ἐνθαῦ, ῥόφησον, ἔντραγ', ἔχε τριώβολον· βούλει παραθῶ σοι δόρπον ; » καὶ 213 «ταῦθ' ἅπερ ποιεῖς ποιεῖ· τάραττε καὶ χόρδευ' ὁμοῦ τὰ πράγματα ἅπαντα καὶ τὸν δῆμον αἰεὶ προσποιεῖς ὑπογλυκαίνων ῥηματίοις μαγειρικοῖς». — προπέποται] συνεπτύγμ. καὶ μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς συνηθείας, καθ' ἣν ὁ προπίνων εἰς ὑγείαν τινός ἐχάριζε πρὸς τὸν φίλον, ὑπὲρ οὗ προέπινε, μετὰ τοῦ ποτηρίου καὶ ἄλλα ἀκόμη ὄρωρα. Παράβαλε Ξεν. Ἀναβ. 7, 3, 36 «προπίνω σοι καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι». Δημ. 19, 136 «ὁ Φίλ. ἄλλα τε δὴ πολλά, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν ἐκπώματ' ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς». 18, 296 «ἄνθρωποι μισροὶ τὴν ἐλευθερίαν προπεποκότες πρότερον μὲν Φιλίππῳ, νῦν δὲ Ἀλεξάνδρῳ. — τῆς χάριτος] γεν. συντακτ. τοῦ προπέποται· διὰ τὴν δευτερεύουσαν αὐτοῦ ἐν τῇ συμπύξει ἔγνωσαν τῆς ἀνταλλαγῆς, καθὼς καὶ τό· ὠνεῖσθαι 9, 9 καὶ 48, τό· προέσθαι 6, 18 τὸ ἀπολωλέκεναι 8, 70 καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἴδε καὶ Γ'. Τεῦχ. § 70. — τοιαυτῇ] ὑποκείμε. τοῦ προσωπικοῦ συμβαίνει, ὃ δὲ προσχηματισμός ἐντείνει τὴν δεξιῶν. — τοῦτων] γενικὴ κτητικὴ τοῦ (ἐλλείποντος οὐσιαστικοῦ) τὰ πράγματα· δηλ. τὰ πράγματα, αἱ ὑποθέσεις τούτων τῶν τὰ τῆς πόλεως προπεπωκότων=προδόντων. — καλῶς ἔχει] δηλ. ὑπάγουσι καλῶς.

23. Καίτοι κτλ.] τὰ ἀπὸ τῆς § 23 μέχρι τῆς § 32 κατὰ σχῆμα ῥητορ. ἐκβολῆς (ἀπὸ τοῦ κυρίου θέματος) παρεμβεβλημένα θεω-

ἀν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. Ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἄλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. Ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἔχα- 24
ρίζονθ' οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφίλουν αὐτούς, ὥσπερ ὑμᾶς

ροῦνται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς πρότυπον δεῖγμα ῥητορ. δεινότητος, τέχνης καὶ πειθοῦς διὰ τῆς συγκρίσεως συγχρόνων πράξεων, φαύλων καὶ ταπεινῶν, πρὸς ἀρχαιοτέρας λαμπράς καὶ ἐντίμους.—**ἄ** τις ἂν κεφάλαια κτλ.] τό: κεφάλαια κατηγ. τοῦ ἀντικ. **ἄ** ἐν ἐπιρρημ. σημασίᾳ=κεφαλαιωδῶς· ὁλος δὲ ὁ διὰ τοῦ: **ἄ** ἐξαρτώμενος οὗτος λόγος εἶναι τὸ ἀντικ. τοῦ σκέψασθε ὡς πλάγιος ἐρωτηματικός=τίνα, ποτὰ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἐν κεφαλῇ. Παράβαλε καὶ 2, 31.—**ἔ**χοι ἂν] ἢ διὰ τῆς εὐκτικῆς: **ἔ**χοι ἂν ἔκφρασις (ἐν ἑλλίψει ὑποθ. λόγῳ) εἶναι μετριωτέρα τῆς δι' ὀριστ. ἐκφερομένης: **ἔ**χει τις εἰπεῖν, καθόσον διὰ ταύτης ζητεῖ τρόπον τινὰ ὁ ῥήτωρ καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἀκροατῶν (=εἰ ἐπιτρέποιτό μοι) ὡς πρὸς τὴν σύγκρισιν καὶ παραβολὴν τῶν τε ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν, ἥτις ἄλλως εἶναι πικρὰ τοῖς ἀκούουσι ταύτην.—**ὑ**μῖν] δοτ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ γνώριμος διὰ τὴν σημασίαν αὐτοῦ, καθὼς καὶ τὸ γνωρίζω τινί τι.—**ὑ**μῖν] δοτ. προσωπ. τοῦ ἀπροσ. ἔξεστι, ἀλλὰ καὶ ὑποκ. τοῦ: γενέσθαι, πρὸς ὃ ἀφωμοιόθη καὶ ἡ μετοχικὴ πρότασις: χρωμένοις παραδ. οὐκ ἄλλοτρ., ἀλλ' οἰκείοις. Ἄν δὲν προετάρτετο τό: ὑμῖν πρὸ τοῦ: ἔξεστι, ἀλλ' ἐτάρτετο ἀπωτέρω αὐτοῦ, ὁ λόγος ἤθελεν ἐξενεχθῇ οὕτω: ἔξεστι γάρ, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γενέσθαι ὑμᾶς εὐδαίμονας χρωμένους κτλ.

24. οὐδ' ἐφίλουν αὐτούς] ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν συνδέσεως καὶ οὐς οὐκ ἐφίλουν ἐξήνεγκε τὸ δεύτερον τοῦτο μέλος τῆς ἀναφορ. κατὰ παράταξιν διὰ τοῦ οὐδὲ ἐπιδότ. συνδέσμου ἐπὶ τῷ ζυηρότερον, τὸ δὲ ἀναφορικοσυνδετικόν: οὐς ἀντικατέστησε κατ' ἀνάγκην διὰ τῆς συγγενοῦς ἐπαναληπτικῆς ἀντων. αὐτούς. Παράβαλε 9, 47 «Λακεδαιμόνιοι, οἱ θαλάττης μὲν ἤρχον, ὑφίστατο δ' οὐδὲν αὐτούς» ἀντί: «καὶ οὐς ὑφίστατο οὐδέν». — οὗτοι νῦν] δηλ. φιλοῦσιν ὑμᾶς, μετὰ εἰρωνείας=κακῶς φιλοῦσι, ζημιοῦσι, βλά-

οὔτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἥρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια τέλαιντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ἐστὶ προσήκον βάρβαρον Ἑλλήσι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ

πτοῦσι. — πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη] διὰ τῆς προσθήκης τοῦ: ἐκόντων τῶν Ἑλλήνων ἐννοεῖ ὁ Δημ. τὰ ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοπ. πολέμου ἔτη ἦτο ἀπὸ τοῦ 477—432 π. Χ., ὅτε ἐκόντες οἱ Ἕλληνες καὶ παρέδωκαν τοὺς Ἀθην. τὴν ἡγεμονίαν καὶ ὑπήκουον αὐτοῖς τελούντες φόρον. Ἐν δὲ τῷ 9, 23 ἀναδιβάζων τὰ 45 ταῦτα ἔτη εἰς 73 «προστίθεται ὑμεῖς ἐβδόμηκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε» ἐννοεῖ ὁ Δημ. καὶ τὰ μετὰ ταῦτα 27 τοῦ Πελοπ. πολέμου ἔτη, ὅτε ὁμοῦς ἤρχον τῶν Ἑλλήνων οὐχὶ ἐκόντων ὡς πρότερον. Ἀλλὰ τὰ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθην. ταῦτα ἔτη ἄλλοι συγγραφεῖς ἀρχατοὶ ἀριθμοῦσιν ἄλλως, οἷον ὁ Λυσίας 2, 55 καὶ Ἰσοκρ. 4, 106 λέγει ταῦτα 70, ὁ Λυκούργ. κατὰ Λεωκρ. 72, ὁ Ἰσοκρ. 12, 56 καταδιβάζει αὐτὰ εἰς 65, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Δημ. ἐν 9, 25 λέγει αὐτὰ ταῦτα 70 ἢ κατ' ἄλλην γραφὴν 90 καὶ ἄλλοι ἄλλως. — ἐκόντων] κατηγ. τοῦ: Ἑλλήνων ὡς μετοχ. ἐπιθετον συγγεν. τῷ: ἐκητι, ἐκηλος. — πλείω δ' ἢ μύρια] ἴδε Θουκ. 2, 13 καὶ Ἰσοκρ. 8, 126 καὶ 13, 234. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐφυλάττοντο ἐν τῇ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Παρθενῶνος ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἀνήκοντα τὰ μὲν εἰς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ταμεῖον, τὰ δὲ εἰς τὸ τῶν συμμάχων, ὅτε μετηνέχθησαν τῷ 460 π. Χ. τῇ εἰσηγήσει τοῦ Περικλέους ἐκ τῆς Δήλου εἰς τὰς Ἀθήνας. — ὑπήκουε] ὑπερβολὴ ῥητορική, περὶ τῆς ἴδε ἀνωτέρω § 16. Περδικκας ὁ Β'. υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ φιλέλληνος, ὃν ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ Δημ. διὰ τοῦ: ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων βασιλεύς, βασιλεύσας ἐν Μακεδ. ἀπὸ τοῦ 455—411 π. Χ. ἦτο μάλιστα ὁ ἐπικινδυνότερος ἀντίπαλος τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Πελοπ. πολέμου. Ἴδε καὶ Εἰσαγ. — ταύτην] δηλ. τὴν Μακεδονίαν, ἃν καὶ ἀπὸ τῆς § 17 οὐδεὶς πλέον γίνεταί λόγος οὔτε περὶ Μακεδονίας οὔτε περὶ Φιλίππου. — βάρβαρον Ἑλλήσι] τὸ κολακευτικὸν τοῦτο οἶονεῖ δόγμα ἐδόξαζε παραδόξως καὶ ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης πλὴν τῶν ποιητῶν, οἷς ἐπιτρέπονται τὰ τοιαῦτα, ἵνα ἐξεγείρωσι τὸ ἐθνικὸν πρῶνημα καὶ πνεῦμα. Εὐρύπ.

ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι,
 μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν
 τῶν φθονούντων κατέλιπον. Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνι- 25
 κῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν
 θεάσαθε ὅποιοι, ἐν τε τοῖς κοῖνοις καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις.
 Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα

Ἰφ. Αὐλ. 140 «βαρβάρων δ' Ἑλληνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους, μάτερ, Ἑλλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δὲ ἐλεύθεροι». Ἀριστοτ. Πολ. 1, 3, «εἰδὶ φασιν οἱ ποιηταὶ βαρβάρων δ' Ἑλληνας ἄρχειν εἰκός, ὡς ταῦτό φύσει· βάρβαρον καὶ δοῦλον ὄν.—προσηκόν] δηλ. τὸ ὑπακούειν.—καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες] οἱ δύο προσθετικοί· καὶ συνδέουσι τὰς δύο τροπ. μετοχάς, ἀλλ' ἰδίως τὰ πρῶτα αὐτῶν συνθετικά, ἐξυπακουομένου τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὸ πρῶτον=καὶ πεζῇ (μαχόμενοι=πεζομαχοῦντες) καὶ ναυσί (μαχόμενοι=ναυμαχοῦντες).—αὐτοί] δηλ. μόνοι τῶν αὐτοὶ στρατευόμενοι, μετ' ἐντόνου διαστολῆς πρὸς τὰ ξενικά μισοφώρα στρατεύματα, ὧν ἕκαμνον ἤδη χρῆσιν.—κρείττω... τῶν φθονούντων] ἡ σχέσις τῆς συγκριτ. γεν. εἶναι συνεπτυγμένη καὶ δύναται νὰ ἐκληφθῇ διαφόρως, ὅσον κατέλιπον τὴν δόξαν κρείττω τῆς δόξης τῶν φθονούντων, δηλ. ὥστε οἱ φθονοῦντες ἐκείνους (π. χ. οἱ Λακεδαιμόνιοι) διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν δόξαν νὰ μὴ δύνανται νὰ παρουσιάσωσιν αὐτοὶ καλλίτερα καὶ ἀνώτερα ἔργα, ὥστε νὰ ἐπισκιάσωσι τὴν δόξαν ἐκείνων· ἢ κατὰ τὸν Σχολ. «οἱ γὰρ φθονοῦντες ἢ τοῖς ἴσοις φθονοῦσιν ἢ τοῖς μικρῇ μείζουσιν, οὐ μὴν τοῖς πάνυ ὑπερβάλλουσι». Παράβαλε Θουκ. 2, 41, 3 «μόνη (ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν) ἀκοῆς κρείστων εἰς πείραν ἔρχεται».

25. Ἐπὶ μὲν δὴ... ἐν δὲ τοῖς κτλ.] τὴν διαφορὰν τῆς: ἐπὶ καὶ ἐν ἴδε ἐν 2, 1. Ἐνταῦθα ἡ μέν: ἐπὶ σημ. περίπου τὴν ἐξωτερικὴν ἐκείνων πολιτικὴν, ἡ δέ: ἐν τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ τὰ τοιαῦτα.—ὅποιοι] δηλ. ἦσαν, ὡς ἀντικ. τοῦ θεάσαθε ἐν πλαγίᾳ ἐρωτημ. λόγῳ.—ἐν τε τοῖς... καὶ ἐν τοῖς κτλ.] δύο ἐπεξηγήσεις τοῦ: ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν (γενομένοις τότε).—οἰκοδομήματα] ταῦτα ἀπαριθμεῖ ὁ αὐτὸς Δημ. ἐν 23, 207: «προπόλαια ταῦτα, νεώσσιοι, στοαί, Πειραιεὺς» καὶ ἐν 22, 76 «προπόλαια ταῦτα, ὁ Παρθενών, στοαί, νεώσσιοι».—καὶ κάλλη... ἱε-

καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τού-
 τοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων
 ὑπερβολὴν λελεῖσθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ 26
 σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἡθει μένοντες, ὥστε τὴν
 Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν
 οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὅπου ποτ' ἐστίν, ὅρᾳ τῆς
 τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὔσαν· οὐ γὰρ εἰς πε-

ρῶν καὶ... ἀναθημάτων] δηλ. καὶ περικαλλῇ τοιαῦτα καὶ τοσαῦ-
 τα ἱερὰ καὶ τὰ ἐν τούτοις ἀναθήματα, ὥστε νὰ θεωρῶνται κάλ-
 λη = ἀριστουργήματα, βραχυλογικῶς. Εἰς τὰ ἱερὰ ἀνήκουσιν ἰδίως
 ὁ Παρθενῶν καὶ τὸ Ἑρέχθειον. Παράβαλε Πλουτ. Ἀλικιβιάδην 2, 148
 καὶ Περικλῆν 12 καὶ ἐξῆς. — ἡμῖν] δοτικὴ χαριστικὴ = χάριν ἡμῶν,
 εἰς κληρονομίαν ἡμῶν. — ὑπερβολὴν λελεῖσθαι] φράσις συνήθης
 παρὰ τοῖς ῥήτορι περὶ τοῦ κατ' αὐτοὺς ἐντελεστάτου = ὥστε νὰ
 μὴ μείνῃ τίποτε, ὕπερ νὰ πράξωσιν οἱ ἐπιγιγνόμενοι καὶ νὰ ὑπερ-
 βάλωσιν ἐκείνους.

26. σώφρονες ἦσαν καὶ... μένοντες] περὶ τοῦ: μένοντες
 ὡς κατηγ. Ἰδε 2, 26. — τῆς πολιτείας] τοῦ δημοκρατικοῦ δηλ.
 πολιτεύματος, τοῦ ὁποίου βάσις καὶ χαρακτήρ ἦτο «τὰ ἐν αὐτοῖς
 ἴσως διοικεῖν». Ἰδε Γ'. Τεῦχ. § 43. — ὥστε... οὔσαν] ἡ πλοκή:
 ὅρᾳ τὴν οἰκίαν Ἀριστ. καὶ Μιλτ. καὶ τῶν τότε λαμπρῶν
 (= ἐπιφανῶν, ἐνδόξων μεταφορικῶς) οὐδὲν οὔσαν σεμνοτέραν
 τῆς τοῦ γείτονος· τό: οὔσαν κατηγόρ. μετοχὴ τοῦ ἀντικ. οἰ-
 κίαν, τὸ δέ: σεμνοτέραν κατηγ. τοῦ: οὔσαν. — εἴ τις... οἶδεν
 ... ὅπου ποτ' ἐστίν] διὰ τοῦ ἡγοῦμ. τούτου τοῦ ὑποθετ. λόγου,
 ὕπερ παρενέβαλε παρεμπιπτόντως, ὑποδηλοῖ ὁ Δημ. μετὰ πικρίας
 πόσῃ ὀλίγον ἐφρόντιζον οἱ τότε Ἀθῶν. περὶ τῶν μεγάλων ἐκεῖνων
 ἀνδρῶν. Ἡ δὲ πικρία αὕτη παρίσταται ἐντονωτέρα, ἂν παραδεχθῶ-
 μεν τὴν ἐπιτυχὴ εἰκασίαν: ὅπου (ἀντὶ τῆς κοινῆς γραφῆς ὁποῖα)
 τοῦ σοφοῦ Cobei συμφωνοῦσαν ἄλλως καὶ τῇ ἐν 23, 207 γραφῇ
 τοῦ ἰδίου Δημ. — ὅπου ποτ' ἐστίν] ἀντικ. τοῦ οἶδεν ἐν πλαγίῳ
 ἑρωτημ. λόγῳ. Αἱ εὐτελεῖς ἰδιωτικαὶ οἰκοδομαὶ τῶν ἀρχαιοτέρων
 ἐκεῖνων Ἀθηναίων, ὕπερ ἐπιβεβαίωτ καὶ ὁ Δικαιάρχος «αἱ μὲν πολ-
 λαὶ τῶν οἰκιῶν εὐτελεῖς, ὀλίγαι δὲ χρήσιμαι» ἐκτίζοντο τοιαῦται,

ριουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὖξιν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. Ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν μεγάλην εἰκότως ἐκτῆσαντο εὐδαιμονίαν. Τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ 27 πράγματα ἐκείνοις, ^{τοῖς} ~~χρωμένοις~~ ^{οἷς} εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγ-

διότι οἱ Ἀθηναῖοι τότε προετίμων τὴν ἐν ταῖς ἐξοχαῖς δαίταν καὶ διατριβὴν πρὸ τοῦ Πελοπ. τοῦλάχιστον πολέμου, ὡς ὁ Ἰσοκρ. 7, 82 λέγει «τοιγάρτοι διὰ ταῦτα μετὰ τοσαύτης ἀσφαλείας διηγόν, ὥστε καλλίους εἶναι καὶ πολυτελεστέρας τὰς οἰκῆσεις καὶ τὰς κατασκευὰς τὰς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἢ τὰς ἐντὸς τειχέως». — εἰς περιουσίαν] ἡ· εἰς σημαίνει σκοπόν, προσπάθειαν διὰ τι. — τὸ κοινόν] ὡς καὶ παρ' ἡμῖν· τὴν κοινότητα, τὸ κοινόν τῆς πολιτείας. — ἐκ δὲ τοῦ... πιστῶς... εὐσεβῶς... ἴσως (μετ' ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης) διοικεῖν] καὶ τὰ τρία ἐπιρρήματα προσδιορίζουσι τροπικῶς τὸ ῥῆμα διοικεῖν, ἀλλ' ἐν τῇ γενικωτέρᾳ αὐτοῦ καὶ περιεκτικωτέρᾳ σημασίᾳ, καθόσον περὶ τῶν· πρὸς τοὺς θεοὺς καθηκόντων τοῦλάχιστον ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι· ἐθεράπευον, ὠργίζον ἢ τι τοιοῦτον.

27. τοῦτον τὸν τρόπον] αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι ὡς ἐπιρρηματ. προσδιορισμὸς=τοιουτοτρόπως. — ἐκείνοις] δηλ. τοῖς προγόνοις δοτ. προσωπ. τοῦ· εἶχε.—οἷς εἶπον] καθ' ἑλξιν=ἐκείνοις (τοῖς προγόνοις) οἳ ἐχρῶντο προστάταις, οὓς εἶπον (ἄνωτέρῳ). — νυνὶ δὲ] ἀντεξετάζει τὴν πολιτείαν τῶν περὶ τὸν Εὐβουλον ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων· τῶν ἑλληνικῶν (παράβαλε § 27 καὶ 28 πρὸς τὴν § 24) τῶν πολιτικῶν (παράβαλε § 27 πρὸς τὴν § 25) καὶ τῶν ἰδιωτικῶν (§ 29 πρὸς τὴν § 26). — ἡμῖν] δοτικὴ ἠθικὴ εἰς τό· ἔχει. — ὑπὸ τῶν χρηστῶν] εἰρωνεῖα καὶ σαρκασμός. Καὶ ἡ λέξις ἀκόμη· χρηστῶν ἐντείνει ἐπὶ πλέον τὴν εἰρωνεῖαν ἀντὶ τοῦ· ἀχρήστων, φαύλων, κακούργων· ὁ ἐμπρόθετος οὗτος μετὰ τῆς ὑπὸ προσδιορισμὸς, σημαίνων τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ἀναφέρεται ἀμέσως μὲν εἰς τὸ ἔχει, ἐμμέσως δὲ εἰς τὴν συνεπτυγμένην ἐννοίαν αὐτοῦ=πῶς τὰ πράγμ. ἔχει διοικούμενα (διαχειριζόμενα)

ματα ἔχει; ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλήσιως; οἷς—
 τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν, ἀλλ' ὅσης
 ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λακεδαιμο-
 νίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δ' ἀσχόλων ὄντων,
 τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιοχρεω περὶ τῶν πρω-

ὑπὸ τῶν σημερινῶν μας χρηστῶν πολιτικῶν. — ἄρα γε] ὁ: γε
 μετὰ τοῦ ἐρωτήματι. ἀπορηματικοῦ μορίου ἐντείνει ἐπὶ πλεον τὴν
 εἰρωνείαν, ὥς: ἄρα (δὲν πρέπει τάχα νὰ ἐρωτήσω;) ὁμοίως καὶ
 παραπλήσιως; τὰ δὲ ἐπιρρήμ. ταῦτα συνωνυμοῦσιν ἐνταῦθα, ἂν
 καὶ ἄλλως διάφορα. Ἐν τισι χειρογράφοις συνδέονται διὰ τοῦ: κ. —
 οἷς:—τὰ μὲν ἄλλα... εἰπεῖν] ἡ γραφή τοῦ χωρίου τούτου φέρε-
 ται διαφόρως: α) παρὰ Διον. Ἀλικαρ. λείπει ὀλοτελῶς τό: οἷς συν-
 δεομένων τῶν: τὰ μὲν ἄλλα κτλ. πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὥς ἐρώτησις
 πρὸς ἀπάντησιν ἀσυνδέτως: β) τὸ χειρόγραφον Σ καὶ ἄλλα ἔχου-
 σιν: οἷς: γ) κοινῶς φέρεται: καὶ τὰ μὲν... ἄνευ τοῦ: οἷς, καὶ
 παρ' ἄλλοις ἄλλως: ὁ δὲ Δινδόρφιος ἀντικαθιστᾷ αὐτὸ διὰ τοῦ: οἷ.
 Καὶ τίς μὲν ἡ γνησία τοῦ Δημ. γραφή εἶναι δύσκολον νὰ ὀρίσθῃ,
 οἱ δὲ νεώτεροι ἐκδύται παραδέχονται τὴν γραφὴν: οἷς ἀναφέροντες
 αὐτὸ συντακτικῶς εἰς τὸ ἀνωτέρω: ἡμῖν. Ἀποτελεῖ δὲ πρότασιν
 ἐλλιπῆ διὰ τὴν ἐπιφερομένην: τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ ἀποσιώπη-
 σιν, ἐξυπακουομένων τῶν λοιπῶν ἐκ τῶν ἐρωτημ. προτάσεων· δηλ.
 πῶς ἡμῖν ἔχει; ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλ. ἔχει; οἷς
 (ἡμῖν) ἔχει τὰ πράγ. ὡς κτλ. Ἀντὶ δὲ νὰ ἀπαριθμηθῇ τὰ καθ'
 ἕκαστα: πῶς ἔχει διακόπτει αἴφνης τὴν ἀφήγησιν διὰ τοῦ ῥήτορι.
 σχήματος τῆς ἀποσιώπησης: τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ κτλ. ἵνα μὴ
 λυπηθῇ ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀκροατάς. — ἂν ἔχων] ἡ μετοχὴ ἐναντιω-
 ματική, ὁ δέ: ἂν δυνητικός εἰς τό: ἔχων=εἰ καὶ ἔχοιμι ἂν εἰ-
 πεῖν πολλὰ (ἂν ἤθελον νὰ πράξω τοῦτο), ὅμως τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ
 κτλ. — ἀλλ'... ἐπειλημμένοι] ὁ: ἀλλὰ ἀντιθετικός εἰς τό: τὰ
 μὲν=τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, ἀλλὰ τοῦτο μόνον θὰ εἴπω κτλ. οὕτω
 καὶ ἐν 8, 52. Ἡ δὲ πλοκή: ἀλλ' ἐπειλημ. τοσαύτης ἐρημίας,
 ὅσην ἅπαντες ὁρᾶτε κτλ. — καὶ Λακεδαιμονίων κτλ.] ὁ
 καὶ συνδέει ἀνωμάλως μετὰ τῆς μετοχικῆς προτ. ἐπειλημμένοι
 τὰς τρεῖς ἐπομ. ἀπολύτους εἰς γενικὴν προτάσεις: Λακεδ. ἀπολω-
 λότων, Θηβ. ὄντων, οὐδενὸς ὄντος, αἵτινες εἶναι ὥς ἐπεξη-

τείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξόν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ 28 χίλια καὶ πενταχόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα,

γήσεις μερικαὶ τοῦ γενικοῦ καὶ καθόλου: ἐπειλημ. ἐρημίας. Ἡ σύνδεσις μετοχ. προτάσεων εἰς ὀνομαστικὴν μετὰ ἀπολύτων εἰς γενικὴν εἶναι συνήθης· παράβαλε 18, 194 «χειμῶνι χρησάμενον καὶ πονησάντων αὐτῶ τῶν σκευῶν»· 21, 206 «καλούμενος ὀνομαστί καὶ ἀντιβολοῦντος τούτου, οὐκ ἀνέστη»· ἀπώλειαν δὲ τῶν Λακ. ἐννοεῖ ὁ Δημ. τὴν ἐν Λεύκτροις ἦτταν αὐτῶν τῷ 371 καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ τῷ 362 π. Χ. — ἀσχύλων] διὰ τὸν Φωκ. ἡ ἱερὸν πόλεμον διαρκέσαντα 10 ἔτη 355—346. Ἴδε καὶ 1, 26. — ἐξόν δέ] πρότασις ἀπόλυτος εἰς αἰτιατικὴν συνδεομένη καὶ αὕτη ἀνωμάλως διὰ τοῦ: δέ (ὥς καὶ αἱ ἀνωτ. ἀπόλ. εἰς γενικὴν προτάσεις διὰ τοῦ καὶ) μετὰ τῆς μετοχ. προτάσ. εἰς ὀνομ. ἀλλ' ἐπειλημμένοι· παρὰ τισι τῶν χειρογράφων λείπει ὁ: δέ· ἀλλὰ τότε ἡ ἀπόλ. αὕτη πρότασις θὰ προσδιορίζῃ τὴν κυρίαν· ἀπεστερήμεθα κτλ. — τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν] ἴδε Γ'. Τεῦχ. § 22. — ἔχειν καὶ βραβεύειν] ὑποκ. τοῦ ἐξόν, τὸ δέ: βραβεύειν ὥς καὶ τὸ κατωτ.: ἡσκήκαμεν μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς παλαιστρας καὶ τῶν ἀγώνων, ἐνθα οἱ διανέμοντες τὰ βραβεῖα τοῖς νικηταῖς ἐκαλοῦντο ἰδίως κριταί, ἀθλοθεταὶ καὶ ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις Ἑλληνοδίκαι. Διένεμον δὲ αὐτὰ κατὰ τὸ ἑαυτοῖς δοκοῦν καὶ οὐχὶ κατὰ ὠρισμένους νόμους, ὅπως ὁ Δημοσθ. ἀξιοῖ νὰ βραβεύωσι τὰ δίκαια τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι.

28. ἀπεστερήμεθα] μεσ. αὐτοπαθ. = ἀπεστερήσαμεν ἑαυτοὺς κτλ. — χώρας οἰκείας] δηλ. τὰς ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδ. ἀρχαίας κατακτήσεις τῶν Ἀθην. Παράβαλε καὶ 4, 4. — πλείω δ' ἢ χίλια] αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁ Ἰσοκρ. ἐν 7, 9 λέγει: «πλείω δ' ἢ χίλια τάλαντα μάτην εἰς τοὺς ξένους ἀνηλωκότες». — εἰς οὐδὲν δέον] ἡ: εἰς μετὰ αἰτατ. ἐνταῦθα καθὼς καὶ εἰς τὰς ὁμοίας φράσεις: εἰς κείρον, εἰς καλόν, εἰς ὑπερβολὴν κ.τ.τ. σημαίνουσα ἀπότασιν, ἀναφορὰν πρὸς τι ἰσοδυναμεῖ ἐπιρ. τροπικῇ προσδιορισμῷ. Παράβ. 4, 14: εἰς δέον = δεόντως καὶ 4, 40 εἰς δέοντι, καί: εἰς οὐδὲν δέον = εἰς τίποτε χρειάζομενον, μάτην. — ἐν τῷ πολέμῳ] τὸ

εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρόν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἡσκήκαμεν. Ἡ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος. Ἀλλ' ὦ τάν, εἰ ταῦτα φάσῃ, 29
τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. Καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις ἅς κονιῶμεν, καὶ τὰς

ἄρθρον ἐνταῦθα δὲν σημ. ὠρισμένον τινὰ πόλεμον, ἀλλ' ἐν γένει καὶ περιληπτικῶς τοὺς πολέμους (κατ' ἀντίθεσιν τοῦ κατωτέρω: εἰρήνης οὔσης), εἰς οὓς ἀνεμίχθησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς Βοιωτικούς λεγομένους πολέμους ἀπὸ τοῦ 378 π. Χ. ὅτε διὰ τῶν ἀξίων ἐκείνων στρατηγῶν Χαβρίου, Ίφικράτους καὶ Τιμοθέου ἀποκατέστησαν τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν, συστήσαντες καὶ νέον συνέδριον τῶν συμμάχων.—εἰρήνης οὔσης] ἡ ἀπόλ. αὐτῇ πρότασις προσδιορίζει τό: ἀπολωλέκασιν κατ' ἀντίθ. τοῦ: ἐν τῷ πολέμῳ· ἡ δὲ ἔννοια: ἐνῷ ἡμεῖς ἐν καιρῷ πολέμου ἀπεκτήσαμεν συμμάχους, οὗτοι οἱ νῦν χρηστοὶ (§ 27) ἀπολωλέκασιν τοὺς ἐν καιρῷ εἰρήνης. Παράβαλε καὶ Δισχίν. 2, 70 «συνέβαινε δὲ ἡμῶν τὸν στρατηγὸν (χάρητα) ἐν τῷ πολέμῳ (ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως) ἐβδομήκοντα μὲν καὶ πέντε πόλεις συμμαχίδας ἀποβέβληκέναι, ἅς ἐκτίσατο Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ κατέστησεν εἰς τὸ συνέδριον (κατὰ τοὺς Βοιωτ. πολέμους τῷ 378), χίλια δὲ καὶ πεντακόσια τάλαντα οὐκ εἰς στρατιώτας, ἀλλ' εἰς ἀλαζονείας (=εἰς οὐδὲν δέον) ἀνηλωκέναι». —ἡσκήκαμεν ἐχθρόν τηλικούτον] δηλ. ἐκάμομεν τὸν Φ. διὰ τῶν ἀστόχων ἡμῶν πρὸς αὐτὸν πολέμων νὰ ἀσκηθῇ πολεμῶν πρὸς ἡμᾶς τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἀπαθῇ τοιοῦτος καὶ τηλικούτος ἐφ' ἡμᾶς ἐχθρός. Ἡ σύνταξις εἶναι συνεπτυγμ. ἅμα καὶ προληπτική.—Ἡ φρασάτω] ἴδε 2, 8 καὶ Γ'. Τεῦχ. § 9, 24.—πόθεν] ἐρωτημ. πρότασις πλαγία ὡς ἀντικείμενον τοῦ: φρασάτω, ἐξενεχθεῖσα ὡς ἀνεξάρτητος καὶ ὀρθή, ἵνα ἡ ἐρώτησις γείνη παραστατικωτέρα. —ἢ παρ' ἡμῶν] ὁ διαφορικός σύνδεσμος ἢ συνδέει τό: πόθεν ἄλλοθεν μετὰ τοῦ: παρ' ἡμῶν αὐτῶν=παρὰ ποίων ἄλλων ἢ παρ' ἡμῶν.

29. Ἀλλ' ὦ τάν] ἴδε 1, 26 κατὰ σχῆμα ὑποφορᾶς.—εἰ ταῦτα φάσῃ] δηλ. ἔχει.—τά γε] ὁ γε κολαστικός=τούλάχιστον. Ἡ

ὁδοὺς ἅς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; Ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι· ὅσῳ δὲ

σύνδεσις τῶν δύο προτάσεων εἰ φάυλως, τὰ γε... ἔχει εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον ὑποθετική, ἐκφράζουσα κυρίως ἀντίθεσιν μετὰ εἰρων. καὶ σαρκασμοῦ ὡς: ἀλλ' ὦ φίλε, ταῦτα, ναί, ἔχουσι φάυλως, τὰ ἐν αὐτῇ ὁμῳ τῇ πόλει ἔχουσιν ἄμεινον.—τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς ὁδοὺς καὶ κρήνας καὶ λήρους] δηλ. ἔχει τις εἰπεῖν. Κατὰ τὸν Σχολ. «ταῦτα ἐπειδὴ Εὐβουλος πεποίηκε τούτου χάριν διασύρει». Παράβαλε καὶ Αἰσχ. 3, 28 «διὰ δὲ τὴν πρὸς Εὐβουλον γενομένην πίστιν ἡμῖν οἱ ἐπὶ τῶν θεωρικῶν χειροτονημένοι ἥρχον μέν... τὴν τοῦ ἀντιγραφῆως ἀρχὴν, ἥρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν... ἦσαν δὲ καὶ ὁδοποιοὶ καὶ σχεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν εἶχον τῆς πόλεως». Τὸ δὲ: λήρους εἰς τὸ τέλος δεικνύει συγκεφαλαιωτικῶς τὸ γελοῖον τῶν ἔργων τούτων καὶ τὸ μηδαμινὸν σχετικῶς πρὸς τὰς σπουδαίας καὶ μεγάλας ἄλλας ἐλλείψεις τῆς πόλεως. Οὕτω καὶ Πλάτ. Γοργ. 490 «περὶ αἰτία λέγεις καὶ ποτὰ καὶ ἱατροὺς καὶ φλυαρίας» καὶ πολλαχοῦ. — ταῦτα] ὡς ἀντικ. τοῦ: πολιτευομένους ἐν τῇ συνεπτυγμένῃ αὐτοῦ ἐννοίᾳ=διαπράττουσι πολιτευόμενοι, καθὼς καὶ ἐν B, 12. — ὧν οἱ μὲν] τὰ αὐτὰ καὶ πλείότερα ἔτι λέγει ὁ ῥήτωρ ἐν 8, 66, ἅπερ ἴδε ἐν Γ'. Τεύχει § 66· ἐννοεῖ δὲ τοὺς περὶ Δημάδην, Εὐβουλον καὶ λοιποὺς.—ἐκ πτωχῶν] ἡ: ἐκ σημ. μεταβολὴν καταστάσεως. — ἔνιοι δὲ] ὡς ὁ Μειδίας περὶ οὗ ὁ Δημ. ἐν 21, 181 λέγει «οἰκίαν ἠχοδόμηκεν Ἐλευστίνι τοσαύτην, ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν τοῖς ἐν τῇ τόπῳ». Περὶ τῆς τότε σπατάλης τοῦ δημοσίου πλοῦτος παράβαλε καὶ 23, 208· «ὅν δ' ἰδίᾳ μὲν ἑκάστῳ τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων τοσαύτη περιουσία ἐστίν, ὥστε τινὲς μὲν αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας κατεσκευάκασιν οἰκίας, γῆν δ' ἔνιοι πλείω πάντων ἡμῶν τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ συνεώνηται, δημοσίᾳ δ' ἡμεῖς ἂ μὲν οἰκοδομεῖτε καὶ κονιᾶτε, ὡς μικρὰ καὶ γλίσχρα, αἰσχύνῃ λέγειν». — εἰσὶ κατεσκευασμένοι] περιφραστικὸς παρακείμενος οὐ μόνον διὰ τὴν ἀχρηστίαν τοῦ ἀπὸ ῥηχαιωμένου ἤδη ἐπὶ Δημοσθένους μονολεκτικοῦ

τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτω τὰ τούτων ἠϋξῆται. 11—

Τί δὴ τὸ πάντων αἷτιον τούτων, καὶ τί δὴ ποτε 30
ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ
μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος
δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς

γ'. πληθυντ. προσώπου, ἀλλὰ καὶ διότι ἀναλελυμένος ὁ παρακείμε.
ἐκφράζει πλειότερόν τι. Παράβαλε 2, 1 καὶ 3, 7.

30. τούτων] τοῦτο ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ πάντων μετ' ἐμφά-
σεως δεικτικῆς· ἀναφέρεται δὲ εἰς τὰ ἀπὸ τῆς § 14—29 εἰρημένα
τόσον περὶ τῆς ἀπερισκεψίας τῶν Ἀθ. ἐν γένει ὡς πρὸς ὅλας αὐ-
τῶν τὰς ἐπιχειρήσεις (ἀπὸ τῆς § 14—20), ὅσον καὶ περὶ τῆς ὀλε-
θρίας πολιτικῆς τῶν φαύλων καὶ ἰδιοτελῶν δημαγωγῶν (ἀπὸ τῆς §
21—29). — τί δὴ ποθ'] τό: τί ὡς αἰτία. τοῦ αἰτίου ἐπιρ. = διὰ
τί, τὸ δέ: δὴ εἰκαστικόν = τάχα, τὸ δέ: ποτὲ καθαρῶς χρονικόν =
ἄλλοτε ποτε κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς
ἔχει. — τὸ μὲν πρῶτον] προσιλόμην τὴν γραφὴν ταύτην τῶν
πλειστων χειρογράφων· ἄλλοι εἰκάζουσιν ἄλλως· ἡ δὲ ἀπόδοσις τοῦ-
του εἶναι ἐν τῇ § 31 νῦν δέ. Ἡ δὲ σημασία τοῦ: τὸ μὲν πρῶ-
τον ἐνταῦθα εἶναι = κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἐκεῖνο χρονικόν διάστημα
τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ ἐπομένως = τότε μὲν, πρότερον
μὲν. Παράβαλε 6, 16 «οὔτε εἰ τὰ πρῶτα βιασθεῖς ἄκων ἔπραξεν,
οὔτε ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε Θηβαίους» κτλ. καὶ Πλάτ. Γοργ. 4, 57
«νῦν ἐμοὶ δοκεῖς σὺ οὐ πάνυ ἀκόλουθα λέγειν οὐδὲ σύμφωνα οἷς τὸ
πρῶτον (= πρῶτα, πρωτῆτερα) ἔλεγες». — καὶ στρατεύεσθαι] ὁ:
καὶ συνδίδει ἐπιδοτικῶς τὸ ἀπαρέμφατον = καὶ νὰ ὑπηρετῇ ἐν ταῖς
ἐκστρατείαις ὡς στρατιώτης καὶ οὐχὶ μόνον νὰ κἀθῇται ἄργος ὡς
ἤδη καὶ νὰ προστάτῃ. — τολμῶν] δηλ. ἀναλαμβάνων μετὰ τόλ-
μης καὶ θάρρους καὶ οὐχὶ μετὰ δειλίας δουλοπρεποῦς. Παράβαλε
καὶ 23, 209 «τότε μὲν γάρ ὁ δῆμος ἦν δεσπότης τῶν πολιτευομέ-
νων, νῦν δ' ὑπηρετής». — αὐτὸς] ἡ προσθήκη τοῦ: αὐτὸς, καθὼς
καὶ ἡ ἐπανάληψις πάλιν αὐτοῦ κατωτέρω; καὶ κύριος αὐτὸς πα-
ρέχει ἔμφασιν ἰσχυράν καὶ ἀντιδιαστολὴν πρὸς τοὺς πολιτευομέ-
νους. — τῶν ἄλλων ἐκάστη] ἡ δοτικὴ ἕξαρτ. ἐκ τοῦ: ἀγαπητῶν

ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἐκάστω καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν· νῦν δὲ τοῦναντίον, κύριοι μὲν 31 οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγαθῶν καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι καὶ περιηρημένοι χρήματα, συμμάχους ἐν ὑπηρετοῦ καὶ προσ-

ῆν· οἱ δὲ ἄλλοι εἶναι οἱ πολιτευόμενοι ὡς δημόσιοι λειτουργοὶ τῆς πολιτείας ἀπέναντι τοῦ δήμου. — παρὰ τοῦ δήμου] ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ: μεταλαβεῖν, προταχθεὶς πολὺ πρὸ αὐτοῦ πρὸς ἔμφασιν μεγαλειτέραν. — μεταλαβεῖν] μετὰ γενικῆς ὡς μεθέξεως καὶ κοινωνίας σημαντικόν· ἡ δὲ πλοκὴ· καὶ τὸ παρὰ τοῦ δήμου μεταλαβεῖν (ἐκαστον) καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος ἦν ἀγαπητὸν ἐκάστω τῶν ἄλλων.

31. τοῦναντ(ον) περὶ τῆς συντάξεως τούτου Ἰδε Γ'. Τεῦχος § 66· προσξηγεῖ δηλ. καὶ ἐνταῦθα ἐν ἀπολύτῳ καὶ ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ τὸ ἐπόμενον τῆς ἀντιθέσεως· νῦν δὲ κύριοι κτλ., ὅπερ πραγματικῶς εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ: τὸ μὲν πρῶτον.—τῶν ἀγαθῶν] γενικὴ ἀντικειμενικὴ τοῦ: κύριοι.—ὁ δῆμος] ἐπεξηγήσεις τοῦ ὅπου· κειμ. ὑμεῖς περιληπτικῶς ὡς καὶ ἐν 8, 1 «ὕμᾱς... τοὺς πολλοὺς» = τὸν λαόν.—ἐκνευρισμένοι] ὁ Ἑρμογένης 3, 205 ἐννοεῖ τοῦτο μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν βοῶν τεμνομένων τὸν τένοντα καὶ συνωνύμως τῷ περιηρημένοι, ὅπερ ἐπεξηγεῖ τὸ πρῶτον· «τὰ τοιαῦτα ἐναργῆ μὲν ἐστὶ καὶ μέγεθος ἔχοντά πως, οὐ μὴν καθαρὰ. Διὸ τοῖς πολλοῖς αὐτῶν σαφηνισμοῦ τινος δεῖ, ὡς τῷ ἐκνευρισμένοι ἐδέησε τοῦ περιηρημένοι χρήματα, συμμάχους εἰς σαφῆναιαν». Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης, ὅστις ψέγει τὰς τοιαύτας μεταφορικὰς τραχύτητας εἰς τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ, ὡς π. χ. τὸ τοῦ Διοχ. 3, 166 «ὕποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων» ὀνομάζων αὐτὰς «μιαρὰ καὶ ἀπίθανα ῥήματα», ἐννοεῖ μᾶλλον διὰ μὲν τοῦ: ἐκνευρισμένοι τὴν ἐσωτερικὴν παραλυσίαν τῆς πολιτείας καὶ τὴν ἠθικὴν κατὰπτωσιν τοῦ δήμου ὡς ἐκ τῶν θεωρικῶν, διὰ δὲ τοῦ: περιηρημένοι, ὡς καὶ ἐν 18, 296 «ἡκρωτηριασμένοι», τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν, ἥτοι τὰς ἐκ τῶν φόρων προσόδους καὶ τοὺς συμμάχους. — χρήματα, συμμάχους] κατὰ τὸ Σ.

θήκης μέρει γεγέννησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ Βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι, καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. Οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς

Ἐν ἄλλοις χειρογράφοις συνδέονται ταῦτα διὰ τοῦ· καί. Προτιμότερον μοι φαίνεται τὸ ἀσύνδετον ὡς μᾶλλον ῥητορικόν καὶ προσιδίχον ἐνταῦθα· οὕτω 18, 234 «ὀπλίτην δέ, ἱππέα οὐδένα» 19, 94· «δόξαν, εὐνοίαν»· 21, 81, «κἀγὼ μὲν οὕτως εὐλαβῶς τῇ δίκῃ, τοῖς νόμοις ἅπαντα πράττειν ἀξιώ». — προσθήκης μέρει] περὶ τούτου ἴδε ἐν 2, 14 καὶ 23, 210 «ἡ πόλις εἰς ὑπέρτερου σχῆμα καὶ τάξιν προελήλυθε». — ἀγαπῶντες] τοῖς ἀγαπᾶν ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀρέσκεσθαι, στέργειν (=εὐχαριστεῖσθαι) συντάσσεται κατὰ τὴν ἔννοιαν τούτων μετὰ αἰτιατικῆς, δοτικῆς, ἀπαρεμφάτου, κατηγορημ. μετοχῆς καὶ ἀναλελυμένης εἰς ὁλόκληρον πρότασιν μετὰ τοῦ· εἰ, ἐὰν καὶ ὅτι, ἐνταῦθα δὲ εἰς ἐξησθημένην ὑποθετικὴν· ἐὰν μεταδιδῶσι καὶ πέμψωσι ἰσοδυναμοῦσαν δοτικῇ=εὐχαριστούμενοι τούτῳ, ἐὰν μεταδιδῶσι· τὸ δὲ μεταδιδόναι διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς μετὰ σημαίνουσας μέτεξιν ἐκ τοῦ ὅλου, ὃ ἔχει τις καὶ μεταδίδει καὶ εἰς ἄλλον, συντάσσεται μετὰ γενικῆς πράγματος καὶ δοτικῆς τοῦ προσώπου. — ἡ Βοηδρόμια πέμψωσιν] ἡ γραφὴ Βοηδρόμια κατὰ τὸ Σ καὶ τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ τοῦ κοινῶς βοῖδια εἶναι ἤδη παραδεδεγμένη ὑφ' ὅλων τῶν ἐκδοτῶν, καθόσον εἶναι πλέον βέβαιον ὅτι ἡ ἑτέρα προήλθεν ἐκ τῆς παρανοήσεως τῆς σημασίας τοῦ· πέμπειν. Τὰ Βοηδρόμια ἐνταῦθα εἶναι ἀντικείμενον τοῦ πέμπειν ἐν τῇ συνεπτυγμένῃ αὐτοῦ ἐννοίᾳ=ἄγειν, ἐορτάζειν μετὰ πομπῆς τὴν τῶν Βοηδρομιῶν ἐορτὴν, καθὼς καὶ αἱ συνώνυμοι φράσεις· Ὀλύμπια νικᾶν, χοροὺς πέμπειν, Διονύσια χορηγεῖν, θεσμοφῶρια ἐστὶν καὶ τὰ τοιαῦτα. Οἱ δὲ σχολιασταὶ παραδεχθέντες τὴν γραφὴν βοῖδια ἐρμηνεύουσι τὸ χωρίον τοῦτο ἄλλως. Δυνατὸν ὅμως νὰ συμβιβασθῶσιν αἱ γνώμαι αὗται, ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Εὐβουλος κατὰ τὴν παρεμπροσθέντα τότε ἐορτὴν τῶν Βοηδρομιῶν ἔκαμε τὴν ἐορτὴν ταύτην μετὰ ἐξαιρετικῆς πολυτελοῦς πομπῆς καὶ γενικῆς ἐστιάσεως τοῦ δήμου ἐκ τῆς λείας, ἣν εἶχε κάμει πιθανῶς ὁ Χάρης. Περὶ δὲ τῆς ἐορτῆς ταύτης ἴδε Πλούτ. Θησ. 27.—καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον] καὶ τούτου ἡ γραφὴ

ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. Ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, μέγα καὶ νεα- 32 νικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. Ταῦτα μὰ τὴν

φέρεται καὶ ἄλλως: ἀνανδρεϊότατον, ἀνανδρότατον· ἀλλὰ προτιμότερα ἢ τοῦ Σ καὶ ἄλλων χειρογράφων: ἀνδρεϊότατον μετὰ εἰρωνείας πικρᾶς, καθὼς καὶ ἐν τοῖς Ὑπερείδου ἀποσπάσμασι σελ. 6, 7 «ἀλλ' ὅμως Πολύευκτος οὕτως ἐστὶν ἀνδρεϊος (=ἀναιδὴς) ὥστ' εἰσαγγελίαν διώκων οὐκ ἔφη δεῖν τοὺς φεύγοντας τῇ εἰσαγγελτικῇ νόμῳ χρῆσθαι»· ἡ δὲ σύνταξις αὐτοῦ=καὶ τὸ πάντων ἀνδρεϊότατον ἐστὶ τοῦτο, ὅτι καὶ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε, ὥστε ὅλη ἡ ἐπομένη πρότασις: τῶν ὑμετέρων ... προσοφείλετε ἄνευ συνδετ. μορίου εἶναι τὸ ὑποκείμε. τοῦ κατηγορ. ἀνδρεϊότατον. Παράβαλε καὶ 2, 1.—τῶν ὑμετέρων αὐτῶν] ἴδε ἀνωτέρω § 22, ἡ δὲ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: χάριν ὡς γενικὴ τοῦ αἵτιου.—καθε[ρ]εῖντες] μεταφορ. ἀπὸ τῶν θηρίων καὶ κτηνῶν, καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα: ἐπάγουσι, τιθασεύουσι, χειροήθεις πρὸς ἀκριβῆ παράστασιν τῆς ὅσον ἀληθοῦς, τοσοῦτον καὶ πικρᾶς ταύτης ἰδέας.

32. Ἔστι δέ... καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν] σοφώτατον καὶ διδακτικώτατον τοῖς νέοις γνωμικόν.—καὶ νεανικόν] συνώνυμον τῇ: ἀνδρεϊον, γενναῖον (παλληκαρίστον), ὅποιον δηλ. ἀνέχει τοῖς νεανίαις· οὕτω καὶ Πλάτ. Πολιτ. 503 «νεανικοί τε καὶ μεγαλοπρεπεῖς τὰς διανοίας». — τοιοῦτον] κατηγορ. τοῦ ἀντικειμ. φρόνημα, ὃ δέ: καὶ ἐπιδοτικός=καθὼς τὰ ἐπιτηδεύματα οὕτω καὶ τὸ φρόνημα.—ἔχειν] δηλ. αὐτοῦς.—Ταῦτα] ἡ θέσις τοῦ ταῦτα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς περιόδου (καὶ μάλιστα ἀσυνδέτως πρὸς τὰ προηγούμενα ῥητορικῶς) παρέχει δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἐξάρτησιν αὐτοῦ, διότι δύναται νὰ ᾔται α') ὑποκ. τοῦ γένειοιτο=οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ ταῦτα γένοιτο μείζων βλάβη ἐμοὶ εἰπόντι ἢ τοῖς πεποιηκόσι (τῶν πεποιηκότων) αὐτὰ γενέσθαι· β') ἀντικ. τοῦ: εἰπόντι καὶ συνέμα τοῦ: πεποιηκότων γενέσθαι, ἐπαναληφθὲν καὶ αὐθις διὰ τοῦ ἀσθενεστέρου συνωνύμου αὐτά, ἔνθα φαίνεται καὶ ἀντιθέσεις τις μεταξὺ τοῦ: ἐμοὶ εἰπόντι καὶ τοῦ:

Δήμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία ^{δύναμις} περὶ πάντων αἶε παρ' ὑμῖν ἐστίν, ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω.

Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἐτι ἀπαλλαγέντες τούτων 33 τῶν ἐθῶν ἐθελήσητε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἰκοί

τῶν πεποιηκότων (δημοκολάκων) = οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη μείζων ἐμοὶ εἰπόντι ταῦτα ἢ τοῖς πεποιηκόσι ταῦτα (αὐτὰ) γενέσθαι, ὅπερ μοι φαίνεται καὶ προτιμητέον· γ') τὸ αἷτιον τοῦ θαυμάσμου εἰς τό: θαυμάσαιμι ἐπιρρηματικῶς (= διὰ τί οὐκ ἂν θαυμάσαιμι), ὡς ἐν 2, 23 «οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ». 24 «ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω» καὶ 25 «ταῦτα θαυμάζω» = διὰ ταῦτα, διὰ τοῦτο θαυμάζω, τὸ δέ: εἰ μείζων εἰπόντι ... γενέσθαι εἶναι τὸ καθ' αὐτὸ ἀντικ. τοῦ θαυμάσαιμι ὡς ἐν 4, 43 «θαυμάζω δὲ εἰ μηδεὶς ὑμῶν μῆτ' ἐνθομεῖται» κτλ. Πλάτ. Πρωτ. 315 «οὐκ ἂν θαυμάζοιμι εἰ παιδικὰ Πασανίου τογχνάει ὦν». — τῶν πεποιηκότων) = ἢ τοῖς πεποιηκόσιν ὡς δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως τοῦ: μείζων συνεπτυγμένως. Παράβαλε 9, 40. 20, 138 «ὅσῳ δ' ὑμῖν αἰσχίον τῶν ἄλλων» = ἢ τοῖς ἄλλοις. Ἡ δὲ σημ. τοῦ πεποιηκότων ὡς καὶ παρ' ἡμῖν = οἵτινες ἔκαμον νὰ γείνωσιν αὐτά. — οὐδὲ] ἐπιδοτικὸς· ἴδε 1, 6. — ὅτι καὶ νῦν] εἰδικὸς λόγος ὡς ἀντικείμενον (τὸ αἷτιον) τοῦ θαυμάζω ἰσοδυναμῶν πλαγίῳ ἐρωτηματικῷ = πῶς καὶ νῦν γέγονέ μοι παρρησία, ἐνφ' ὅσῳ σπανίως γίνεται τοῦτο.

33. ἀλλὰ νῦν γ' ἐτι] τὸ πλήρες τούτου = ἐπειδὴ οὐ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γε (τούλάχιστον) ὡς ἐν 18, 191 «ἐπειδὴ δ' οὐ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γε δείξον», καὶ ἀντιστρόφως ἐν 4, 7 «νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον». Ἀπὸ τῆς παραγράφου ταύτης ἄρχεται ὁ ἐπίλογος, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνονται αὐθις ὁ Δημοσθένης τὴν κυρίαν αὐτοῦ ἐν § 11 πρότασιν «λέγω τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς οὕτως» κατασκευάζει αὐτὴν διὰ νέων ἐπιχειρημάτων. Ὁ δέ: ἀλλὰ χρησιμεύει ὡς ἀντιθεσις πρὸς τὸ ὑπονοούμενον ἔξωθεν π. χ. «ἀφοῦ ἕως τῶρα δὲν ἤθελῃσατε, ἀλλὰ τῶρα κἄν» κτλ. — ἀπαλλαγέντες] διαθέσεως μέσης

ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσασθε, ἴσως ἂν, ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσασθε ἀγαθὸν καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἱατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε. Καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὐτ' ἰσχὺν ἐντίθῃσιν οὐτ' ἀποθνήσκειν ἔᾶ, καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινά

αὐτοπαθοῦς = ἀπαλλάξαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τούτων τῶν ἔθων, δηλ. τῶν κακῶν μέχρι τοῦδε συνηθειῶν τοῦ νὰ καταναλίσκητε τὰ δημόσια χρήματα ἀργοῦντες. — ταῖς περιουσίαις... ταύταις] δηλ. τὰ περισσεύοντα τοῦ δημοσίου χρήματα, ἅπερ καταχρᾶσθε εἰς θεωρίας· ἐννοεῖ δὲ τὰ θεωρικὰ ὡς καὶ διὰ τοῦ κατωτέρω: τῶν τοιούτων λημμάτων· αἱ δὲ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι: ταύταις καὶ τῶν τοιούτων ἔχουσι σημασίαν περιφρονητικὴν μᾶλλον ἐναληπτικῶς = τὰς ἀθλίας ταύτας περιουσίας, τὰ ἄθλια ταῦτα λήμματα, ἅτινα χρησιμεύουσι ἐπὶ κακῇ μᾶλλον ἢ καλῇ. — ἀφορμαῖς] κατηγορ. τοῦ ἀντικ. ταῖς περιουσίαις. — ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν] τοῦτο δυνατώτερον τοῦ: ἐπὶ τὰ ἔξω ἀγαθῶν, διότι ἐκφράζει καὶ ἐννοίαν διαιρετικὴν. — ἴσως ἂν ἴσως] ἐπαναδιπλῶσις ῥητορικὴ ἐμφαίνουσα μετὰ πάνου ψυχῆς τὸ δύσκολον πλεον τῆς ἀνακτήσεως τῶν ἀπολεσθέντων ἀγαθῶν. — ἂν κτήσασθε] ἢ ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως: ἂν ἐβελήσῃτε καὶ χρησῇσθε, εἰς εὐκτικὴν σημαίνουσαν τὸ πολὺ δύσκολον καὶ ἀμφίβολον. Τοιοῦτον καὶ τὸ κατωτέρω: ἂν ἀπαλλαγείητε. — τοῖς ἀσθενοῦσι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: διδομένοις πρῶταχθὲν μετ' ἐμφάσεως· ἢ πλοκή: ἃ ἔοικε σιτίοις διδομένοις τοῖς ἀσθενοῦσι· καλονικώτερον ἤθελεν εἶναι: ἃ τοῖς τοῖς ἀσθενοῦσι διδομένοις κτλ. ἀλλὰ καὶ κακοφωνώτερον. — Καὶ γὰρ ἐκεῖνα... καὶ ταῦτα] ἐνθ' τὰ δύο τοῦ ἀφηγηματικοῦ τούτου διμεροῦς λόγου μέρη: καὶ ἐκεῖνα... καὶ ταῦτα ἐκφαίνουσιν ὁμοίωσιν, ἐτάχθησαν ὁμῶς κατὰ παραλλαγὴν συντάξεως παρατακτικῶς· ὁμοιωματικῶς ἤθελεν εἶναι: ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνα, οὕτω καὶ ταῦτα· παράβαλε καὶ 4, 40-41 «καὶ γὰρ ἐκεῖνων ὁ πληγείς... καὶ ὑμεῖς» κτλ. = ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνων ὁ πληγείς... οὕτω καὶ ὑμεῖς. — ἃ νέμεσθε] διαθέσεως μέσης

διαρκῆ, οὐτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἐκάστου ραθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. Καὶ παρα- 34

ἀλληλοπαθοῦς=ἂν νέμετε ἀλλήλοις.—οὐτ' ἀπογνόντας] ἡ πλοκή· οὐτε ἐφ' (ταῦτα) ὑμᾶς πράττειν ἄλλο τι ἀπογνόντας (=ἀποσύραντας τὴν γνώμην ὑμῶν) ἀπ' αὐτῶν. — ἀλλ' ἔστι ταῦτα... ἐπαυξάνοντα] ἡ ἀνάλυσις τοῦ κατηγορηματικοῦ ῥήματος· ἐπαυξάνουσι διὰ τοῦ· ἔστι ἐπαυξάνοντα ἐγένετο καὶ διὰ τὴν ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἀνωτέρω· οὐτε τοσαῦτά ἐστι (καθὼς ἐν 2, 28 «οὐτ' εὐλογον, οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν») καὶ διὰ τὴν συνεννοηθῆναι συνάμα καὶ ὑπαρξίς=ἀλλὰ ταῦτα ἐστὶ τοιαῦτα, ὥστε ἐπαυξάνειν κτλ. — ὑμῶν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ· ἐκάστου.

34. Οὐκοῦν... λέγεις;] σχῆμα ὑποφορᾶς, δι' οὗ ὡς ἐρωτώμενος δῆθεν ὑπὸ τινος ἀναπτύσσει περιστατικώτερον τὴν περὶ τροποποιήσεως τῶν θεωρικῶν γνώμην αὐτοῦ. — μισθοφορὰν] ἡ μισθοφορὰ δὲν ἦτο νέον τι καὶ ἀσύνηθες τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε νὰ ἡχῇ κακῶς εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν, ὡς ἐννοοῦσιν αἱ ἀρχαῖοι τοῦ Δημ. ἐρμηνευταί. Ἡ λέξις αὕτη ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Δημ. σημαίνει δύο τινά, τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐν ταῖς στρατείαις διὰ μισθοῦ ὑπηρεσίαν τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ὡς ἐκ τούτου ἀμοιβὴν αὐτῶν συνάμα ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων, ἅπερ ὅμως δαπανώμενα ἐν ταῖς θεωρίαις ὡς θεωρικὰ δὲν ἐξήρκουν καὶ πρὸς μισθοδοσίαν τῶν στρατευομένων ὡς στρατιωτικά. Προτείνει λοιπὸν νὰ μεταρρυθμισθῶσι καὶ πάλιν τὰ λήμματα ταῦτα τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ λαμβάνωσι μὲν πάλιν αὐτὰ οἱ Ἀθην. ἀλλ' ὑπὸ ἄλλο ὄνομα κατὰ τὰς διαφορὰς ἐνὸς ἐκάστου πρὸς τὴν πολιτείαν ὑπηρεσίας ἀναλόγως τῆς τάξεως ἐκάστου, τῆς ἡλικίας καὶ τῶν καιρῶν. Παράβαλε καὶ 1, 19 «τί οὖν; σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά;» — Καὶ παραχρῆμά γε] ὁ γε ἐπιθεωρητικὸς=βεβαιότατα καὶ μισθοφορὰν, ἣν σὺ λέγεις, προτείνω καὶ μάλιστα ἀκόμη καὶ τοῦτο.—τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων] δηλ. ἅπαντες νὰ λαμβάνητε τὰ αὐτὰ ταῦτα τοῦ δημοσίου χρήματα κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ ἴσην τάξιν, ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ὡς πολῖται θεόμενοι τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἀπαιτούμενων, ἵνα ζῆτε ἀξιοπρεπῶς, ἐν δὲ πολέμῳ ὡς στρατευόμενοι μὲν οἱ ἔχοντες τὴν στρατεύσιμον (μέχρι τοῦ 60 ἔτους) ἡλικίαν, ὡς πολιτευόμενοι δὲ ἐν

χρημά γε ^{τιν} τὴν αὐτὴν ^{ἀνδρ} σύνταξιν ^{ἀνδρ} ἀπάντων, ὡς ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος ^{ἀνδρ} λαμβά-
νων, οὗτου δέοιτο ἢ πόλις, τοῦθ' ὑπάρχοι· ἔξεστιν ἄγειν

γένει (δηλ. ἐφορῶντες, διοικοῦντες τὰ τῆς πόλεως) οἱ ἔξω τῆς ἡλι-
κίας (ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη) ὄντες. — Ἰνα... τοῦθ' ὑπάρχοι] ὁ τελικός
οὗτος λόγος ἐτέθη εἰς εὐκτικὴν, ἃν καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ῥήματος χρό-
νου ἐνεστώτος· καὶ παραχρημά γε λέγω εἰς ἐνδειξιν τῆς ἀμφι-
βολίας ὡς πρὸς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα—καὶ παραχρημα
λέγω, ἵνα ἕκαστος ὑπάρχῃ, ἃν καὶ ὅταν παρουσιασθῇ τυχὸν
περίστασις· τὸ δέ· τοῦθ' κατηγ. τοῦ ὑποκειμ. τοῦ ὑπάρχου ὑπὸ
γενικωτέραν ἔποψιν, ἐπεξηγούμενον διὰ τῶν ἐπομένων μερικωτέρων
κατηγορουμένων· βελτίων... στρατιώτης... ἐφορῶν καὶ διοι-
κῶν. Παράβαλε 23, 6 «δόξετε τοῦθ' ὅπερ ἐπέτε, δικασταὶ καὶ φύ-
λακες τῶν νόμων» καὶ 37, 9 «τοῦτο δ' ἦν δηλ.» ὁ Εὐβουλίδης. Οἱ
πλείστοι ἀρχαῖοι τοῦ χωρίου τούτου ἀντιγραφεῖς παρανοήσαντες
τὴν συντακτικὴν ἐξάρτησιν καὶ ὡς ἐκ τούτου τὴν ἔννοιαν τῶν δια-
φόρων κύλων τῆς περιόδου ταύτης· καὶ παραχρημά γε... ἂν χρὴ
πράττεσθαι μετὰ μὲν τό· μένων προσέθεσαν τὸ ῥήμα εἰ, ἵνα
ἐξαρτήσωσιν ἐξ αὐτοῦ τὴν ὀνομαστικὴν· βελτίων, τὸ δέ· λαμ-
βάνων μετέτρεψαν εἰς προστακτικὴν· λαμβανέτω. Ὁ Δημοσθέ-
νης διὰ τῆς ἰδιοτρόπου τῇ ὄντι ταύτης συντάξεως θέλει νὰ εἴπῃ
τὸ ἐξῆς· ἀπέχων πολὺ τοῦ νὰ σῆς ἀτερῆσιν ἐν γένει τὰ λήμματα
τῶν θεωρικῶν προτείνω μόνον τοῦτο· ἕκαστος ὑμῶν λαμβάνων τὸ
ἀναλογοῦν αὐτῇ μέρος τῶν κοινῶν τούτων χρημάτων νὰ προσφέρῃ
τῇ πόλει, ὅτι αὕτη ἀπαιτεῖ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τῆς τά-
ξεως καὶ τῆς ἡλικίας τῶν πολιτῶν· π. χ. ἐν μὲν καιρῷ εἰρήνης ἢ
διανομῇ τῶν χρημάτων τούτων νὰ γίνηται ὅπως καὶ πρότερον, ἵνα
ἕκαστος ἐκτελῇ τὰ ἑαυτοῦ πρὸς τὴν πολιτείαν χρῆσι βέλτιον ὡς
πολίτης εὐπορῶν ἢ ὡς ἄπορος δι' ἐνδειαν χρημάτων· ἐν δὲ καιρῷ
πολέμου, τοῦναντίον, οἱ μὲν στρατεύσιμοι νὰ μισθώνωσι τρόπον τινὰ
ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λεημάτων (τῶν θεωρικῶν)
πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος στρατευόμενοι ὑπὲρ αὐτῆς, οἱ δὲ
ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη γεγονότες καὶ μὴ δυνάμενοι ὡς ἐκ τούτου στρατεύ-
εσθαι νὰ ὑπηρετῶσι τῇ πολιτείᾳ κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἕκαστος ἀξίαν
ὡς ἔφοροι, διοικηταί, ἐπιμεληταί κτλ.—οὗτου δέοιτο] καὶ ἡ εὐκτι-

ἡσυχίαν; οἴκοι μένων βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκη
 τι ποιεῖν αἰσχροῦν ἀπηλλαγμένους· συμβαίνει τι τοιοῦ-
 τον οἶον καὶ τὰ νῦν, στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ
 τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον,
 ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἐστὶ τις ἔξω τῆς ἡλικίας ἡμῶν,
 ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ· ταῦτ'

κὴ τῆς ἀναφορικοδεικτικῆς ταύτης προτάσεως σημαίνει ὅτι καὶ ἡ
 ἀνωτέρω τελικὴ: ἵνα... ὑπάρχῃ.—ἔξεστιν ἄγειν... συμβαί-
 νει τι τοιοῦτον... ἐστὶ τις ἔξω κτλ.] ἡ σύνδεσις τῶν τριῶν τού-
 των ἀσυνδέτων πρὸς ἄλληλα ἐξωτερικῶς κώλων εἶναι ὁμοία τῇ ἀνω-
 τέρῳ § 18 «οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα· ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω» κτλ.
 Αἱ δύο δηλ. προτάσεις ἐκάστου τῶν κώλων τούτων ἔχουσι πρὸς
 ἀλλήλας σχέσιν καὶ ὡς ἐρώτησις πρὸς ἀπόκρισιν καὶ ὡς ὑπόθεσις
 πρὸς ἀπόδοσιν· π. χ. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων
 βελτίων ὑπάρχῃ κτλ. ἢ: εἰ ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν, οἴκοι
 μένων βελτίων ὑπάρχῃ· οὕτω καὶ τὰ ἄλλα δύο ἐπόμενα κώ-
 λα. Ἄλλ' ὁ Δημοσθένης, ἂν παραδεχθῶμεν τὴν ἐν τῇ κειμένῃ στίξιν
 καὶ γραφῇ ὡς ὀρθήν, προὔτιμησε τὴν κατὰ παράταξιν μᾶλλον σύν-
 δεσιν παρὰ τὴν καθ' ὑπόταξιν καὶ συναφῇ διὰ τοὺς λόγους, οὓς ἴδε
 ἀνωτέρω ἐν § 18.—οἴκοι μένων βελτίων] ἐξυπακούεται ἐκ τῆς
 ἀνωτέρω τελικῆς προτάσεως: ἵνα τοῦθ' ὑπάρχῃ καὶ ἐνταῦθα τό:
 ὑπάρχῃ, τοῦ ὁποίου κατηγορορούμενον εἶναι τό: βελτίων· δηλ.
 ἵνα οἴκοι μένων (τροπικὴ μετοχή) ὑπάρχῃ βελτίων, ἀπηλ-
 λαγμένους (αἰτιολογικὴ μετοχή) τοῦ ποιεῖν τι αἰσχροῦ κτλ.—
 δι' ἔνδειαν ἀνάγκη] ὁ πρῶτος αἰτιολογικὸς προσδιορισμὸς ση-
 μαίνει τό ἐξωτερικὸν μᾶλλον αἷτιον, ὁ δὲ δευτέρως τό ἐσωτερικόν,
 καθόσον μάλιστα ἡ ἀνάγκη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐνδείας.—τοῦ
 καὶ τὰ νῦν] δηλ. συμβαίνει (γίγνεσθαι) ἥτοι πόλεμος, ταραχὴ ἢ τι
 τοιοῦτον, ὅπερ ἀπαιτεῖ τὴν προσωπικὴν ὑπηρεσίαν ἐκάστου πολίτου
 ὑπὲρ τῆς πατρίδος. —στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων κτλ.] καὶ
 ἐνταῦθα ἐννοητέον τό: ὑπάρχῃ δηλ. ἵνα στρατιώτης αὐτὸς
 ὑπάρχῃ (αἰτιολογικὴ μετοχή) ὑπάρχῃ (στρατιώτης, στρατευό-
 μενος) ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων ὑπὲρ τῆς πατρί-
 δος.—ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον] δηλ. καὶ λαμβάνειν ἀπὸ τῶν αὐτῶν
 τούτων λημμάτων (τῶν τοῦ δημοσίου χρημάτων) καὶ ὑπάρχειν

ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἀ
 χρή πρᾶττεσθαι. Ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελῶν οὔτε προσθεῖς, 35
 πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἡγαγον
 τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεῦσθαι,
 τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἑκα-
 στος ἔχοι καὶ οὗτου καίρως εἴη, τάξιν ποιήσας. Οὐκ

στρατιώτην ὑπὲρ τῆς πατρίδος. — ἔξω τῆς ἡλικίας] φράσις = ὑπε-
 ράνω τῆς πρὸς στρατείαν ἀπαιτουμένης ἡλικίας, ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη.
 ἡλικία δὲ ἐλέγγο κατ' ἐξοχὴν ἢ ἀνδρική. Παράβαλε 4, 7 καὶ τὰ
 ἀνωτέρω ἐν § 4 σημειωθέντα καὶ Ξεν. Κύρ. Παιδ. 1, 2, 4 «οἱ ὑπὲρ
 τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότες». — πάντ'... ἐφορῶν καὶ διοικῶν]
 καὶ ἐνταῦθα ἐννοητέον τό: ὑπάρχον· δηλ. ἵνα ταῦτ' ἐν ἴσῃ τά-
 ξει λαμβάνων (χρονικὴ μετοχή) ὑπάρχον ἐφορῶν καὶ διοι-
 κῶν πάντα. — ἐν ἴσῃ τάξει] τὸ ἀντίθετον τοῦ ἀνωτέρω: ἀτά-
 κτως νῦν λαμβάνων· δηλ. ἐν ἴσῃ πρὸς τοὺς εἰς πόλεμον ἐξερ-
 χομένους τάξει μετὰ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι οἱ μὲν στρατευόμενοι
 νὰ λαμβάνωσι τὰ αὐτὰ ταῦτα λήμματα ὡς μισθὸν στρατιωτικόν,
 οἱ δὲ ἔξω τῆς ἡλικίας ὄντες ὡς μισθὸν ἐφόρων, διοικητῶν,
 ἐπιμελητῶν καὶ τῶν τοιούτων.

35. Ὅλως δὲ] ὃδε 2, 14. — πλὴν μικρὸν... ἀνελὼν] ἄλλοι
 γράφουσι πλὴν μικρῶν ὡς ἐμπρόθετον προσδιορισμὸν τοῦ: ἀφε-
 λῶν καὶ προσθεῖς, ἀλλ' ἡ χρήσις καὶ σημασία τοῦ: πλὴν ὡς συν-
 δεσμικοῦ μορίου ἐνταῦθα συνδέοντος τὴν ἐπομένην μετοχήν: ἀνε-
 λὼν (ἥτις ἄλλως θὰ ἦτο ἀσύνδετος) πρὸς τὰς ἄλλας δύο μετοχάς,
 μοὶ φαίνεται ὀρθοτέρα· τὸ δέ: μικρὸν προσδιορίζει τροπικῶς τὸ
 ἀνελὼν = ὀλίγον μόνον σηκώσας τὴν ἀταξίαν. — τὴν αὐτὴν τοῦ
 λαβεῖν... τάξιν ποιήσας] ὃδε τὰ ἀνωτέρω ἐν § 34 «τὴν αὐτὴν
 σύνταξιν ἀπάντων» καὶ ἐν 1, 20 «μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτήν».
 Παράβαλε καὶ 13, 4 «καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα καὶ
 ἀ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων παραναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον καὶ ὅσα ἐκ τῶν
 συμμάχων ὑπάρχει λαμβάνειν ὑμᾶς φημι χρῆναι τὸ ἴσον ἑκαστον,
 τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρατιωτικόν, τοὺς δὲ ὑπὲρ τὸν κατάλογον
 (= ἔξω τῆς ἡλικίας) ἑξεταστικόν ἢ ὅπως ἂν τις ὀνομάσαι τοῦτο,
 στρατεῦσθαι δ' αὐτούς». — ἔχοι] δηλ. ποιεῖν, ἡ δὲ εὐκτική διὰ

ἔστιν ὅπου μὴδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται. Καὶ οὐχὶ 36 μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦ-

τὴν ἀπὸ παρῳχημένου χρόνου ἐξάρτησιν.—Οὐκ ἔστιν ὅπου μὴδὲν κτλ.] ἄσυνδέτως πρὸς τὰ ἀνωτέρω μετὰ τόνου ῥητορικοῦ· ἡ πλοκή· οὐκ ἔστι (μέρος τῶν πρὸς ὑμᾶς λόγων) ὅπου (= ἐν τῇ ὁποίῳ) ἐγὼ εἶπον ὡς δεῖ νέμειν τὰ τῶν ποιούντων (λήμματα ἀνθρώποις) μὴδὲν ποιοῦσιν· ἡ δὲ ἔννοια· δὲν ὑπάρχει οὐδαμοῦ τῶν λόγων μου (γεγραμμένον), ὅπου ἐγὼ προέτεινα ὅτι πρέπει ἄνθρωποι μὴ πράττοντες μὴδὲν νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰς ὠφελείας τῶν πραττόντων τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα καὶ χρή. —οὐδὲ κτλ.] δηλ. οὐδὲ εἶπον ὡς δεῖ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, πυνθάνεσθαι δὲ ταῦτα, ὅτι νικῶσιν οἱ ξένοι τοῦ δεῖνος. Τὸ μὲν ἀργεῖν=ἀποφύγειν τὰς ἐργασίας, τὸ δὲ σχολάζειν=καὶ ἔχοντας ἐργασίας μὴ ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ σχολάζειν, τὸ δὲ ἀπορεῖν=εὐρίσκεισθαι ἐν ἐνδείᾳ καὶ ἀπορίᾳ ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἀπὸ τῶν θεωρικῶν ἀπολαβῆς· κατὰ τὸν Σχολ. «ἐξὸν πλουτεῖν ἀπὸ τοῦ πολέμου, τὸ λαμβάνειν τοὺς δύο ὁδολοῦς» ἐκ τῶν θεωρικῶν.—οἱ τοῦ δεῖνος ξένοι κτλ.] ἔννοετο πιθανῶς ὁ Δημοσθένης τὰ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Χαριδήμου μισθοφορικὰ στρατεύματα, ἅπερ εἶχον πέμψει εἰς Ὀλυμπον, καθ' ὃν χρόνον ἐξεφώνει ὁ Δημοσθένης τὸν τρίτον τοῦτον Ὀλυμπιακόν. Ὁ δὲ Χάρης, εἰς ὃν ὁ Σχολ. ἀναφέρει τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἦτο τότε ἐν Ἀθήναις. Ἴδε Εἰσαγωγὴν.

36. Καὶ οὐχὶ μέμφομαι κτλ.] οὕτω καὶ ἐν 4, 27, ἐνθα ὁμοῦς ἀναφέρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ξεναγοῦ· καὶ ταῦτα πάντα ἵνα μὴ θεωρηθῇ τυχόν ὡς προσβολὴ ἢ μνηεὶα τοῦ ξεναγοῦ.—τὸν ποιοῦντα] δηλ. ὅντινα δῆποτε ὅστις ἐκτελεῖ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον ὑπὲρ ὑμῶν.—«τῆς τάξεως] ἡ γεν. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ· παραχωρεῖν συντασσομένου μετὰ δοτ. προσώπου καὶ γενικῆς πράγματος ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς παραμερίσεως, ἀπομακρύνσεως κατὰ τὸν τύπον· παραχωρεῖν τινὶ τινος, ὡς Ἰσοκρ. 6, 13 «ὡς χρή τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παρα-

τα, ἐφ' οἷς ἐτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον.

Σχεδὸν εἶρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἔλοι- 37
σθε ὅτι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν συνοίσειν ὑμῖν μέλλει. □

χωρήσαι». Ξενοφ. Ἱέρ. 7, 2 «παραχωρεῖν τινι τῆς ὁδοῦ, δηλ. ἀπομακρυνόμενος, παραμερίζων ἀπὸ τῆς ὁδοῦ καὶ κάμνων ἐκεῖνῳ τόπον». — ἢ ν. τῆς ἀρετῆς] ἡ γεν. ἀρετῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οἰονεῖ οὐσιαστικοῦ τόπον ἐπέχοντος: ἢν=ἢν τάξιν τῆς ἀρετῆς=τὴν τῆς ἀρετῆς τάξιν. Ἡ δὲ σημασία τῆς λέξεως τάξις μεταφορικῇ ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν. Ἰδε πλείονερα περὶ τούτου Τεύχ. Γ'. § 71.

37. Σχεδὸν εἶρηκα] τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἐπιλόγου ἀρχομένου ἀπὸ τῆς § 33, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ὅπερ ἀποτελεῖόνει μετὰ ἐγκαρδίου εὐχῆς ὡς καὶ ἐν 4, 51 καὶ 9, 76 «Ὅ,τι δ' ὑμῖν δόξει, τοῦτ', ὦ πάντες θεοί, συνενέγκοι». — καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν] τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὰ πολιτικὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας ἐν γένει, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν. — συνοίσειν μέλλει] περὶ τούτου ἴδε τὰ ἐν 1, 1 ἐν ἐκτάσει σημειωθέντα.

Πηλοῦ
C



ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΤΩΝ
ΤΡΙΩΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΩΝ
ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΚΑΣΤΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ

ΤΡΙΩΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΩΝ

Ἡ ὑπόθεσις καὶ τῶν τριῶν τούτων τοῦ Δημοσθένους λόγων ἐκφωνηθέντων κατὰ τὸ αὐτὸ περίπου ἔτος (349—348 π. X.) εἶναι ἡ αὐτή, καθόσον ἐν αὐτοῖς πραγματεύεται ὁ ρήτωρ περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, τῆς Ὀλύνθου, ὅτε δηλ. ἡ πόλις αὕτη ἐπαπειλουμένη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, κηρύξαντος κατ' αὐτῆς τὸν πόλεμον, ἐπεμψεν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις, ζητοῦσα τὴν συμμαχίαν καὶ ὑποστήριξιν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Φιλίππου.

Ἡ Ὀλυνθος ἦτο πόλις ἀρχαιοτάτη, ὀχυρά καὶ πλουσία ἐν τῇ Χερσονήσῳ τῇ μεταξὺ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ Στρυμονικοῦ τῆς Θράκης, ἡ δὲ χώρα αὕτη μετὰ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ πόλεων ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐχόντων κτήσεις, ἀποικίας καὶ κατακτήσεις ἐν αὐτῇ «τὰ ἐπὶ Θράκης» ἐν γένει. Μετὰ τὴν εἰς αὐτὴν ἀποίκησιν (περὶ τὸ 640 π. X.). Χαλκιδέων ἐκ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος, οἵτινες ἐκτισαν ἐκεῖ καὶ πόλιν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν τῆς Χερσονήσου, ἐπωνομάσθη κατόπιν καὶ Χαλκιδική. Ἡ πόλις Ὀλυνθος (σήμερον χωρίον Ἁγίος Μάμας) κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν κεῖται μεταξὺ τοῦ ὅρους Ἀθῶ καὶ τῆς μικροτέρας χερσονήσου Παλλήνης πρὸς τῷ Τορωναίῳ κόλπῳ τρεῖς ὥρας ἀπέχουσα πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τῆς Ποτιδαίας. Πρὸ τῶν περσικῶν πολέμων κατεῖχον αὐτὴν κατὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Βοττιαῖοι, οἵ-

τινες κατοικοῦντες πρότερον τὰς περὶ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον χώρας τῆς Μακεδονίας ἐξεδιώχθησαν κατόπιν ἐκεῖθεν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ καταφυγόντες εἰς τὴν Χαλκιδικὴν κατέλαβον τὴν Ὀλυνθον. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ τὴν ἥτταν τῶν Περσῶν ἀποπειραθεῖσα καὶ ἡ Ὀλυνθος, καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἑλληνικαὶ πόλεις, νὰ ἀποσεῖσῃ τὸν ζυγὸν τὸν Περσικὸν ἐξεπολιορκήθη καὶ κατηδαφίσθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀρταβάζου, ὅστις τοὺς μὲν κατοίκους αὐτῆς κατέσφαξε, τὴν δὲ πόλιν παρέδωκε τῷ Τορωναίῳ Κριτοβούλῳ καὶ τοῖς ἐκ τῆς Εὐβοίας μετοικήσασιν ἐκεῖ Χαλκιδεῦσι «καὶ οὕτω Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον» (Ἡροδ. 8, 127).

Μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἤρξατο ἡ Ὀλυνθος νὰ αὐξάνῃ ταχέως, καὶ ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου ἀπέκτησε δύναμιν μεγάλην, ὥστε ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πρωτεύουσα καὶ μητρόπολις τῶν λοιπῶν περὶ αὐτὴν ὁμοσπόνδων πόλεων ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ. Μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἔξωσιν τῶν Περσῶν εἰσῆλθε καὶ ἡ Ὀλυνθος μετὰ τῶν 32 περὶ αὐτὴν συμμαχικῶν πόλεων εἰς τὸν κοινὸν συμμαχικὸν δεσμόν, ὃν οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων εἶχον σχηματίσει πρὸς παντελῆ ἐκδίωξιν τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ ἐξακολούθησιν τοῦ κατ' αὐτῶν ἐπιθετικοῦ πολέμου. Ἀλλὰ τοῦ χρόνου προϊόντος κατέστη καὶ ἡ Ὀλυνθος ὀλίγον κατ' ὀλίγον φόρου ὑποτελὲς τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ συμμαχικαὶ αὐτῶν πόλεις, καὶ ἵνα ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς ὁσημέραι ἐπαχθεστέρας γινομένης καὶ τυραννικῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων, μετέστη ἅμα ἐξερράγῃ (τῷ 431 π. Χ.) ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀποστατήσασα ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Σπάρτης. Ἐκ τούτου συνέβησαν ἀλλεπάλληλοι πόλεμοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ὀλυνθίων, οἵτινες διεξαχθέντες ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἀμφοτέρωθεν μετὰ πείσματος καὶ ἐπιμονῆς καὶ μετὰ τύχης ἀμφιρρόπου ἐτελείωσαν

μετὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε κατεστράφησαν καὶ αἱ Ἀθῆναι (τῷ 404 π. Χ.).

Ἀλλὰ τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὴν Ὀλυνθον καὶ τὰς λοιπὰς περὶ αὐτὴν πόλεις ἦτο μόνον τοῦτο, ὅτι αὗται μετήλλαξαν δεσπότην, γενόμεναι λόγῳ μὲν αὐτόνομοι καὶ ἐλευθεραὶ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων, πράγματι δὲ φόρου ὑποτελεῖς τοῖς Σπαρτιάταις. Μόνον ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη (τῷ 387 π. Χ.) ἀποκατέστησε τὴν Ὀλυνθον ἐλευθέραν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρξατο προβαίνουσα εἰς αὐξήσιν μεγάλην καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως καὶ δόξης, ἐκτείνασα τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς καὶ ἡγεμονίαν ἐφ' ὅλην σχεδὸν τὴν Χαλκιδικὴν Χερσόνησον, ἥς αἱ πολλαὶ καὶ ἀκμαῖαι τότε πόλεις ἀσμένως προσχωρήσασαι τῇ Ὀλύνθῳ ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς κέντρον. Καὶ αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν τότε βασιλείον τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τοῦ ἀδυνάτου ἄλλως βασιλέως αὐτῆς Ἀμύντου τοῦ Β'. (392 π. Χ.) διέτρεξε μέγιστον κίνδυνον, ἐπαπειληθὲν νὰ διαλυθῇ ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ὑπαχθῇ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν ὡς δημοκρατουμένη χώρα· ἀλλ' ἡ ἐν τῷ μεταξὺ ἀνυψωθείσα πάλιν δύναμις τῆς Σπάρτης κατώρθωσε μετὰ πολλοὺς καὶ πεισματώδεις πολέμους ἀπὸ τοῦ 383—379 π. Χ. νὰ σώσῃ τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῶν κατακτητικῶν σκοπῶν τῶν Ὀλυνθίων, καὶ οὕτω ἡ Ὀλυνθος ἡττηθεῖσα τέλος πάντων ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπανῆλθεν αὖθις εἰς τὰς προτέρας πρὸς τὴν Σπάρτην σχέσεις, γενομένη φόρου ὑποτελὲς τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Ἡ κατάλυσις τῆς ἡγεμονίας τῆς Σπάρτης μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371 π. Χ.) διέλυσε πάλιν τὰς ὑποτελεῖς ταύτας πρὸς τὴν Σπάρτην σχέσεις τῆς Ὀλύνθου· ἀλλ' ὅμως οἱ Ὀλύνθιοι δὲν κατώρθωσαν πλέον νὰ ἀπολαύσωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας. Ἡ κατάληψις τῆς Ἀμφιπόλεως ἐν Θράκῃ ὑπὸ ἀποίκων Χαλκιδέων ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς ἐπήνεγκε ῥῆξιν πολέμου μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν

Ἀθηναίων, οἵτινες ἔχοντες ἀείποτε δικαιώματα καὶ ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἐνταῦθα κατακτήσεων αὐτῶν, ἔλαβον ἀφορμὴν ἐκ τούτου νὰ ἀνανεώσωσιν ἤδη τὰς ἐαυτῶν ἀπαιτήσεις μετὰ πλείονος ἐπιμονῆς καὶ ἐπιτυχίας. Καὶ λοιπὸν τῷ 364 π. Χ. πέμψαντες ἐκεῖ τὸν στρατηγὸν Τιμόθεον μετὰ στόλου, ἔχοντες δὲ καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Περδίκκα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας ὡς συμμάχου, ἤρξαντο τὸν κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον· ἀλλὰ τὴν μὲν πόλιν ταύτην προσέβαλον ἄνευ ἀποτελέσματος, τοὺς δὲ Ὀλυνθίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Χαλκιδεῖς πολιορκήσαντες στενῶς πανταχόθεν, ἀφῆρσαν τέλος ἀπ' αὐτῶν τὴν Ποτίδαιαν καὶ Τορώνην.

Νέαν φάσιν καὶ μάλιστα τὴν τελευταίαν ἔλαβον τὰ πράγματα τῆς Ὀλυνθοῦ, ἅμα Φίλιππος ὁ Β'. κατέλαβε τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τῷ 359 π. Χ.. Ὁ νεαρὸς οὗτος καὶ πολυμυρὸς τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἅμα ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ κράτους εὐρέθη μετὰ πολλῶν καὶ ποικίλων περισπασμῶν, ἐπαπειλούμενος πανταχόθεν σπουδαίως· ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐστενοχώρου αὐτὸν οἱ πλησιόχωροι γείτονες τοῦ κράτους Παῖονες καὶ Ἰλλυριοί, πολέμιοι ἀείποτε καὶ ἐχθροὶ τῶν Μακεδόνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατεπολέμει αὐτὸν ὁ ἀντίπαλος μνηστήρ τοῦ θρόνου Ἀργαῖος, ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τε ξηρὰν διὰ τρισχιλίων ὀπλιτῶν καὶ κατὰ θάλασσαν διὰ στόλου. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος μὴ ἔχων ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνάμεις νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ διπλοῦ τούτου κινδύνου ἔκρινε καλὴν νὰ ἐξασφαλισθῇ κατὰ πρῶτον ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ματαίωσιν τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Ἀργαίου ἤρχισε νὰ διαπραγματεύηται μετὰ τῶν Ἀθηναίων· συνδέσας δὲ ἐπὶ τέλους μετ' αὐτῶν συμμαχίαν, καθ' ἣν ὑπεχρεοῦτο νὰ υποστηρίξῃ τὰς ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀμφιπόλεως ἀξιώσεις τῶν Ἀθηναίων, ὑπεσχέθη διὰ μυστικοῦ τινος ἄρθρου συνθήκης (« τὸ θρυλούμενον ἐκεῖνο ἀπόρρητον » 2, 6) νὰ παράσχῃ αὐ-

τοῖς τὴν ἑαυτοῦ βοήθειαν καὶ συνδρομὴν εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ἀμφιπόλεως, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νὰ παραχωρήσωσιν αὐτῷ τὴν Πύδναν. Οὕτω λοιπὸν καταπολεμήσας καὶ ὑποτάξας τοὺς Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς (358 π. Χ.) ἔστρεψεν ἤδη τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς Ἀμφιπόλεως πράγματα, οἱ δὲ Ἀμφιπολίται πέμψαντες εἰς Ἀθήνας πρέσβεις τὸν Ἰέρακα καὶ Στρατοκλέα παρεκάλουν τοὺς Ἀθηναίους νὰ παραλαμβάνωσι τὴν πόλιν ἐκεῖνοι, ἂν ὑπέσχοντο αὐτοῖς βοήθειαν κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι εὐρισκόμενοι τότε ἀρκούντως ἐνησχολημένοι εἰς τὸν συμμαχικὸν λεγόμενον πόλεμον ὀλίγην ἀκρόασιν καὶ προθυμίαν παρέσχον εἰς τὰς τῶν Ἀμφιπολιτῶν παρακλήσεις· αἱ δὲ διαβεβαιώσεις τοῦ Φιλίππου ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὴν Ἀμφίπολιν σκοπεῖ νὰ καταλάβῃ οὐχὶ δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ διὰ τοὺς Ἀθηναίους, ἔπεισαν τέλος πάντων αὐτοὺς νὰ μὴ ἀναιμιθῶσιν εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον ἐπὶ πλεόν, ἀπορρίψαντες κατὰ τὸν αὐτὸν συνάμα χρόνον καὶ τὰς ἀπὸ μέρους τῶν Ὀλυνθίων περὶ συνδιαλλαγῆς γενομένης αὐτοῖς προτάσεις. Ἡ Ἀμφίπολις ἔπεσε τέλος πάντων διὰ προδοσίας, ὥς λέγεται, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' οὗτος οὐ μόνον δὲν παρεχώρησεν αὐτὴν τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο τῆς συνθήκης ἄρθρον, ἀλλὰ κατέστησε τὸναντιὸν τὴν Ἀμφίπολιν ὡς κέντρον τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων κατὰ τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν πόλεων περὶ τὰ πρὸς βορρᾶν παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Καὶ πρῶτον μὲν κατέλαβε τὴν Πύδναν (357 π. Χ.), ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα διὰ τῆς συμπράξεως τῶν Ὀλυνθίων, πρὸς οὓς ὑπεσχέθη νὰ παραχωρήσῃ τὸν Ἀνθεμοῦντα, προσόμερον χώραν τῆς Μακεδονίας, ἐγένετο ὁλοσχερῶς κύριος τῆς Ποτιδαίας, ἣν ὅμως παρεχώρησεν ἐπίσης ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῖς Ὀλυνθίοις, θωπεύων καὶ προσκτώμενος αὐτούς· μετὰ δὲ ταῦτα (353 π. Χ.) κατέλαβε τὴν Μεθώνην (σήμερον Ἐλευθεροχωρὶ) πόλιν ἐν τῇ

παρὰ τὴν Πιερίαν παραλία τῆς Μακεδονίας· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὧν « τὰ περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς ἅπαντα ἦσαν ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόριστα » (4, 36), ὑστερίζοντες ἀείποτε τῶν καταλλήλων καιρῶν καὶ χρόνων πρὸς ματαίωσιν τῶν ἐπιβούλων σκοπῶν τοῦ Φιλίππου, ὀλίγας μόνον καὶ ματαίας προσπάθειας ἔκαμνον. Οὕτω λοιπὸν ἢ ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν τούτων πρὸς βορρᾶν τῆς Ἑλλάδος χωρῶν ἰσχύς αὐτῶν καὶ ἡγεμονία ἐξέλειπεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐνῶ ὁ Φίλιππος τούναντίον διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς τῶν Θεσσαλῶν καὶ Φωκῶν ταραχάς ἐπηύξανε ἐτι μᾶλλον τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ, ἀναμειγνύμενος ἀναφανδὸν καὶ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Ὀλυνθιοὶ, οἵτινες μέχρι τοῦδε θωπευόμενοι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου εἶχον παραδοθῇ αὐτῷ τυφλῶς, βλέποντες τὴν καταπληκτικὴν ταύτην πρόσδον αὐτοῦ, εἰς ἣν καὶ αὐτοὶ συνετέλεσαν ἔκόντες ὡς σύμμαχοι ἄλλοτε καὶ φίλοι, ἤρχισαν ἤδη νὰ ἀνοίγωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, διότι κατενόησαν ἐπὶ τέλους τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ὑπέκειντο καὶ οὗτοι. Διὸ φροντίζοντες ἤδη περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀσφαλείας συνωμολόγησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εἰρήνην (352 π. Χ.) διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον εἰς τὸ μέλλον· ὁ δὲ Φίλιππος ἀντεκδικούμενος τρόπον τινὰ αὐτοὺς διὰ τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἔνωσιν, εἰσέβαλεν ἐξαίφνης εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ἐπαπειλῶν καὶ τοὺς Ὀλυνθίους· ἀλλ' ἀμέσως μετέβαλε προσωπεῖον, ἀρκεσθεὶς εἰς μόνην τὴν ἐπίδειξιν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, καὶ τοὺς μὲν Ὀλυνθίους ἐκράτει ἐπὶ πολὺν χρόνον μετεώρους δι' ἐπανειλημμένων διαβεβαιώσεων ὅτι αὐτὸς περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν εἰρήνην, τὰς δὲ κατ' αὐτοῦ ἀντενεργείας τῶν ἐν ἐκάστη τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων φιλοπολέμων πατριωτῶν ἑματαίου διὰ τῆς συγχρούσεως τῶν συμμαχικῶν πόλεων πρὸς ἀλλήλας καὶ τῆς διαίρεσεως τῶν πολιτῶν εἰς κόμματα καὶ φατρίας. Τότε μόνον ὁ λαὸς τῶν Ὀλυνθίων ἀνέ-

λαβε φρόνημα καὶ τόλμην καὶ παρεσκευάσθη νὰ ὑποστῇ τὸν ἔσχατον περὶ τῶν ὅλων κίνδυνον, ὅτε ὁ πολὺς στρατὸς τῶν Μακεδόνων εἶχεν ἤδη κινήσει ἀποφασιστικῶς κατὰ τῆς Ὀλύνθου τῷ 349 π. Χ. ἐπὶ τῇ προφάσει δῆθεν ὅτι εἶχον οἱ Ὀλύνθιοι δεχθῇ ποτε ἐν τῇ πόλει ἀδελφοὺς τοῦ Φιλίππου φυγάδας ὄντας. Ἐξώθεν βοήθειαν, ὅπως εἶχον τὰ πράγματα τότε, δὲν ἠδύναντο νὰ περιμένωσι παρ' ἄλλου τινὸς μέρους εἰμὴ μόνον ἐξ Ἀθηνῶν· καὶ κατάρθωσαν τῷ ὄντι νὰ πείσωσιν ευκόλως τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὅπως συμμετάσχη τοῦ κινδύνου, θεωρουμένου ὡς κοινοῦ, διότι καὶ ἡ πόλις αὕτη ἦτο ἤδη σφόδρα κατὰ τοῦ Φιλίππου ἐξωργισμένη ὡς προσβληθεῖσα πολυλάκις καὶ ἐξαπατηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγένετο συμμαχία καὶ ἐπιμαχία μεταξὺ Ὀλυνθίων καὶ Ἀθηναίων πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ.

Περὶ τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας, ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν κατ' ἐπανάληψιν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, ὁ ἱστορικὸς Φιλόχωρος ἐξιστορεῖ τὰ ἑξῆς. Ἡ πρώτη πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους βοήθεια τῶν Ἀθηναίων συνέκειτο ἐκ 2000 πελταστῶν καὶ 30 πλοίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ὀλίγον τι μετὰ ταῦτα ἦλθε πάλιν νέα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πρεσβεία, ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεων, αἵτινες ἠπειλοῦντο καὶ αὐταὶ ἐμμέσως. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διέταζαν τὸν στρατηγὸν Χαρίδημον εὐρισκόμενον τότε ἐν Ἑλλησπόντῳ νὰ παράσχη βοήθειαν πρὸς τοὺς ἐπαπειλούμενους ἐν τῇ Χαλκιδικῇ συμμάχους αὐτῶν· οὗτος δὲ μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου μετὰ 18 πλοίων, 4000 πελταστῶν καὶ 150 ἱππέων πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Ὀλυνθίων καὶ ὑπεράσπισιν τῶν λοιπῶν συμμάχων. Κατόπιν πάλιν ἦλθε καὶ τρίτη τῶν Ὀλυνθίων πρεσβεία, ὅπως παραστήσασα τὴν ἀποσταλεῖσαν προτοῦ βοήθειαν ὡς ἀσθενῆ καὶ ἀνεπαρκῆ ζητήσῃ κυρίως τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ἀθηναίων οὐχὶ ὅπως μέχρι τοῦδε διὰ ξένου μισθοφορικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ

διὰ πολιτῶν Ἀθηναίων· αὕτη δὲ ὡς ἀποτέλεσμα ἔσχε τὴν ἀποστολὴν 17 πλοίων μετὰ 2000 βαρέως ὥπλισμένων Ἀθηναίων ὀπλιτῶν καὶ 300 ἱππέων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος τὸ δεύτερον ἤδη στρατηγούντος.

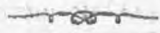
Ὁ Δημοσθένης (ἐν 19, 266) ἀνάγει τὸ ποσὸν τῶν τριῶν τούτων πρὸς βοήθειαν τῆς Ὀλύνθου ἐκστρατειῶν τῶν Ἀθηναίων εἰς 50 πλοῖα, 10000 μισθοφόρους στρατιώτας καὶ 4000 πολίτας. Καὶ ὅμως σύμπτει αὕτη ἡ βοήθεια δὲν ἐπέφερε πρακτικὸν ἀποτέλεσμα οὐδὲν οὐδὲ ἀνταπεκρίθη πρὸς τὰς προσδοκίας τῶν Ὀλυνθίων, διότι οὔτε αἱ πρὸς πόλεμον ἐκάστοτε παρασκευαὶ ἐγίνοντο δραστηρίως καὶ ταχέως οὔτε αἱ στρατεῖαι ἐγκαίρως, τὰ δὲ τοῦ πολέμου διηυθύνοντο κακῶς· ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων δὲν ὑπεστήριζε τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας προθύμως διὰ συνεισφορᾶς χρημάτων ἐπαρκοῦς. Καὶ τί μὲν κατάρθρωσεν ὁ Χάρης κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ εἰς Ὀλυνθον ἐκστρατείαν τὸ θέρος τοῦ 349 π. Χ. δὲν γνωρίζομεν οὐδόλως· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος ὀλίγας μόνον πόλεις ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἡδυνήθη νὰ καταλάβῃ· καθότι ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ αἴφνης πρὸς καιρὸν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰς ἐκεῖ πολεμικὰς ἐνεργείας, στρέψας τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις εἰς Θεσσαλίαν, ἐνθα ὁ ἐξόριστος τύραννος Πειθόλαος ἐγκατεστάθη πάλιν ἐν Φεραίς· οἱ δὲ Θεσσαλοὶ ἤρχισαν ἤδη νὰ ἐκφράζωσι πικρὰς κατὰ τοῦ Φιλίππου δυσανεκτείας. Ἐν τῷ μεταξύ ἀνεκλήθη ὁ Χάρης ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ ἐγένετο ἡ δευτέρα, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, εἰς Ὀλυνθον ἐκστρατεία ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χαριδήμου. Ἀλλὰ καὶ ὁ στρατηγὸς οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἔπραττεν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ εἰμὴ μόνον λεηλασίας μετὰ τῶν Ὀλυνθίων ἐν τῇ Παλλήνῃ καὶ Βοττιαίᾳ, κατατρίβων τὸν χρόνον ἐν Ὀλύνθῳ ἐπὶ ματαίῳ καὶ ζῶν ἀκολάστως.

Ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἥλλαξεν, ἅμα ὁ Φίλιππος ἐπανέλαβε κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 348 π. Χ. ἐκ νέου τὰς πολεμικὰς αὐτοῦ ἐν

τῇ Χαλκιδικῇ ἐπιχειρήσεις οὐ μόνον κατὰ τῆς Ὀλύνθου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν συμμαχικῶν αὐτῆς πόλεων, αἵτινες ὑπετάττοντο ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην τῷ Φιλίππῳ διὰ προδοσίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ πρὶν ἔτι φθάσῃ τὸ θέρος, εἶχεν ἤδη ἅπασαν τὴν τῶν συμμαχικῶν χώραν μέχρι τῆς Ὀλύνθου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Τότε δὲ εἰσέβαλεν ἀμέσως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τῶν Ὀλυνθίων καὶ μόλις τεσσαράκοντα στάδια ἀπέχων ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνήγγειλε τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι «δεῖ δυοῖν θάτερον ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ», ὅπως δηλαδὴ ἄλλοτὲ ποτε εἶχον ἀναγγεῖλαι καὶ οἱ Ὀλυνθιοὶ πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Φιλίππου Ἀμύνταν, ὅτε ἐπεχείρησαν νὰ ἐκβάλωσιν αὐτὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας. Οἱ Ὀλυνθιοὶ κατεστενοχωρημένοι πανταχόθεν στενωῶς ἐζήτησαν κατεσπευσμένως βοήθειαν διὰ τελευταίαν φοράν ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες κατέβαλον τότε μεγάλας προσπάθειας, ὅπως σώσωσι τοὺς συμμάχους, ἀλλ' εἰς μάτην· καθότι ἡ τρίτη ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Χάρητος βοήθεια τῶν Ἀθηναίων ἐμποδισθεῖσα ἔνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων ἔφθασεν εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ὅτε τὰ πάντα ἦσαν ἤδη ἐν τῷ τελειοῦσθαι καὶ περιμενετο μόνον ἡ τελευταία καὶ κρίσιμος διὰ χειρῶν συμπλοκή. Εἰς δύο μάχας ἐνίκησαν οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ καταφυγόντες εἰς τὴν πόλιν ἐπολιορκοῦντο ἐν αὐτῇ δεινῶς. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς Ὀλύνθου ὁ λαὸς ἦτο διηρημένος εἰς κόμματα δύο, ὧν τὸ μὲν ἐν τῷ τῶν φιλελευθέρων πατριωτῶν διηύθυνεν ὁ Ἀπολλωνίδης, τὸ δὲ ἕτερον τὸ τῶν φιλιππιζόντων ὁ Εὐθυκράτης καὶ Λασθένης, οἵτινες καὶ κατώρθωσαν διὰ διαβολῆς παρὰ τῷ λαῷ καὶ συκοφαντίας νὰ καταβάλωσι τὸν ἀντιφρονοῦντα Ἀπολλωνίδην καὶ ἐξορίσωσιν αὐτόν. Ἀλλὰ τότε πλέον ἡ τύχη τῶν Ὀλυνθίων ἦτο βεβαία, διότι καὶ 500 ἵπποις μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὰς χεῖρας παρεδόθησαν ὑπὸ τῶν προδοτῶν εἰς τοὺς Μακεδόνες, οἵτινες ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῶν πρὸς τὰ τείχη

ἐφόδῳ εὖρον τὰς πύλας ἀνοικτάς. Ἡ Ὀλυνθος ἔπescε τέλος πάντων τὸ φθινόπωρον τοῦ 348 π. Χ. καὶ κατηδαφίσθη ἐκ θεμελίων.

Τοσαῦτα ὡς πρὸς τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως ἐν γένει μέρος· τὰ δὲ καθ' ἑκάστον τῶν τριῶν Ὀλυνθιακῶν λόγων καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ἐκτίθενται ἀναλυτικῶς ἐν τῇ ῥητορικῇ οἰκονομία ἐνὸς ἐκάστου.



ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ Α' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Τὸ προοίμιον ἀπὸ ἐπαίνου τῶν ἀκροατῶν (§ 1). Ἐν αὐτῷ ὁ ρήτωρ ἐπαινεῖ τοὺς Ἀθηναίους ὡς προτιμῶντας ἐκάστοτε πρὸ παντὸς ἄλλου ὕλικου συμφέροντος τὸ τί μέλλει *συνοίσειν τῇ πόλει*. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἦτο ἄδηλον καὶ ἔμελλε νὰ ἐξερευθῇ ἐν τῇ συζητήσει ὑπὸ τῶν *βουλευομένων συμβουλευεῖν*, ἐπικαλεῖται τὴν εὐμενῇ τῶν Ἀθηναίων ἀκρόασιν, βουλόμενος νὰ προτείνῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην.

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Γνωστῆς οὐσῆς τῆς ὑποθέσεως, περὶ ἧς συνεσκέπτοντο ἤδη, ἂν δηλαδὴ συνέφερε νὰ παραδεχθῶσι τὰς τῶν Ὀλυνθίων πρέσβων προτάσεις περὶ συμμαχίας καὶ βοήθειας, ὁ Δημοσθένης προτείνει ἐκ τῶν προτέρων γνώμην ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς (§ 2), καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ θεωρεῖ τὴν σωτηρίαν τῆς Ὀλύνθου ὡς σωτηρίαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος ἀπὸ τῶν ἐπιβούλων τοῦ Φιλίππου σκοπῶν. Τὴν πρότασιν αὐτοῦ διαίρων εἰς δύο, ἥτοι α') ὅτι συμφέρει νὰ πέμψωσι βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις (§ 3—15) καὶ β') ὅτι ἡ βοήθεια αὕτη πρέπει νὰ διαφέρῃ τῶν ἄλλων καὶ ἔχῃ πόρους σταθεροὺς (§ 16—20) κατασκευάζει τὸ Α'. μέρος διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιχειρημάτων·

α') ὅτι εἶναι φόβος μὴ ὁ Φίλιππος ὡς πανοῦργος καὶ δεινὸς περὶ τὸ ράδιουργεῖν μετατρέψῃ τὴν εὐνοϊκὴν νῦν φορὰν τῶν πραγμάτων καὶ συνδιαλλαγῇ ἐν τῷ μεταξύ πρὸς τοὺς

᾽Ολυνθίους· διὸ συνιστᾷ θέλησιν πρῶτον σταθεράν καὶ δεύτερον προσοχὴν μεγάλην ὡς πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τῶν τοῦ πολέμου, αὐτῶν τούτων ἐξιδόντων καὶ στρατευσόμενων (§ 3—6)·

β') ὅτι ἡ πρὸ πολλοῦ θυρουμένη ἐπιθυμία αὐτῶν καὶ εὐχὴ «᾽Ολυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ» ἐγένετο ἤδη ἀπὸ ταυτομάτου, καὶ δὲν πρέπει ν' ἀφήσωσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὴν θεόθεν παραπεσοῦσαν καλλίστην ταύτην εὐκαιρίαν καὶ πάθωσιν ὅ,τι καὶ προτοῦ ἐν Ἀμφιπόλει (§ 7—9)·

γ') ὅτι ὁ παρῶν καιρὸς ὁ τῶν ᾽Ολυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει προσγενόμενος, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς δῶρον τῆς τύχης καὶ εὐεργέτημα τῆς εὐνοίας τῶν θεῶν, καὶ ἂν δὲν ἀντιληφθῶσιν αὐτοῦ ἐρρωμένως καὶ αὐτοπροσώπως, ἵνα μὴ γείνη ὁ Φίλιππος κύριος καὶ τῆς ᾽Ολύμπου, θὰ κινδυνεύσῃ τοῦ λοιποῦ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἐν τῇ Ἀττικῇ (§ 10—15)·

Ἵποθέτων ἤδη ὅτι ἐγένοντο ταῦτα δεκτὰ θεωρεῖ ὡς δεύτερον ἔργον συμβούλου νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ παρρησίας καὶ περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ γείνη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος βοήθεια, ἵνα μὴ μάταιος ἡ στρατεία γένηται, καὶ πόθεν νὰ ἐξοικονομηθῶσιν αἱ τοῦ πολέμου δαπάναι, γνωστοῦ τοῖς πᾶσιν ὄντος ὅτι οἱ χρηματικοὶ τοῦ κράτους πόροι κατεσπαταλῶντο εἰς θεατρικὰς θεωρίας ὡς χρήματα θεωρικά. Διὸ κατασκευάζει καὶ τὸ Β' μέρος διὰ τῶν ἐξῆς (§ 16—20)·

α') ἵνα μὴ μάταιος ἡ στρατεία γένηται, πρέπει ἡ βοήθεια νὰ ᾔηται πολλὴ καὶ διττὴ καὶ ἐκ πολιτῶν Ἀθηναίων, συγγεμένη ἐκ δύο στρατιωτικῶν σωμάτων, τοῦ μὲν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ᾽Ολύμπου, τοῦ δὲ πρὸς κακοποίησιν τῶν χωρῶν τοῦ Φιλίππου (§ 16—18)·

β') πρὸς συντήρησιν τῆς διπλῆς ταύτης στρατιωτικῆς δυνάμεως πρέπει νὰ πράξῃσι δυοῖν θάτερον, ἢ τὰ κακῶς μέχρι τοῦδε ὡς θεωρικά διανεμόμενα χρήματα νὰ ἀποδώσῃσι τοῖς

στρατευομένοις ὡς στρατιωτικὰ ἢ νὰ καταβάλωσι χρήματα διὰ συνεισφορᾶς ἐξ ἰδίων (§ 19—20).

Πάντα τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιχειρήματα ἔλαθεν ὁ ῥήτωρ ἀπὸ τοῦ συμφέροντος κατὰ τοὺς ῥητοροδιδασκάλους καὶ τοῦ καλοῦ μέχρι τῆς § 15, ἀπὸ δὲ τῆς § 16—20 καὶ ἀπὸ τοῦ δυνατοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ συμφέρον, τὸ καλὸν καὶ τὸ δυνατόν δὲν ἐξαρκοῦσι πολλάνκις νὰ πείσωσι τοὺς ἀκροατὰς πρὸς παραδοχὴν γνώμης τινὸς καὶ μάλιστα τολμηρᾶς καὶ ἐπικινδύνου, οἷα ἦτο ἡ παρούσα κατὰ τὴν κρίσιν τῶν φιλιππιζόντων, διὰ τοῦτο λαμβάνει καὶ ἄλλα ἐπιχειρήματα ἐξ ἄλλων τῆς ῥητορικῆς κεφαλαίων ἥτοι ἀπὸ τοῦ ῥαδίου (§ 21—24) καὶ ἀπὸ τοῦ ἀγαθαίου (§ 25—27) καὶ κατασκευάζει αὐτὰ οὕτω·

α') ὅτι τὰ πράγματα τὰ Φιλίππου ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εὐρίσκονται ἐν καλῇ καταστάσει, ἂν καὶ οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ δυσχυρίζοντο τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ ῥαδίως ἡδύναντο νὰ καταβληθῶσι (§ 21—24)·

β') ὅτι ἀγαθαῖον τέλος πάντων εἶναι νὰ ἀναλάβωσιν ἐκ παντὸς τρόπου τὸν πόλεμον, καθόσον μάλιστα ἐμελλεν οὗτος νὰ διεξαχθῇ ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Φιλίππου καὶ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, ὅπου θὰ ἀντέχωσι καὶ τὰ τῶν Ὀλυνθίων· ἂν δὲ ὁ Φίλιππος γείνη κύριος καὶ τούτων, δὲν ὑπολείπεται πλέον ἄλλο ἢ νὰ βαδίξῃ ἀκωλύτως κατ' αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τότε ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης (25—27).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Διὰ τοῦ ἐπιλόγου ἀνακεφαλαιῶν ἐν μιᾷ μόνῃ περιόδῳ ὅσα ἐν τοῖς προηγουμένοις προτείνει καὶ ἀπαιτεῖ νὰ πράξωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἕκαστοι κατὰ τὴν ἑαυτῶν κατάστασιν καὶ τάξιν, οἱ μὲν εὐπαροῦντες διὰ τῆς καταναλώσεως ὀλίγων ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῶν χρηματικῶν κεφαλαίων, οἱ δὲ ἐν στρατευσίμῳ ἤλι-

κία ὄντες διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ ὑπηρεσίας, οἱ δὲ λέγοντες διὰ τῶν εἰλικρινῶν καὶ συνετῶν συμβουλῶν, ἐπισφραγίζει τὸν λόγον διὰ συντόμου, ἀλλὰ καὶ λίαν πατριωτικῆς εὐχῆς «*χρηστὰ δ' εἴη παρτὸς εἵνεκα*» (§ 28).



ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΤΟΥ

Α' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Ἀντί πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ἡθέ- 1
λετε, νομίζω, προτιμήσει ἂν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη φα-
νερόν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, περὶ ἧς συσκέ-
πτεσθε ἤδη, τί μέλλει νὰ ἦναι συμφέρον τῇ πόλει.
Ἀφοῦ λοιπόν τοῦτο ἔχει οὕτως, πρέπει νὰ θέλητε προ-
θύμως νὰ ἀκροάζησθε μετὰ προσοχῆς τοὺς βουλομέ-
νους νὰ συμβουλεύωσι περὶ τοῦ πρακτέου· καθότι δύ-
νασθε οὕτω νὰ ἀκούσητε καὶ παραδεχθῆτε οὐ μόνον
ὅ,τι χρήσιμον παρουσιάζεται τις νὰ ὁμιλήσῃ ἐσκεμμέ-
νος περὶ τούτου πρὸ πολλοῦ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα
τῶν δεόντων, καὶ τοῦτο θεωρῶ ὡς δῶρον τῆς ὑμετέρας
καλῆς αἰείποτε τύχης, περὶ ᾧν ἤθελεν ἐπέλθαι εἰς τὸν
νοῦν ἐνίων νὰ ὁμιλήσωσιν ἐκ τοῦ προχείρου, ὥστε ἐξ
ἀπάντων τούτων νὰ δυνηθῆτε ῥαδίως νὰ ἐκλέξητε τί
συμφέρι τῇ πόλει.

Ὁ μὲν λοιπόν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 2
φωνάζει στεντορείως, ἐκτὸς μόνον ὅτι δὲν ἐκβάλλει φω-
νὴν ἀνθρώπου, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιληφθῇτε σπου-
δαίως τῶν πραγμάτων ἐκείνων, τῶν ἐν Ὀλύνθῳ συμ-
βαινόντων, ὑμεῖς αὐτοὶ αὐτοπροσώπως, ἂν φροντίζητε

τῷ ὄντι ὑπὲρ τῆς ἰδίας ὑμῶν σωτηρίας· ἀλλ' ἡμεῖς
 καὶ γὰρ δὲν γνωρίζω πῶς φαινόμεθα διακείμενοι ὡς πρὸς
 αὐτά. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαί-
 νονται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναγκαῖα τὰ ἐξῆς· νὰ ἐπιψη-
 φίσσητε μὲν ἀμέσως ἤδη τὴν ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων αἰτου-
 μένην βοήθειαν καὶ παρασκευασθῆτε ὅσω τὸ δυνατόν
 ταχέως, ἵνα τρέξητε πρὸς βοήθειαν ἐκείνων ἐντεῦθεν
 καὶ μὴ πάθητε τὸ αὐτό, ὅπερ καὶ πρότερον, νὰ πέμπη-
 τε δὲ συνάμα πρὸς αὐτοὺς καὶ πρέσβεις, οἵτινες θὰ
 ἀναγγεῖλωσι ταῦτα καὶ θὰ παρευρίσκωνται ἐκεῖ, παρα-
 τηροῦντες τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων· καθότι ὑπάρ- 3
 χει φόβος μάλιστα τοῦτο, μήπως δηλ. ὁ ἄνθρωπος οὗ-
 τος, πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς εἰς τὸ ἐκ τῶν περιστά-
 σεων τῶν πραγμάτων ὠφελείσθαι, ὅτε μὲν ὑποχωρῶν,
 ἂν τύχῃ ποτὲ νὰ πράξῃ ἴσως τοῦτο, ὅτε δὲ ἀπειλῶν
 (δύναται δὲ νὰ φαίνεται καὶ ἀξιόπιστος κατὰ τοῦτο εἰ-
 χότως), ἄλλοτε δὲ πάλιν διαβάλλων πρὸς τοὺς ἐκεῖ
 ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμετέραν ἀπὸ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων ἀπου-
 σίαν τρέψῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ πράγματα καὶ ἀποσπάσῃ
 μέρος τι ἐκ τοῦ συνόλου αὐτῶν. Ἄλλ' ὅχι, ὦ ἄνδρες 4
 Ἀθηναῖοι· αὐτὸ τοῦτο παραδόξως τὸ πρᾶγμα, ὅπερ κά-
 μνει τὸν Φίλιππον δυσμαχώτατον, συμφέρει τὰ μάλι-
 στα καὶ ὑμῖν· καθότι τὸ νὰ ἦναι ἐκεῖνος, εἷς ὢν, αὐ-
 τὸς μόνος κύριος τῶν πάντων καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρή-
 των, συνάμα δὲ αὐτὸς καὶ στρατηγὸς καὶ δεσπότης
 καὶ ταμίας καὶ νὰ παρευρίσκηται πανταχοῦ παρῶν ἐν
 τῷ στρατῷ, τοῦτο ὡς πρὸς μὲν τὸ νὰ πράττῳνται τὰ
 τοῦ πολέμου ταχέως καὶ ἐγκαίρως κάμνει τὸν Φίλιπ-
 πον νὰ ὑπερέχῃ τῶν ἄλλων πολὺ, ὡς πρὸς τὰς συν-

διαλλαγὰς ὅμως, ἃς ἀσμένως θὰ ἔκαμνεν ἐκεῖνος πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, ἂν ἤθελον οὗτοι, αὐτὸ τοῦτο φέρει ἀποτέλεσμα ἐναντίον. Εἶναι δηλαδὴ τοῖς Ὀλυνθίοις ⁸ καταφανὲς πλεόν ὅτι νῦν πολεμοῦσιν οὐχὶ ἵνα ἀποκτήσῃσι δόξαν οὐδ' ἵνα σώσῃσι μέρος τι τῆς ἑαυτῶν χώρας, ἀλλ' ἵνα ἀποκρούσῃσι τὴν ἀναστάτωσιν καὶ τὸν ἐξανδραποδισμόν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, καὶ γνωρίζουσι πολὺ καλῶς ὅποια κακὰ ἔκαμε τοὺς τε Ἀμφιπολίτας, ὅσοι παρέδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς Πυδναίους, ὅσοι ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ χαρᾶς· καὶ ὅπως εἰπεῖν, ἡ τυραννὶς εἶναι πρᾶγμα, εἰς δὲ δὲν πρέπει, νομίζω, νὰ δίδῃσι πίστιν τὰ ἐλεύθερα δημοκρατικὰ πολιτεύματα καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ μάλιστα ἂν τύχῃ νὰ ἔχῃσι γειτνιαζούσαν πρὸς αὐτὴν χώραν. Ταῦτα λοιπὸν γνω- ⁶ ρίζοντες πρὸ πολλοῦ καλῶς καὶ ἔχοντες κατὰ νοῦν πάντα τᾶλλα, ὅσα εἶναι προσήκοντα, προτείνω ὅτι πρέπει νὰ θελήσῃτε τέλος πάντων καὶ νὰ κινηθῇτε παροξυνθέντες καὶ νὰ ἔχητε ὅλην ὑμῶν τὴν προσοχὴν τῷ πολέμῳ, εἴπερ ποτὲ καὶ τώρα πρὸ πάντων, συνεισφέροντες χρήματα προθύμως καὶ ἐξερχόμενοι εἰς πόλεμον ὑμεῖς αὐτοὶ αὐτοπροσώπως καὶ μὴ κάμνοντες ἔλθειν μὴδεμίαν· καθότι οὐδὲ λόγος πλεόν ὑπολείπεται ὑμῖν οὐδὲ πρόφασις ἀκόμη οὐδεμία εἰς τὸ νὰ μὴ θέλητε νὰ πράττῃτε τὰ δεόντα. Τώρα φέρ' εἰπεῖν ὅ,τι πάντες ⁷ διεθρυλεῖτε μέχρι τινός, ὅτι δηλαδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμῃτε τοὺς Ὀλυνθίους νὰ κηρυχθῶσι πολέμιοι καὶ ἐχθροὶ τοῦ Φιλίππου, τοῦτο ἐγένετο αὐτομάτως καὶ μάλιστα οὕτως, ὅπως ἡδύνατο νὰ ᾔῃαι ὑμῖν τὰ μάλιστα συμφέρον· καθότι εἰ μὲν ἤθελον ἀναλάβει τὸν πρὸς

τὸν Φίλιππον τοῦτον πόλεμον πεισθέντες ὑφ' ὑμῶν, θά
 ἦσαν ἴσως σύμμαχοι ἐπισφαλεῖς καὶ θὰ εἶχον τὴν γνώ-
 μην ταύτην μέχρι τινός· ἐπειδὴ ὁμως ἤδη μισοῦσιν αὐ-
 τὸν ἐξ αἰτίας τῶν πρὸς ἑαυτοὺς ἐγκλημάτων ἐκείνου,
 ἐπόμενον εἶναι νὰ ἔχωσι τὴν κατ' αὐτοῦ ἐχθραν σταθε-
 ρὰν καὶ βεβαίαν δι' ὅσα φοβοῦνται μήπως πάθωσι καὶ
 ἔχουσι μάλιστα πάθει προτοῦ. Δὲν πρέπει ἄρα, ὦ ἄν- 8
 δρες Ἀθηναῖοι, ν' ἀφήσητε ἀπὸ τῶν χειρῶν ὑμῶν τοι-
 αύτην κατὰ τύχην παραπεσοῦσαν εὐκαιρίαν οὐδὲ νὰ πά-
 θητε τὸ αὐτό, ὅπερ καὶ πρότερον πολλάκις μέχρι τοῦδε.
 Ἐὰν π. χ. (ὅτε εἴχομεν ἐπιστρέψει ἐξ Εὐβοίας, παρα-
 σχόντες τὴν ἡμετέραν βοήθειαν τοῖς Εὐβοεῦσι, καὶ ἐπα-
 ρουσιάσθησαν εἰς τὸ βῆμα τοῦτο ἐκ τῶν Ἀμφιπολιτῶν
 πρέσβεις ὁ Ἰέραξ καὶ ὁ Στρατοκλῆς, παρακαλοῦντες
 ἡμᾶς νὰ πέμπωμεν ἐκεῖ στόλον καὶ παραλαμβάνωμεν
 ἡμεῖς τὴν πόλιν, εἰάν, λέγω, παρείχομεν τότε τὴν αὐτὴν
 ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἣν παρέσχομεν ὑπὲρ τῆς
 τῶν Εὐβοέων σωτηρίας, θὰ εἴχετε ἴσως τὴν Ἀμφίπολιν
 τότε καὶ θὰ ἦσθε ἀπηλλαγμένοι πάντων τῶν μετὰ ταῦ-
 τα περισπασμῶν. Καὶ πάλιν, ὁπότε ἀνηγγέλλετο ἡμῖν 9
 ὅτι πολιορκεῖται ἡ Πύδνα, ἡ Ποτίδαια, ἡ Μεθώνη, αἱ
 Παγασαί, τὰ ἄλλα ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκεῖ χωρία, ἵνα μὴ χρο-
 νοστριβῶ ἀπαριθμῶν αὐτὰ ἐν πρὸς ἓν, εἰάν τότε ἠθέλο-
 μεν τρέξει πρὸς βοήθειαν ἑνὸς τούτων, τοῦ πρώτου
 φέρ' εἰπεῖν καὶ κυριωτέρου, προθύμως καὶ προσηκόντως
 ἡμεῖς αὐτοὶ αὐτοπροσώπως, θὰ εἴχομεν τῶρα τὸν Φί-
 λιππον ἐν περιπτώσει πολέμου εὐκολονικητότερον καὶ
 ταπεινότερον πολύ· νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰείποτε πα-
 ραμελοῦντες, τὰ δὲ μέλλοντα ἐλπίζοντες νὰ λάβωσιν

ἐκβασιν καλὴν ἀπὸ ταῦτομάτου, ἠῤῥξήσαμεν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν αὐ-
 τὸν τόσῳ φοβερόν καὶ μέγαν, ὁποῖος δὲν ἐγένετο μέ-
 χρι τοῦδε οὐδεὶς ἀκόμη βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Τῶ-
 ρα τέλος πάντων παρουσιάζεται κατάλληλος περίστα-
 σις καὶ εὐκαιρία, αὐτὴ δὲ ἡ τῶν Ὀλυνθίων, προσφερο-
 μένη τῇ πόλει ἀφ' ἑαυτῆς, ἥτις δὲν εἶναι κατωτέρα οὐ-
 δεμιᾶς τῶν πρότερόν ποτε ἐκείνων. Καὶ μοι φαίνεται, 10
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἂν τις ᾔθελεν ἀποφασίσει νὰ
 ὑπολογίσῃ μετὰ δικαιοσύνης τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν
 δεδομένα ἐξ ὑπαρχῆς ἀγαθὰ, ἂν καὶ πολλὰ τούτων δὲν
 ἔχουσι καλῶς, ὅπως πρέπει, ἀλλ' ὅμως μεγάλην πάλ-
 λιν χάριν ᾔθελεν ὁμολογεῖ τοῖς θεοῖς, καὶ εἰκότως
 καθότι τὸ μὲν νὰ ἔχωμεν χαμένα πολλὰ κατὰ τὸν ὑπὲρ
 τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον, τοῦτο δύναται τις νὰ κατα-
 λογίσῃ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἡμετέρας ἀμελείας, τὸ
 δὲ οὐ μόνον νὰ μὴ ἔχωμεν πάθει τοῦτο πρὸ πολλοῦ,
 ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναφανῇ μάλιστα ἡμῖν παρ' ἐλπίδα συμ-
 μαχία τις ἀντίρροπος τῶν ἀπολεσθέντων τούτων, ἂν
 θέλωμεν νὰ κάμνωμεν χρῆσιν αὐτῆς, τοῦτο ἐγὼ τοῦ-
 λάχιστον ᾔθελον καταλογίσει ὡς εὐεργέτημα τῆς παρὰ
 τῶν θεῶν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας. Ἀλλὰ τοῦτο παρομοιά- 11
 ζει, πρὸς τὸν, πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς
 τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν καθότι ἂν μὲν τις, ὅσα
 λάβῃ παρὰ τῆς τύχης, καὶ διατηρήσῃ αὐτὰ μέχρι τέ-
 λους, ὁμολογεῖ μεγάλην χάριν τῇ τύχῃ, ἂν ὅμως κα-
 ταναλώσῃ αὐτὰ ἀνεπαισθῆτως, συγκατηνάλωσεν μετὰ
 τῶν χρημάτων καὶ τὸ νὰ διατηρῇ πλέον ἐν τῇ μνήμῃ
 τὴν ὀφειλομένην χάριν. Καὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα τὰ

ο γ γ γ γ
 ἐγὼ οὐκ ἔχω
 ὑπομνήσαι
 αὐτὰ ἐν τῇ
 μνήμῃ καὶ
 αὐτὰ

πολιτικὰ τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει, ὅσοι δηλ. δὲν ἔκαμον
 χρῆσιν ὀρθὴν τῆς παρουσιαζομένης καλῆς εὐκαιρίας,
 οὐδ' ἂν συνέβη τι ἀγαθὸν αὐτοῖς παρὰ τῶν θεῶν ἐνθυ-
 μοῦνται πλέον· καθότι ἕκαστον τῶν πρότερον παρὰ τῆς
 τύχης ἡμῖν χορηγηθέντων κρίνεται σχετικῶς πρὸς τὴν
 καλὴν ἢ κακὴν ἐπὶ τέλους ἔχθασιν αὐτοῦ. Διὸ χρειά-
 ζεται, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ φροντίσῃτε καὶ πολὺ
 μάλιστα περὶ τῶν λοιπῶν, ἵνα ἐπανορθώσαντες ταῦ-
 τα ἀποπλύνωμεν τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κακὴν
 περὶ ἡμῶν ὑπόληψιν. Ἄν ὅμως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 12
 ἐγκαταλείψωμεν εἰς τὴν τύχην αὐτῶν καὶ τούτους
 τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὡς ἐκ τούτου καταστρέψῃ ἔπειτα
 τὴν Ὀλυνθον ἐκεῖνος, ἃς ἐξηγηθῇ ὅστις θέλει εἰς ἐμέ
 καθαρῶς, τί θὰ ᾔῃαι ἐκεῖνο, ὅπερ κωλύει πλέον αὐτὸν
 νὰ βαδίζῃ ὅπου θέλει. Ἄρα συλλογίζεται τις ὑμῶν,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παρατηρεῖ τὸν τρόπον, πῶς
 ὁ Φίλιππος ἐγένετο μέγας, ἐνῶ τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο μι-
 κρὸς καὶ ἀσθενής; ἀφοῦ τὸ πρῶτον κατέλαβε τὴν Ἀμ-
 φίπολιν, μετὰ ταῦτα τὴν Πύδναν, ὕστερον τὴν Ποτί-
 δαιαν, κατόπιν τὴν Μεθώνην, τελευταῖον ἐπέβη ἐπὶ τῆς
 Θεσσαλίας· μετὰ ταῦτα διαθέσας τὰς Φεράς, τὰς Πα- 13
 γασάς, τὴν Μαγνησίαν, πάντα τὰ ἐκεῖ ἐν ἐνὶ λόγῳ
 κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν καὶ τὸ συμφέρον, ἐστράφη
 ἀμέσως εἰς τὴν Θράκην· ἔπειτα ἐκεῖ τοὺς μὲν τῶν βα-
 σιλέων ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ ἐγκαταστήσας ἡσθένησε· πάλιν
 καλλιτερεύσας ἀπὸ τῆς ἀσθενείας ὀλίγον δὲν ἀπέ-
 κλινεν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν,
 ἀλλ' εὐθὺς ἐπέβαλε χεῖρα κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Τὰς δὲ
 κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Παϊόνων ἐκστρατείας αὐτοῦ

καθώς καὶ τὰς πρὸς τὸν Ἀρύββαν καὶ ὅπου ἀλλαγῶ
ἔχει τις νὰ εἶπῃ παραλείπω.

Τί λοιπόν, δύναται τις ἴσως νὰ εἶπῃ, λέγεις ἡμῖν 14
ταῦτα νῦν ; ἵνα γνωρίσητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐν-
νοήσητε καλῶς ἀμφοτέρω ταῦτα, καὶ τὴν ἐκ μέρους
ὑμῶν ἐγκατάλειψιν ἐκάστης τῶν αἰείποτε παρουσιαζο-
μένων εὐνοϊκῶν περιστάσεων ὡς ἀλυσιτελῆ, καὶ τὴν
περὶ τὸ πράττειν μονομανίαν τοῦ Φιλίππου, ὑφ' ἧς
ἐνεργεῖ ἀδιακύπως καὶ μεθ' ἧς συζῇ, ἔνεκα τῆς ὁποίας
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρκεσθῇ τοῖς μέχρι τοῦδε πε-
πραγμένοις καὶ νὰ ἡσυχάσῃ. Ἄλλ' ἐὰν ὁ μὲν Φίλιππος
θὰ ἔχῃ ἐσχηματισμένην τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ γνώ-
μην, ὅτι δηλ. πρέπει νὰ πράττῃ αἰείποτε μεῖζόν τι τῶν
ὅσα μέχρι τοῦδε ἔπραξε καὶ ἔχει, ὑμεῖς δὲ ὅτι δὲν εἶ-
ναι ἀνάγκη νὰ ἀντιλαμβάνησθε οὐδεμιᾶς τῶν περιστά-
σεων ἐρρωμένως, σκέφθητε καλῶς, ὅποιον ἄρα τέλος
ἐλπίζετε νὰ λάβωσι ταῦτα. Διὰ τὸ ὄνομα τῶν θεῶν, 15
τίς ἐξ ὑμῶν εἶναι τόσῳ εὐήθης, ὅστις ἀγνοεῖ ὅτι ὁ ἐκεῖ
πόλεμος θὰ ἔλθῃ καὶ ἐκεῖθεν ἐνταῦθα, ἂν ἀμελήσωμεν·
ἀλλ' ὅμως, ἐὰν συμβῇ τοῦτο, φοβοῦμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, μήπως, καθὼς οἱ δανειζόμενοι ἀπερισκέπτως ἐπὶ
τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις τόκοις, ἀφοῦ ἐκ τῶν δανείων
εὐπορήσωσιν ἐπὶ μικρόν, ἀποξενοῦνται κατόπιν καὶ ἀπὸ
τῶν παλαιῶν αὐτῶν πατρικῶν κτημάτων, οὕτω καὶ ἡμεῖς
φανώμεν ὅτι ἔχομεν ῥαθυμῆσαι ἐπὶ πολλῇ ἡμῶν ζημίᾳ
καὶ ζητοῦντες ἅπαντα κατὰ τὴν ἀρέσκειαν ἡμῶν ἔλθω-
μεν ὕστερον εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κάμνωμεν πολλὰ
καὶ δυσάρεστα παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν καὶ κινδυνεύσω-
μεν τέλος πάντων περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἀγαθῶν.

Τὸ μὲν οὖν νὰ ἐπιτιμᾷ τις τοὺς ἄλλους, δύναται τις 16
 ἴσως νὰ εἴπῃ, εἶναι εὐχολον καὶ δύναται νὰ πράττῃ τοῦ-
 το πᾶς τις, τὸ δὲ νὰ ἀποφαίνεται γνῶμην περὶ τοῦ τί
 πρέπει νὰ πράττωμεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν παρόν-
 των, τοῦτο εἶναι ἔργον συμβούλου. Ἐγὼ δὲ δὲν ἀγνοῶ
 μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο, ὅτι δηλ. πολλάκις
 ὑμεῖς στρέφετε τὴν ὀργὴν ὑμῶν οὐχὶ κατὰ τῶν πρω-
 ταιτίων, ἀλλὰ κατ' ἐκείνων, ὅσοι ὠμίλησαν τελευταῖοι
 πάντων περὶ τῶν συζητουμένων πραγμάτων, ἂν δὲν
 ἀποβῇ τι συμφώνως πρὸς τὴν γνῶμην ὑμῶν ἀλλ' ὁ-
 μως φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀτομικὴν
 μου ἀσφάλειαν, νὰ συσταλῶ νὰ ὁμιλήσω περὶ ὧν εἰμι
 πεπεισμένος ὅτι συμφέρουσιν ὑμῖν. Προτείνω λοιπὸν 17
 ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποστηρίξῃτε διὰ τῆς βοηθείας
 ὑμῶν τὰ παρόντα πράγματα τῶν Ὀλυνθίων διττῶς,
 πρῶτον μὲν σώζοντες τὰς πόλεις τῶν Ὀλυνθίων διὰ
 τῆς ἐντεῦθεν ἀποστολῆς στρατιωτῶν τῶν μελλόντων
 νὰ πράξωσι τοῦτο, καὶ δεύτερον κακοποιούντες τὴν
 χώραν τοῦ Φιλίππου καὶ διὰ τριήρων καὶ διὰ στρατιω-
 τῶν ἐτέρων· ἂν ὁμως παραμελήσῃτε τοῦ ἑνὸς τῶν δύο
 τούτων, ὑποπτεύω μήπως ἡ ἐκστρατεία αὕτη μᾶς ἀπο-
 βῇ ματαία· καθότι ἂν κακοποιήτε μόνον ὑμεῖς τὴν χώ- 18
 ραν ἐκείνου, τότε, ἂν ὁ Φίλιππος ὑπομείνας τοῦτο ὑπο-
 τάξῃ τὴν Ὀλυνθον, εὐκόλως θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν
 οἰκείαν χώραν πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς· ἂν δὲ πάλιν
 τρέξῃτε ὑμεῖς πρὸς βοήθειαν τῆς Ὀλύνθου μόνον, τό-
 τε, ἂν ἐκεῖνος βλέπων τὰ τῆς χώρας αὐτοῦ μὴ διατρέ-
 χοντα κίνδυνον πολιορκήσῃ τὴν Ὀλυνθον καὶ ἐπιμείνη
 εἰς τὴν ἐκπολιόρκησιν αὐτῆς, θὰ γείνη κύριος τῶν πο-

λιορκουμένων διὰ τῆς πολυκαιρίας. Χρειάζεται ἄρα νὰ ᾖναι ἡ βοήθεια πολλή καὶ διττή.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους παρ' ἡμῶν 19
βοηθείας ταύτην τὴν γνώμην ἔχω· περὶ δὲ εὐρέσεως
πόρου τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο χρημάτων —
ὑπάρχουσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ὑπάρ-
χουσι καὶ μάλιστα τόσα, ὅσα εἰς οὐδένα τῶν ἄλλων
ἐν Ἑλλάδι ἀνθρώπων, ἀνήκοντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
τοῦ στρατοῦ· ἀλλὰ ταῦτα ὑμεῖς λαμβάνετε αὐτως,
ὅπως ἀγαπᾶτε. Εἰ μὲν λαιπὸν ἀπαδώσετε ταῦτα πρὸς
τοὺς ὑπηρετοῦντας ὡς στρατιώτας, δὲν ἔχετε ἀνάγκην
οὐδενὸς νέου πόρου, εἰ δὲ μή, ἔχετε ἢ μᾶλλον εἰπεῖν
ἐλλείπει ὑμῖν καθ' ὁλοκληρίαν ἅπας ὁ ἀπαιτούμενος
πρὸς βοήθειαν πόρος. Τί λοιπόν, δύναταί τις νὰ εἴπῃ,
σύ προτείνεις ἐγγράφως νὰ ᾖναι ταῦτα στρατιωτικά ;
μὰ τὸν θεὸν δὲν προτείνω ἐγὼ τοῦτο· καθότι ἐγὼ μὲν 20
φρονῶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ διοργανισθῇ διὰ τῶν χρέ-
μάτων τούτων στρατός, καὶ ταῦτα τὰ χρήματα νὰ
ᾖναι στρατιωτικά, καὶ νὰ ὑπάρχῃ μία καὶ ἡ αὐτὴ διὰ
πάντας τάξεις καὶ τοῦ λαμβάνειν χρήματα καὶ τοῦ
πράττειν τὰ δέοντα· ὑμεῖς ὅμως φρονεῖτε ὅτι πρέπει
νὰ λαμβάνητε αὐτὰ οὕτω πως ἀορίστως ἀνευ τινὸς
ἐργασίας, ἵνα δαπανᾶτε εἰς τὰς ἐορτάς. Ὑπολείπεται
ἄρα, νομίζω, νὰ συνεισφέρῃτε χρήματα πάντες, ἂν ᾖναι
χρεῖα πολλῶν, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Χρειάζονται
δὲ χρήματα, καὶ ἀνευ τούτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κα-
τορθωθῇ οὐδὲν τῶν δεόντων. Προτείνουσι δὲ καὶ ἄλ-
λους τινὰς ἄλλοι πόρους, ἐξ ὧν ὑμεῖς ἐκλέξατε ὅστις-
δήποτε φαίνεται ὑμῖν ὅτι συμφέρει, καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρ-

χει εἰσέτι καιρὸς ἀντιλήφθητε τῶν πραγμάτων ἔρρω-
μένως.

Ἄξιον δὲ εἶναι νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν καὶ ἀναλογισθῇ- 21
τε καὶ τὴν θέσιν τοῦ Φιλίππου, ἐν τίνι δηλαδὴ κατα-
στάσει εὐρίσκονται σήμερον τὰ πράγματα αὐτοῦ· καθό-
τι ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶναι οὔτε τόσῳ καλῶς
ὑπηρεπισμένα, ὥς νομίζει τις καὶ δύναται νὰ εἴπῃ μὴ
σχεπτόμενος ἀκριβῶς, οὐδ' οὕτως, ὅπως ἡδύναντο ἴσως
νὰ ἦναι κάλλιστα συγκεκροτημένα, οὔτε ἤθελε κηρύξει
ποτὲ τὸν πόλεμον τοῦτον ἐκεῖνος, ἐὰν ἤθελε φαντασθῇ
ὅτι θὰ παρουσιασθῇ ἀνάγκη καὶ νὰ πολεμῇ πραγματι-
κῶς, ἀλλ' ἤλπιζε τότε ὅτι θὰ ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα
ἐξ ἐφόδου, ὥς συμβαίνει ἐν ταῖς αἰφνιδίαις ἐπιδρομαῖς,
καὶ ἔπειτα διεψεύσθη τῶν ἐλπίδων. Τοῦτο δὰ πρῶτον
καταταράττει αὐτὸν ὥς γεγονὸς παρὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώ-
μην καὶ παρέχει αὐτῷ ἀθυμίαν πολλήν, εἴτα δὲ καὶ τὰ
πράγματα τῶν Θεσσαλῶν· καθότι οὗτοι ἦσαν μὲν βε- 22
βαίως ἄπιστοι φύσει καὶ αἰέποτε πρὸς πάντας τοὺς
— ἄλλους, ἀλλ' ὅμως πολλῷ μᾶλλον ἄπιστοι, καθὼς αἰεί-
ποτε ἦσαν, καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ τώρα πρὸς τοῦτον, διότι
καὶ τὰς Παγασὰς ἔχουσιν ἀπόφασιν νὰ ἀπαιτῶσι παρ'
αὐτοῦ ὀπίσω καὶ τὴν Μαγνησίαν ἐκώλυσαν αὐτὸν νὰ
ὀχυρόνῃ διὰ τειχῶν. Ἦκουον δ' ἐγὼ παρά τινων ὅτι
τάχα οὐδὲ τὰ τέλη τῶν λιμένων καὶ τῶν δημοσίων ἀγο-
ρῶν θὰ παραχωρήσωσιν αὐτῷ νὰ καρπῶται ἐπὶ πλεόν·
καθότι τὰς κοινὰς ἀνάγκας τῶν διαφόρων κοινοτήτων
τῶν Θεσσαλῶν εἶναι ἀνάγκη, ὥς ἤκουον παρ' ἐκείνων,
νὰ ἐξοικονομῶσιν ἀπὸ τῶν προσόδων τούτων, οὐχὶ νὰ
λαμβάνῃ αὐτὰς ὁ Φίλιππος. Ἄν δὲ ἀποστερηθῇ ἐκεῖνος

τῶν χρημάτων τούτων, θὰ εὔρεθῇ εἰς τὰ στενὰ παρα-
πολὺ ὡς πρὸς τὴν διατροφήν τοῦ μισθοφορικοῦ ἐκ ξέ-
νων στρατοῦ. Ἄλλ' ἐκτός τούτων καὶ αὐτός ἀκόμη ὁ ²³
Παίων καὶ ὁ Ἰλλυριὶς καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπαντες οὗ-
τοι οἱ περὶ αὐτὸν λαοὶ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι
εὐχαριστοῦνται νὰ ᾔναι μᾶλλον αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθε-
ροι, ἢ δυνηθῶσιν, ἢ δοῦλοι· καθότι οὗτοι εἶναι πρὸς
τούτοις καὶ ἀσυνήθεις εἰς τὸ νὰ ᾔναι ὑπήκοοί τινος,
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι, ὡς διηγοῦνται, ὑβριστής.
Καὶ μὰ τὸν θεὸν δὲν εἶναι οὐδὲν τούτων ἀπίστευτον
ἴσως· καθότι ἡ παρὰ τὴν ἀξίαν τινὸς εὐτυχία γίνεται
τοῖς ἀνοήτοις ἀνθρώποις ἀφορμὴ τοῦ κακογνῶμονεῖν,
καὶ διὰ τοῦτο βεβαίως πολλάκις φαίνεται ὅτι τὸ νὰ
φυλάξῃ τις τὰ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ εἶναι δυσκολώτερον
τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ αὐτά. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη, ὦ ἄνδρες ²⁴
Ἀθηναῖοι, ἀφοῦ θεωρήσῃτε τὰς κακὰς ἐκείνου ἐπὶ τοῦ
παρόντος περιστάσεις καλὴν ὡς πρὸς ὑμᾶς εὐκαιρίαν,
νὰ ἀναλάβῃτε προθύμως μετὰ τῶν Ὀλυνθίων τὴν σω-
τηρίαν τῶν παρόντων πραγμάτων, καὶ πρέσβεις πέμ-
ποντες πρὸς ἰδοῦς καὶ δι' ὅσα εἶναι ἀνάγκη καὶ ὑμεῖς
αὐτοὶ ἐκστρατεύοντες αὐτοπροσώπως καὶ τοὺς ἄλλους
ἅπαντας παροξύνοντες διὰ τοῦ παραδείγματος ὑμῶν,
συλλογιζόμενοι οὕτω, ἂν ὁ Φίλιππος ᾔθελε λάβει κα-
θ' ἡμῶν τοιαύτην εὐκαιρίαν καὶ ᾔθελε συμβῇ πόλεμος
πλησίον τῆς ἡμετέρας χώρας, μετὰ ποίας προθυμίας
ᾔθελεν ἐπιπέσει, νομίζετε, καθ' ὑμῶν; Ἐπειτα δὲν αἰ-
σχύνεσθε ἂν μὴδὲ ταῦτα καὶ δὲν τολμήσῃτε, ἐνῶ ἔχε-
τε καιρόν, νὰ πράξῃτε κατ' ἐκείνου, ὅσα ᾔθέλετε ἴσως
πάθει, ἂν ἠδύνατο αὐτός;

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ὅλων μὴδὲ τοῦτο, ὦ ἄνδρες 25
 Ἀθηναῖοι, ἅς μὴ διαφεύγῃ τὴν προσοχὴν ὑμῶν, ὅτι
 νῦν πρόκειται νὰ ἐκλέξετε ἐν ἐκ τῶν δύο, πότερον δηλ.
 ὑμεῖς πρέπει νὰ πολεμῆτε ἐκεῖ πρὸς τῇ χώρᾳ τοῦ Φι-
 λίππου ἢ ἐκεῖνος παρ' ὑμῖν. Ἐὰν φέρ' εἰπεῖν ἀντέχῃ
 εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ Φιλίππου ἢ δύναμις τῶν Ὀλυν-
 θίων, ὑμεῖς θὰ φέρητε τὸν πόλεμον ἐκεῖ καὶ θὰ κακο-
 ποιήσῃτε τὴν χώραν ἐκείνου εἰς τρόπον ὥστε νὰ καρ-
 πῶσθε ὡς ἐκ ταύτου ἀφόδως ταύτην ἐδῶ τὴν χώραν,
 ἣν ἔχετε ἤδη ὑμεῖς καὶ ἥτις εἶναι ὑμετέρα· ἂν δ' ὁ Φί-
 λιππος γείνη κύριος ἐκείνων, τίς θὰ καλύσῃ αὐτὸν νὰ
 βαδίξῃ ἐνταῦθα; οἱ Θηβαῖοι; φοβοῦμαι μήπως εἶναι 26
 λίαν πιχρὸν νὰ τὸ εἶπω, αὐτοὶ καὶ θὰ συνεισβάλωσιν
 εἰς τὴν χώραν ὑμῶν μετὰ τοῦ Φιλίππου προθύμως·
 ἄλλ' οἱ Φωκεῖς; οἵτινες δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ φυλάττω-
 σι τὴν ἰδίαν αὐτῶν χώραν, ἐὰν μὴ τρέξῃτε πρὸς βοή-
 θειαν αὐτῶν ὑμεῖς; ἢ ἄλλος τις; Ἄλλ', ὦ καλέ μου
 φίλε, δὲν θὰ ἀποφασίσῃ ὁ Φίλιππος νὰ βαδίξῃ καθ' ἡ-
 μῶν ἐνταῦθα. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἤθελε συμ-
 βῇ ἐν τῶν πλέον ἀτοπωτάτων, ἂν ὁ Φίλιππος δὲν θὰ
 πράξῃ, ἂν δυνηθῇ, ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια εἰ καὶ θεωρεῖται
 ὡς ἀνόητος καὶ μωρός, καὶ ὁμῶς τὰ διασαλπίζει εἰς
 ὅλον τὸν κόσμον. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα πόση με- 27
 γάλῃ εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ πο-
 λεμεῖν, τοῦτο δὲν χρειάζεται, νομίζω, οὔτε καὶ νὰ λε-
 χθῇ. Ἐὰν π. χ. ἤθελε παρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ἐξέλθῃ-
 τε ἐξω τῆς πόλεως ὑμεῖς αὐτοὶ εἰς ἐκστρατεῖαν τριά-
 κοντά μόνας ἡμέρας καὶ νὰ λαμβάνητε μέρος τι μόνον
 τῶν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ χώρᾳ προϊόντων ἐξ αὐτῆς, ὅσα εἰ-

ναι ἀνάγκη νὰ λαμβάνητε ὡς ἔχοντες στρατόπεδον ἐσχηματισμένον, καὶ χωρὶς μάλιστα νὰ ὑπάρχῃ, ἐννοῶ, οὐδεὶς πολέμιος ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, νομίζω ὅτι ὅσοι ἐξ ὑμῶν εἶναι γεωργοὶ καὶ κτηματῖαι ἤθελον ζημιωθῇ πολὺ πλειότερα ἢ ὅσα ἔχετε δεδαπανημένα πρὸς διεξαγωγὴν ὅλου τοῦ πρὸ τούτου ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως πολέμου. Ἐὰν ὅμως παρουσιασθῇ, ὡς εἰκός, καὶ πόλεμός τις εἰς τὴν Ἀττικὴν, πόσα πρέπει νὰ νομίσῃτε ὅτι θὰ ζημιωθῇτε; καὶ ἐκτὸς τῆς ζημίας προσυπάρχει προσέτι καὶ ἡ ὕβρις ἀπὸ μέρους τῶν πολεμίων καὶ ἡ αἰσχύνῃ ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἧτις παρὰ τοῖς φρονίμοις βεβαίως δὲν εἶναι κατωτέρα οὐδεμιᾶς ζημίας ὕλικῆς.

Πάντα τέλος πάντων ταῦτα συνιδόντες καλῶς πρέ- 28
πει ἅπαντες νὰ παράσχῃτε τὴν ὑμετέραν συνδρομὴν καὶ ἀπωθῇτε τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς ἐκεῖσε, οἱ μὲν εὐποροὶ, ἵνα δαπανῶντες ὀλίγα ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὅσα καλῶς καὶ τιμίως φερόμενοι ἔχουσι, καρπῶνται τὰ λοιπὰ ἀνέτως καὶ ἄνευ φόβου, οἱ δὲ ἐν ἡλικίᾳ στρατευσίμῳ ὄντες, ἵνα ἀποκτήσαντες τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Φιλίππου καταστῶσι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας αὐτῶν πατρίδος, ἀκεραίου οὔσης, οἱ δὲ πολιτευόμενοι ῥήτορες, ἵνα αἱ ἐξελέγξεις τῶν πολιτικῶν αὐτῶν πράξεων, ὑπὲρ ὧν εὐθύνονται, γείνωσιν αὐτοῖς εὐνοϊκαί, καθόσον ὁποῖά τινα ἤθελον ἀποθῇ τὰ περικυκλοῦντα ὑμᾶς ἤδη πράγματα, τοιοῦτοι καὶ κριταὶ θὰ γείνητε ἐπὶ τῶν ὑπ' ἐκείνων πεπραγμένων. Εἴθε δὲ νὰ ἀποβῶσιν χρηστὰ διὰ πάντα πολίτην.

μου ἔκαμνον μετὰ προθυμίας, θεωροῦντες τὸν Φίλιππον δυσ-
πολέμητον καὶ πιστεύοντες ὅτι διὰ τῆς πρώτης βοήθειας ἐξε-
τέλεσαν τὰς πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους ὑποσχέσεις. Κατὰ ταῦτα
διαίρει τὸν λόγον τοῦτον εἰς τρία κυρίως μέρη·

Α'. ἀγωνίζεται ὁ ρήτωρ (§ 3 — 13) νὰ ἀποδείξῃ

α') ὅτι, ἂν ὁ Φίλιππος ἐγένετο μέγας, τοῦτο ὀφείλει οὐχὶ
εἰς ἑαυτόν, ἀλλ' εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἀδιαφορίαν τῶν Ἀθη-
ναίων καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ὑπὲρ ἐκείνου πολι-
τευομένους (§ 3 — 5)·

β') ὅτι παρῆλθον ἐκεῖνα, δι' ὧν ἠδξήθη μέγας, καὶ ἤδη τὰ
πράγματα αὐτοῦ βαίνουνσι πρὸς τὴν παρακμὴν. Διὸ ἀνάγκη
πᾶσα τοὺς μὲν Ὀλυνθίους νὰ βοηθῶσιν ὡς κάλλιστα καὶ τά-
χιστα, εἰσφέροντες, στρατευόμενοι αὐτοὶ καὶ ποιοῦντες πάντα
οὐ μόνον λόγοις, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ καὶ ἔργοις, τοὺς δ' ἄλ-
λους Ἕλληνας νὰ παροξύνωσι κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, πέμ-
ποντες περὶ τούτου πρέσβεις (§ 6 — 13).

Β'. ἀποπειράται (§ 14 — 21) νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους ὅτι
ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ δὲν εἶναι τοιαύτη, ὅποια ἦτο
ἴσως ἄλλοτὲ ποτε καὶ ὅπως παριστῶσιν αὐτὴν οἱ ἀντιδοξοῦν-
τες προδόται τῆς πατρίδος·

α') διότι ὁ πολὺς καὶ ἐργατικὸς λαὸς τῶν Μακεδόνων, πά-
σχων ἐκ τῶν συχνῶν ἄνω κάτω ἐκστρατειῶν, καὶ τοὺς πολέ-
μους ἀποστρέφεται καὶ πρὸς τὸν βασιλέα αὐτοῦ δὲν φρονεῖ
φίλα, ὁ δὲ περὶ αὐτὸν στρατός, οἳ τε ξένοι καὶ πεζαίτεροι, δὲν
εἶναι καλλίτεροι οὐδενὸς τῶν ἄλλων (§ 14 — 18)·

β') διότι καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Φίλιππος συντελεῖ εἰς τὴν
χαλάρωσιν ταύτην, διότι τοὺς μὲν ἱκανούς, σώφρονας καὶ ἐμ-
πίρους περιφρονεῖ, ἀγαπᾷ δὲ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει τοὺς κόλα-
κας καὶ διεφθαρμένους. Δὲν φαίνονται δὲ ταῦτα ἤδη, διότι
συγκρύπτονται ὡς ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εὐπραξιῶν· ἂν ὁμοῦ

περιπλακῇ εἰς πόλεμον ὁμορον, οἷος εἶναι ὁ παρὼν τῶν Ὀλυνθίων, θὰ ἀποκαλυφθῶσι πάντα ταῦτα (§ 19—21).

Γ'. προσπαθεῖ (§ 22—30) νὰ καταδείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἡ καλὴ τοῦ Φιλίππου τύχη, ἥτις κάμνει αὐτὸν νὰ φαίνεται φοβερός κατὰ τὴν γνώμην τῶν φιλιππιζόντων, ἀλλ' ἡ μεγάλη ἀδράνεια τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ κατὰπτωσις τοῦ πρώτου ἐκείνου φρονήματος αὐτῶν ἀπέναντι τῆς ἄγαν δραστηριότητος τοῦ Φιλίππου καὶ τῆς ὑψηλοφροσύνης αὐτοῦ.

α') διότι, ἂν ἡ τύχη εἶναι μεγάλη ῥοπή ἢ μᾶλλον τὸ πᾶν εἰς τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, ἡ τῶν Ἀθηναίων τύχη καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς εὐμένεια τῶν θεῶν εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρα, ἀλλ' αὐτοὶ ἀργοῦντες καὶ διαπληκτιζόμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν τύχην προὔδωκαν καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἐνῶ ἄλλοτε ἦσαν οἱ μόνοι τῶν Ἑλληνικῶν διακρίων προασπισταὶ (§ 22—24).

β') διότι τόσῳ εἶναι τὴν διάνοιαν πεπωρωμένοι, ὥστε δὲν δύνανται νὰ ἀναλογισθῶσιν ὅτι ἐννέα ὅλα ἔτη ἀπὸ τοῦ πρώτου πρὸς Φίλιππον πολέμου παρῆλθον μέχρι τοῦδε, χωρὶς νὰ πράξωσιν οὐδὲν κατ' αὐτοῦ ἀποτελεσματικῶς, ἀλλὰ κατατρίβουσι τὸν χρόνον αἰτιώμενοι ἀλλήλους, ἀποδίδοντες τὰ σφάλματα εἰς τοὺς στρατηγούς, πολιτευόμενοι κατὰ συμμορίας, κόμματα καὶ φατρίας καὶ ῥίπτοντες τὰ βάρη τῆς πολιτείας ἀδίκως εἰς ἓν μόνον μέρος τῶν πολιτῶν (§ 25—30).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐν τῷ ἐπιλόγῳ ἐπαναλαμβάνων συγκεφαλαιωτικῶς ὅσα ἐν πολλοῖς τῶν τριῶν τοῦ λόγου μερῶν εἶπε προτρέπει τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκτελέσωσι τοῦλάχιστον τώρα ὅσα εἶχον μὲν καὶ πρότερον παραδεχθῇ καὶ ἀποφασίσαι, ἀλλὰ δὲν ἐξετέλεσεν αὐτὰ προθύμως, ἐπαρκῶς καὶ ὅπως ἔδει, ἦτοι α') νὰ συνεισ-

φέρωσι χρήματα ἐξ ἰδίων πάντες ἀναλόγως τῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἀφοῦ ἡ περὶ τῶν θεωρικῶν πρότασις αὐτοῦ καὶ γνώμη ἐν τῷ Α'. Ὀλυνθιακῶ ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος ὡς μὴ ἴσως ἀναγκαία· β') νὰ ἐξέλθωσιν εἰς ἐκστρατείαν πάντες ἀνεξαιρέτως καὶ ἕκαστος κατὰ σειράν καὶ νὰ μὴ ἐλπίζωσι μέγα τι καὶ γενναῖον ἐκ τῶν μισθοφόρων ξένων· γ') νὰ ἀκροῶνται ἐξ ἴσου πάντας τοὺς παριόντας εἰς τὸ βῆμα ῥήτορας καὶ νὰ προτιμῶσι τὴν γνώμην τῶν τὰ συμφέροντα τῇ πόλει συμβουλευόντων, καὶ οὐχὶ ὅ,τι ἂν εἴπῃ ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα κατὰ τὸ ἀτομικὸν ἕκαστος ἐνδιαφέρον καὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Φιλίππου (§ 34).

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΤΟΥ

Β' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Ἐπὶ πολλῶν μὲν πραγμάτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ¹
δύναται τις, νομίζω, νὰ ἴδῃ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐ-
νοϊαν γινομένην ἐκάστοτε καταφανῆ τῇ πόλει, πρὸ
πάντων ὅμως ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν πραγ-
μάτων· καθότι τὸ νὰ εὐρεθῶσι τέλος πάντων οἱ μέλ-
λοντες νὰ πολεμήσωσι τὸν Φίλιππον καὶ χώραν ὁμο-
ρον τῇ ἐκείνου κεκτημένοι καὶ δυνάμιν τινα οὐχὶ εὐκα-
ταφρόνητον καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ
πολέμου γνώμην καὶ ἀπόφασιν τοιαύτην, ὥστε νὰ θεω-
ρῶσι πᾶσαν πρὸς ἐκεῖνον συνδιαλλαγὴν πρῶτον μὲν
τοιαύτην, ὥστε νὰ μὴ παρέχωσιν οὐδεμίαν πρὸς αὐ-
τὴν πίστιν, εἴτα δὲ καὶ ὡς αὐτόχρημα ἀναστᾷτωσιν
τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, τοῦτο προσομοιάζει ὑπερανθρω-
πίνῃ τινὶ καὶ θεῖᾳ ἐξ ἅπαντος εὐεργεσίᾳ. Ἀνάγκη λοι- ²
πὸν πᾶσα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καὶ μόνον ἤδη
νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς ὑπὸ σπουδαίαν σκέψιν, πῶς δηλαδὴ
νὰ μὴ φανῶμεν ἀνάξιοι, καθόσον ἀφορᾷ τὰ περὶ ἡμᾶς
αὐτοὺς, τῶν παρὰ τῶν θεῶν ὑπαρχουσῶν ἡμῖν εὐεργε-
σιῶν, καθόσον εἶναι αἰσχυρὸν ἢ μᾶλλον ἐν τῶν πλέον
αἰσχίστων τὸ νὰ φαινώμεθα ὅτι ἀφίνομεν ἐξ ἀμελείας
νὰ φύγωσιν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν οὐ μόνον πόλεις καὶ

τόποι, ὧν κύριοι ἡμεθὰ ποτε ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπὸ
τῆς τύχης παρασκευασθέντες σύμμαχοι καὶ εὐνοῖκοι
ἡμῖν καιροί.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ μὲν νὰ διεξέρχηται τις, 3
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ πολλῶν τὴν ἰσχυρὰν στρατιω-
τικὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου καὶ διὰ τούτων τῶν λό-
γων νὰ προτρέπη ὑμᾶς εἰς τὸ νὰ πράττητε τὰ δέοντα
φρονῶ ὅτι δὲν ἔχει καλῶς. Διὰ τί; διότι νομίζω ὅτι,
ὅσα καὶ ἂν εἴπη τις ἐξαίρων ταῦτα, ἐκείνῳ μὲν προξε-
νοῦσι δόξαν καὶ τιμὴν, ὑφ' ἡμῶν δὲ διεξήχθησαν οὐχὶ
καλῶς· καθότι ὁ μὲν Φίλιππος ὅσω πλεότερα κατῴρ-
θωσεν ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ ἀξίαν, τοσοῦτω θαυμαστότερος
νομίζεται παρὰ πᾶσιν· ὑμεῖς δὲ ὅσω χειρότερον παρ'
ὅ,τι ἔπρεπε μετεχειρίσθητε τὰς περιστάσεις ταύτας,
τοσοῦτω περισσότερον ἐθεωρήθητε κατακριτέοι πρὸς
πλείονα ὑμῶν αἰσχύνην. Ταῦτα μὲν τέλος πάντων 4
θέλω παραλείψει· καθότι καὶ ἂν τις ἡδύνατο νὰ σκέ-
πτηται καθ' ἑαυτόν, θεωρῶν τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἀλη-
θῆ αὐτῶν ὄψιν, ἤθελεν ἰδεῖ ὅτι ὁ Φίλιππος ἐγένετο
καὶ εἶναι μέγας ἐντεῦθεν ἀπὸ μέρους ὑμῶν, οὐχὶ παρ'
ἑαυτοῦ. Ἄνθ' ὅσων λοιπὸν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει χάριν
τοῖς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ πολιτευθεῖσιν, ὑμεῖς
δὲ πρέπει νὰ τιμωρήσθητε αὐτούς, διὰ ταῦτα θεωρῶ τὸν
καιρὸν οὐχὶ κατάλληλον ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς ἀπα-
ρίθμησην αὐτῶν· ὅσα δὲ εἶναι δυνατόν νὰ εἴπω καὶ χω-
ρὶς νὰ συμπεριλάβω ταῦτα καὶ εἶναι μάλιστα συμφέ-
ρον νὰ γνωρίζητε αὐτά, ἀκούοντες καὶ ὑμεῖς πάντες,
καὶ δύνανται προσέτι νὰ φαίνωνται μεγάλα, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου ὀνειδῆ, ἂν θέλητε νὰ ἐξετά-

ζητε αὐτὰ ὀρθῶς, ταῦτα θὰ ἀποπειραθῶ νὰ εἶπω.

Τὸ μὲν λοιπὸν νὰ ἀποκαλῇ τις τὸν Φίλιππον ἐπίορ-
κον καὶ ἄπιστον χωρὶς νὰ ἀποδεικνύῃ τοῦτο καὶ ἐκ
τῶν πράξεων αὐτοῦ, τοῦτο δύναται τις νὰ διςχυρισθῇ,
καὶ δικαίως, ὅτι εἶναι λοιδορία κενή, μὴ στηριζομένη
ἐπὶ πραγμάτων· τὸ δὲ νὰ διηγῇται πάντα, ὅσα ἐπρα-
ξέ ποτε, καὶ ἐπὶ τούτοις στηριζόμενος νὰ ἐξελέγχῃ
αὐτὸν ὡς τοιοῦτον, τοῦτο καὶ ὀλιγωτέρων λόγων συμ-
βαίνει νὰ χρειάζεται καὶ φρονῶ ὅτι συμφέρει νὰ ῥηθῇ
διὰ δύο αἰτίας, πρῶτον ἵνα καταφανῇ τοῖς πᾶσιν ὅτι
εἶναι φαῦλος, ὅπερ εἶναι καὶ ἀληθές, καὶ δεύτερον ἵνα
οἱ μετὰ φόβου καὶ τρόμου θεωροῦντες τὸν Φίλιππον
ὡς ἀκαταμάχητόν τινα ἰδῶσιν ὅτι ἐξήντησε πλεον
πάντα τὰ μέσα ἐκεῖνα, δι' ὧν ἐξαπατῶν πρότερον τοὺς
ἄλλους ἠϋξήθη τόσον, ὥστε νὰ θεωρῇται μέγας, καὶ
τὰ πράγματα αὐτοῦ ἔχουσιν ἤδη φθάσει πρὸς αὐτὸ τῆς
παρακμῆς τὸ τέλος. Καὶ ἐγὼ αὐτός, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, θὰ θεώρουν δηλονότι τὸν Φίλιππον σφόδρα φο-
βερόν καὶ θαυμαστόν, ἂν ἔβλεπον αὐτὸν ἠϋξημένον διὰ
πράξεων δικαίων· νῦν δὲ θεωρῶν τὸ πρᾶγμα καὶ σκε-
πτόμενος ἐπ' αὐτοῦ εὐρίσκω ὅτι ὁ Φίλιππος κατ' ἀρχὰς
μὲν, (ὅτε τινὲς ἐξ ὑμῶν ἐξεδίδωκον ἐντεῦθεν τοὺς τῶν
Ὀλυνθίων πρέσβεις, ἐλθόντας ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συν-
νενοηθῶσι μεθ' ὑμῶν,) ἐξηπάτησε τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν
διὰ τῶν διαβεβαιώσεων ἐκείνων, ὅτι δηλ. θὰ παραδώσῃ
τὴν Ἀμφίπολιν ὑμῖν καὶ θὰ ἐκτελέσῃ τὸ θρυλούμενόν
ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο, μετὰ δὲ ταῦτα ἐξηπάτησε τὴν 7
τῶν Ὀλυνθίων φιλίαν διὰ τοῦ ὅτι ἐξεπολιόρχησε τὴν
Ποτίδαιαν, οὕσαν ὑμετέραν, καὶ ὑμᾶς μὲν τοὺς πρότε-

ρον συμμάχους ἡδίκησε παρασπόνδως, παρέδωκε δ' αὐτὴν τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶρα δὲ πάλιν τὸ τελευταῖον ἐξηπάτησε τοὺς Θεσσαλοὺς διὰ τῶν ὑποσχέσεων ὅτι θὰ παραδώσῃ αὐτοῖς τὴν Μαγνησίαν καὶ θὰ ἀναδεχθῇ νὰ διεξαγάγῃ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν. Ὅλως δὲ εἰπεῖν, δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἐξ ἐκείνων, ὅσοι ἤλθον μετ' αὐτοῦ εἰς σχέσεις, ὃν τινα δὲν ἐξηπάτησεν ἐκεῖνος· καθότι ἐξαπατῶν ἐκάστοτε τὴν ἀνοίαν ἐνός ἐκάστου τῶν ἀγνοούντων αὐτόν, τί πρᾶγμα εἶναι, καὶ λαμβάνων πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ τούτους, οὕτως ἠϋξήθη. Καθὼς 8 λοιπὸν διὰ τούτων ὑψώθη ὥστε νὰ ᾔῃαι μέγας, ὅποτε ἕκαστοι αὐτῶν ἐνόμιζον ὅτι θὰ πράξῃ καὶ τι αὐτοῖς συμφέρον, οὕτως ὀφείλει καὶ νὰ καταπέσῃ πάλιν διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐξαπατηθέντων ἀνθρώπων, ἀφοῦ ἐξηλέγχθη ἐπὶ τέλους ὅτι πάντα, ὅσα ἔπραξε, πράττει ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἀκροσφαλῇ βεβαίως θέσιν τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον εὐρίσκονται σήμερον αὐτά· ἢ ἂν δὲν ᾔῃαι οὕτω, ἅς παρουσιασθῇ τις νὰ δείξῃ εἰς ἐμέ, μᾶλλον δὲ εἰς ἡμᾶς ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὴ ταῦτα, ὅσα ἐγὼ λέγω, ἢ ὅτι ὅσοι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἐξηπατήθησαν θὰ ἐμπιστευθῶσι πλέον τοῦ λοιποῦ αὐτῷ, ἢ ὅτι οἱ παρὰ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι ὑπ' αὐτοῦ Θεσσαλοὶ δὲν θὰ θελήσωσι τῶρα νὰ γείνωσιν, ἂν δυνηθῶσιν, ἐλεύθεροι ἀσμένως.

Καὶ λοιπὸν ἂν τις ἐξ ὑμῶν παραδέχεται μὲν ὅτι 9 ταῦτα ἔχουσιν οὕτως, νομίζῃ ὁμῶς ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἀναχαιτίσῃ διὰ τῆς βίας τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων διὰ τὸν λόγον ὅτι ἔχει προκατελημμένα τὰ ὄχυ-

ρὰ ταῦτα μέρη καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα, ὁ τοιοῦτος δὲν στοχάζεται ὀρθῶς· καθότι ὅταν μὲν τὰ πράγματα ἐν γένει λάβωσι τὴν σύστασιν αὐτῶν ὑπ' εὐνοίας καὶ ἅπαντες οἱ μετέχοντες τοῦ πολέμου ἔχωσι τὰ αὐτὰ κοινὰ συμφέροντα, τότε οἱ ἄνθρωποι θέλουσι καὶ νὰ συμπάσχωσι καὶ νὰ ὑποφέρωσι τὰς συμφορὰς καὶ νὰ μένωσι σταθεροὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν· ὅταν ὅμως λάβῃ τις ἰσχὺν ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας, καθὼς βεβαίως οὗτος, τότε ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρόν τι κατὰ τύχην παῖσμα ἀνατρέπει, ὡς συνήθως συμβαίνει, καὶ διαλύει τὰ πάντα. Δὲν εἶναι βεβαίως, δὲν 10 εἶναι δυνατόν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄνθρωπος ἀδικῶν καὶ ἐπιορκῶν καὶ ψευδόμενος ὡς οὗτος νὰ ἀποκτήσῃ ποτὲ δύναμιν βεβαίαν, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα αἰσχροῦ μέσα εἰσάπαξ μὲν καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον εὐδοκιμοῦσι καὶ διέπρεψαν μάλιστα ἔστιν ὅτε ὡς τὰ ἄνθη σφόδρα, στηριζόμενα ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ νὰ συμβῇ καὶ τοῦτο, διὰ τοῦ χρόνου ὅμως ἀνακαλύπτονται ἐπ' αὐτοφώρῳ ὡς ἀνίσχυρα καὶ ψευδῆ καὶ καταρρέουσιν ὡς τὰ μαραινόμενα ἄνθη αὐτὰ περὶ ἑαυτά. Καθὼς π.χ. οἰκίας καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιοῦτου εἶδους πραγμάτων τὰ ἐκ τῶν κάτωθεν οἰκοδομούμενα μέρη πρέπει, νομίζω, νὰ ᾔναι ἰσχυρότατα, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τῶν πολιτικῶν αἱ ἀρχαὶ καὶ βάσεις πρέπει νὰ ᾔναι ἀληθεῖς καὶ δίκαιαι· τὸ δὲ πλεονέκτημα τοῦτο δὲν ὑπάρχει νῦν ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πεπραγμένοις.

Λέγω λοιπὸν ὅτι πρέπει τοὺς μὲν Ὀλυνθίους νὰ 11 βοηθῶμεν καὶ ὅποιονδήποτε ἄλλον τρόπον τοῦ βοηθεῖν προτείνει τις ὡς τὸν κάλλιστον καὶ τάχιστον οὗτος

ἀρέσκει καὶ εἰς ἐμέ, πρὸς δὲ τοὺς Θεσσαλοὺς νὰ πέμπω-
 μεν πρεσβείαν, ἥτις τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν τοὺς ὁμοφρο-
 νοῦντας ἡμῖν θὰ φωτίσῃ περὶ τούτων, τοὺς δὲ ἄλλους
 θὰ παροξύνῃ εἰς πόλεμον, καθόσον μάλιστα οὗτοι ἔχου-
 σι καὶ ἀπόφασιν τῶρα νὰ ἀπαιτῶσιν ὀπίσω παρὰ τοῦ
 Φιλίππου τὰς Παγασὰς καὶ νὰ κάμνωσι λόγον περὶ Μα-
 γνησίας. Ἄλλ' ὅμως ἔχετε ὑπ' ὄψιν τοῦτο, ὦ ἄνδρες 12
 Ἀθηναῖοι, πῶς δηλαδὴ οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις νὰ μὴ εἵ-
 πωσι λόγους μόνον κενούς, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι πρὸς τούτοις
 νὰ δεικνύωσι καὶ ἔργον τι ὑμῶν, ἀφοῦ προτοῦ ἐξέλθητε
 εἰς ἐκστρατείαν ἐπαξίως τῆς πόλεως καὶ ἦσθε πλέον καὶ
 ὑμεῖς ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, διότι πᾶς μὲν λόγος,
 ἂν λείπωσι τὰ πράγματα, φαίνεται μάταιόν τι πρᾶγ-
 μα καὶ κενόν, πρὸ πάντων ὅμως ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας
 πόλεως λόγος· καθότι ὅσω προχειρότατα φαινόμεθα
 τοῖς ἄλλοις ὅτι κάμνομεν χρῆσιν τῶν πολλῶν καὶ με-
 γάλων λόγων, τοσούτῳ μᾶλλον δυσιπιστοῦσι πάντες εἰς
 αὐτούς. Διὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ δείξητε τοῖς ἔξω πολλήν 13
 τὴν ἀπὸ τῆς προτέρας ὑμῶν διαγωγῆς μεταλλαγὴν
 καὶ τὴν μεταβολὴν μεγάλην, συνεισφέροντες χρήματα
 ἐξ ἰδίων, ἐξερχόμενοι εἰς πόλεμον αὐτοπροσώπως, ἐκ-
 πελοῦντες ἅπαντα προθύμως ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ἐννοεῖ-
 ται, ὅτι θὰ δώσῃ τις τοῦ λοιποῦ προσοχὴν εἰς ὑμᾶς·
 καὶ ἂν θελήσῃτε νὰ φέρητε εἰς πέρας ταῦτα προσηκόν-
 τως καὶ δεόντως, οὐ μόνον αἱ μετὰ τοῦ Φιλίππου σχέ-
 σεις τῶν συμμάχων θὰ φανῶσιν οὔσαι ἀσθενεῖς καὶ μὴ
 βασιζόμεναι εἰς ἀμοιβαίαν πίστιν, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγμα-
 τα τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κράτους καὶ τὰ περὶ τῆς δυνάμεως
 αὐτοῦ λεγόμενα θὰ ἐξελεγχθῶσιν ἔχοντα κακῶς.

Καθόλου μὲν εἰπεῖν, ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῶν Μα- 14
κεδόνων καὶ ἀρχὴ ὡς πρόσθετον μὲν ἄλλη τινὶ μέρος
εἶναι ὅπως δὴ ποτε βοήθειά τις οὐχὶ ἀσήμαντος καὶ μι-
κρά, καθὼς π. χ. ὑπῆρξέ ποτε ὡς ἐπικούρος ὑμῶν ἐπὶ
Τιμοθέου πολεμοῦντος πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους· πάλιν
μετὰ ταῦτα ἐφάνη ἡ δύναμις αὕτη ἀξιόλογόν τι ὑπο-
στήριγμα, βοηθοῦσα τοῖς Ὀλυνθίοις κατὰ τῆς Ποτι-
δαίας ἡνωμένοις μετὰ τῶν Μακεδόνων συνάμα· τῶρα
πάλιν ἔτρεξε πρὸς βοήθειαν τῶν Θεσσαλῶν εὐρισχομέ-
νων εἰς ἐμφυλίους στάσεις καὶ ἐχόντων ἐσωτερικὰς
ταραχὰς κατὰ τῆς αὐλῆς τῶν ἐκεῖ τυράννων· καὶ ἐν
γένει ὅπου τις ἂν προσθέσῃ, νομίζω, καὶ μικράν τινα
δύναμιν, τοῦτο πάντως ὠφελεῖ· αὕτη ὅμως καθ' ἑαυτὴν
ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων εἶναι ἀσθενὴς καὶ μεστὴ
πολλῶν ἐλαττωμάτων, καθόσον μάλιστα καὶ αὐτὸς οὗ- 15
τος ὁ Φίλιππος δι' ὧν τούτων, ὡς πρὸς τὰ ὅποια
δύναται τις νὰ θεωρήσῃ αὐτόν μέγαν, διὰ τῶν πολέ-
μων δηλονότι καὶ τῶν συχνῶν ἐκστρατειῶν, κατέστησεν
αὐτὴν ἔτι ἐπισφαλεστέραν παρ' ὅ,τι φύσει ὑπῆρχε πρὸς
ιδίαν αὐτοῦ βλάβην. Μὴ νομίζετε φέρ' εἰπεῖν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ εὐ-
χαριστοῦνται ἐξ ἴσου ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν
ἐπιθυμεῖ δόξης καὶ τοῦτο ἔχει ζηλεύσει ἐξ ἀρχῆς μέχρι
τοῦδε καὶ προείλετο ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, πράττων καὶ κιν-
δυνεύων, νὰ ὑποφέρῃ ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ νὰ πάθῃ, προ-
τιμῆσας αἰετοτε ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς τὴν δόξαν τοῦ
νὰ φανῇ ὅτι κατῴρωσε τόσα, ὅσα οὐδεὶς πώποτε ἄλ-
λος κατὰ τὴν ιδέαν αὐτοῦ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων
ἐπραξεν· οἱ δὲ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπὸ μὲν τῆς φιλοτιμίας 16

τῆς προερχομένης ἀπὸ τούτων δὲν μετέχουσιν οὐδό-
λως, κατακοπτόμενοι δὲ ἀείποτε διὰ τὰς ἐκστρατείας
ταύτας τὰς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ ταλαιπωροῦνται
ἀδιακόπως, διότι οὔτε ἀφίνονται νὰ ἐνασχολῶνται εἰς
τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν ἔργα οὐδὲ εἰς τὰς οἰκια-
κὰς ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις, οὔτε δύνανται νὰ πωλήσωσι
τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ὅσα ἂν κάμωσιν οὐ-
τως, ὅπως ἂν δυνηθῶσι, διότι οἱ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ
ἐμπορικοὶ λιμένες εἶναι διὰ τὸν πόλεμον κεκλεισμένοι. ¶

Υ Ὁ μὲν λοιπὸν λαὸς τῶν Μακεδόνων πῶς διάκειται πρὸς 17
τὸν Φίλιππον, ἐκ τῶν εἰρημένων τούτων δύναται τις
νὰ συμπεράνῃ οὐχὶ δυσκόλως· οἱ δὲ λοιποὶ τέλος πάν-
των, οὓς ἔχει περὶ ἑαυτόν, ξένοι καὶ πεζαῖτεροι στρα-
τιῶται, ἔχουσι μὲν τὸ ὄνομα ὅτι τάχα εἶναι θαυμαστοὶ
στρατιῶται καὶ συγκεκροτημένοι καλῶς τὰ τοῦ πολέ-
μου, ἀλλ' ὅμως, ὅπως ἐγὼ ἤκουον παρά τινος τῶν ἐν
αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ διατριψάντων καὶ εἰδόντων τὰ ἐν
αὐτῇ, ἀνθρώπου τοιοῦτου, ὅποιος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ
ψεύδῃται κατ' οὐδένα τρόπον, δὲν εἶναι καλλίτεροι οὐ-
δενὸς τῶν ἄλλων. Ἐὰν μὲν φέρ' εἰπεῖν ὑπάρχει τις 18
ἄξιος λόγου ἄνθρωπος μεταξὺ αὐτῶν, ἔμπειρος ὅπως
δήποτε πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν (ἔλεγεν ἐκεῖ-
νος ὅτι) ἀπωθεῖ πάντας διὰ μικροφιλοτιμίαν, διότι θέλει
πάντα τὰ ἔργα νὰ φαίνωνται ὅτι εἶναι ἔργα αὐτοῦ·
καθότι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κατὰ τὴν φιλοτιμίαν πάλιν
ἔλεγεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶναι ἀνυπερέβλητος·
ἐὰν δέ τις ὑπάρχῃ σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως ἀνὴρ, ὁ
τοιοῦτος, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὴν καθημε-
ρινὴν τοῦ βίου ἀκολασίαν καὶ τὴν μέθην καὶ τοὺς ἀσέ-

μνους ἐν κορδακισμοῖς χορούς, παρωθεῖται καὶ θεωρεῖ-
 ται ὡς οὐτιδανός· οἱ λοιποὶ ἄρα περὶ αὐτὸν εἶναι λη- 19
 σταὶ καὶ κόλακες καὶ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, ὅποιοι ἀφοῦ
 μεθυσθῶσιν ὑπ' ἐκείνου χορεύουσι τοιούτους ἀσέμνους
 καὶ αἰσχροὺς χορούς, ὥστε ἐγὼ διστάζω τῇ ἀληθείᾳ
 τώρα νὰ εἶπω αὐτοὺς ὀνομαστὶ ἐνώπιον ὑμῶν. Ἀπλὸν
 δὲ ὅτι ταῦτα εἶναι ἀληθῆ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τούτου·
 ὅσους δηλαδὴ τοιούτους ἀνθρώπους ἀπεδίωκον ἐντεῦ-
 ϑεν πάντες ὡς πολὺ ἀσελγεςτέρους καὶ αὐτῶν τῶν
 θαυματοποιῶν, τὸν Καλλίαν π. χ. ἐκείνον τὸν δημόσιον
 δοῦλον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων ἀν-
 τικειμένων καὶ ποιητὰς αἰσchrῶν ᾠσμάτων, ἅπερ ποιοῦ-
 σιν εἰς τοὺς συναναστρεφομένους μετ' αὐτῶν, ἵνα γεί-
 νωσιν ἀντικείμενον γέλωτος, τούτους ἀγαπᾷ καὶ δια-
 τηρεῖ περὶ ἑαυτόν. Καὶ ὅμως καὶ μικρὰ ἂν θεωρῇ τις 20
 ταῦτα, εἶναι ἐν τούτοις μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 δείγματα τῆς ἐκείνου κακογνωμοσύνης καὶ κακοδαίμο-
 νίας παρὰ τοῖς φρονίμοις ἀνθρώποις· ἀλλὰ τώρα μὲν
 ἐπισχιάζουσι ταῦτα, νομίζω, τὰ πολλὰ κατορθώματα
 αὐτοῦ· καθότι αἱ εὐτυχίαι εἶναι μέγα πρᾶγμα εἰς τὸ νὰ
 συγκρῦψωσι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ· ἂν ὅμως προσκόψῃ εἰς
 τι, τότε θὰ ἀποκαλυφθῶσιν ἐξεταζόμενα ἀκριβῶς ταῦ-
 τα τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ. Φρονῶ δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ὅτι δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς, ὅτε θὰ δειχθῇ
 τοῦτο, ἂν καὶ οἱ θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς ἀποφασίσητε.
 Καθὼς π. χ. συμβαίνει ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν ἀνθρωπί- 21
 νων σωμάτων, ἐφ' ὅσον μὲν τις ἦναι ἐντελῶς ὑγιής δὲν
 αἰσθάνεται τίποτε ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ, ὁπόταν δι-
 συμβῇ ἀρρώστημά τι, τότε πάντα τὰ πεπαθημέ-
 να τοῦ

σώματος μέλη εύρίσκονται εἰς ἐρεθισμόν, εἴτε ῥήγμα εἶναι τὸ πάθημα εἴτε στρέβλωμα εἴτε ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων τῷ σώματι εἶναι σαθρόν, οὕτω καὶ τὰ κακὰ τῶν δημοκρατουμένων πόλεων καὶ τῶν τυραννικῶν κρατῶν, ἐφ' ὅσον μὲν πολεμῶσιν ἔξω, δὲν γίνονται καταφανῆς εἰς τὸν λαὸν ταῦτα, ὁπόταν ὁμῶς συμβῇ πόλεμος πρὸς τὰς ὁμόρους χώρας καὶ γείνη συμπλοκή, τότε οὗτος κάμνει πάντα ταῦτα κατὰδῆλα τοῖς ἔξω, ὡς αἰείποτε συνέβη.

✓ Ἐὰν δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βλέπων τὸν 22 Φίλιππον βοηθούμενον ὑπὸ τῆς τύχης νομίζῃ αὐτὸν ὡς πρὸς τοῦτο φοβερόν εἰς τὸ νὰ καταπολεμηθῇ, ὁ τοιοῦτος ὡς φρόνιμος μὲν ἄνθρωπος συλλογίζεται· διότι ἡ τύχη ἔχει μεγάλην ἐπιρροήν, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, εἶναι τὸ πᾶν ἐπὶ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐγὼ τοῦλάχιστον, ἂν τις ἤθελέ μοι ἐπιτρέψει νὰ ἐκλέξω, ἤθελον προτιμήσει μᾶλλον τὴν τύχην τῆς ἡμετέρας πόλεως παρὰ τὴν τύχην ἐκείνου, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὁμῶς ὅτι θὰ ἔχγητε τὴν θέλησιν νὰ πράττητε ὑμεῖς οἱ ἴδιοι αὐτοπροσώπως καὶ ἐπ' ὀλίγον κἂν πάντα ὅσα πρέπει· καθότι παρατηρῶ ὅτι πολλῶ πλειότεραι ἀφορμαὶ εἰς τὸ νὰ ἔχγητε τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ὑπάρχουσιν ὑμῖν ἢ ἐκείνῳ. Ἀλλὰ καθήμεθα, νομίζω, οὕτω χωρὶς 23 νὰ πράττωμεν οὐδέν· δὲν εἶναι δὲ δυνατόν, ἐνῶ τις αὐτὸς ὁ ἴδιος κάθηται ἀργός, οὐδὲ τοὺς φίλους νὰ διατάττῃ νὰ πράττωσιν τι ὑπὲρ ἑαυτοῦ, πολλῶ δὴ ὀλιγώτερον τοὺς θεοὺς. Δὲν εἶναι ἄρα παράδοξον, ἂν ὁ Φίλιππος στρατευόμενος καὶ κοπιᾶζων αὐτὸς μόνος καὶ παρὼν πανταχοῦ καὶ ἐπὶ πάντων καὶ μὴ παραλείπων

μηδένα καιρόν μηδὲ ὥραν τοῦ ἔτους νὰ παρέλθῃ εἰς μάτην εἶναι ὑπέρτερος ἡμῶν, οἵτινες βραδύνομεν αἰετοτε καὶ γράφομεν ψηφίσματα μόνον καὶ καταγινόμεθα εἰς τὸ νὰ ἐρωτῶμεν ἀλλήλους περὶ νέων. Οὐδὲ θεωρῶ ἐγὼ τοῦτο θαυμαστόν· καθότι τοῦναντίον μάλιστα θὰ ἦτο θαυμαστόν, ἂν δηλαδὴ ἡμεῖς χωρὶς νὰ πράττωμεν οὐδὲν ἀφ' ὅσα εἶναι προσήκον νὰ πράττωσιν οἱ πολεμοῦντες θὰ ἦμεθα ἀνώτεροι ἐκείνου, ὅστις πάσας τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἐκτελεῖ μόνος. Ἀλλὰ δι' ἐκεῖνο θαυμάζω, ἂν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀντέστητέ ποτε ἀρπάσαντες τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καί, ἐνῷ ἐπαρουσιάσθη ὑμῖν πολλάκις εὐκαιρία νὰ ἐπωφεληθῇτε ἰδιαιτέρως εἰς πολλὰ πλειότερον τῶν ἄλλων, ὑμεῖς δὲν κατεδέχθητε, ἀλλ' ἵνα τύχωσιν οἱ ἄλλοι τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, ἐξωδεύετε ὑμεῖς τὰ ὑμέτερα χρήματα, συνεισφέροντες ἐκ τῶν ιδίων, καὶ ἐκινδυνεύετε πρὸ τῶν ἄλλων στρατευόμενοι αὐτοπροσώπως, τώρα δὲ βαρύνεσθε νὰ ἐξέρχησθε εἰς ἐκστρατείας καὶ ἀναβάλλετε καιρὸν εἰς τὸ νὰ συνεισφέρητε χρήματα ὑπὲρ τῶν ιδίων ὑμῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἑλληνας ἐσώσατε πολλάκις καὶ πάντας ὁμοῦ ἐν συνόλῳ καὶ καθ' ἑνα ἕκαστον αὐτῶν ἐν μέρει, ἐνῷ δὲ ἤδη ἔχετε πρὸ πολλοῦ ἀπολέσει τὰς ὑμετέρας κτήσεις, κάθησθε ἀργοὶ καὶ ἀδιαφορεῖτε. Διὰ ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τοῦτοις ἀπορῶ, πῶς μηδὲ εἰς ἐξ ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δὲν δύναται νὰ συλλογισθῇ, πόσον χρόνον πολεμεῖτε τὸν Φίλιππον καὶ τί ἐπράττετε ὑμεῖς ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ καὶ παρῆλθεν ὁ χρόνος οὗτος· καθότι γνωρίζετε

βεβαίως τοῦτο, ὅτι δηλ. ἐνῷ ὑμεῖς μὲν αὐτοὶ ἀνεβάλλετε καιρὸν νὰ πράττητε ὅ,τι ἔδει, ἄλλοι δέ τινες ἠλπίζετε νὰ πράξωσί τι ἀνθ' ὑμῶν, ἐρρίπτετε τὴν αἰτίαν τῆς ἀπραξίας ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον, ἐδικάζετε τοὺς στρατηγούς, πάλιν ἠλπίζετε εἰς ἄλλους, ἐκάμνετε σχεδὸν τὰ αὐτά, ἅπερ καὶ τώρα, οὕτω διήλθεν ὁ χρόνος ἅπας οὗτος. Καὶ ἔπειτα τόσον νοῦν δὲν ἔχετε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἐκ χρηστῶν ἐγένοντο φαῦλα, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων πράξεων ἐλπίζετε νὰ γείνωσιν αὐτὰ ἐκ φαύλων χρηστά; ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως οὔτε λογικὸν εἶναι καὶ οὔτε φυσικόν· καθότι πολὺ εὐκολώτερον φυσικῶ τῷ λόγῳ εἶναι τὸ νὰ φυλάττωμεν πᾶν ὅ,τι ἔχομεν ἢ νὰ ἀποκτήσωμεν ὅ,τι δὲν ἔχομεν. Τώρα δὲ τί μὲν νὰ φυλάξωμεν δὲν ὑπάρχει πλέον, διότι οὐδὲν τῶν πρότερον ὑπαρχόντων ὑπελείφθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποκτήσωμεν ἐκ νέου· ἡμῶν αὐτῶν ἄρα ἔργον εἶναι ἤδη τοῦτο.

Προτείνω τέλος πάντων ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεισφέρητε χρήματα ἐξ ιδίων, νὰ ἐξέρχησθε εἰς ἐκστρατεῖαν ὑμεῖς αὐτοὶ μετὰ προθυμίας, νὰ μὴ αἰτιᾶσθε μηδὲνα ἄλλον, πρὶν γείνητε κύριοι τῶν παρόντων πραγμάτων, καὶ τότε ἀλλὰ τότε μόνον κρίνοντες τοὺς ἄλλους ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου νὰ τιμᾶτε, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας νὰ τιμωρῆτε, καὶ τὰς προφάσεις τέλος πάντων νὰ ἄρῃτε ἐκ τοῦ μέσου, καθὼς καὶ τὰς ἀναφορικῶς πρὸς ὑμᾶς ἐλλείψεις· καθότι δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἐξετάσῃτε αὐστηρῶς τί ἐπράχθη ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἂν μὴ πρῶτον ὑμεῖς αὐτοὶ ἀρχίσῃτε

νὰ πράττητε ὅ,τι πρέπει. Διὰ τίνα φέρ' εἰπεῖν λόγον, ὧ 28
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε ὅτι τοῦτον μὲν τὸν πόλε-
 μον, ὃν ἐκάστοτε ἀναλαμβάνει ἡ πόλις, ἀποφεύγουσι
 πάντες, ὅσους καὶ ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, αὐτοὶ δὲ
 εὐρίσκουσιν ἰδίους καὶ πρὸς ἴδιον αὐτῶν κέρδος πολέ-
 μους, ἂν ἀπαιτῇται νὰ εἰπω τι ἐξ ὧν εἶναι τῶ ὄντι
 ἀληθὴ καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν ; διότι ἐνταῦθα μὲν
 κατὰ τοὺς τῆς πόλεως πολέμους τὰ ἄλλα, ὑπὲρ ὧν
 γίνεται ὁ πόλεμος, ἀνήκουσιν εἰς ὑμᾶς· ἡ Ἀμφίπολις
 π. χ. καὶ ἂν κυριευθῇ ὑφ' ὑμῶν, παραχρῆμα θέλετε
 ἐπωφεληθῇ ἐξ αὐτῆς ὑμεῖς, οἱ δὲ κίνδυνοι ἀνήκουσιν
 ἰδίως τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ ἀρχηγοῖς τοῦ στρατοῦ, μι-
 σθός δὲ δὲν ὑπάρχει· ἐκεῖ δὲ ἐν τοῖς πολέμοις, οὓς ἀνα-
 λαμβάνουσιν οἱ στρατηγοὶ ἀφ' ἑαυτῶν, κίνδυνοι μὲν
 ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι, αἱ δὲ ἀπολαβαὶ εἶναι τῶν ἀρ-
 χηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν, ἡ Λάμψακος π. χ. τὸ Σί-
 γειον, τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ὅσα διαρπάζουσι πειρατικῶς
 κατάγοντες αὐτὰ εἰς τοὺς λιμένας. Ἐκαστοὶ ἄρα τρέ-
 χουσι κατόπιν τοῦ συμφέροντος αὐτῶν· ὑμεῖς δέ, ὅταν 29 ✓
 μὲν ῥίψητε βλέμμα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν
 πραγμάτων ἐχόντων κακῶς, σύρετε εἰς τὰ δικαστήρια
 τοὺς ἐπὶ τοῦ στρατοῦ ἀρχηγούς, ὅταν ὁμῶς δώσητε
 αὐτοῖς τὴν ἀδειαν νὰ ἀπολογηθῶσι καὶ ἀκούσητε τὰς
 ἀνάγκας ταύτας, ἀπολύετε αὐτοὺς ἀτιμωρήτους. Ἐνα-
 πομένει ἄρα ὑμῖν ὥς κέρδος τὸ νὰ ἐρίζητε πρὸς ἀλλή-
 λους καὶ ᾗσθε διηρημένοι εἰς κόμματα καὶ φατρίας, ὑπο-
 στηρίζοντες πεποιθότως οἱ μὲν ταῦτα, οἱ δὲ ἐκεῖνα, τὰ
 δὲ κοινὰ νὰ εὐρίσκωνται ἐν οἰκτρᾷ καταστάσει. Πρότε-
 ρον μὲν φέρ' εἰπεῖν ἐκάμνετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς

συνεισφοράς κατὰ συμμορίας, νῦν δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ὑπάρχει δηλ. εἰς ῥήτωρ ὡς ἀρχηγός ἐφ' ἐκατέρου τῶν κομμάτων καὶ εἰς στρατηγός ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτου καὶ οἱ μέλλοντες νὰ φωνάξωσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ λαοῦ τὸ ναὶ ἢ ὄχι τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι πολῖται εἴσθε διανενημεμένοι, οἱ μὲν πρὸς τούτους, οἱ δὲ πρὸς ἐκείνους. Ὑπάρχει λοιπὸν ἀνάγκη, 30 ἄφοῦ ἀφήσητε κατὰ μέρος ταῦτα καὶ γείνητε κύριοι ἐτι καὶ νῦν ὑμῶν αὐτῶν, νὰ καταστήσητε κοινὸν τοῖς πᾶσι καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ συμβουλευεῖν καὶ τὸ πράττειν· ἐὰν ὅμως εἰς ἄλλους μὲν δώσητε τὸ δικαίωμα τοῦ διατάττειν μόνον ὡς ἀπὸ τινος τυραννικῆς ἐφ' ὑμῶν ἐξουσίας, εἰς ἄλλους δὲ ἐπιβάλητε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐξοπλίζωσι τριήρεις, πληρόνωσι φόρους, ὑπηρετῶσιν ὡς στρατιῶται, εἰς ἄλλους δὲ νὰ κάμνωσι μόνον ψηφίσματα κατὰ τούτων, εἰς ἄλλο δέ τι νὰ μὴ συμπονώσι μηδ' εἰς τὸ παραμικρόν, δὲν θὰ γείνη ὑμῖν ἐν καιρῷ οὐδὲν τῶν δεόντων· καθότι ἡ ἡδικημένη αἰεποτε μερὶς τῶν πολιτῶν θὰ μείνη κατόπιν ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιβεβλημένων αὐτῇ χρεῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου θὰ ἔχγητε ὑμεῖς τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τιμωρῆτε ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν τούτους.

Συγχεφαλαίων τέλος πάντων τὰ εἰρημένα προτείνω 31 πάντες ἀνεξαιρέτως νὰ συνεισφέρητε χρήματα ἐξ ἰδίων ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον κατ' ἀναλογίαν, πάντες νὰ ἐξέρχησθε εἰς ἐκστρατείαν κατὰ σειρὰν καὶ ἐκ διαφοχῆς, μέχρις οὗ ἐκπληρώσητε ἅπαντες τὴν στρατιωτικὴν ὑμῶν ὑπηρεσίαν, εἰς πάντας τοὺς παρουσιαζομένους εἰς τὸ βῆμα νὰ ὁμιλῶσι νὰ παρέχγητε τὸν λόγον

ἐλευθέρως καὶ νὰ προτιμᾶτε ἐξ ὅσων ἀκούσητε τὰ βέλ-
τιστα, οὐχὶ ὅσα ἤθελε προτείνει ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα. Καὶ
οὕτω ἂν ἐξακολουθῇτε πράττοντες ταῦτα, θὰ ἐπαινέ-
σητε καθ' ἑαυτοὺς παραχρῆμα οὐ μόνον τὸν προτείναν-
τα ταῦτα, ἀλλ' ὕστερον καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὡς ἀποδε-
χθέντας τὰ προταθέντα, ὅταν τὸ σύνολον τῶν πραγ-
μάτων θὰ εὐρίσκηται ἐν καλλιτέρᾳ καταστάσει κατὰ
τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ Γ' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Τὸ προοίμιον τοῦ λόγου τούτου καὶ τεχνικὸν εἶναι καὶ οἶο-
ναι διπλοῦν. Ὁ Δημοσθένης λαμβάνων τὸν λόγον νὰ ὁμιλήσῃ
καὶ αὐτὸς ἐν τῇ προκειμένῃ περὶ τῶν Ὀλυνθιακῶν πραγμά-
των συζητήσει «ἐξ ὑπολήψεως τοῦ πράγματος» κατὰ τοὺς
τεχνικοὺς κηρύττεται ἀμέσως κατὰ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων,
ὥς μὴ συμβιβάζομένων τῶν λόγων αὐτῶν πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν
κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Διὸ φέρων τὸ ζήτημα εἰς τὴν
ἀληθῆ αὐτοῦ θέσιν καὶ συνιστῶν αὐτὸ ὡς πολλῆς φροντίδος
καὶ βουλῆς δεόμενον ἐπικαλεῖται τὴν εὐμενῆ ἀκρόασιν καὶ τὴν
ὑπομονὴν τῶν ἀκροατῶν, ἃν ὁμιλήσῃ μετὰ παρρησίας· καθότι
καθ' ἕκον δικαίου πολίτου θεωρεῖ τὸ νὰ προτιμᾷ τὸ συμφέρον
τῆς πόλεως καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ τὴν ἐν
τῷ λέγειν χάριν, ἐξ ἧς κατήντησαν τὰ παρόντα εἰς πᾶν μοχ-
θηρίας (§ 1 — 3).

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Μετὰ τὴν εἰς Ὀλυνθον ἀποστολὴν δευτέρας ἐκ πολιτῶν
βοηθείας πύτυχσαν ὁπωσοῦν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ πρὸς Φίλιπ-
πον πολέμῳ κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Χαριδήμου πεμφθείσης ἀγγε-
λίας, καὶ ἤρξαντο ἤδη νὰ σκέπτωνται καὶ ὁμιλῶσι δημοσίᾳ,
καὶ λαὸς καὶ ῥήτορες, οὐχὶ πλέον πῶς νὰ σώσῃσι τὴν Ὀλυν-
θον καὶ τοὺς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ συμμάχους, ἀλλὰ πῶς νὰ τι-
μωρήσωσι τὸν Φίλιππον διὰ τὰς πολλὰς πρὸς αὐτοὺς ἀδικίας.
Ἄλλ' ὁ Δημοσθένης, ὅστις ἐγνώριζε τὰ τοῦ Φιλίππου κάλλιον
παντὸς ἄλλου, διορῶν τὸν κίνδυνον μερίζονα μᾶλλον ἥδη καὶ

ἐπαπειλοῦντα ἴσως καὶ τὰς Ἀθήνας ἀποκρούει εὐθὺς ἐκ προοιμίου τὰς μὴ ἀληθεῖς ταύτας σκέψεις καὶ παραστάσεις τῶν δημαγωγῶν καὶ ὑποστηρίζων τὸ ἐναντίον προτείνει τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ἥτις περιστρέφεται εἰς τὰ ἐξῆς τρία κυρίως μέρη·

Α' νὰ ἐξακολουθῶσι βοηθοῦντες τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τοὺς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ συμμάχους τῶρα πρὸ πάντων παντὶ σθένει ἐρρωμένως καὶ προθύμως, καὶ οὐχὶ ὡς πρότερον, ὅτε ἐπολέμουν πρὸς τὸν Φίλιππον ἐν Θράκῃ (4—9)·

Β' νὰ μεταβάλῃσι τρόπον ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων, ὃν καὶ ὑποδεικνύει λίαν ἐπιτηδεύως, προτείνων θαρραλέως α') νὰ τροποποιήσωσιν ἢ καὶ ἀκυρώσωσιν ἐν ἀνάγκῃ τινὰς τῶν ἐν ἰσχύει νόμων, τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν καὶ ἐνίους τῶν περὶ τῶν στρατευομένων, β') νὰ μὴ ἐπαναπαύωνται εἰς ψηφίσματα μόνον ξηρὰ ἄνευ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν δι' ἔργων οὐδὲ εἰς εὐχὰς μόνον ἀπλᾶς καὶ εἰς μισθοδοτήσεις ἐκ συνεισφορῶν ἀνεπαρκῶν (§ 10—20)·

Γ' νὰ ἀλλάξῃσι πάντες φρόνημα καὶ πολιτικὴν διαγωγὴν, καὶ πολιτευόμενοι καὶ ἰδιῶται, μιμούμενοι ὡς πρὸς τὸ ἦθος καὶ τὸν τρόπον τῆς πολιτείας τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν προγόνους, πρὸς οὓς ὀφείλει πᾶν ὅ,τι ποτὲ ἔσχε μέγα καὶ λαμπρὸν ἢ πόλις, ἡγεμονίαν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων, πλοῦτον, δόξαν, τρόπαια, εὐδαιμονίαν, καὶ πολιτευόμενοι ὡς ἐκεῖνοι πρὸς μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πιστῶς, πρὸς δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ εἰς τὰ πρὸς ἀλλήλους ἴσως καὶ δικαίως (§ 21—30).

Προδιαθέσας τέλος πάντων οὕτω τοὺς ἀκροατὰς καὶ ἐξάρας τὸ φρόνημα αὐτῶν διὰ τῶν πανηγυρικῶν ἐν τῷ προτελευταίῳ μάλιστα μέρει ἐγκωμίων τῶν προγόνων αὐτῶν θεωρεῖ ἤδη τὸν δῆμον προδιατεθειμένον νὰ δεχθῇ καὶ ἐπιπλήξεις διὰ τὰ παρελθόντα καὶ συμβουλὰς συνάμα διὰ τὰ μέλλοντα τελεσφόρους, καὶ διὰ τοῦτο

Δ' συγκρίνει τὸ ἔνδοξον ἐκεῖνο παρελθόν τῶν προγόνων πρὸς τὸ φαῦλον ἐνεστὸς τῶν νῦν πολιτευομένων, καὶ ἐπανακεφαλαιῶν ἐν ὀλίγοις τὰ προειρημένα ἅπτεται πάλιν τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν ζητήματος, ἀλλ' ἐμπεριστατικώτερον ἤδη καὶ μετὰ μείζονος δριμύτητος καὶ τόλμης, θεωρῶν αὐτὸ ὡς τὸ ζωτικώτατον πάντων, προκειμένου νὰ ἐξευρεθῶσι πόροι χρημάτων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ὀλύμβου καὶ ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ τοῦ Φιλίππου πολέμου (§ 34 — 36).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐξαντλήσας ὁ ῥήτωρ διὰ πολλῶν πᾶν ὅ,τι εἶχε νὰ ὀμιλήσῃ ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς τριπλῆς αὐτοῦ προτάσεως καὶ γνώμης προτρέπει τελευταῖον τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ παραχωρῶσι τὴν ἔνδοξον ἐκείνην τάξιν τῆς ἀρετῆς, ἣν οἱ πρόγονοι κατέλιπον αὐτοῖς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων, καὶ ἐπισφραγίζει τὸν λόγον δι' εὐχῆς ἐγκαρδίου, ἀφίνων εἰς τὴν προαίρεσιν αὐτῶν τὴν ἐκλογὴν τοῦ συνοίσοντος τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν αὐτοῖς (§ 37).

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΤΟΥ

Γ' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Δὲν δύναμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ ἔχω τὴν αὐτὴν 1
τοῖς ἄλλοις γνώμην, ὅταν ρίψω βλέμμα ἀφ' ἐνὸς μὲν
εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἀφ' ἐτέ-
ρου δὲ πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω ἤδη· καθότι πα-
ρατηρῶ ὅτι οἱ μὲν λόγοι γίνονται περὶ τοῦ ὅτι πρέπει
νὰ ἐκδικηθῶμεν τὸν Φίλιππον ἀνθ' ὅσων ἐπραξε καθ' ἡ-
μῶν, τὰ δὲ πράγματα προέβησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε
θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ σκεφθῶμεν πῶς νὰ μὴ πάθωμεν
ἡμεῖς αὐτοὶ πρότερον καχόν τι ὑπ' ἐκείνου. Λοιπὸν οἱ
τὰ τοιαῦτα λέγοντες μοὶ φαίνονται ὅτι δὲν πράττουσιν
ἄλλο τι εἰμὴ μόνον ὅτι ἀμαρτάνουσι κατὰ τοῦτο, ὅτι
δηλ. παριστῶσιν ὑμῖν τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλευέ-
σθε, οὐχὶ ὅπως αὕτη εἶναι. Ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ποτε ἦτο 2
δυνατὸν τῇ πόλει καὶ τὰς ἑαυτῆς κτήσεις νὰ κατέχη
ἀσφαλῶς καὶ τὸν Φίλιππον συνάμα νὰ τιμωρήσῃ, τοῦ-
το γνωρίζω καὶ πολὺ μάλιστα ἀκριβῶς· καθότι ἐπὶ τῶν
ἡμερῶν μου ἐπαρουσιάσθη ἡ περίστασις νὰ πράξωμεν
ἀμφοτέρω ταῦτα, οὐχὶ πρὸ πολλοῦ· τῶρα ὁμῶς εἶμαι
πεπεισμένος ὅτι τοῦτο μόνον ἐξαρκεῖ ἡμῖν νὰ προλά-
βωμεν τὸ πρῶτον ἤδη, πῶς νὰ σώσωμεν δηλονότι ἀπὸ
τῶν χειρῶν τοῦ Φιλίππου τοὺς ἡμετέρους συμμάχους·

καθότι ἐὰν ὑπάρξῃ τοῦτο μετὰ βεβαιότητος, τότε θὰ ἔχωμεν καιρὸν νὰ σκεπτώμεθα καὶ περὶ τοῦ τίνα θὰ τιμωρήσῃ τις καὶ κατὰ τίνα τρόπον· πρὶν δὲ θέσωμεν ὡς θεμέλιον τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς, μάταιον θεωρῶ νὰ κάμνωμεν οἰονδήποτε λόγον περὶ τοῦ τέλους.

Ὁ μὲν λοιπὸν παρῶν καιρὸς, ἂν ἄλλοτὲ ποτε, καὶ ³ τῶρα μάλιστα πρὸ πάντων δεῖται πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς· ἐγὼ δὲ δὲν θεωρῶ τόσῳ πολὺ δύσκολον τὸ τί χρειάζεται νὰ συμβουλευσω περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνο μόνον ἀπορῶ, κατὰ τίνα τρόπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρειάζεται νὰ ὁμιλήσω ἐνώπιον ὑμῶν περὶ αὐτῶν· καθότι ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων γνωρίζω καλῶς ἔχω τὴν πεποίθησιν ἐσχηματισμένην, ὅτι τὰ πλείοτερα τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἔχουσιν ἐκφύγει ἀπὸ τῶν χειρῶν ὑμῶν μᾶλλον διότι δὲν θέλετε νὰ πράττητε τὰ δεόντα ἢ διότι δὲν ἐννοεῖτε αὐτά. Ἀξιῶ δέ, ἂν ὁμιλῶ μετὰ παρρησίας, νὰ ἔχητε ὀλίγην ὑπομονήν, ἀποβλέποντες εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ἂν δηλ. λέγω τᾶλθῃ, καὶ διὰ τοῦτο ὁμιλῶ οὕτω, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτιωθῶσι· καθότι βλέπετε ὅτι ἐκ τῆς πρὸς χάριν δημηγορίας ἐνίων κατήντησαν τὰ παρόντα πράγματα εἰς πᾶν εἶδος μόχθηρας.

Ἀλλὰ θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ ὑπομνήσω ὑμᾶς πρῶτον ⁴ ὀλίγα τινὰ τῶν προγεγονότων. Ἐνθυμεῖσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ἀνηγγέλθη ὑμῖν ὅτι ὁ Φίλιππος πολιορκεῖ ἐν Θράκῃ τὸ Ἑρραῖον τεῖχος πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἡδὲ ἐτῶν μὲ τὸ τρέχον τοῦτο. Τότε τέλος πάντων μὴν μὲν ἦτο μαιμακτηριῶν· ἐνῶ δὲ ἐγίνοντο λόγοι πολλοὶ περὶ τούτου καὶ θόρυβος παρ' ὑμῖν πολὺς, ἐψη-

φίσασθε νὰ ἐξοπλίσητε ρίπτοντες εἰς τὴν θάλασσαν τεσσαράκοντα τριήρεις καὶ νὰ ἐμβαίνητε εἰς αὐτὰς ὑμεῖς αὐτοὶ ὡς στρατιῶται οἱ μέχρι τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν γεγονότες, καὶ νὰ καταβάλλητε ἐκ συνεισφορᾶς τάλαντα ἐξήκοντα διὰ τὰς ἀπαιτουμένας δαπάνας. Καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἔτους τούτου, ἐπανήλθε πάλιν ὁ ἑκατομβαιῶν, μεταγεινίων, βοηδρομιῶν τοῦτον τὸν μῆνα μόλις μετὰ τὰ ἐν Ἑλευσίνι μυστήρια ἀπεστείλατε τὸν Χαρίδημον δέκα πλοῖα ἔχοντα κενὰ πληρωμάτων καὶ πέντε μόνον τάλαντα ἀργυρᾶ· καθότι ἅμα ἀνηγγέλθη ὑμῖν ὅτι ἀσθeneὶ ὁ Φίλιππος ἢ καὶ ἀπέθανε (διότι ἦλθον ταῦτοχρόνως ἀμφότεραι αἱ εἰδήσεις αὗται), ἐνομίσατε ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον οὐδεὶς καιρὸς τοῦ βοηθεῖν, καὶ οὕτω ἐγκατελείψατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν τῷ μέσῳ τὴν ἀποστολὴν τοῦ στόλου ἐκείνου. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ καιρὸς ὁ αὐτὸς τῷ σημερινῷ· καθότι ἐὰν ἠθέλομεν τρέξει τότε ἐκεῖσε πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἡραίου, καθὼς εἴχομεν ἀποφασίσει διὰ τῶν ψηφισμάτων, δὲν ἤθελεν ἐνοχλεῖ ἡμᾶς ὁ Φίλιππος τῶρα διαφυγὼν τὸν κίνδυνον τότε.

Τὰ μὲν τέλος πάντων τότεπραχθέντα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνωσι πλέον ἄλλως· νῦν δὲ παρουσιάζεται καλὴ τις εὐκαιρία ἐτέρου πολέμου, δι' ἣν ἔκαμον καὶ περὶ τούτου μνειάν, ἵνα μὴ πάθῃτε πάλιν τὰ αὐτά. Ἀλλὰ πῶς ἄρα θὰ μεταχειρισθῶμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖαι, τὴν εὐκαιρίαν ταύτην; καθότι ἐὰν δὲν τρέξητε καὶ ἤδη πρὸς βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων παντὶ σθένει, καθόσον εἶναι ὑμῖν δυνατόν, παρατηρήσατε πῶς ὑμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ πράξητε τὰ πάντα ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, ὡς

ἐὰν ᾗσθε ἐκείνου στρατηγοί. Ὑπῆρχέ ποτε καιρός, καὶ 7
 θ' ὃν οἱ Ὀλυνθιοὶ εἶχον ἀποκτήσει δύναμιν τινα οὐχὶ
 εὐκαταφρόνητον καὶ τὰ πράγματα διέκειντο οὕτω· οὔτε
 ὁ Φίλιππος ᾗτο ἐκτὸς φόβου ἀπέναντι τῶν Ὀλυνθίων
 οὔτε αἱ Ὀλυνθιοὶ ἀπέναντι τοῦ Φιλίππου· συνωμολο-
 γήσαμεν ἡμεῖς καθὼς καὶ ἐκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην·
 τοῦτο ᾗτο ὡς ἐμπόδισμά τι πρὸς τοὺς μέλλοντας σκο-
 ποὺς τοῦ Φιλίππου καὶ πέτρα σκανδάλου, τὸ νὰ ἐνε-
 δρεύῃ δηλαδὴ πόλις ὡς ἡ Ὀλυνθος μεγάλη, φιλιωμένη
 πρὸς ἡμᾶς, πῶς νὰ εὕρῃ καιρὸν νὰ ἐπιπέσῃ ποτὲ κατ' ἐ-
 κείνου, περιστάσεως δοθείσης. Ἐνομίζομεν ὅτι ἔπρεπε
 νὰ κάμωμεν ἐκ παντὸς τρόπου τοὺς ἀνθρώπους ἐκεί-
 νους νὰ ἔλθωσιν εἰς πόλεμον μετὰ τοῦ Φιλίππου· καὶ
 ὅ,τι πάντες διεθρύλουν, τοῦτο εἶναι ἤδη ὅπωςδῆποτε
 γεγονός. Τί λοιπὸν ἤδη ὑπολείπεται, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 8
 ναῖοι, ἄλλο εἰμὴ μόνον νὰ τρέχωμεν πρὸς βοήθειαν
 ἐκείνων ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν δὲν βλέπω
 ἄλλο τι καθότι ἐκτὸς τῆς αἰσχύνης, ἣτις ἤθελεν ἐπι-
 συμβῇ ἡμῖν, ἂν ἠθέλομεν παραμελήσει τι τῶν παρόν-
 των πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὃν μοι ἐμποιοῦσι τὰ μετὰ ταῦτα συμβησόμενα, θεωρῶ
 μικρόν, ἐνῷ οἱ μὲν Θηβαῖοι διάκεινται πρὸς ἡμᾶς ὅπως
 διάκεινται, οἱ δὲ Φωκεῖς ἀπέκαμον πλέον δαπανῶντες
 χρήματα, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἴσως ἐμποδίζει τὸν Φίλιππον,
 ὥστε, ἀφ' οὗ καταστρέψῃ πρὸς ὄφελος αὐτοῦ τὰ παρόντα
 πράγματα τῶν Ὀλυνθίων, νὰ στραφῇ κατόπιν καὶ πρὸς
 αὐτὰ ταῦτα τὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλ' ὅμως ἄν τις ἐξ ὑμῶν 9
 ἀναβάλλῃ καιρὸν μέχρι τοῦσημέιου τούτου νὰ πράξῃ
 τὰ δεόντα, οὗτος ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ πλη-

σίον, ἐνῷ εἶναι δυνατόν ν' ἀκούῃ αὐτὰ ἄλλοιθι γινόμενα, καὶ νὰ ζητῇ νὰ εὕρῃ βοηθὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἐνῷ τῶρα εἶναι περίσταςις αὐτὸς νὰ βοηθῇ ἄλλους· καθότι ὅτι τὰ πράγματα θὰ καταντήσωσιν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐὰν προδώσωμεν τὰ παρόντα, τοῦτο γνωρίζομεν βεβαίως ἅπαντες σχεδόν.

Ἄλλ' ὅτι μὲν πρέπει βεβαίως νὰ βοηθῶμεν τοῖς Ὀ- 10
λυνθίοις, ἡδυνάτό τις νὰ εἴπῃ, τοῦτο πάντες ἐγνωρίσαμεν πρὸ πολλοῦ καὶ θὰ τρέξωμεν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν, τὸ δὲ πῶς νὰ γείνη ἡ βοήθεια αὕτη, τοῦτο λέγε. Μὴ λοιπὸν θαυμάσητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂν εἴπω τι, ὅπερ θὰ φανῇ παράδοξον τοῖς πολλοῖς. Νομοθέτας διαορίσατε ἐκτάκτως· ἀλλὰ ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῶν νομοθετῶν τούτων μὴ θέσητε νόμον μηδένα (διότι ὑπάρχουσιν ὑμῖν νόμοι ἱκανοί), ἀλλὰ καταργήσατε μᾶλλον τοὺς νόμους τοὺς ἐπὶ τοῦ παρόντος βλάπτοντας ὑμᾶς· λέγω σαφῶς 11
οὕτως· τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν καὶ ἐνίους τῶν περὶ τῶν στρατευομένων, ἐξ ὧν οἱ μὲν τὰ διὰ τοὺς στρατιώτας ὠρισμένα χρήματα διανέμουσιν εἰς τοὺς οἴκοι μένον-
τας καὶ μὴ στρατευομένους ὡς θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀποφεύγοντας τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ φέρον-
τας ὡς ἐκ τούτου ἀτάξιαν καθιστῶσιν ἀτιμωρήτους, καὶ ἔπειτα κάμνουσιν ἄθυμοτέρους καὶ τοὺς θέλοντας νὰ ἐκτελῶσι τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα καὶ χρέη. Ὅπόταν δὲ καταργήσητε ταῦτα καὶ παράσχητε ἀσφαλῆ τὴν ὁδὸν τοῦ συμβουλευεῖν τὰ βέλτιστα ἐλευθέρως, τότε ζητεῖτε νὰ εὕρητε ἐκεῖνον, ὅστις μέλλει νὰ προτείνῃ ἐγ-
γράφως ἐκεῖνα, ὅσα πάντες γνωρίζετε ὅτι συμφέρουσιν ὑμῖν· πρὶν δὲ πράξητε ταῦτα, μὴ ζητεῖτε νὰ ἴδῃτε 12

τίς θὰ θελήσῃ νὰ ἀπολεσθῇ ὑφ' ὑμῶν, διότι ὠμίλησε τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν· καθότι δὲν θὰ εὑρητε ἄνθρωπον τοιοῦτον καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ μάλιστα διότι τοῦτο μόνον μέλλει νὰ μένῃ ὡς κέρδος, τὸ νὰ πάθῃ δηλ. κακόν τι ἀδίκως ὁ εἰπὼν καὶ γράψας ταῦτα, τὰ δὲ πράγματα νὰ μὴ ὠφελήσῃ οὐδόλως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον νὰ καταστήσῃ τὸ τὰ βέλτιστα συμβουλευεῖν ἔτι μᾶλλον φοβερώτερον ἢ νῦν. Καὶ αὐτὴν μάλιστα τὴν κατάργησιν τῶν νόμων τούτων πρέπει, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ ἀπαιτῆτε νὰ κάμωσιν οἱ αὐτοὶ οὗτοι νομοθέται, οἵτινες καὶ ἔθεσαν αὐτούς· κα- 13
θότι δὲν εἶναι δίκαιον ἢ μὲν ἐκ μέρους ὑμῶν χάρις διὰ πρᾶξιν, ἥτις ἔβλαπτε πᾶσαν τὴν πόλιν, νὰ ὑπάρχῃ εἰς τοὺς τότε θέσαντας τοὺς ἐπιβλαβεῖς τούτους νόμους, τὸ δὲ μῖσος διὰ τὴν κατάργησιν αὐτῶν, δι' ἧς ἅπαντες θὰ ἡδυνάμεθα νὰ ἤμεθα εὐτυχέστεροι εἰς τὸ μέλλον, νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν εἰς τὸν τώρα συμβουλευσάντα τὰ βέλτιστα. Πρὶν δὲ μεταρρυθμίσητε ταῦτα καλῶς καὶ ὁπῶς πρέπει, μηδόλως, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἀξιοῦτε ποτὲ νὰ ὑπάρχῃ παρ' ὑμῖν μηδεὶς ἄνθρωπος τόσῳ μέγας, ὥστε νὰ παραβῇ τοὺς νόμους τούτους καὶ νὰ μὴ τιμωρηθῇ, μηδὲ τόσῳ πάλιν ἀνόητος, ὥστε νὰ ρίψῃ ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον προφανῇ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ ἐκεῖνο, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 14
δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῆτε, ὅτι δηλαδὴ ψήφισμα μόνον δὲν ἀξίζει τίποτε, ἂν δὲν προστεθῇ καὶ ἡ θέλησις ὑμῶν εἰς τὸ νὰ ἐκτελῆτε προθύμως τὰ κριθέντα τοῦλάχιστον ὡς καλὰ· καθότι ἐὰν τὰ ψηφίσματα ἦσαν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἱκανὰ ἢ ὑμᾶς νὰ ἐξαναγκάζωσιν εἰς τὸ νὰ πράττῃτε

ὅσα πρέπει ἢ αὐτὰ μόνα νὰ ἐκτελέσωσιν ἐκεῖνα, περὶ
 ὧν ἤθελον γραφῇ, τότε οὔτε ὑμεῖς, ἐνῶ πολλὰ διὰ ψη-
 φισμάτων ἀποφασίζετε, ἠθέλετε πραγματοποιεῖ ὀλίγα
 ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οὐδὲν τούτων, οὔτε ὁ Φίλιππος ἠέλε
 προσενεχθῇ πρὸς ὑμᾶς ὑβριστικῶς ἐπὶ τοσοῦτον χρό-
 νον, διότι ὅσον τοῦλάχιστον ἐξήρτατο ἐκ τῶν ψηφισμά- 15
 των θὰ ἐτιμωρεῖτο πρὸ πολλοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἔχουσι ταῦ-
 τα οὕτω· καθότι τὸ πράττειν, ἂν καὶ ὡς πρὸς τὴν τάξιν
 ἔρχεται κατόπιν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν, ὡς πρὸς
 τὴν δύναμιν ὅμως εἶναι πρότερον καὶ ἀνώτερον ἐκείνων.
 Τοῦτο λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ, τὰ δὲ ἄλλα
 ὑπάρχουσιν ἤδη· καθότι καὶ νὰ ὁμιλήσωσι τὰ δεόντα
 παρ' ὑμῖν ὑπάρχουσιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄνθρωποι
 δυνάμενοι νὰ πράξωσι τοῦτο, καὶ νὰ ἐννοήσῃτε τὰ ρη-
 θέντα ὑμεῖς εἰσθε ὀξυνοῦστατοι πάντων, καὶ νὰ πρά-
 ξητε δὲ ταῦτα θὰ δυνηθῇτε τώρα, ἐὰν φέρησθε καλῶς.
 Τίνα φέρ' εἰπεῖν χρόνον ἢ τίνα καιρὸν ζητεῖτε, ὧ ἄνδρες 16
 Ἀθηναῖοι, καλλίτερον τοῦ παρόντος ; ἢ πότε θὰ πρά-
 ξητε ὅσα πρέπει, ἂν οὐχὶ τώρα ; δὲν ἔχει μὲν προκα-
 ταβάλλει πρὸ πολλοῦ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἅπαντα τὰ ὀχυ-
 ρὰ ἡμῶν μέρη, ἐὰν δὲ γείνη κύριος καὶ ταύτης τῆς χώ-
 ρας τῶν Ὀλυνθίων, δὲν θὰ πάθωμεν αἰσχιστα πάντων ;
 δὲν πολεμοῦσι τώρα οὗτοι, πρὸς οὓς ὑπεσχόμεθα, ἂν
 ἤθελον ἀναλάβει τὸν πόλεμον, νὰ τρέξωμεν προθύμως
 πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν ; δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος οὗτος
 ἐχθρὸς ; δὲν κατακρατεῖ τὰς ἡμετέρας κτήσεις ; δὲν
 εἶναι βάρβαρος ; δὲν εἶναι ὅ,τι καὶ ἂν ὀνομάσῃ τις
 αὐτόν ; Ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἀφοῦ τῷ ἀφήσωμεν πάντα 17
 ταῦτα καὶ σχεδὸν συμπράξωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τοῦτο

μετ' αὐτοῦ, τότε θὰ ζητήσωμεν νὰ εὐρωμεν, τίνες εἶναι οἱ αἵτιοι τούτων ; διότι δὲν θὰ εἴπωμεν βεβαίως, γνωρίζω ἐγὼ σαφῶς τοῦτο, ὅτι αἵτιοι τούτων εἴμεθα ἡμεῖς. Οὐδὲ ἐκ τῶν φυγόντων π. χ. ἐκ τῆς μάχης ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις οὐδεὶς κατηγορεῖ ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς πλησίον αὐτοῦ καὶ πάντα ἄλλον μᾶλλον ἢ ἑαυτόν, καὶ ὁμῶς μένουσιν οὗτοι ἡττημένοι ἐξ αἰτίας βεβαίως πάντων τῶν φυγόντων· καθότι ἡδύνατο ὁ κατηγορῶν τοὺς ἄλλους νὰ μένη ἐν τῇ μάχῃ αὐτός, ἐὰν δὲ ἔκαμνεν ἕκαστος τοῦτο, θὰ ἐνίκων ἴσως. Καὶ ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως, δὲν συμβουλεύει 18 τις φέρ' εἰπεῖν τὰ βέλτιστα· ἄς σηκωθῇ ἄλλος νὰ ὀμιλήσῃ, ἄς μὴ κατηγορῇ τοῦτον· ἕτερός τις προτείνει ὠφελιμώτερα· ταῦτα πράττετε ἀγαθῇ τύχῃ· ἀλλὰ δὲν σᾶς ἀρέσκουσι καὶ ταῦτα· τότε δὲν ἀδικεῖ πλέον κατὰ τοῦτο ὁ λέγων, εἰμὴ μόνον ἂν παραλείπη καὶ τὸ νὰ εὐχηθῇ ἐγκαρδίως, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ κάμῃ τοῦτο· Τὸ νὰ εὐχηθῇ μὲν τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶναι εὐκόλον, ἀφοῦ μάλιστα συναθροίσῃ εἰς ταῦτό πάντα ὅσα ἐπιθυμεῖ· νὰ κάμῃ ὁμῶς ἐκλογὴν καλὴν, ὅταν προτεθῇ νὰ σκέπτηται περὶ πραγμάτων, δὲν εἶναι ἐπίσης εὐκόλον, ἀλλὰ πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ συμφέροντα ἀντὶ τῶν πρὸς ἀχρόασιν ἡδέων, ἂν δὲν τῷ ἦναι δυνατόν νὰ 19 συγενόνη ἀμφοτέρα ταῦτα. Ἐὰν δέ τις καὶ τὰ θεωρικὰ ἔχῃ λόγους νὰ ἀφίνη ἀνέπαφα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν καὶ πόρους ἐτέρους στρατιωτικοὺς νὰ προτείνῃ, δὲν εἶναι οὗτος προτιμότερος τῶν ἄλλων ; δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ· ναὶ λέγω καὶ ἐγώ, ἂν ὁμῶς ὑπάρχῃ ἄνθρωπος τοιοῦτος· ἀλλὰ θαυμάζω ἂν ἔχῃ συμβῇ ποτε

εἷς τινα τῶν ἀνθρώπων ἢ θὰ συμβῇ κἂν εἰς τὸ μέλλον
τὸ παράδοξον τοῦτο, ἂν δηλ. ἐξοδεύσῃ ὅσα ἐπὶ τοῦ πα-
ρόντος ἔχει ἐφ' ᾧ μὴ δεῖ, νὰ εὐπορήσῃ κατόπιν ἐξ ὧσαν
δὲν ἔχει, δαπανῶν ἐφ' ᾧ δεῖ. Ἄλλ' εἰς τοὺς τοιούτους
λόγους μεγάλην, νομίζω, ἐπιρροὴν ἔχει ἡ βούλησις
ἐνὸς ἐκάστου, καὶ διὰ τοῦτο βεβαίως εὐκολώτατον πάν-
των εἶναι τὸ νὰ ἐξαπατήσῃ τις ἑαυτόν, καθόσον ὅ,τι
ἕκαστος ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ φαντάζεται, τὰ δὲ πράγ-
ματα δὲν εἶναι ἐκ φύσεως τοιαῦτα, ὥστε νὰ μεταβάλ-
λωνται κατὰ τὴν βούλησιν ἐκάστου. Παρατηρεῖτε λοι- 20
πόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα οὕτως, ὅπως καὶ τὰ
πράγματα εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γίνωνται καὶ ὑμεῖς θὰ
δυνηθῆτε νὰ ἐξέρχησθε εἰς ἐκστρατείας καὶ θὰ ἔχητε
πρὸς τούτοις μισθόν. Δὲν εἶναι βεβαίως ἴδιον φρονίμων
οὐδὲ γενναιοφρόνων ἀνθρώπων, μένοντες κατόπιν εἰς
τὰς πολεμικὰς ὑμῶν ἐπιχειρήσεις δι' ἑλλειψιν χρημά-
των, νὰ ὑποφέρητε τόσον εὐκόλως τοὺς τοιούτους ὀνει-
δισμούς, οὐδὲ κατὰ μὲν τῶν Κορινθίων καὶ Μεγαρέων
ἀρπάσαντες ἀμέσως τὰ ὅπλα νὰ τρέχητε, τὸν δὲ Φίλιπ-
πον ν' ἀφίνητε νὰ ἐξανδραποδίζῃ πόλεις Ἑλληνίδας δι'
ἀπορίαν ἐφοδίων πρὸς συντήρησιν τῶν στρατευομένων.

Καὶ ταῦτα ἔκρινα καλὸν νὰ συμβουλευῶ ἤδη οὐχί 21
ματαίως, ἵνα γείνω παρὰ τισιν ὑμῶν μισητός· καθότι
δὲν εἶμαι τόσον ἄφρων οὐδὲ φρενοβλαβὴς ἐγώ, ὥστε
νὰ θέλω νὰ γίνωμαι ἀπεχθής, χωρὶς νὰ νομίζω καὶ ὅτι
ὠφελῶ κατὰ τι· ἀλλὰ δικαίου πολίτου καθήκον θεωρῶ
τὸ νὰ προτιμᾷ τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τοῦ
νὰ θηρεύῃ τὸ δημηγορεῖν πρὸς χάριν, ἔχων ἐξ ἀκοῆς,
καθὼς ἴσως καὶ ὑμεῖς, ὅτι καὶ αἱ ἐπὶ τῶν προγόνων

ἡμῶν πολιτικοὶ ἄνδρες, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες οἱ
 παρουσιαζόμενοι ῥήτορες, ἀλλὰ καὶ δὲν μιμοῦνται ἐκεί-
 νους τόσῳ πολὺ, ὅτι τοῦτο τὸ ἔθος καὶ τὸν τρόπον τοῦ
 πολιτεύεσθαι μετεχειρίζοντο, ὅτε πρὸς τὸν δῆμον ὠμί-
 λουν, ὁ Ἀριστείδης ἐκεῖνος, ὁ Νικίας, ὁ συνώνυμός μοι
 Δημοσθένης, ὁ Περικλῆς. Ἀφ' ὅτου δὲ ἀνεφάνησαν ἐν 22
 τῷ μέσῳ ῥήτορες οὗτοι οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς ἐν ταῖς
 ἐκκλησίαις « τί ἀγαπᾶτε νὰ ὁμιλήσω ; τί νὰ προτείνω ;
 πῶς θέλετε νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ; » προὔδόθησαν ὥς ἐν
 προπόσει τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἀντὶ τῆς πρὸς στιγ-
 μὴν χάριτος καὶ κολακείας ἐν τῷ λέγειν καὶ συμβαί-
 νουσι τοιαῦτα δὲ ὥς τὰ παρόντα, καὶ τὰ μὲν πράγμα-
 τα τούτων ἅπαντα ἔχουσι καλῶς, τὰ δὲ ὑμέτερα αἰ-
 σχρῶς. Καὶ τῷ ὄντι· σκέφθητε πρὸς στιγμήν, ὦ ἄνδρες 23
 Ἀθηναῖοι, τί ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὥς ἐν κεφαλαίῳ περὶ
 τε τῶν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων μεγάλων ἐκείνων
 ἔργων καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ὑμῶν πραχθέντων. Θὰ
 ᾔναι δὲ ὁ λόγος βραχύς καὶ γνωστός ὑμῖν· καθότι οὐχὶ
 ξένα παραδείγματα, ἀλλ' οἰκεῖα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 μεταχειριζόμενοι δύνασθε νὰ γείνητε εὐδαίμονες καὶ
 μεγάλοι. Ἐκεῖνοι λοιπόν, πρὸς οὓς δὲν ὠμίλουν πρὸς 24
 χάριν οἱ δημηγοροῦντες οὐδ' ἡγάπων αὐτοὺς οὕτω,
 καθὼς ἀγαπῶσι τώρα οὗτοι ὑμᾶς, τεσσαράκοντα μὲν
 καὶ πέντε ἔτη ἦρξαν τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων, πλειότερα
 δὲ ἢ δέκα χιλιάδας ταλάντων ἀναβιβάσαντες εἰς τὴν
 ἀκρόπολιν κατέθεσαν ἐκεῖ ἐκ τῶν συμμαχικῶν φόρων,
 ὑπήκουε δ' αὐτοῖς ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων τότε βα-
 σιλεὺς τῶν Μακεδόνων, καθὼς εἶναι προσῆχον νὰ ὑπα-
 κοῦη βάρβαρος ἄνθρωπος εἰς Ἑλληνας, πολλὰ δὲ καὶ

καλὰ τρόπαια ἔστησαν καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμα-
 χοῦντες, διότι ὑπηρετοῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὥς στρατιῶται,
 μόνοι δὲ ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων αὐτοὶ κατέλιπον τὴν
 ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν δόξαν τοσοῦτῳ ἀνωτέραν, ὥστε
 νὰ μὴ φθάνῃ αὐτὴν ὁ φθόνος τῶν ἀντιζήλων. Ἐξωτε- 25
 ρικῶς μὲν λοιπὸν ἐπὶ τῶν πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλλη-
 νας ἀφορῶντων πραγμάτων τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πρόγονοι
 ἡμῶν, ἐσωτερικῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν
 ὑπ' ἐκείνων γενομένοις ῥίψατε ἐν βλέμμα νὰ ἴδῃτε,
 ὅποιοι ὑπῆρξαν ἐκεῖνοι ἐν τε τοῖς κοινοῖς πράγμασι καὶ
 τοῖς ἰδιωτικοῖς. Δημοσίᾳ μὲν λοιπὸν τοσαῦτα οἰκοδομή-
 ματα ἱερῶν καὶ τοιούτους καλλωπισμοὺς τῶν ἐν αὐτοῖς
 ἀφιερωμάτων κατεσκεύασαν καὶ ἀφῆκαν ἡμῖν, ὥστε μη-
 δεὶς τῶν μεταγενεστέρων νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ὑπερβάλλῃ
 αὐτά· ἰδιωτικῶς δὲ τόσῳ σώφρονες πολῖται ἦσαν καὶ 26
 τόσῳ πολὺ ἔμμενον σταθεροὶ εἰς τὸ τοῦ δημοκρατικοῦ
 πολιτεύματος ἥθος, ὥστε τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀριστείδου
 καὶ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε ἐνδόξων ἀνδρῶν, ἅν-
 τις ἴσως ἐξ ὑμῶν γνωρίζῃ ποῦ ἄρα κεῖται, παρατηρεῖ
 αὐτὴν ὅτι δὲν εἶναι οὐδόλως εὐπρεπεστέρα τῆς τοῦ γεί-
 τονος οἰκίας· καθότι τὰ τῆς πόλεως πράγματα διεχει-
 ρίζοντο ἐκεῖνοι οὐχὶ πρὸς αὐξήσιν τῆς ἰδίας αὐτῶν πε-
 ριουσίας, ἀλλ' ἕκαστος εἶχε κατὰ νοῦν ὅτι ἔπρεπε νὰ
 αὐξάνῃ τὴν περιουσίαν τοῦ κοινοῦ. Ἐκ δὲ τοῦ ὅτι διώ-
 κουν τὰ μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀφορῶντα πι-
 στῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὴν θρησκείαν εὐσεβῶς,
 τὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἐξ ἴσου καὶ δικαίως ἀπέκτησαν εἰκό-
 τως μεγάλην εὐδαιμονίαν. Τότε μὲν τέλος πάντων κατὰ 27
 τοῦτον τὸν τρόπον εἶχον τὰ πράγματα ἐκεῖνοις, διότι

εἶχον προστάτας τῆς πολιτείας οὓς εἶπον ἀνωτέρω·
 τῶρα δὲ πῶς ἔχουσιν τὰ πράγματα ἡμῖν διοικούμενα
 ὑπὸ τῶν χρηστῶν τούτων, τῶν σημερινῶν προστατῶν;
 ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως; ἡμεῖς—τὰ μὲν ἄλλα
 σιωπῶ, ἂν καὶ θὰ εἶχον πολλὰ νὰ εἶπω· ἀλλ’ ἡμεῖς, ἐνῶ
 ἔχομεν ἐπιτύχει τοσαύτης ἐρημίας ἀνταγωνιστῶν, ὅσην
 βλέπετε πάντες, καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἶναι πολι-
 τικῶς κατεστραμμένοι, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐνασχολοῦνται ἐν
 τῷ Φωκικῷ πολέμῳ, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οὐδεὶς
 ὑπάρχει τόσῃ ἀξιόχρεως, ὥστε νὰ ἀντιταχθῇ ἡμῖν περὶ
 τῶν πρωτείων, καὶ ἐνῶ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἡμῶν ἦτο καὶ
 τὰς ἡμετέρας ἔξω κτήσεις νὰ κατέχωμεν ἀσφαλῶς καὶ
 τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων δίκαια νὰ ρυθμίζωμεν ὥς οἱ
 ἀθλοθέται τὰ βραβεῖα, ἀπωλέσαμεν μὲν ἀποστερηθέν- 28
 τες χώρας οἰκείας, πλειότερα δὲ τῶν χιλίων πεντακο-
 σίων ταλάντων ἔχομεν καταναλώσει εἰς οὐδὲν δέον,
 ὅσους δὲ συμμάχους ἐκάμομεν, διαρκοῦντος τοῦ πολέ-
 μου, τούτους οἱ πολιτικοὶ μας οὗτοι κατώρθωσαν νὰ
 χάσωμεν, εἰρήνης οὔσης, καὶ ἔχομεν ἐξασκήσει τέλος
 πάντων καθ’ ἡμῶν αὐτῶν διὰ τῶν συχνῶν πολέμων
 τόσῃ μέγαν καὶ φοβερόν ἐχθρόν. Ἡ ἂν δὲν ἦναι οὕτω,
 ἄς παρουσιασθῇ τις νὰ μοὶ εἴπῃ τὸν λόγον, πόθεν ἄλλο-
 θεν ἐγένετο καὶ εἶναι ὁ Φίλιππος ἰσχυρὸς ἢ παρ’ ἡμῶν
 αὐτῶν. Ἀλλ’, ὦ καλὲ μου φίλε, ἂν ταῦτα ἔχωσι κα- 29
 κῶς, τὰ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τοῦλάχιστον εὐρίσκονται νῦν
 ἐν καλλιτέρᾳ καταστάσει. Καὶ τί τάχα ἡδύνατό τις νὰ
 ἀναφέρῃ; τὰς ἐπάλξεις τῶν τειχῶν, ἄς κοινῶμεν, καὶ
 τὰς ὁδοὺς, ἄς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας καὶ τοιαύτας
 φλυαρίας; ρίψατε δ’ ἐν βλέμμα πρὸς τοὺς καταγινομέ-

νοὺς εἰς ταῦτα πολιτικούς μας καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι οἱ μὲν τούτων ἐκ πτωχῶν ἐγένοντο πλούσιοι, οἱ δὲ ἐξ ἀδόξων ἐντιμοί, τινὲς δὲ καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν οἰκίας ἔχουσι κατεσκευασμένας εὐπρεπεστέρας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων· ὅσον δὲ ἤλαττώθησαν τὰ τῆς πόλεως, τοσοῦτον ἠϋξήθη ἡ περιουσία τούτων.

Τί τέλος πάντων εἶναι τὸ αἴτιον ὅλων τούτων, καὶ 30 διὰ τί τάχα τότε ἅπαντα εἶχον καλῶς καὶ τώρα οὐχὶ ὀρθῶς; διότι κατὰ μὲν τοὺς προτέρους ἐκείνους χρόνους, ἐπειδὴ εἶχε τὴν τόλμην καὶ ὡς στρατιώτης νὰ ὑπηρετῇ αὐτὸς μόνος ὁ δῆμος, ἦτο δεσπότης τῶν πολιτευομένων καὶ αὐτὸς μόνος κύριος πάντων τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν, καὶ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἠὺχαριστεῖτο μόνον ἂν ἤθελεν ἀξιωθῇ νὰ μετέσχη εἴτε τιμῆς εἴτε ἀρχῆς εἴτε ἄλλου τινὸς ἀγαθοῦ παρὰ τοῦ δήμου καὶ μόνου· νῦν δέ, τοῦταντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν εἶναι 31 οἱ πολιτευόμενοι καὶ διὰ τούτων πράττονται τὰ πάντα, ὑμεῖς δέ, ὁ λαὸς λέγω, καταστάντες ὡς ἐκ τῶν θεωρικῶν ἄνδρες καὶ μαλθακοὶ καὶ ἀφαιρεθέντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον χρήματα, συμμάχους κατηντήσατε ὡς ὑπηρετᾷ αὐτῶν καὶ πρόσθετόν τι μέρος τῆς πολιτείας, εὐχαριστούμενοι μόνον ἂν μεταδίδωσιν ὑμῖν μέρος τι τῶν θεωρικῶν χρημάτων ἢ εορτάσωσιν οὗτοι πρὸς διασκέδασιν ὑμῶν τὰ Βοηδρόμια μετὰ πομπῆς καὶ δημοθινίας, καὶ τὸ πάντων ἀνδρείοτατον, ὀφείλετε μάλιστα αὐτοῖς καὶ χάριν διὰ ταύτας τὰς ἐκ τῶν ὑμετέρων χρημάτων πανηγύρεις. Ἐκεῖνοι δέ, ἀφοῦ κατέχλεισαν ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ὡς τὰ κτήνη ἐν τῇ μάνδρᾳ, σύρουσι πάντας ὅπισθεν αὐτῶν διὰ τῶν θεωρικῶν εἰς

τὸς διασχεδάσεις ταύτας καὶ σᾶς τιθασσεύουσιν ὥς τὰ
 δυσπειθῇ θηρία, καθιστῶντες ὑμᾶς χειροθήεις καὶ πει-
 θηνίους ἑαυτοῖς. Ἄλλ' οὐδέποτε, νομίζω, εἶναι δυνατόν 32
 νὰ λάβητε μέγα φρόνημα καὶ γενναϊόφρον, ἐφ' ὅσον κα-
 τατρίβεσθε εἰς μικρὰ καὶ φαῦλα· καθότι ὁποῖά τινα ἂν
 ἦναι τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων, τοιοῦτον ἀνάγκη
 πᾶσα νὰ ἔχωσι καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν. Διὰ τοῦτο μὰ
 τὴν Δήμητρα δὲν ἤθελον παραξενευθῇ ἴσως, ἂν εἰς
 ἐμέ, ὅστις εἶπον ταῦτα, ἐπακολουθήσῃ ἀπὸ μέρους ὑμῶν
 βλάβη καὶ ζημία μεγαλειτέρα ἢ εἰς τοὺς συντελέσαν-
 τας νὰ γείνωσιν αὐτά, ἅπερ δυστυχῶς συμβαίνουσιν
 ἤδη· καθότι οὐδὲ ἐπιτρέπεται πάντοτε παρ' ὑμῖν νὰ ὁμι-
 λῇ τις μετὰ παρρησίας περὶ πάντων, ἀλλ' ἐγὼ μάλιστα,
 πῶς καὶ τώρα κατωρθώθη τοῦτο, ἀπορῶ καὶ θαυμάζω.

Ἐὰν λοιπόν, ἀλλὰ τώρα τοῦλάχιστον, ἐφ' ὅσον ὑπάρ- 33
 χῇ καιρὸς εἰσέτι, ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τῶν κακῶν τού-
 των συνηθειῶν ἀποφασίσσητε μετὰ θελήσεως σταθερᾶς
 καὶ ὥς στρατιῶται νὰ ὑπηρετῇτε τῇ πατρίδι καὶ τὰ
 λοιπὰ νὰ πράττητε ἐπαξίως τῆς ὑπολήψεως ὑμῶν αὐ-
 τῶν, καὶ ἐὰν τὰ περιττεύοντα ταῦτα χρήματα τοῦ δη-
 μοσίου, ἅπερ λαμβάνετε καθήμενοι οἴκοι ὥς θεωρικά,
 μεταχειρισθῇτε ὥς κεφάλαια πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἐκτὸς
 τῆς πόλεως ἀγαθῶν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως
 θὰ ἦτο τοῦ λοιποῦ ἂν δυνατόν νὰ ἀποκτήσῃτε τέλειόν
 τι καὶ μέγα ἀγαθὸν καὶ νὰ ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ τῶν τοι-
 οῦτων ἀθλίων ἀπολαβῶν, αἵτινες ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς
 λιτὰς τροφάς, ὅσαι δίδονται παρὰ τῶν ἱατρῶν τοῖς
 ἀσθενούσι. Καθὼς π. χ. ἐκεῖναι οὔτε δύναμιν ἐμποιοῦσι
 τῷ ἀσθενεῖ, ἀλλ' οὔτε πάλιν ἀφίνουσιν αὐτὸν νὰ ἀπο-

θάνη, οὕτω καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ἀπολαβαί, ὥς διανέμε-
 σθε ὑμεῖς πρὸς ἀλλήλους, οὔτε τόσῳ μεγάλαι εἶναι,
 ὥστε νὰ παρέχωσιν ὠφέλειάν τινα διαρκή, οὔτε πάλιν
 ἀφίνουσιν ὑμᾶς νὰ πράττητε ἄλλο τι ἔργον, ἀφοῦ ἅπαξ
 ἀπασύρητε τὴν γνώμην ὑμῶν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' αὐταὶ
 εἶνα τοιαῦται, ὥστε νὰ ἐπαυξάνωσι τὴν ῥαθυμίαν ἐκά-
 στου ὑμῶν. Καὶ λοιπὸν σὺ προτείνεις, θὰ εἴπη τις, τὰ 34
 θεωρὰ χρήματα νὰ χρησιμεύωσιν ὡς μισθοφορὰ στρα-
 τιωτῶν ; βεβαίότατα, ἀλλ' ἐν ταύτῳ καὶ τὸ ἐξῆς συνά-
 μα, νὰ λαμβάνητε ἅπαντες αὐτὰ ταῦτα τὰ χρήματα
 κατὰ ἣν αὐτὴν ἴσην τάξιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα
 λαμβάνῃ ἕκαστος ὑμῶν τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος ἐκ
 τῶν κοῶν τοῦ δημοσίου χρημάτων ὑπάρχει χρήσιμος
 εἰς τοῦ, εἰς ὃ, τι ἤθελε λαμβάνει ἀνάγκην ἢ πόλιν·
 ἂν ᾔῃαι ἱρ' εἰπεῖν δυνατόν νὰ ἄγωμεν ἡσυχίαν, τότε
 νὰ λαμβῇ ἕκαστος τὸ ἀνῆκον αὐτῷ μέρος, ἵνα μένων
 οἶκοι ᾔῃαι καλλιτέρα καταστάσει ὡς ἀπηλλαγμένος
 τοῦ νὰ πρῆται κατ' ἀνάγκην αἰσχροῦ δι' ἔνδειαν χρη-
 μάτων· ἂν ἴδαντίον συμβαίνει τι τοιοῦτον πολεμικόν
 κίνημα, ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, τότε νὰ λαμβάνῃ
 τὸ ἑαυτοῦ μέρος, ἵνα ὑπάρχει καὶ στρατιώτης αὐτὸς ὁ
 ἴδιος ἀπὸ τῶν ἡτῶν τούτων τοῦ δημοσίου ἀπολαβῶν,
 καθὼς εἶναι διόν νὰ ὑπηρετῇ ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἂν
 τις πάλιν ᾔῃαι τεράνω τῆς στρατευσίμου ἡλικίας,
 τότε νὰ λαμβάνῃ αὐτὰ, ἵνα, ὅσα οὗτος λαμβάνων ἤδη
 ἀτάκτως δὲν ὤφευε ταῦτα λαμβάνων ἐν ἴσῃ πρὸς τοὺς
 ἄλλους τάξει ἐφ' αὐτῇ καὶ διοικῇ πάντα τὰ λοιπὰ τῆς
 πολιτείας πράγματα, ὅσα εἶναι ἀνάγκη νὰ πράττωνται
 ἐν τῇ καθημερινῇ ὁσίᾳ. Καθόλου δὲ εἰπεῖν, οὔτε 38

εὐσεβείας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γιδωροδίων = βιβλίων
Σιδωροδίων = βιβλιοθήκη

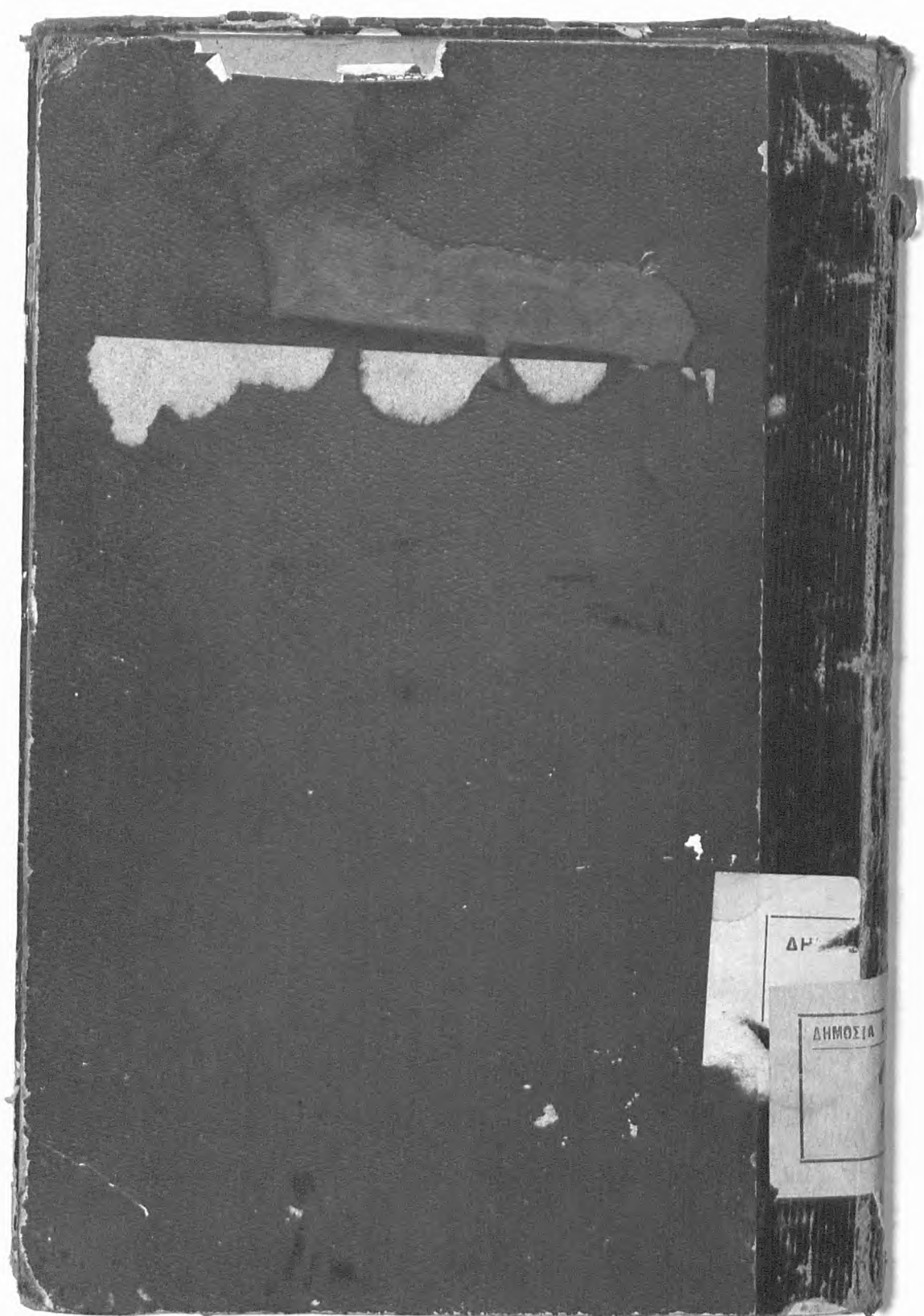
2αρ
 9αρ
 1αρ
 21

300	
ΔΗ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΟΙ ΤΕΤΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ	
αριθ. χρ. 277	
Ημερομηνία επιστροφής	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Συνάφ

2780.





Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας